

JM CHAIR
EU Financial Regulation

EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*

Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR

Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

AFFECTAREA COMERTULUI INTRE STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE*

Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR

Cuprins

INTRODUCERE.....	3
Reglementarea juridică a afectării comerțului între statele membre.....	5
Stiudiu de caz. Cauza Consten and Grundig.....	7
BIBLIOGRAFIE.....	8

INTRODUCERE

Prima reformă importantă a Comunităților în acest domeniu, s-a realizat prin Actul Unic European din 1986 la Luxemburg și Haga. Obiectivul fundamental, care a stat la baza Actului Unic European a fost acela al realizării pieței interne. În prezent, piața internă este definită în cadrul Tratatului de Instituire a Comunităților Europene, la articolul 14 ca „un spațiu fără frontiere interioare în care este asigurată libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor, și a capitalurilor”.

Noțiunea de comerț între statele membre este înțeleasă în sens larg. Ea nu se limitează la schimburile transfrontaliere tradiționale cu produse sau servicii, ci include operațiunile economice internaționale în general, inclusiv cele care sunt în legătură cu dreptul de stabilire într-un stat membru. De exemplu, comerțul între statele membre ar putea fi afectat în cazul în care mai multe întreprinderi dintr-o țară a Comunității înlătură de pe piață o altă întreprindere. De asemenea, comerțul între statele membre poate fi afectat dacă mai multe întreprinderi dintr-o țară a Comunității acționează în vederea compartimentării pieței naționale astfel încât întreprinderi străine să nu poată pătrunde pe respectiva piață.

Comerțul între statele membre nu este susceptibil a fi afectat în situația în care se poate stabili, cu grad suficient de probabilitate, pe baza unui ansamblu de elemente obiective, de drept și de fapt, că înțelegerea intervenită între întreprinderi ar putea influența direct sau indirect, în mod actual sau potențial fluxurile de schimburi între statele membre.

Afectarea comerțului între statele membre poate îmbrăca trei forme:

- înțelegerea este stabilită între întreprinderi situate în diferite state membre, pentru exportul și importul produselor între aceste state;
- înțelegerea are loc între întreprinderi aflate într-un singur stat membru, neacoperind decât piața aceluia stat;
- înțelegeri presupunând schimburi cu țări terțe¹;

¹ Louis Dubouis, Claude Blumann – Droit communautaire matériel, Paris Ed. Montchrestien, 1999.

Pentru a se stabili dacă ar putea sau nu fi afectat comerțul între statele membre, se va ține seama în special de natura acordului încheiat, de produsele ce formează obiectul acestuia, de cotele de piață și de cifra de afaceri a întreprinderilor implicate, de cadrul economic și juridic în care se derulează acordul perfectat.

Comerțul între statele membre ar putea fi, de exemplu, afectat în mod direct în cazul unui acord transfrontalier ce vizează produse care formează obiect al schimburilor intracomunitare. Comerțul între statele membre ar putea fi afectat în mod indirect în împrejurarea în care două întreprinderi încheie un acord cu privire la un produs ce nu constituie obiect al schimburilor intracomunitare, dar care intră în componența unui produs finit ce formează obiect al unor asemenea schimburi².

Este necesară luarea în considerare atât a efectelor pozitive, cât și a celor negative³. Cerința afectării comerțului între state, fie în mod pozitiv, fie în mod negativ, semnifică faptul că această cerință acționează ca o linie de demarcație în materie de concurență între autoritățile naționale, pe de o parte și Comisie, pe cealaltă parte. Este posibil ca o activitate aparent limitată la un singur stat membru să poată avea un efect între statele membre, exact ca în situația în care piața pentru un produs determinat sau pentru înlocuitorii lui depășește granița dintre două sau mai multe state membre, iar deciziile adoptate de întreprinderile situate într-unul din statele membre pot afecta uneori comerțul transfrontieră. Mai clar, un grup de acorduri de cumpărare exclusivă între un producător și piețele de distribuție dintr-un stat membru pot avea ca efect excluderea accesului de pe acea piață pentru un producător concurent din alt stat membru. S-a mai arătat și că un acord care este extins asupra teritoriului unuia dintre statele membre are ca efect consolidarea separarii piețelor naționale, împiedicându-se astfel întrepătrunderea economică intenționată de Tratatul CE.

² Sergiu Bivol, Note de curs-Dreptul European al Afacerilor, Chișinău, 2013.

³ Octavian Manolache – Regimul juridic al concurenței în dreptul comunitar, București, Ed. All Beck, 1997, p.23.

Reglementarea juridică a afectării comerțului între statele membre.

Afectarea comerțului între statele membre este reglementată de Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene⁴, astfel îa art. 101, alin. (1) este prevăzut că sunt incompatibile cu piața internă și interzise orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate care pot afecta comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne și, în special, cele care:

- a) stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare;
- b) limitează sau controlează producția, comercializarea, dezvoltarea tehnică sau investițiile; (c) împart piețele sau sursele de aprovizionare;
- d) aplică, în raporturile cu partenerii comerciali, condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial;
- e) condiționează încheierea contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

Cu toate acestea, prevederile alineatului (1) pot fi declarate inaplicabile în cazul oricăror acorduri sau categorii de acorduri între întreprinderi, oricăror decizii sau categorii de decizii ale asocierilor de întreprinderi, oricăror practici concertate sau categorii de practici concertate care contribuie la îmbunătățirea producției sau distribuției de produse ori la promovarea progresului tehnic sau economic, asigurând totodată consumatorilor o parte echitabilă din beneficiul obținut și care:

- a) nu impun întreprinderilor în cauză restricții care nu sunt indispensabile pentru atingerea acestor obiective;

⁴ Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, versiune consolidată, art. 101, (accesat la: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF).

b) nu oferă întreprinderilor posibilitatea de a elibera concurența în ceea ce privește o parte semnificativă a produselor în cauză.

De asemenea, articolul 102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (ex-articolul 82 TCE), stipulează că este incompatibilă cu piața internă și interzisă, în măsura în care poate afecta comerțul dintre statele membre, folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia. Aceste practici abuzive pot consta în special în: (a) impunerea, direct sau indirect, a prețurilor de vânzare sau de cumpărare sau a altor condiții de tranzacționare inechitabile; (b) limitează producția, comercializarea sau dezvoltarea tehnică în dezavantajul consumatorilor; (c) aplicarea în raporturile cu partenerii comerciali a unor condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial; (d) condiționarea încheierii contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

Totodată, în conformitate cu art. 103, din actul normativ menționat mai sus, regulamentele sau directivele utile în vederea aplicării principiilor prevăzute la articolele 101 și 102 se adoptă de către Consiliu, la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European. Aceste dispoziții, urmărind în special să asigure respectarea interdicțiilor prevăzute la articolul 101 alineatul (1) și la articolul 102 prin instituirea de amenzi și penalități cu titlu cominatoriu, să determine normele de aplicare a articolului 101 alineatul (3), luând în considerare necesitatea, pe de o parte, de a asigura o supraveghere eficientă și, pe de altă parte, de a simplifica pe cât posibil controlul administrative, să precizeze, dacă este cazul, domeniul de aplicare a articolelor 101 și 102 în diferitele ramuri economice, să definească rolul Comisiei și al Curții de Justiție a Uniunii Europene în aplicarea dispozițiilor prevăzute de prezentul alineat, să definească raporturile între legislațiile interne, pe de o parte, și dispozițiile prezentei secțiuni, precum și cele adoptate în temeiul prezentului articol, pe de altă parte.

Stiudiu de caz. Cauza Consten and Grundig.

Un studiu de caz relevant în domeniul afectării concurenței între statele member ar fi după părerea mea, cauza Consten și Grundig, în care s-a arătat că “faptul că un acord încurajează o creștere, chiar considerabilă în volumul comerțului dintre statele membre nu este suficient spre a se exclude posibilitatea ca acordul să afecteze comerțul dintre state cu semnificația din art 85. În fapt, au fost încheiate contracte între companiile Consten și Grundig, contracte prin care societatea franceză Consten era desemnată unic reprezentant al societății germane Grundig pentru teritoriul metropolitan al Franței, Saar și Corsica.

Consten și-a asumat obligația să cumpere articolele în cauză până la suma unui procentaj din totalul exporturilor din Germania pe teritoriul arătat în contract, să asigure publicitatea corespunzătoare, să înființeze ateliere de reparații cu un stoc suficient de piese de schimb, precum și să realizeze garanția și serviciile după vânzare. În același timp, Consten a promis să nu vândă articole similare, care să concureze cu mărfurile ce constituie obiectul contractului și să nu facă livrari directe sau indirekte spre alte țări din zona contractului. În acest mod, contractul împiedică alte întreprinderi să importe produsele Grundig în Franța, iar, pe de altă parte, interzice reexportul lor spre alte state ale Pieței Comune. Astfel, în mod incontestabil, este afectat comerțul între statele membre⁵.

În cele din urmă, Curtea a hotărît că este necesară anularea Deciziei din 23 septembrie 1964 a Comisiei Comunității Economice Europene privind o procedură în temeiul articolului 85 din tratat (IV-A/00004-03344, „Grundig-Consten”), publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene din 20 octombrie 1964 (p. 2545/64), în măsura în care, la articolul 1 din aceasta, se constată că, în ansamblu, contractul din 1 aprilie 1957 constituie o încălcare a dispozițiilor articolului 85, inclusiv prin elementele acestui contract neconstitutive ale încălcării respective.

⁵ Hotărârea Curții din 13 iulie 1966 în cauzele conexe 56/64 și 58/64, Consten și Grundig. accesată la: (https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2009-05/tra-doc-ro-arret-c-0056-1964-200802144-05_00.pdf)

BIBLIOGRAFIE

1. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, versiune consolidată.
2. Hotărârea Curții din 13 iulie 19661 În cauzele conexate 56/64 și 58/64, Consten și Grundig.
3. Louis Dubouis, Claude Blumann – Droit communautaire matériel, Paris Ed. Montchrestien, 1999.
4. Sergiu Bivol, Note de curs-Dreptul European al Afacerilor, Chișinău, 2013.
5. Octavian Manolache – Regimul juridic al concurenței în dreptul comunitar, București, Ed. All Beck, 1997.

JM CHAIR
EU Financial Regulation

EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*

Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR

Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

LIBERTATEA DE CIRCULATIE A MARFURILOR IN SPATIUL EUROPEAN

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene*

JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE

Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR

LIBERA CIRCULAȚIE A MĂRFURILOR ÎN SPAȚIUL EUROPEAN

Reprezintă un regim în cadrul căruia mărfurile nu întâmpină la frontiere niciun obstacol stabilit de statele membre, indiferent dacă sunt importate sau exportate între țările din Comunitate. Asigurarea LCM între statele membre implică înlăturarea obstacolelor pecuniare cât și suprimarea obstacolelor ce nu au caracter pecuniar. Unele obstacole afectează direct circulația mărfurilor între state – taxele vamale – altele aduc atingere în mod indirect principiului LCM – taxele cu efect echivalent sau măsurile cu efect echivalent restricțiilor cantitative.

INTERZICEREA ÎNTRE STATELE MEMBRE A TAXELOR CU EFECT ECHIVALENT TAXELOR VAMALE LA IMPORT SAU EXPORT

În art. 23 și 25 din Tratatul CE se prevede interzicerea între statele membre a taxelor cu efect echivalent, dar această sintagmă nu este definită în cuprinsul reglementărilor legale comunitare. Semnificația ei a fost precizată în jurisprudența CJCE. Pentru înțelegerea noțiunii arătate ținem seama de definiția formulată de CJCE cu prilejul afacerii fondului social pentru lucrătorii care prelucrau diamante (Belgia). Din hotărârea Curții, pronunțată în afacerea menționată reies următoarele caracteristici ale taxelor cu efect echivalent:

- sunt obstacole pecuniare. Obstacolelor care nu au caracter pecuniar li se aplică dispozițiile din Tratat consacrate interzicerii între statele membre a restricțiilor cantitative și a măsurilor cu efect echivalent.
- nu are importanță mărimea, denumirea sau modul de aplicare a taxei ce a fost instituită; chiar dacă taxa cerută este minimă, ea este interzisă pentru că poate conduce la o creștere a prețului mărfurilor.

Aspectele de ordin pecuniar sunt decisive întrucât o anumită taxă ar putea avea efect disuasiv datorită formalităților administrative care trebuie îndeplinite pentru plata ei. Denumirea taxei solicitate nu are importanță

În practică s-a reținut că statele membre au instituit taxe cu efect echivalent sub denumirea de taxă specială, taxă de trecere, supliment de preț etc

Modul de aplicare al taxei nu are însemnatate. Taxa poate fi cerută, de pildă, pentru verificarea calității mărfurilor care se exportă, pentru eliberarea unei licențe de import etc.

- taxele cu efect echivalent sunt impuse unilateral în statele membre de autoritățile publice centrale sau locale
- taxele cu efect echivalent sunt cerute pentru că mărfurile trec frontieră. Nu are importanță că ele sunt încasate într-un stadiu ulterior, acela al prelucrării mărfurilor sau al comercializării lor.
- nu are însemnatate cine este beneficiarul taxei (statul sau o altă persoană juridică), nici scopul pentru care taxa este cerută. Nu a avut importanță, în spate, că veniturile obținute nu erau folosite în domeniul economic.

Capoda Import-Export SRL
împotriva
Registrului Auto Român, Benone-Nicolae Bejan,
ANALIZA SPEȚEI ELABORATĂ DE CAZAC LEONID

1.Litigiul principal

„Trimitere preliminară – Libera circulație a mărfurilor – Măsuri cu efect echivalent – Produse aflate în liberă circulație în Germania – Produse supuse unor controale de omologare în România – Certificat de conformitate pus la dispoziție de un distribuitor dintr-un alt stat membru – Certificat considerat ca fiind insuficient pentru a permite libera comercializare a acestor produse – Prințipiu recunoașterii reciproce – Inadmisibilitate parțială”

a. Situația de facto

Capoda, societate cu sediul în România, comercializează în acest stat membru produse și piese de schimb care permit repararea, întreținerea și funcționarea autovehiculelor, pe care le achiziționează de la societăți cu sediul în alte state membre.

Din decizia de trimitere reiese că, în urma unui control efectuat la 21 iunie 2011 de RAR, acesta a constatat că societatea menționată comercializează în România pompe de apă și filtre de combustibil pentru vehicule rutiere care intră în categoria pieselor care privesc siguranța circulației și protecția mediului, fără ca aceste produse să fi făcut obiectul unei omologări sau al unei certificări în conformitate cu legislația națională. În consecință, printr-un proces-verbal de constatare și de sancționare a acestei contravenții din 28 iunie 2011, RAR a aplicat societății Capoda o amendă în cuantum de 2 000 lei (RON) (aproximativ 454 de euro).

Capoda a arătat că aceste produse fuseseră achiziționate de la societăți cu sediul în Germania și că erau însotite de certificate care ar atesta că ar fi vorba despre piese de schimb originale sau piese de schimb de calitate echivalentă, în sensul articolului 1 din Regulamentul nr. 1400/2002, aflate în liberă circulație în alte state membre. Pe de altă parte, aceste documente ar atesta de asemenea faptul că produsele în cauză au fost fabricate în aceleași unități de producție ca și echipamentele de origine și că ar fi fost omologate de autoritățile competente ale statelor membre în care au fost produse. În aceste condiții, Capoda a apreciat că, în aplicarea principiului

recunoașterii reciproce, aceste produse trebuiau să fie exceptate de la obligația de omologare sau de certificare prevăzută de dreptul românesc.

b. Situată de iure

Dreptul Uniunii

Directivea 2007/46

Considerentele (14) și (15) ale Directivei 2007/46 au următorul cuprins:

Obiectivul principal al legislației privind omologarea vehiculelor este să garanteze faptul că vehiculele, componentele și unitățile tehnice separate noi introduse pe piață asigură un nivel ridicat de siguranță și protecție a mediului. Acest obiectiv nu ar trebui să fie subminat prin montarea unor anumite piese sau echipamente după introducerea pe piață sau după punerea în exploatare a vehiculelor. În consecință, se impune adoptarea unor măsuri adecvate care să garanteze că acele piese sau echipamente care pot fi montate pe vehicule și care pot afecta în mod semnificativ funcționarea sistemelor cu un rol esențial în siguranță și protecția mediului fac obiectul unui control preliminar efectuat de către o autoritate de omologare, înainte de a fi oferite spre vânzare. Astfel de măsuri ar trebui să se concretizeze prin dispoziții tehnice privind cerințele care trebuie respectate de piesele sau echipamentele respective.

Astfel de măsuri ar trebui aplicate numai pentru un număr restrâns de piese sau echipamente. [...] Pentru elaborarea liste[i acestor piese sau echipamente], Comisia ar trebui [...] să depună eforturi pentru realizarea unui echilibru echitabil între cerințele de îmbunătățire a siguranței rutiere și cele de protecție a mediului și interesele consumatorilor, ale producătorilor și ale distributorilor, menținând concurența de pe piața pieselor de schimb.”

Articolul 1 din această directivă prevede:

„Prezenta directivă instituie un cadru armonizat, care cuprinde dispozițiile administrative și cerințele tehnice generale pentru omologarea tuturor vehiculelor noi care fac parte din domeniul său de aplicare, precum și a sistemelor, a componentelor și a unităților tehnice separate destinate vehiculelor respective, cu scopul de a facilita înmatricularea, vânzarea și punerea în exploatare a acestora în interiorul Comunității.

De asemenea, prezenta directivă instituie dispoziții privind vânzarea și punerea în exploatare a pieselor și a echipamentelor destinate vehiculelor omologate în conformitate cu prezenta directivă.

Articolul 3 punctul 26 din directiva menționată definește „piese[le] sau echipament[ele] de origine” ca fiind „piese sau echipamente fabricate în conformitate cu specificațiile și standardele de producție prevăzute de producătorul vehiculului pentru producția unor piese sau echipamente pentru asamblarea vehiculului în cauză. Aceasta cuprinde piesele sau echipamentele fabricate pe aceeași linie de producție cu piesele sau echipamentele în cauză. Se consideră, dacă nu se dovedește contrariul, că piesele sunt de origine în cazul în care producătorul lor certifică faptul că piesele corespund nivelului calitativ al componentelor utilizate pentru asamblarea vehiculului în cauză și au fost fabricate în conformitate cu specificațiile și standardele de producție ale producătorului vehiculului”.

2. Problemele din dreptul intern

Capoda a sesizat Judecătoria Cluj-Napoca cu o cerere de anulare a acestui proces-verbal din 28 iunie 2011. Prin sentința pronunțată în anul 2012, această instanță a admis cererea, apreciind că, deși piesele în litigiu intră în categoria pieselor pentru care dreptul românesc impune o procedură de omologare sau de certificare, ele pot, în temeiul definițiilor „piese[lor] de schimb originale” și „piese[lor] de schimb de calitate echivalentă”, prevăzute la articolul 1 alineatul (1) literele (t) și (u) din Regulamentul nr. 1400/2002, să fie assimilate unor produse de origine, în sensul articolului 1² punctul 1.1 din Ordonanța Guvernului nr. 80/2000. În consecință, instanța a statuat că aceste piese trebuiau să fie exceptate de la procedura de omologare sau de certificare, conform articolului 1 alineatul (8) din ordonanța menționată.

Sesizat cu recurs împotriva acestei sentințe de către RAR și de către agentul care a întocmit procesul-verbal din 28 iunie 2011, domnul Bejan, Tribunalul Cluj a reformat sentința pronunțată și a menținut validitatea acestui proces-verbal, considerând că documentele furnizate de Capoda nu dovedeau că piesele în litigiu ar fi fost omologate de RAR și nici nu atestau calitatea lor de origine, întrucât este vorba despre documente întocmite de distribuitori, iar nu de producători.

La 26 octombrie 2013, Tribunalul Cluj a fost sesizat de Capoda cu o cerere de revizuire a acestei hotărâri. Societatea susține în special că aplicarea unei proceduri de omologare sau de certificare în cazul pieselor în litigiu este contrară liberei circulații a mărfurilor.

3. Întrebările preliminare adresate CJUE

Dacă dreptul Uniunii Europene, și anume articolul 34 TFUE, articolul 31 alineatul (1) din [Directiva 2007/46] și articolul 1 [alineatul (1)] literele (t) și (u) din [Regulamentul nr. 1400/2002], poate fi interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale precum cea din articolul 1 alineatul (2) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2000, ca instituind o măsură cu efect

echivalent unei restricții cantitative la import, legislație conform căreia, pentru libera circulație (vânzare, distribuire) a produselor și materialelor de exploatare noi, din categoria celor care privesc siguranța circulației rutiere, protecția mediului, eficiența energetică și protecția împotriva furturilor vehiculelor rutiere, este necesară fie prezentarea de către vânzător/distribuitor/comerciant a unui certificat de omologare sau certificare în vederea introducerii pe piață și/sau a comercializării emis de către producător, fie, dacă acesta nu a fost obținut de către vânzător/distribuitor/comerciant sau nu este deținut de acesta, parcurgerea procedurii de omologare a produselor respective de către [RAR] și obținerea unui certificat de omologare în vederea introducerii pe piață și/sau a comercializării emis de către RAR, în condițiile în care, deși vânzătorul/distribuitorul/comerciantul deține un certificat de conformitate în vederea introducerii pe piață și/sau a comercializării pus la dispoziție de distribuitorul dintr-un alt stat membru al Uniunii Europene al pieselor și care distribuie liber pe teritoriul acelui stat membru acele piese, acest certificat este insuficient pentru a permite libera circulație/vânzare/distribuire a mărfurilor menționate?

Dacă dreptul Uniunii Europene, și anume articolul 34 TFUE, respectiv noțiunea «măsuri cu efect echivalent unor restricții cantitative», articolul 31 alineatul (l) din Directiva 2007/46 și articolul 1 [alineatul (1)] literele (t) și (u) din [Regulamentul nr. 1400/2002], poate fi interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale care stabilește ca insuficient pentru a permite libera comercializare a produselor și materialelor de exploatare noi, din categoria celor care privesc siguranța circulației rutiere, protecția mediului, eficiența energetică și protecția împotriva furturilor vehiculelor rutiere, certificatul de conformitate în vederea introducerii pe piață și/sau a comercializării pus la dispoziție de distribuitorul dintr-un alt stat membru al produselor și materialelor de exploatare noi, din categoria celor care privesc siguranța circulației rutiere, protecția mediului, eficiența energetică și protecția împotriva furturilor vehiculelor rutiere, în condițiile în care acest distribuitor dintr-un alt stat membru distribuie liber pe teritoriul acelui stat membru acele piese, certificat în conformitate cu care piesele respective pot fi comercializate pe teritoriul Uniunii Europene?”

4. Cele mai importante interpretări date de CJUE

Prin intermediul celor două întrebări formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 34 TFUE și articolul 31 alineatul (1) din Directiva 2007/46 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale, precum cea în discuție în litigiul principal, care condiționează comercializarea într-un stat membru de piese de schimb noi pentru vehicule rutiere – în spătă, pompe de apă și filtre de combustibil – de aplicarea unei proceduri de omologare sau de certificare în acest stat membru,

cu excepția cazului în care se demonstrează, printr-un certificat de omologare sau de certificare, că aceste produse au fost deja supuse unei asemenea proceduri într-un alt stat membru sau că este vorba despre piese de origine sau piese de schimb de calitate echivalentă, în sensul acestei reglementări, un document întocmit în această privință de către distribuitor nefiind însă considerat suficient.

În acest cadru, articolul 31 alineatul (1) din Directiva 2007/46 prevede că statele membre permit vânzarea, oferirea spre vânzare sau punerea în exploatare a pieselor sau a echipamentelor care pot prezenta un risc important pentru buna funcționare a sistemelor care sunt esențiale pentru siguranța vehiculului sau pentru performanțele sale în materie de protecție a mediului numai dacă aceste piese sau echipamente au fost autorizate de către o autoritate de omologare, în conformitate cu alineatele (5)-(10) ale acestui articol.

Totuși, astfel cum reiese de la alineatele (2) și (11) ale articolului 31 din Directiva 2007/46, piesele sau echipamentele care fac obiectul autorizării în conformitate cu alineatul (1) al acestui articol trebuie să fie incluse în lista din anexa XIII la această directivă. Or, aşa cum arată Comisia, aceasta nu a adoptat nicio listă în cadrul respectivei anexe.

În acest caz și astfel cum susțin guvernul român și Comisia, este necesară raportarea la alineatul (12) al acestui articol 31, care prevede că, atât timp cât nu a fost luată o decizie a Comisiei privind includerea unei piese sau a unui echipament în lista care figurează în anexa XIII la această directivă, statele membre pot menține dispoziții de drept intern referitoare la piesele sau echipamentele care pot reprezenta un risc considerabil pentru buna funcționare a sistemelor esențiale pentru siguranța vehiculului sau a performanțelor sale în materie de protecție a mediului, valabilitatea dispozițiilor de drept intern încetând de îndată ce o astfel de decizie a fost luată în această privință.

5. Dispozitivul hotărîrii CJUE

Rezultă că trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 34 TFUE și articolul 31 alineatele (1) și (12) din Directiva 2007/46 trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care condiționează comercializarea într-un stat membru de piese de schimb noi pentru vehicule rutiere – în speță, pompe de apă și filtre de combustibil – de aplicarea unei proceduri de omologare sau de certificare în acest stat membru, în măsura în care această reglementare prevede, pe de altă parte, excepții de natură să asigure că piesele produse în mod legal și comercializate în celelalte state

membre sunt exceptate de la acestea sau, în lipsa lor, în măsura în care piesele în cauză sunt de natură să creeze un risc important pentru buna funcționare a sistemelor care sunt esențiale pentru siguranța vehiculului sau pentru performanțele sale în materie de protecție a mediului și în care această procedură de omologare sau de certificare este strict necesară și proporțională în raport cu obiectivul protecției siguranței rutiere sau al protecției mediului. Condițiile în care trebuie să se facă dovada faptului că astfel de piese au fost deja omologate sau certificate sau reprezintă piese de origine sau de calitate echivalentă intră, în absența unei reglementări de dreptul Uniunii, în sfera dreptului statelor membre, sub rezerva principiilor echivalenței și efectivității.

6. Concluzia CJUE

Articolul 34 TFUE și articolul 31 aliniatele (1) și (12) din Directiva 2007/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 septembrie 2007 de stabilire a unui cadru pentru omologarea autovehiculelor și remorcilor acestora, precum și a sistemelor, componentelor și unităților tehnice separate destinate vehiculelor respective (Directivă-cadru) trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care condiționează comercializarea într-un stat membru de piese de schimb noi pentru vehicule rutiere – în spătă, pompe de apă și filtre de combustibil – de aplicarea unei proceduri de omologare sau de certificare în acest stat membru, în măsura în care această reglementare prevede, pe de altă parte, excepții de natură să asigure că piesele produse în mod legal și comercializate în celealte state membre sunt exceptate de la acestea sau, în lipsa lor, în măsura în care piesele în cauză sunt de natură să creeze un risc important pentru buna funcționare a sistemelor care sunt esențiale pentru siguranța vehiculului sau pentru performanțele sale în materie de protecție a mediului și în care această procedură de omologare sau de certificare este strict necesară și proporțională în raport cu obiectivul protecției siguranței rutiere sau al protecției mediului.

Condițiile în care trebuie să se facă dovada faptului că astfel de piese au fost deja omologate sau certificate sau reprezintă piese de origine sau de calitate echivalentă intră, în absența unei reglementări de dreptul Uniunii, în sfera dreptului statelor membre, sub rezerva principiilor echivalenței și efectivității.

JM CHAIR
EU Financial Regulation

EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*

Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR

Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

CONCURENTA NELOIALA

Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei

Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene

JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE

Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR

CONCURENȚA NELOIALĂ

I. INTRODUCERE

Concurența neloială a fost definită de art. 2 din Legea nr. 11/1991 ca fiind orice fapt sau act contrar uzanțelor cinstite și principiului general al bunei-credințe și care produce sau poate produce pagube oricăror participanți la piață în activitatea comercială sau industrială. Prin urmare, concurența neloială reprezintă încălcarea obligației comerciantului de a folosi în activitățile comerciale sau industriale procedee oneste.

Sunt interzise practicile de concurență neloială, după cum urmează:

a) denigrarea unui competitor sau a produselor/serviciilor sale, realizată prin comunicarea ori răspândirea de către o întreprindere sau reprezentantul/angajatul său de informații care nu corespund realității despre activitatea unui concurrent sau despre produsele acestuia, de natură să îi lezeze interesele;

b) returnarea clientelei unei întreprinderi de către un fost sau actual salariat/reprezentant al său ori de către orice altă persoană prin folosirea unor secrete comerciale, pentru care respectiva întreprindere a luat măsuri rezonabile de asigurare a protecției acestora și a căror dezvăluire poate dăuna intereselor acelei întreprinderi;

c) orice alte practici comerciale care contravin uzanțelor cinstite și principiului general al bunei-credințe și care produc sau pot produce pagube oricăror participanți la piață.

Aprecierea caracterului neloial al actului se face în funcție de elemente cum sunt: conținutul actului, mijloacele utilizate, modul de exercitare a unui drept sau libertăți, respectarea bunelor moravuri și influența asupra vieții economice.

Din definiția legală și din celelalte elemente specifice menționate, rezultă că pentru *existența concurenței neloiale* se cer a fi întrunite următoarele condiții:

a) comportamentul concurențial să fie reprezentat de acte contrare uzanțelor cinstite în activitatea comercială și industrială;

b) actele de concurență neloială care sunt, după caz, susceptibile de sanctiuni civile, contravenționale sau penale, trebuie să îndeplinească condițiile cerute faptelor delictuale (art. 998 Codul civil), contravenționale sau infracționale;

c) comportamentul concurențial neloial trebuie să fie manifest și culpabil;

d) actele și faptele de concurență neloială trebuie să se producă în domeniile deschise concurenței.

Instrumentele juridice naționale ce reglementează concurența neloială sunt următoarele: Legea privind combaterea concurenței neloiale nr. 11/1991, Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și Ordonanța Guvernului nr. 12/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 11/ 1991 privind combaterea concurenței neloiale și a altor acte în domeniul concurenței.

Instrumentele juridice la nivel european ce reglementează concurența neloială sunt următoarele: Rezoluția PE din 14 februarie 2017 privind raportul anual privind politica UE în domeniul concurenței, Directiva 2014/104/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 noiembrie 2014 privind anumite norme care guvernează acțiunile în despăgubire în temeiul dreptului intern în cazul încălcărilor dispozițiilor legislației în materie de concurență a statelor membre și a Uniunii Europene, Regulamentul (CE) nr. 773/2004 al Comisiei, din 7 aprilie 2004 privind desfășurarea procedurilor puse în aplicare de Comisie în temeiul articolelor 81 și 82 din Tratatul CE.

II. JURISPRUDENȚĂ NAȚIONALĂ

Mărci. Risc de confuzie datorită similarității și identității vizuale, conceptuale și auditive.

Concurență neloială

Prin sentința civilă nr. 1093/27.11.2009, pronunțată de Tribunalul Bacău a fost respinsă, ca nefondată, acțiunea formulată de reclamanta SC D. SA în contradictoriu cu părâta SC L. SRL – Suceava, acțiunea având ca obiect încetarea de îndată a folosirii mențiunii 1TV B., retragerea de pe piață a tuturor inscripțiunilor și materialelor ce poartă denumirea 1TV B., fără acordul reclamantei, daune de 10.000 euro/zi de întârziere în cazul neexecutării hotărârii judecătorești și publicarea într-un ziar local a dispozitivului sentinței judecătorești.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a reținut următoarele: Atât reclamanta, cât și părâta prestează activitate de difuzare TV, deținând fiecare dintre acestea decizie de autorizare vizuală și licențe audiovizuale (în plus, reclamanta și-a înregistrat marca TV B., cel mai bun și Televiziunea de știri a județului B. la O.S.I.M., marca fiind protejată timp de 10 ani, începând cu data de 29.06.2006). Litigiul ce se poartă între părți are ca obiect concurența neloială pretins a fi săvârșită de părâtă în baza Legii nr. 11/1991. Reclamanta nu a cerut anularea actelor administrative de autorizare audiovizuală sau a licenței audiovizuale emise de CNA părâtei, deși aceasta, în motivarea sa, invocă identitatea auditivă, vizuală și conceptuală a mărcilor și practica în materia mărcilor a Curtii de Justiție a Comunității Europene, ca instanță de contencios administrativ. [Conform art. 2 din Legea nr. 11/1991, invocată de reclamantă prin acțiune, concurența neloială este definită ca fiind „orice act sau fapt contrar uzanțelor cinstite în activitatea industrială și de comercializare a produselor, de executare a lucrărilor, precum și de efectuare a prestațiilor de servicii”. Din interpretarea textului rezultă că numai un act sau fapt de comerț, așa cum este el definit în Codul comercial, poate constitui faptă de concurență neloială or, în cauză, se propune spre analiză sigla părâtei, care este autorizată conform normelor legale în materia audiovizualului, nefiind supuse analizei instanței acte și fapte concrete care să încalce uzanțele cinstite în activitatea părâtei.] Văzând că reclamanta nu a făcut dovada actelor și faptelor părâtei care să creeze concurența „parazitară” (formă de concurență neloială) și prejudicierea reclamantei în activitatea sa, instanța a respins acțiunea ca nefondată.

Împotriva acestei hotărâri, în termenul legal, reclamanta SC D. SA – B, a formulat apel. În motivarea apelului, reclamanta a criticat hotărârea primei instanțe, având în vedere că părâta utilizează marca 1TV B pe postul său de televiziune și spoturi publicitare, activitate incriminată de dispozițiile art. 83 alin. (1) lit. a), b) din Legea nr. 84/1998, de art. 5 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 11/1991 și reglementată ca act de concurență neloială de dispozițiile art. 86 din Legea nr. 84/1998. Examinând apelul promovat pentru motivele arătate, instanța a apreciat ca fiind fondat pentru considerentele ce se vor arăta în continuare: Acțiunea promovată de reclamantă a fost determinată de folosirea de către părâtă pe piața audiovizuală a județului B a mărcii 1TV B. care, în opinia reclamantei, este de natură a crea confuzie în cadrul publicului consumator datorită similarității și identității vizuale cu marca TV B., deținută de către reclamantă pentru postul său de televiziune, constituind o acțiune de concurență neloială. Noțiunea de concurență neloială a fost definită de dispozițiile art. 2 din Legea nr. 11/1991 ca fiind orice act sau fapt contrar uzanțelor cinstite în activitatea

industrială, de comercializare a produselor, (...) de efectuare a prestărilor de servicii. *Relevanță, sub aspectul concretizării activității de concurență neloială, prezintă modul în care elementele de identitate ori de similaritate se reflectă și produc efecte semnificative asupra destinatarului produsului vizat de respectiva activitate.* Din această perspectivă, instanța a constatat că elementele de identitate dintre cele două mărci folosite de către părțile cauzei, TV B., sunt semnificative și covârșitoare sub aspectul relevanței în conținutul mărcii, prin raportare la elementele de diferențiere care ar putea evita o eventuală confuzie, în opinia părătei, care folosește sigla 1TV B pentru postul său de televiziune. Consecința imediată a cvasiexistenței unei diferențe dintre cele două mărci constă în crearea falsei reprezentări a destinatarului produsului a unui singur produs, care determină prejudicii evidente comerciantului care a lansat primul pe piață produsul cu marca arătată, ținând seama și de nivelul minim de specializare a publicului căruia se adresează, public constând din locuitorii județului B, cu o structură eterogenă, raportat la nivelul de instrucție, educație și mediul din care provine. În acest context, prezintă importanță și împrejurarea că reclamanta folosește această marcă anterior părătei – din anul 1999 – prejudiciile produse de către activitatea părătei vizând nivelul cifrei de afaceri, al beneficiarilor produsului său. *Faptul că prin certificatul de înregistrare a mărcii nr. 80865 eliberat de O.S.I.M. este prevăzut că titularul mărcii – reclamanta din prezenta cauză – nu are drept exclusiv asupra cuvintelor TV B. nu echivalează cu recunoașterea dreptului părătei de a folosi aceste cuvinte în combinații de natură a crea confuzie asupra produsului și originii acestuia prin raportare la postul de televiziune al reclamantei.* În consecință, elementele de similaritate până la identitate dintre mărcile folosite de către cei doi comercianți constituie criteriu pentru caracterizarea activității de concurență neloială desfășurate de către părătă. Având în vedere că actul de concurență neloială este incriminat atât sub aspect penal prin dispozițiile art. 83 alin. (1), lit. a), b), art. 86 din Legea nr. 84/1998 cu modificările în vigoare până la data formulării acțiunii, cât și civil, contraventional ori penal de Legea nr. 11/1991 cu completările și modificările ulterioare, instanța a apreciat că prin activitatea desfășurată, părăta și-a încălcăt obligația de a-și exercita activitatea cu bună credință, cu respectarea intereselor consumatorilor și a cerințelor concurenței neloiale. *În consecință, Curtea de Apel B., Secția comercială de contencios administrativ și fiscal, prin decizia nr. 59 din 2 septembrie 2010, a admis apelul reclamantei SC D. SA – B., a schimbat în tot sentința apelată, în sensul că a admis în parte acțiunea, a dispus încetarea de îndată a folosirii de către părătă a mențiunii 1TV B., retragerea de pe piață a tuturor inscripțiilor și materialelor ce poartă denumirea 1TV B., fără acordul reclamantei, și publicarea într-un ziar local a dispozitivului hotărârii judecătoarești, a respins capătul de cerere privind plata daunelor ca nefondat.*

Împotriva acestei decizii a declarat recurs părăta SC L SRL Suceava, indicând motivele de nelegalitate în susținerea recursului, respectiv art. 304 pct. 9 și 3041 C. proc. civ., prin care a solicitat admiterea acestuia și pe fondul cauzei respingerea acțiunii. Prin criticile formulate, recurenta a susținut că intimata reclamantă nu deține exclusivitate pentru a utiliza cuvintele TV B., dovezile prezentate atestă faptul că reclamanta are înregistrarea la O.S.I.M. a siglei postului și nu exclusivitate pe aceste două cuvinte. Sigla postului părătei este total diferită. Înalta Curte a examinat excepția nulității recursului, în raport de dispozițiile art. 302 alin.(1) lit. c) C. proc. civ. Apoi, analizând cererea formulată de către recurenta părătă și transmisă la dosarul cauzei la data de 3 mai 2011, intitulată „dezvoltarea motivelor de recurs

”, constată că prin intermediul acesteia, recurenta a invocat critici noi, care exced motivelor invocate inițial prin cererea de recurs. În raport de aceste considerente, Înalta Curte apreciază că, încrucișat motivele depuse la data de 3 mai 2011 au fost formulate cu depășirea termenului prevăzut de art. 301 C. proc. civ., nu pot fi luate în considerare, urmând a fi aplicată sancțiunea tardivității formulării acestora. Prima chestiune ce se impune a fi precizată este cea referitoare la obligația prevăzută în sarcina părții care exercită această cale de atac de a respecta dispozițiile art. 302 alin.(1) lit. c) și art. 304 C. proc. civ. Exigențele impuse prin cele două articole au în vedere faptul că *recursul*, în concepția actuală, este cale extraordinară de atac și, în consecință, ca ultim nivel de jurisdicție nu își propune rejudecarea fondului, ci o examinare a legalității hotărârilor în condițiile art. 304 pct. 1-9 C. proc. civ. Față de aceste considerente, se constată că recurenta, deși a făcut trimisere la motivul de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., din argumentele aduse pentru susținerea criticilor deciziei pronunțate de instanța de apel, nu rezultă nicio referire la dispozițiile legale pe care instanța le-a ignorat sau aplicat greșit.

Din expunerea argumentelor evocate de recurentă în susținerea criticilor aduse deciziei în ceea ce privește fondul cauzei, rezultă cu evidență că s-au readus în discuție chestiuni de fond care depășesc sfera de analiză a motivelor de nelegalitate prevăzute de art. 304 (pct. 1-9) C. proc. civ. Din acest punct de vedere, prezentarea simplei nemulțumiri a părții față de hotărârea atacată nu poate face obiect al controlului de legalitate de către instanța de recurs. În consecință, pentru motivele anterior arătate, care vizează condițiile de promovare și susținere a recursului, cât și în raport de susținerile recurenței prin care se invocă netemeinicia, și nu nelegalitatea soluției anterioare, potrivit art. 312 C. proc. civ., se va constata nulitatea cererii de recurs. Constatând culpa procesuală a recurenței în declanșarea litigiului de față, Înalta Curte urmează a admite cererea intamatei privind acordarea de cheltuieli de judecată, conform dispozițiilor art. 274 C. proc. civ.

III. JURISPRUDENȚĂ INTERNAȚIONALĂ

Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență.

Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Tünkers France (denumită în continuare „TF”) și Tünkers Maschinenbau GmbH (denumit în continuare „TM”), pe de o parte, și Expert France, pe de altă parte, în legătură cu o acțiune în răspundere pentru concurență neloială formulată de această din urmă societate împotriva TM și a TF.

Cadrul juridic-Regulamentul nr. 1346/2000

Considerentele (4), (6) și (7) ale Regulamentului nr. 1346/2000 enunță:

- „(4) Pentru buna funcționare a pieței interne este necesar să se evite ca părțile să fie tentate să transfere bunurile lor sau procedurile judiciare dintr-un stat membru în altul, în încercarea de a obține o situație juridică mai favorabilă («forum shopping»)[...]
- (6) În conformitate cu principiul proporționalității, prezentul reglement ar trebui să se limiteze la dispozițiile care reglementează competența de a deschide proceduri de insolvență și de a pronunța hotărâri care derivă direct din procedurile de insolvență și sunt strâns legate de acestea. În plus, prezentul reglement trebuie să

conțină dispoziții privind recunoașterea acestor hotărâri și a dreptului aplicabil care să respecte, la rândul lor, acest principiu.

- (7) Procedurile de insolvență cu privire la falimentul întreprinderilor insolvente sau a altor persoane juridice, concordatele și procedurile analoage sunt excluse din domeniul de aplicare al Convenției de la Bruxelles din 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, astfel cum a fost modificată prin convențiile de aderare la această convenție.”

Articolul 3 alineatul (1) din acest regulament are următorul cuprins:

„Competența de a deschide procedura de insolvență revine instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia se află centrul intereselor principale ale unui debitor. În cazul unei societăți sau persoane juridice, centrul intereselor principale este presupus a fi, până la proba contrarie, locul unde se află sediul social.”

Regulamentul (CE) nr. 44/2001

Considerentele (7) și (19) ale Regulamentului (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74) enunță:

- „(7) Domeniul de aplicare al prezentului regulament trebuie să includă toate aspectele importante de drept civil și comercial, cu excepția anumitor aspecte bine definite.[...]
- (19) Trebuie asigurată continuitatea între Convenția de la Bruxelles și prezentul regulament, fiind necesar să se prevadă unele dispoziții tranzitorii în acest sens. Aceeași necesitate a continuității trebuie garantată cu privire la interpretarea Convenției de la Bruxelles de către Curtea de Justiție a Comunităților Europene, iar Protocolul din 1971 trebuie să rămână, de asemenea, aplicabil în cazul procedurilor pendinte la data intrării în vigoare a prezentului regulament.”

Articolul 1 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede:

- „(1) Prezentul regulament se aplică în materie civilă și comercială, indiferent de natura instanței. El nu se aplică, în special, în materie fiscală, vamală sau administrativă.
- (2) Prezentul regulament nu se aplică pentru:
- (a) starea sau capacitatea juridică a persoanelor fizice, regimurile matrimoniiale, testamente și succesiuni;
 - (b) falimente, concordante sau procedurile similare;
 - (c) securitate socială;
 - (d) arbitraj.”

✗ Litigiul principal și întrebarea preliminară ✗

Expert Maschinenbau GmbH, societate de drept german, desfășura o activitate de fabricare de materiale pentru industria de automobile, distribuția acestora în Franța fiind atribuită în exclusivitate societății Expert France.

La 14 iulie 2006, Amtsgericht Darmstadt (Tribunalul Districtual din Darmstadt, Germania) a deschis o procedură de insolvență în privința Expert Maschinenbau și a numit un administrator judiciar.

La 13 septembrie 2006, administratorul judiciar a încheiat un acord provizoriu de cesiune cu TM care prevedea că această din urmă societate preluă o ramură din activitatea Expert Maschinenbau. La 22 septembrie 2006, administratorul judiciar a cedat respectivul sector de activitate societății Wetzel Fahrzeugbau GmbH, societate de drept german și filială a TM.

Prin scrisorile din 19 septembrie 2006, precum și din 24 și din 27 octombrie 2006, TM a invitat clienții Expert France, cărora li s-a prezentat ca fiind cessionara

societății Expert Maschinenbau, să i se adreseze ei pe viitor pentru a efectua comenzi.

Considerând că acest demers reprezenta o concurență neloială, Expert France a formulat, la 25 februarie 2013, în fața tribunal de commerce de Paris (Tribunalul Comercial din Paris, Franța) o acțiune în răspundere împotriva TM și a TF pentru săvârșirea unor acte de concurență neloială.

TM și TF au contestat competența acestui tribunal pe baza articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000 și au susținut că litigiul este de competență Amtsgericht Darmstadt (Tribunalul Districtual din Darmstadt) în calitate de instanță care a deschis procedura de insolvență față de Expert Maschinenbau.

Tribunal de commerce de Paris (Tribunalul Comercial din Paris) a respins excepția de necompetență prin decizia din 8 noiembrie 2013, confirmată prin hotărârea cour d'appel de Paris (Curtea de Apel din Paris, Franța) din 19 iunie 2014. TM și TF au introdus recurs în fața instanței de trimitere împotriva acestei hotărâri. Ele susțin că instanța competentă să judece o acțiune în răspundere pentru concurență neloială, în măsura în care o astfel de acțiune derivă direct din procedura de insolvență, este instanța care a deschis această procedură.

În acest context, instanța de trimitere are îndoielii în privința întinderii competenței internaționale a instanței care a deschis procedura de insolvență, astfel cum este prevăzută la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, și ridică în special problema dacă acțiunea în concurență neloială inițiată de o filială a unei societăți aflate în situație de insolvență poate fi considerată ca fiind o acțiune care derivă direct din procedura de insolvență și care este strâns legată de aceasta.

În aceste condiții, Cour de cassation (Curtea de Casătie, Franța) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară: „Articolul 3 din Regulamentul [nr. 1346/2000] trebuie interpretat în sensul că ține exclusiv de competența instanței care a deschis procedura de insolvență acțiunea în răspundere prin care se reproșează cessionarului unei ramuri de activitate dobândite în cadrul acestei proceduri faptul că s-a prezentat pe nedrept ca asigurând distribuția exclusivă a articolelor fabricate de debitor?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Răspunsul la întrebarea preliminară impune să se stabilească întinderea competenței instanței care a deschis procedura de insolvență, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, în măsura în care articolul 1 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, care se aplică în materie civilă și comercială, exclude din domeniul său de aplicare „falimentele, concordatele sau procedurile similare”.

În această privință, trebuie amintit că, intemeindu-se în special pe lucrările istorice referitoare la Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială, text care a fost înlocuit cu Regulamentul nr. 44/2001, Curtea a decis că acest din urmă reglement și Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretate astfel încât să se evite orice suprapunere între normele juridice prevăzute de aceste texte și orice vid juridic.

Astfel, acțiunile excluse, potrivit articolului 1 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001, din domeniul de aplicare al acestuia din urmă, întrucât se încadrează la „falimente, concordate sau proceduri similare”, intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1346/2000. În mod simetric, acțiunile care nu intră în domeniul de

aplicare al articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000 intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001.

Curtea a indicat de asemenea că, astfel cum se arată în special în considerentul (7) al Regulamentului nr. 44/2001, intenția legiuitorului Uniunii a fost de a reține o concepție largă pentru noțiunea „materie civilă și comercială”, care figurează la articolul 1 alineatul (1) din acest reglament, și, pe cale de consecință, un domeniu larg de aplicare pentru acesta din urmă. În schimb, domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1346/2000, în conformitate cu considerentul (6) al acestuia, nu trebuie să facă obiectul unei interpretări.

În temeiul acestor principii, Curtea a decis că numai acțiunile care derivă direct dintr-o procedură de insolvență și care sunt strâns legate de aceasta sunt excluse din domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 44/2001. Pe cale de consecință, numai aceste acțiuni intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1346/2000 (Hotărârea din 4 septembrie 2014, Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, punctul 23).

Or, tocmai acest criteriu a fost preluat în considerentul (6) al Regulamentului nr. 1346/2000 pentru a delimita obiectul acestui reglament. Astfel, potrivit acestui considerent, reglamentul respectiv ar trebui să se limiteze la dispozițiile care reglementează competența de a deschide proceduri de insolvență și de a pronunța hotărâri care „derivă direct din procedurile de insolvență și sunt strâns legate de acestea”.

În acest context, trebuie să se stabilească, în lumina considerațiilor care precedă, dacă o acțiune în răspundere pentru concurență neloială, precum cea din litigiul principal, îndeplinește acest dublu criteriu.

În ceea ce privește primul criteriu, trebuie amintit că, pentru a determina dacă o acțiune derivă direct dintr-o procedură de insolvență, elementul determinant reținut de Curte pentru a identifica domeniul în care se încadrează o acțiune nu este contextul procedural în care se înscrie acea acțiune, ci temeiul juridic al acesteia din urmă. Potrivit respectivei abordări, trebuie să se stabilească dacă dreptul sau obligația care servește drept temei al acțiunii își are originea în normele comune de drept civil și comercial sau în norme derogatorii, specifice procedurilor de insolvență.

În speță, rezultă din constatările instanței de trimitere că acțiunea din litigiul principal urmărește să pună în discuție răspunderea TM și a TF, prima dintre aceste societăți fiind cessionara unei ramuri de activitate dobândite în cadrul unei proceduri de insolvență, despre care se pretinde că au săvârșit acte de concurență neloială în prejudiciul Expert France. În cadrul acestei acțiuni, Expert France nu contestă validitatea cesiunii efectuate în cadrul procedurii de insolvență deschise la Amtsgericht Darmstadt (Tribunalul Districtual din Darmstadt), ci faptul că TM, prin aceea că i-a contactat pe clienții Expert France și i-a invitat să i se adreseze direct pentru a efectua comenzi, ar fi încercat să își aproprieze clientela sa, prejudiciindu-i interesele.

Desigur, în Hotărârea din 2 iulie 2009, SCT Industri (C-111/08, EU:C:2009:419, punctul 33), Curtea a statuat că o acțiune care viza să pună în discuție o cesiune a unor părți sociale efectuată în cadrul unei proceduri de insolvență intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1346/2000.

Cu toate acestea, spre deosebire de cauza în care s-a pronunțat acea hotărâre, în care i se reproșă lichidatorului care a cedat părțile sociale că nu și-a exercitat o prerogativă care rezulta în mod specific din dispozițiile de drept național care reglementează procedurile colective, litigiul principal se raportează la un comportament adoptat exclusiv de cessionar.

Pe de altă parte, Expert France a acționat exclusiv în vederea apărării propriilor interese, iar nu pentru a le apăra pe cele ale creditorilor din această procedură de insolvență. În sfârșit, această acțiune este formulată împotriva societăților TM și TF, a căror conduită urmează alte norme decât cele aplicabile în cadrul unei proceduri de insolvență. Astfel, eventualele consecințe ale unei astfel de acțiuni nu pot avea vreo influență asupra procedurii de insolvență.

- Prin urmare, trebuie să se constate că exercitarea unei acțiuni în răspundere pentru concurență neloială precum cea în litigiul principal este diferită și că nu își are temeiul în normele specifice procedurilor de insolvență.*

În ceea ce privește cel de al doilea criteriu menționat la punctul 20 din prezența hotărâre, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, intensitatea legăturii existente între o acțiune în justiție și procedura de insolvență este determinantă pentru a decide dacă excluderea prevăzută la articolul 1 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabilă (Hotărârea din 2 iulie 2009, SCT Industri, C-111/08, EU:C:2009:419, punctul 25).

- În mod cert, în cauza principală, acțiunea în răspundere este formulată împotriva societății TM, cessionara unei ramuri de activitate în cadrul unei proceduri de insolvență. Cu toate acestea, dreptul dobândit, odată intrat în patrimoniul cessionarului, nu poate păstra o legătură directă cu insolvabilitatea debitorului în orice împrejurare.

În acest context, chiar dacă existența unei legături între acțiunea din litigiul principal și procedura de insolvență care privește Expert Maschinenbau nu poate fi contestată, această legătură nu este nici suficient de directă, nici suficient de strânsă pentru a exclude Regulamentul nr. 44/2001 și pentru ca, pe cale de consecință, să fie aplicabil Regulamentul nr. 1346/2000.

- Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea preliminară că articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că nu intră în competența instanței care a deschis procedura de insolvență o acțiune în răspundere pentru concurență neloială prin care se reproșează cessionarului unei ramuri de activitate dobândite în cadrul unei proceduri de insolvență că s-a prezentat pe nedrept ca asigurând distribuția exclusivă a articolelor fabricate de debitor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competență acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență trebuie interpretat în sensul că nu intră în competența instanței care a deschis procedura de insolvență o acțiune în răspundere pentru concurență neloială prin care se reproșează cessionarului unei ramuri de activitate dobândite în cadrul unei proceduri de insolvență că s-a prezentat pe nedrept ca asigurând distribuția exclusivă a articolelor fabricate de debitor.

BIBLIOGRAFIE

DOCTRINĂ:

Maria Dumitru, Dreptul concurenței, Editura Institutul European, Bucuresti, 2011.

Gheorghe Gheorghiu, Manuela Nita, *Dreptul concurenței*, Ed. a II-a, modificata si completata, Editura Universul Juridic, Bucuresti, 2017.

SITE-URI WEB:

www.consiliulconcurenței.ro

<http://eur-lex.europa.eu>

<https://curia.europa.eu/jcms/jcms/index.html>

JM CHAIR
EU Financial Regulation

EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*

Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR

Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

INTELEGERILE DE TIP CARTEL REGIM JURIDIC SI JURISPRUDENTA RELEVANTA

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene*

JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE

Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR

ÎNTELEGERILE DE TIP CARTEL

I. INTRODUCERE

Cartelul reprezintă înțelegerea formală de cooperare între mai multe companii, pe o piață oligopolistă, prin care se convin procedurile în privința unor variabile cum ar fi prețul sau catitatea produsă. Cu alte cuvinte, *cartelul* reprezintă un acord prin care un grup de agenți economici producători sau distribuitorii concurenți fixează anumite prețuri sau își împart piața. În practică, aceste angajamente constau în general, în fixarea prețurilor, limitarea producției, împărțirea piețelor, alocarea clienților sau teritoriilor, licitații trucate sau combinații ale acestora. În sensul larg, *cartelul* reprezintă o formă de înțelegere secretă.

Consecința încheierii de *carteluri* este o micșorare a concurenței și o intensificare a cooperării pentru îndeplinirea anumitor obiective cum ar fi: maximizarea profitului sau împiedicarea intrării pe piață a unor noi firme. *Cartelurile „distrug” concurența și aduc prejudicii grave economiei și consumatorilor.* Indiferent de forma și obiectul acestora, funcționarea cartelurilor conduce în final spre creșterea artificială a prețurilor/ tarifelor practicate pentru un anumit serviciu sau produs.

INSTRUMENTE JURIDICE CE REGLEMENTEAZĂ CARTELURILE:

În România, participarea firmelor la practici anticoncurențiale de tipul cartelurilor este interzisă de dispozițiile imperitive ale art.5 alin.(1) din **Legea concurenței, nr. 21/1996** republicată. Astfel, potrivit art. 5 alin.(1), „*Sunt interzise orice înțelegeri exprese sau tacite între agenții economici ori asociațiile de agenții economici, orice decizie luată de asociațiile de agenții economici și orice practici concertate, care au ca obiect sau au ca efect restrângerea, împiedicarea ori denaturarea concurenței pe piața românească sau pe o parte a acesteia...“.* Tot la nivel național a fost adoptată și **Ordonanța de urgență nr.39 /2017** privind acțiunile în despăgubire în cazurile de încălcare dispozițiilor legislației în materie de concurență, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr.21 /1996. Ordonanța de urgență a Guvernului are ca obiect transpunerea în legislația națională a Directivei 2014/104/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 noiembrie 2014. La nivel european, cartelurile sunt reglementate de art. **101 respectiv art.102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.** La aceste dispoziții pot adăuga și **Directiva 2014/104/ UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 noiembrie 2014 privind anumite norme care guvernează acțiunile în despăgubire în temeiul dreptului intern în cazul încălcărilor dispozițiilor legislației în materie de concurență.**

Combaterea cartelurilor constituie una dintre prioritățile activității Consiliului Concurenței, iar lupta împotriva acestor practici anticoncurențiale reprezintă un important aspect al eforturilor întreprinse pentru implementarea unei politici pro-active în aplicarea legislației concurenței, în vederea dezvoltării și menținerii în România a unui mediu de afaceri concurențial puternic, capabil să facă față presiunilor concurențiale și a forțelor pieței.

În concluzie, cartelurile sunt considerate cele mai grave încălcări ale legislației în domeniul concurenței și sunt de regulă, interzise de legislația din domeniul concurenței în toate țările cu economie de piață.

II. JURISPRUDENȚĂ NAȚIONALĂ:

1.DECIZIA nr.77/22.12.2015 privind constatarea prevederilor art.5 alin.(1) lit.c din Legea concurenței nr.21/1996, republicată cu modificările și completările ulterioare; și ale art.101 alin.(1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și sancționarea întreprinderilor INFORM LYKOS SA ROMÂNIA ȘI ZIPPER DATA SRL .

SITUAȚIA DE FAPT:

La data de 7.03.2013, Terradox Solutions SRL a formulat o plângere pe piața procesării automate a corespondenței din România, reclamând existența unei înțelegeri anticoncurențiale între întreprinderile Inform Lykos SA și Zipper Data SRL. Potrivit plângerii Terradox, Inform Lykos și Zipper Data au realizat un acord de împărțire a pieței, urmărind concertarea propriilor strategii comerciale în vederea alocării anumitor clienți. Ca urmare a plângerii depuse de către Terradox, prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 285/4.06.2013⁴, s-a dispus declanșarea unei investigații având ca obiect posibila încălcare a prevederilor art. 5 alin. (1) din Legea concurenței nr. 21/1996⁵, republicată, cu modificările și completările ulterioare și a prevederilor art. 101 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene de către întreprinderile Inform Lykos și Zipper Data prin realizarea unei înțelegeri anticoncurențiale pe piața națională a procesării automate a datelor, documentelor și corespondenței și a pregătirii acestora în vederea distribuirii sub formă de corespondență (trimiteri poștale), prin adoptarea unui comportament comun cu privire la participarea la licitațiile organizate pe această piață, prestabilirea unor prețuri de ruinare și formularea în comun a unor oferte comerciale, în vederea împărțirii pieței și a clienților, în perioada 2011 – 2013.

Astfel, în cadrul investigației a fost analizată posibila încălcare a art. 5 alin. (1) din Legea concurenței și a art. 101 alin. (1) din Tratat de către întreprinderile Inform Lykos și Zipper Data prin realizarea unei înțelegeri anticoncurențiale pe piața procesării automate a corespondenței din România. Întreprinderile implicate, precum și Terradox, intermediază relația dintre expeditori (reprezentați de către cei care generează trimiterile și care sunt și proprietarii acestora) și întreprinderile care furnizează servicii de trimitere poștală. Prin urmare, aceste întreprinderi care prestează servicii de pregătire a corespondenței sunt denumite intermediari sau integratori, activând pe o piață situată în amonte față de piața serviciilor de trimis prin poștă.

Pentru scopurile investigației în cauză, piața relevantă este reprezentată de piața procesării automate a datelor și documentelor și a pregătirii acestora în vederea distribuirii sub formă de corespondență din România, denumită convențional piața procesării automate a corespondenței din România.

Din analiza documentelor din dosarul cazului, Inform Lykos și Zipper Data și-au corelat strategiile comerciale în vederea alocării anumitor clienți din domeniul analizat, inclusiv prin participarea la o serie de licitații organizate de către respectivii clienți. Conform probelor existente la dosar, în perioada octombrie - decembrie 2012 au avut loc întâlniri și discuții între reprezentanți ai Inform Lykos și Zipper Data, prin care și-au coordonat strategiile comerciale în vederea participării la licitații organizate pentru contractarea serviciilor de procesare automată a

corespondenței din România. S-a constatat faptul că discuțiile respective au debutat odată cu negocierile privind participarea întreprinderilor Inform Lykos și Zipper Data, în consorțiu, la licitația organizată de către Electrica Furnizare în perioada septembrie – decembrie 2012. Astfel, în contextul unei aparente asocieri legale pentru participarea la o licitație organizată de către Electrica Furnizare SA, permisă de legislația incidentă în materia achizițiilor publice, Inform Lykos și Zipper Data nu s-au limitat la discuții privind licitația respectivă, depășind cadrul acesteia și realizând o cooperare extinsă în ceea ce privește alocarea tuturor clienților din acest domeniu de activitate (E.ON Servicii Clienți SRL, ENEL Energie SA, CEZ România SA, Electrica, GDF Suez România SA).

Din analiza efectuată, înțelegerea de împărțire a clienților realizată între Inform Lykos și Zipper Data și descrisă anterior, a fost pusă în practică în ceea ce privește alocarea Electrica, licitație la care au participat în consorțiu. Nu există dovezi privind punerea în practică a înțelegerii în cauză și pentru clienții EON, ENEL, CEZ și GDF, aceștia organizând licitații pentru atribuirea serviciilor respective după declanșarea investigației de către Consiliul Concurenței. În absența înțelegerii, ambele companii puteau participa la licitația Electrica, fie individual (ambele întreprinderi disponând de variante alternative pentru îndeplinirea condițiilor impuse de organizatorii licitațiilor), fie în asociere cu alte întreprinderi mai mici, însă nu aveau certitudinea că vor câștiga; în aceste asocieri, deși puteau obține procente mai ridicate din contractul respectiv, în calitate de principali furnizori, nu erau sigure de câștig, iar prețul cu care participau trebuia să fie mai mic, ca urmare a presiunii concurențiale. De asemenea, Inform Lykos nu ar mai fi avut certitudinea că își păstrează clienții EON, ENEL și CEZ, iar Zipper Data ar fi avut şanse mai mici de a câștiga clientul GDF.

De asemenea, cele două întreprinderi au adoptat o poziție transparentă una față de celalătă privind infrastructura și capacitatele de producție deținute (prezente și viitoare), aspect care conduce la reducerea posibilităților celor două întreprinderi de a se concura, cele două întreprinderi putându-și vizita punctele de lucru; denumirea procesului respectiv era „o mai bună cunoaștere reciprocă”. Între părțile implicate s-a realizat un transfer de informații sensibile, în contextul în care informațiile privind capacitatele de producție au caracter confidențial, dezvăluirea lor putând aduce semnificative prejudicii întreprinderilor în cauză. Acest fapt este apreciat cu atât mai nociv cu cât prezența celor două întreprinderi pe piață analizată excede cadrului asocierilor între acestea, prin participarea și în mod individual în cadrul altor proceduri de licitație, relevant fiind faptul că informațiile în cauză au fost obținute ulterior pregătirii ofertei comune pentru participarea în asociere la licitația organizată de către Electrica Furnizare la sfârșitul anului 2012, precum și faptul că o parte din informațiile respective priveau și achiziții ulterioare de echipamente de producție.

Această practică de împărțire a pieței este interzisă de legislația din domeniul concurenței. Înțelegerea dintre Inform Lykos și Zipper Data este cu atât mai nocivă cu cât cele două întreprinderi sunt principalii concurenți din acest domeniu. Din analiza efectuată în cazul de față, nu rezultă elemente care să demonstreze că ar putea fi îndeplinite condițiile stabilite de art. 5 alin. (2) din Legea concurenței, respectiv de art. 101 alin. (3) din Tratat. Prin

urmare, art. 5 alin. (2) din Legea concurenței și art. 101 alin. (3) din Tratat nu sunt incidente încălcării ce face obiectul prezentei Decizii.

Decizia constată încălcarea de către întreprinderile Inform Lykos și Zipper Data a prevederilor 5 alin. (1) lit. c) din Legea concurenței și art. 101 alin. (1) din Tratat prin realizarea unei înțelegeri de împărțire a pieței, înțelegere interzisă de legislația din domeniul concurenței, săvârșită în perioada 4 octombrie 2012 – 31 decembrie 2014.

DECIZIA/SOLUȚIA/SANCTIUNEA

În temeiul prevederilor art. 19 alin. (1) și alin. (4), ale art. 44 alin. (1) lit. d) și ale art. 58 alin. (4) din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare
PLENUL CONSILIULUI CONCURENȚEI A DECIS:

Art. 1 Se constată încălcarea dispozițiilor art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale art. 101 alin. (1) din Tratul privind funcționarea Uniunii Europene de către întreprinderile Inform Lykos și Zipper Data, *prin participarea la o înțelegere anticoncurențială având ca obiect împărțirea pieței procesării automate a corespondenței din România*.

Art. 2 În temeiul art. 53 din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, întreprinderile de la art. 1 se sancționează după cum urmează: - întreprinderea Inform Lykos SA cu amendă în valoare de 3.826.562 lei, reprezentând % din cifra de afaceri realizată în anul 2014; - întreprinderea Zipper Data cu amendă în valoare de 627.818 lei, reprezentând % din cifra de afaceri realizată în anul 2014.

Art. 3 Sumele prevăzute la art. 2 se vor achita, în termen de maxim 30 (treizeci) de zile de la data comunicării prezentei Decizii, de către Inform Lykos SA și Zipper Data SRL, în contul „Venituri din amenzi și alte sancțiuni aplicate de către alte instituții de specialitate”, deschis la trezoreria la care este arondat plătitorul, beneficiar Bugetul de Stat, cu mențiunea: „amenzi plătite conform Legii concurenței nr. 21/1996”. O copie a documentului de plată va fi transmisă neîntârziat Consiliului Concurenței.

Art. 4 Prezenta Decizie poate fi atacată în contencios administrativ, conform art. 49 alin. (1) din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la Curtea de Apel București, în termen de 30 de zile de la comunicare.

III.JURISPRUDENȚĂ INTERNAȚIONALĂ:

(2017/C 108/05): La 19 iulie2016, Comisia a adoptat o decizie referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101din Tratatul 1. Rezumatul Deciziei Comisiei din 19 iulie 2016 referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și al articolului 53 din Acordul privind SEE(Cazul AT.39824 – Camioane) [notificată cu numărul C(2016) 4673 final]privind funcționarea Uniunii Europene și al articolului 53din Acordul privind SEE. În conformitate cu dispozițiile articolului 30 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului, Comisia publică, prin prezenta, numele părților și conținutul principal al deciziei, inclusiv eventualele sancțiuni impuse, ținând seama de interesul legitim al întreprinderilor de a-și proteja secretele de afaceri.

INTRODUCERE

Decizia se adresează următoarelor entități: MAN SE, MAN Truck & Bus AG, MAN Truck & Bus Deutschland GmbH (denumite împreună „MAN”);

Daimler A G (denumită în continuare „Daimler”); Fiat Chrysler Automobiles N.V., CNH Industrial N.V., Iveco SpA, Iveco Magirus AG (denumite împreună „Iveco”); AB Volvo (publ), Volvo Lastvagnar AB, Renault Trucks SAS, Volvo Group Trucks Central Europe GmbH, (denumite împreună „Volvo/Renault”); PACCAR Inc., DAF Trucks Deutschland GmbH, DAF Trucks N.V., DAF (denumite împreună „DAF”).

DESCRIEREA CAZULUI

În urma unei cereri de imunitate depuse de MAN, la 20 septembrie 2010 , Comisia a efectuat inspecții la sediile diferiților producători de camioane între 18 și 21 ianuarie2011 . La 28 ianuarie 2011, Volvo/Renault a solicitat o reducere a amenzilor, urmată fiind de Daimler la 10 februarie 2011 , la ora 10.00, și de Iveco la 10 februarie 2011, la ora 22.22.

La 20 noiembrie2014 , Comisia a inițiat proceduri în temeiul articolului 11 alineatul (6) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 împotriva DAF, Daimler, Iveco, MAN, Volvo/Renault și a adoptat o comunicare privind obiecțiunile, pe care a notificat-o acestor entități. După adoptarea comunicării privind obiecțiunile, destinatarii au contactat Comisia în mod neoficial și au solicitat continuarea cazului în cadrul procedurii de tranzacție. Comisia a decis să lanseze proceduri de tranzacție pentru acest caz după ce fiecare dintre destinatari și-a confirmat dorința de a începe discuții pentru încheierea unei tranzacții. Ulterior, MAN, DAF, Daimler, Volvo/Renault și Iveco au transmis Comisiei o cerere oficială de tranzacție, în temeiul articolului 10 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 773/2004 al Comisiei. Comitetul consultativ privind înțelegерile și pozițiile dominante a emis un aviz favorabil la data de 18 iulie2016 , iar Comisia a adoptat decizia la data de 19 iulie 2016.

Destinatarii și durata

Destinatarii deciziei au participat la o coluziune și/sau sunt răspunzători pentru aceasta, încălcând astfel articolul 101 din tratat, în perioadele indicate mai jos. În aplicarea punctului 26 din Orientările privind amenzile, Volvo/Renault a beneficiat de imunitate parțială pentru perioada cuprinsă între 17 ianuarie1997 și 15 ianuarie 2001.

ENTITATEA	DURATA
1.MAN SE, MAN Truck & Bus AG MAN Truck & Bus Deutschland GmbH	17 ianuarie1997-20 septembrie2010
2. Daimler AG	7 ianuarie1997 -18 ianuarie2011
3. Fiat Chrysler Automobiles N.V. CNH Industrial N.V., IVECO SpA, Iveco Magirus AG	17 ianuarie1997 -18 ianuarie2011
4. Volvo AB (publ), Volvo Lastvagnar AB, Renault Trucks SAS, Volvo Group Trucks Central Europe GmbH	17 ianuarie1997 -18 ianuarie2011
5. PACCAR Inc., DAF Trucks Deutschland GmbH, DAF Trucks N.V	17 ianuarie1997 -18 ianuarie2011

REZUMATUL ÎNCĂLCĂRII

Produsele vizate de încălcare sunt camioanele cu o greutate cuprinsă între 6 și 16 tone („camioane de tonaj mediu”) și camioanele cu o greutate mai mare de 16 tone („camioane de tonaj mare”), atât autocamioane, cât tractoare-rutiere (în cele ce urmează, camioanele de tonaj mediu și mare sunt denumite împreună „camioane”). Cazul nu se referă la servicii postvânzare, alte servicii și garanții pentru camioane, vânzarea de camioane uzate sau orice alte bunuri sau servicii.

Încălcarea a constat în acorduri coluzive privind stabilirea prețurilor și majorările prețului brut al camioanelor în SEE; și calendarul și transferul costurilor pentru introducerea tehnologiilor cu emisii scăzute pentru camioane de tonaj mediu și mare impuse de standardele EURO 3 până la EURO 6.

Sediile centrale ale destinatarilor au fost direct implicate în discuții privind prețurile, majorările de prețuri și introducerea noilor standarde de emisii până în 2004. Cel puțin începând cu luna august 2002, au avut loc discuții prin intermediul unor filiale germane care, în proporții diferite, raportau sediilor lor centrale. Schimbul de informații a avut loc atât la nivel multilateral, cât și la nivel bilateral.

Aceste acorduri coluzive au inclus acorduri și/sau practici concertate privind stabilirea prețurilor și majorările prețului brut în vederea alinierii prețurilor brute în SEE și calendarul și transferul costurilor pentru introducerea tehnologiilor cu emisii scăzute cerute de standardele EURO 3 până la EURO 6.

Încălcarea a vizat întregul SEE și a durat între 17 ianuarie1997 și 18 ianuarie 2011.

JM CHAIR
EU Financial Regulation

EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*

Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR

Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

INTERZICEREA TAXELOR VAMALE SI A MASURILOR CU EFECT ECHIVALENT

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene*

JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE

Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR

Cuprins

Interzicerea taxelor vamale și a taxelor cu efect echivalent.....	3
Analiza Hotărârii Curții (Camera a opta) din 19 aprilie 2007 în cauza C-63/06, Vyriausasis administracinių teismas (Lituania),.....	5
Bibliografie	9

Interzicerea taxelor vamale și a taxelor cu efect echivalent.

Noțiunea nu e clarificată de tratat, iar în prezent Curtea o interpretează foarte larg, pentru a elimina toate sarcinile pecuniare posibile ce ar putea greva bunurile din comerțul dintre statele Uniunii. Orce taxă, fie ea și minimă, oricare i-ar fi denumirea sau modul de aplicare, impusă unilateral asupra mărfurilor naționale sau străine în virtutea faptului că trec frontieră și care nu este o taxă vamală propriu-zisă constituie o taxă cu efect echivalent, chiar și atunci când nu este percepută în folosul statului, când nu are efecte discriminatorii sau protectoare sau când produsul căruia îi este aplicată nu se află în concurență cu niciun produs național.

În cadrul taxelor cu efect echivalent intră doar măsurile fiscale (obligațiile pecuniare). Alte forme de obstacole în calea schimburilor intră sub incidența art.34-36 TFUE. Chiar infime, taxe nu sunt permise. Argumentul de minimis nu poate fi susținut în apărarea lor.

Taxelete trebuie să fie impuse unilateral, adică să rezulte dintr-o decizie unilaterală a unui stat membru. În cazul în care taxele sunt aferente unui control prevăzut de dreptul al Uniunii sau de o convenție internațională încheiată de Uniune, acestea nu mai sunt ilicite, dacă se respectă anumite condiții. Taxele sunt prohibite oricare le-ar fi denumirea sau modul de aplicare. Taxele cu efect echivalent sunt impuse asupra bunurilor naționale sau străine în virtutea faptului că trec frontieră. Sublinierea urmărește distincția dintre art.28 și 30 TFUE, aplicabile mărfurilor din cauza faptului că trec frontieră și art.110 TFUE, care interzice impozitarea discriminatorie a mărfurilor importate aflate pe teritoriul național. Nu este necesar ca o taxă cu efect echivalent să fie prelevată la granițe. Dacă sunt reunite condițiile specifice unei asemenea taxe, împrejurarea că e prelevată la un stadiu al producției sau al transformării produsului posterior trecerii frontierei este indiferentă, din moment ce doar faptul trecerii frontierei este rațiunea taxării produsului. La fel, taxa e proibită și atunci când este anterioară trecerii frontierei: o redevanță percepută cu ocazia unor controale sistematice, în vederea exportului ulterior al bunurilor controlate. Taxa pe valoare adăugată, deși poate fi percepută la graniță, nu intră în categoria taxelor cu efect echivalent. Nu are importanță nici faptul că taxele nu sunt impuse în beneficiul statului, nici că ele nu au caracter discriminatoriu sau protecționist, și nici faptul că nu se află în competiție cu niciun produs național. Statele membre nu pot impune taxe cu efect echivalent nici în relațiile cu state terțe. CJ consideră că acestea aduc atingere unicitatii teritoriului vamal al Uniunii. Pot fi menținute doar taxele cu efect echivalent existente în momentul intrării în vigoare a tarifului vamal comunitar. Excepția se limitează doar la statele fondatoare. Celelalte nu mai pot păstra în legislație taxe cu efect echivalent.

Curtea acceptă existența taxelor cu efect echivalent în trei situații:

1. *Taxa reprezintă o remunerație pentru un serviciu prestat comerciantului-* Statul trebuie să dovedească faptul că serviciul a fost prestat în mod efectiv, adică i-a procurat un avantaj real comerciantului. Avantajul trebuie procurat în mod individual. Dacă o taxă se aplică de o manieră generală tuturor agentilor economici, ea este o taxă cu efect echivalent. Cuantumul taxei trebuie să fie proporțional cu valoarea serviciului.
2. *Taxa este aferentă controalelor efectuate pentru a satisface obligațiile trasate de dreptul Uniunii.* Pentru ca taxa să fie permisă, trebuie întrunite următoarele condiții:
 - a) Controlul să fie obligatoriu și uniform în Uniune pentru toate produsele în chestiune.
 - b) Controlul să fie prescris de dreptul Uniunii în interesul general al Uniunii.
 - c) Controlul să favorizeze libera circulație a mărfurilor, mai ales prin neutralizarea obstacolelor ce pot apărea din adoptarea de către state, în baza art.36 TFUE, a unor măsuri unilaterale de control.
 - d) Taxa să nu excedeze costurile controlului.
3. *Taxa aparține unui sistem general de taxe și impozite, aplicabil atât bunurilor importate, cât și celor naționale.* În acest caz, taxa ține de fiscalitatea internă. Pentru a intra în această categorie, taxa trebuie aplicată sistematic și în conformitate cu aceleași principii produselor de import și celor naționale. Taxa nu devine în mod automat licită, dar în evaluarea ei nu se mai aplică art.28 și 30, ci art.110, care interzice fiscalitatea discriminatorie.

În final putem accentua că buna funcționare a uniunii vamale este vitală pentru Uniunea Europeană. Odată ce mărfurile pătrund în UE, ele circulă liber. În condițiile în care Uniunea nu are propriile autorități vamale, responsabilitatea controlului vamal aparține statelor membre.

În speță dată, acciza poate fi privită ca Taxă cu efect echivalent.

Analiza Hotărârii Curții (Camera a opta) din 19 aprilie 2007

în cauza C-63/06, Vyriausasis administracinis teismas (Lituania),

1. Litigiul principal

a. situația de fapt și de drept

UAB Profisa importă în Lituania produse pe bază de ciocolată care conțin alcool etilic.

Prin deciziile din 4 ianuarie și 14 martie 2005, Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos a refuzat să scutească de la plata accizelor produsele importate de UAB Profisa, pentru motivul că, deși articolul 25 alineatul 1 punctul 5 din legea privind accizele scutește de la plata acestora alcoolul etilic destinat fabricării de produse pe bază de ciocolată, această dispoziție nu se aplică în cazul produselor finite pe bază de ciocolată importate care conțin alcool etilic, cum sunt cele care formează obiectul acțiunii principale.

Profisa a solicitat Vilniaus apygardos administracinis teismas anularea acestor decizii, cererea fiind respinsă prin hotărârea din 9 mai 2005.

UAB Profisa a introdus apel împotriva acestei hotărâri în fața instanței de trimitere.

Această instanță arată că, în măsura în care articolul 25 alineatul 1 punctul 5 din legea privind accizele urmărește transpunerea în ordinea juridică lituaniană a articolului 27 alineatul (1) litera (f) din Directiva 92/83, este necesară interpretarea acestei din urmă dispoziții pentru a soluționa litigiul cu care este sesizată.

Or, instanța menționată remarcă faptul că versiunea lituaniană a articolului 27 alineatul (1) litera (f) din Directiva 92/83 este diferită față de alte versiuni lingvistice ale acestui articol.

Acesta este contextul în care Vyriausasis administracinis teismas a hotărât să suspende judecarea cauzei și să se adreseze după opinie Curții.

Instanțele naționale ale țărilor UE sunt obligate să garanteze aplicarea corespunzătoare a legislației europene, dar există riscul ca instanțele din țări diferite să interpreteze legislația în mod diferit.

Dacă o instanță națională are îndoieri cu privire la interpretarea sau valabilitatea unui act legislativ al UE, aceasta poate să solicite opinia Curții de Justiție.

Reglementarea comunitară aplicabilă speței de față este:

Articolul 27 alineatul (1) litera (f) din Directiva 92/83, care prevede: „*Statele membre scutesc de accize [a se citi «accize armonizate»] produsele care intră sub incidența prezentei directive după îndeplinirea condițiilor stabilite de acestea în scopul asigurării aplicării corecte [a se citi «aplicării corecte și directe»] a respectivelor scutiri și al prevenirii oricărei evaziuni,*

evitări sau abuz atunci când sunt folosite direct sau drept componente ale produselor semifabricate în vederea realizării de produse alimentare [a se citi «de produse alimentare, cu sau fără umplutură»], cu condiția ca în fiecare caz conținutul de alcool să nu depășească 8,5 litri de alcool pur pe 100 kg la producția de ciocolată și 5 litri de alcool pur pe 100 kg la producția de alte produse.”

Reglementarea națională aplicabilă litigiului în cauză este:

Articolul 25 alineatul 1 punctul 5 din legea privind accizele (Lietuvos Respublikos akcizų įstatymas) din 30 octombrie 2001 (Žin., 2001, nr. 98-3482), astfel cum a fost modificată prin legea din 29 ianuarie 2004 (Žin., 2004, nr. 26-802, denumită în continuare „legea privind accizele”), prevede că „*alcoolul etilic și băuturile alcoolice destinate fabricării de produse pe bază de ciocolată sunt scutite de la plata accizelor, cu condiția să nu se folosească mai mult de 8,5 litri de alcool etilic pur pentru 100 kilograme (greutate netă) de produs pe bază de ciocolată”.*

Astfel, versiunea lituaniană a articolului 27 alineatul (1) litera (f) din Directiva 92/83 este diferită față de alte versiuni lingvistice ale acestui articol.

2. Problemele din dreptul intern – ce afirmă organele fiscale?

Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos a refuzat să scutească de la plata accizelor produsele importate de UAB Profisa, pentru motivul că, deși articolul 25 alineatul 1 punctul 5 din legea privind accizele scutește de la plata acestora alcoolul etilic destinat fabricării de produse pe bază de ciocolată, această dispoziție nu se aplică în cazul produselor finite pe bază de ciocolată importate care conțin alcool etilic.

În opinia Departamentului vamal Lituaniei, în cazul în care era să fie importat alcool etilic pentru fabricarea produselor pe bază de ciocolată, atunci Profisa era în drept să fie scutită de accize. Însă, la caz au fost importate produse finite cu conținut de alcool etilic, motiv pentru care consideră că este temei de a refuza în scutirea de la plata accizelor.

3. Întrebările preliminare adresate CJUE

În cadrul litigiului între UAB Profisa, pe de o parte, și Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (administrația lituaniană a vămilor), pe de altă parte, privind aplicarea accizelor armonizate în ceea ce privește alcoolul conținut în produse pe bază de ciocolată, au apărut divergențe între diferențele versiuni lingvistice ale unui text comunitar.

Motiv pentru care, Vyriausasis administracinis teismas a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Tinând seama de diferențele care există între diferențele versiuni lingvistice ale Directivei 92/83 [...], articolul 27 alineatul (1) litera (f) din aceasta trebuie interpretat în sensul că obligă statele membre să scutească de accize alcoolul etilic importat pe teritoriul vamal al

Comunităților Europene și care este conținut în produse pe bază de ciocolată care sunt destinate consumului direct atunci când cantitatea de alcool conținută în produsele pe bază de ciocolată nu depășește 8,5 l pe 100 kg de produs?"

4. Cele mai importante interpretări date de CJUE

Toate părțile care au prezentat observații scrise propun să se dea un răspuns afirmativ la întrebarea preliminară.

Potrivit unei jurisprudențe constante, necesitatea aplicării și, prin urmare, a interpretării uniforme a dispozițiilor dreptului comunitar exclude posibilitatea ca, în caz de îndoială, textul unei dispoziții să fie privit în mod izolat, prin raportare doar la una dintre versiunile sale, impunând, dimpotrivă, ca acesta să fie interpretat și aplicat în lumina versiunilor existente în celelalte limbi oficiale.

În caz de neconcordanță între diferitele versiuni lingvistice ale unui text comunitar, dispoziția în cauză trebuie să fie interpretată în raport cu economia generală și cu finalitatea reglementării din care face parte.

Or, din examinarea comparativă a diferitelor versiuni lingvistice ale articolului 27 alineatul (1) litera (f) din Directiva 92/83 reiese că, exceptând versiunea lituaniană, toate versiunile lingvistice ale acestui articol prevăd că statele membre scutesc de accize armonizate, după îndeplinirea condițiilor pe care le stabilesc, produsele care intră sub incidența directivei menționate, printre care se numără și alcoolul etilic, atunci când acestea sunt folosite direct în vederea realizării de produse alimentare, cu condiția ca, în fiecare caz, conținutul de alcool să nu depășească 8,5 litri de alcool pur pe 100 de kilograme la producția de ciocolată și 5 litri de alcool pur pe 100 de kilograme la producția de alte produse.

Locul unde alcoolul etilic este folosit pentru realizarea de produse alimentare nu are relevanță în această privință.

De altfel, obiectivul urmărit de scutirile prevăzute de Directiva 92/83 este în special acela de a neutraliza impactul accizelor asupra alcoolului folosit ca produs intermediar care intră în compoziția altor produse comerciale sau industriale (hotărârea Italia/Comisia, citată anterior, punctul 4).

În plus, aplicarea scutirii în cazul produselor prevăzute la articolul 27 alineatul (1) din Directiva 92/83 constituie principiul, iar refuzul aplicării acesteia reprezintă excepția. Posibilitatea acordată statelor membre prin această prevedere de a stabili condițiile care trebuie îndeplinite „în scopul asigurării aplicării corecte și directe a respectivelor scutiri și al prevenirii oricărei evaziuni, evitări sau abuz” nu poate afecta caracterul necondiționat al obligației de scutire prevăzute de dispoziția menționată (hotărârea Italia/Comisia, citată anterior, punctul 50).

5. Dispozitivul hotărîrii CJUE

Prin Hotărîrea Curții din 19 aprilie 2007 în cauza nr. C-63/06, curtea a declarat:

Articolul 27 alineatul (1) litera (f) din Directiva 92/83/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 privind armonizarea structurilor accizelor la alcool și băuturi alcoolice trebuie interpretat în sensul că obligă statele membre să scutească de accize armonizate alcoolul etilic importat pe teritoriul vamal al Uniunii Europene și care este conținut în produse pe bază de ciocolată care sunt destinate consumului direct, cu condiția de a nu se depăși 8,5 litri pe 100 de kilograme de produs în ceea ce privește conținutul de alcool al acestor produse.

6. Concluzia CJUE

Curtea consideră că, trebuie să se răspundă la întrebarea preliminară că articolul 27 alineatul (1) litera (f) din Directiva 92/83 trebuie interpretat în sensul că obligă statele membre să scutească de accize armonizate alcoolul etilic importat pe teritoriul vamal al Uniunii Europene și care este conținut în produse pe bază de ciocolată care sunt destinate consumului direct, cu condiția de a nu se depăși 8,5 litri pe 100 de kilograme de produs în ceea ce privește conținutul de alcool al acestor produse.

Drept urmare, Curtea a concluzionat că Departamentul Vamal Lituanian nu a fost în drept să refuze în scutirea de la plata accizelor pentru produsele de ciocolată cu conținut de alcool etilic importate, din momentul în care, în cazul în care se respectă condiția de a nu se depăși 8,5 litri pe 100 kilograme de produs, locul unde este folosit alcoolul etilic pentru realizarea de produse alimentare nu are relevanță.

Bibliografie

1. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
2. Curia.europa.eu

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

LIBERTATEA DE CIRCULATIE A CAPITALURILOR

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE
Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR*

Libera circulație a capitalurilor reprezintă una din cele 4 libertăți fundamentale consacrate în Tratat și cea mai largă dintre acestea, având în vedere dimensiunea sa unică ce include țările terțe, **este o libertate anexă liberei circulații a persoanelor, mărfurilor și serviciilor**, aflată în strânsă interdependență cu acestea.

Libera circulație a capitalurilor este reglementată de Capitolul 4 – Capitalurile și plățile - din Tratatul de la Lisabona, prin art.63-66, completate de art. 75, 215, 346 și 347.

Tratatul de la Lisabona, deși mai este numit și Tratatul de Reformă nu aduce, în ceea ce privește circulația capitalurilor, schimbări majore, preluând în esență majoritatea dispozițiilor prevăzute în Tratatul Comunităților Europene.

Astfel că, art. 63 nu aduce noutăți în ceea ce privește libera circulație a capitalurilor.

În schimb, art.64 aduce în plus față de actuala reglementare specificarea pentru Bulgaria, Estonia și Ungaria, referitoare la restricțiile conform legislațiilor naționale. În urma Tratatului de la Lisabona, Parlamentul European și Consiliul adoptă măsurile cu privire la circulația capitalurilor și nu doar Consiliul, de această dată prin procedură legislativă ordinară și nu prin majoritate calificată, așa cum era inițial stabilit prin Tratat.

Art. 65 preia conținutul art. 58 din Tratatul Comunităților Europene, însă îl aduce o completare prin adăugarea unui alineat care prevede faptul că în absența unor măsuri de aplicare a dispozițiilor prezentului articol, Comisia sau Consiliul, în cazul în care Comisia nu ia o decizie în maxim trei luni, pot adopta decizii în ceea ce privește măsurile fiscale restrictive aplicate unui stat membru al Uniunii Europene. Astfel, art. 65 alin. 1 permite tratamentul fiscal diferențiat al investițiilor străine și al nerezidenților, dar astfel de măsuri nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau o restrângere disimulată, așa cum prevede art. 65 alin. 3. Chiar și în relațiile cu țările terțe, principiul liberei circulații a capitalurilor prevalează asupra reciprocității și asupra menținerii de către statele membre a unei pârghii de negociere în relația cu țările terțe (a se vedea cauza C-101/05, Skatteverket/A).

Ultimul articol referitor la libera circulație a capitalurilor, art. 66, preia în întregime dispozițiile art. 59 din Tratatul Comunităților Europene.

Prin circulația capitalurilor se înțelege transferul unilateral de valori în formă de capital material (participare la o societate comercială străină) sau în formă de

capital bănesc (mijloace de plată legale, credite) dintr-un stat membru într-un alt stat, care de obicei reprezintă o investiție de capital.

Investițiile imobiliare, investițiile efectuate în scopul constituirii sau extinderii activității unei societăți (sau în alți termeni investițiile legate de libertatea de stabilire), operațiunile privind achiziționarea titlurilor de valoare, plasamente financiare pe termen lung (constituirea unor depozite bancare în străinătate), transferuri de capital în interes personal (donații, succesiuni, transferul economiilor dintr-un stat în altul) se înscriu în categoria circulației de capitaluri și nu constituie circulație de capital simplul transfer de bani pentru plata unor mărfuri sau a unor servicii. Circulația plășilor este transferul peste hotare de mijloace de plată (bancnote, bilete la ordin, cecuri) care sunt necesare în legătură cu o anumită prestație efectuată (cumpărare de mărfuri sau servicii).

În această categorie se regăsesc transferurile în legătură cu turismul, călătoriile în scopul de comerț, educație ori tratament medical, achitarea contravalorii profitului, plata de dobânzi, transferurile de salarii pentru activitatea desfășurată într-un stat membru și nu intră în categoria deplasării de capitalul, chiar dacă sunt efectuate prin intermediul transferului fizic de bancnote.

Dinstincția dintre mișcările de capital și plășile curente nu este întotdeauna facilă. Astfel, plata primelor de asigurare a răspunderii civile, are valoarea unei plăși curente spre deosebire de plata primelor de asigurare de viață ce reprezintă circulația unui capital.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene a decis prin jurisprudență sa că dispozițiile unionale privind libera circulație a capitalurilor au efect direct necondiționat, se aplică imediat în toate statele membre, fără a fi nevoie de o transpunere la nivel național. În cazurile în care statele membre restricționează nejustificat libera circulație a capitalurilor, se aplică procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor conform dispozițiilor prevăzute la art. 258-260 din TFUE.

Odată cu aceste prevederi, au fost reglementate și restricții permise: din motive de apărare a interesului general (Curtea de Justiție a Uniunii Europene apreciază de obicei de la caz la caz dacă restricția este sau nu justificată) și din motive de impozitare.

Aceste măsuri au ca scop descoperirea, înfrângerea și pedepsirea cazurilor de evaziune fiscală, de spălare a banilor, de trafic de droguri și terorism.

„Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48/CE – Articolele 22, 24 și 30 – Reglementare națională menită să transpună această directivă – Aplicabilitate în privința unor contracte care nu sunt incluse în domeniul de aplicare material și temporal al directivei menționate – Obligații care nu sunt prevăzute de aceeași directivă – Limitarea comisioanelor bancare ce pot fi percepute de creditor – Articolele 56 TFUE, 58 TFUE și 63 TFUE – Obligație de a institui, în dreptul național, proceduri de soluționare extrajudiciară a litigiilor adecvate și eficiente”

Cauza C-602/10

Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 22, 24 și 30 din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (JO L 133, p. 66, rectificări în JO 2009, L 207, p. 14, și în JO 2010, L 199, p. 40), precum și a articolelor 56 TFUE, 58 TFUE și 63 TFUE.

Cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între **SC Volksbank România SA și Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor** – Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Călărași cu privire la anumite clauze incluse în contracte de credit pentru consumatori încheiate între Volksbank și clienții săi care, potrivit ANPC, contravin reglementării naționale menite să transpună Directiva 2008/48.

Cadrul juridic

- *Dreptul Uniunii - Directiva 2008/48*
- *Dreptul român - Ordonanța de urgență a Guvernului 50/2010 (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389 din 11 iunie 2010) urmărește să transpună Directiva 2008/48 în dreptul intern.*

Acțiunea principală și întrebările preliminare

Este vorba, despre contracte de credit garantate cu ipotecă sau cu alte drepturi asupra unor bunuri imobile încheiate între Volksbank și clienții săi înainte de intrarea în vigoare a OUG 50/2010. Aceste contracte cuprind anumite clauze referitoare la comisioane bancare pe care Volksbank își rezervă dreptul să le perceapă de la clienții săi și care fac obiectul acțiunii principale - **comisionul de risc**, egal cu 0.2 % aplicat la soldul creditului, care se plătește lunar, pe toată durata contractului.

După data intrării în vigoare a OUG 50/2010, Volksbank a întreprins demersuri pentru a modifica, prin acte adiționale la contractele de credit, denumirea clauzelor în litigiu cu cea de **comision de administrare credit**, categorie de comision prevăzută la articolul 36 din ordonanță menționată, nemodificând însă quantumul acestuia.

ANPC, care a apreciat că perceperea acestui comision era contrară articolului 36 din OUG 50/2010, a întocmit un proces-verbal împotriva Volksbank, prin care aceasta din urmă a fost obligată la plata unei amenzi, precum și la executarea unor sancțiuni complementare. Volksbank a contestat acest proces-verbal la instanță.

În fața instanței, Volksbank a arătat că anumite dispoziții din OUG 50/2010 contravin Directivei 2008/48

(- directiva nu se aplică contractelor de credit garantate cu ipotecă,

-interdicția de a percepe alte comisioane decât cele enumerate la respectivul articol 36 ar fi în plus contrară normelor dreptului Uniunii în materie de liberă circulație a capitalurilor și de liberă prestare a serviciilor

- Volksbank susține că posibilitatea consumatorilor de a se adresa direct ANPC, prevăzută la articolul 85 alineatul (2) din OUG 50/2010, precum și dreptul acestor autorități de a aplica sancțiuni atunci când consideră că există o încălcare a ordonanței menționate nu constituie o metodă adecvată și eficientă de soluționare extrajudiciară a litigiilor, astfel cum se impune la articolul 24 alineatul (1) din Directiva 2008/48, ci, dimpotrivă, este de natură să dea naștere la o înmulțire a litigiilor, astfel cum s-ar fi întâmplat, de altfel, în România)

Prin urmare, ținând seama și de obiectivul acestei directive, care constă în realizarea unei armonizări complete pentru a se asigura libera circulație a serviciilor prestate de instituțiile de credit, Volksbank a susținut că, în acțiunea principală, instanța trebuia să considere inaplicabile aceste dispoziții.

Instanța de trimitere arată că litigiul principal are în esență ca obiect validitatea clauzei „comision de risc”, care figurează în contracte de credit încheiate înainte de data intrării în vigoare a OUG 50/2010 și a cărei denumire, modificată după această dată, este „comision de administrare credit”.

Instanța apreciază că dispozițiile OUG 50/2010 au fost adoptate pentru a transpune de urgență Directiva 2008/48 și că, în consecință, acestea trebuie aplicate în conformitate cu directiva amintită. Or, respectivelor dispoziții naționale ar putea constitui o transpunere neadecvată sau incompletă a directivei.

În aceste condiții, Judecătoria Călărași a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) În ce măsură articolul 30 alineatul (1) din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul în care interzice statelor membre să prevadă aplicarea legii naționale de transpunere a directivei și contractelor încheiate anterior intrării în vigoare a dispoziției naționale?

R2 - articolul 30 alineatul (1) din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca o măsură națională menită să transpună această directivă în dreptul intern să definească domeniul său de aplicare temporal astfel încât respectiva măsură să se aplice și unor contracte de credit precum cele în discuție în acțiunea principală, care sunt excluse din domeniul de aplicare material al acestei directive și care erau în derulare la data intrării în vigoare a măsurii naționale menționate.

- 2) În ce măsură dispozițiile cuprinse în articolul 85 alineatul (2) din [OUG 50/2010] reprezintă o transpunere adekvată a normei comunitare stipulate de articolul 24 alineatul (1) din Directiva 2008/48, prin care se stabilește obligația statelor membre de a asigura proceduri adecvate și eficiente de soluționare extrajudiciară a litigiilor cu consumatorii legate de creditele de consum?

R5 - articolul 24 alineatul (1) din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei norme ce face parte din măsura națională menită să transpună această directivă care, în materie de litigii având ca obiect credite de consum, permite consumatorilor să se adreseze direct unei autorități de protecție a consumatorilor, care, în continuare, poate aplica sancțiuni instituțiilor de credit pentru încălcarea acestei măsuri naționale, fără să aibă obligația de a recurge în prealabil la procedurile de soluționare extrajudiciară prevăzute de legislația națională pentru asemenea litigii.

- 3) În ce măsură articolul 22 alineatul (1) din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul instituirii unei armonizări maximale în domeniul contractelor de credit de consum, armonizare care nu permite statelor membre:
- a) să extindă câmpul de aplicare al regulilor cuprinse în Directiva 2008/48 asupra unor contracte excluse expres din câmpul de aplicare al acesteia (cum ar fi contractele de credit ipotecar sau cele care poartă asupra dreptului de proprietate asupra unui imobil) sau

R1 - articolul 22 alineatul (1) din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca o măsură națională menită să transpună această directivă în dreptul intern să includă în domeniul său de aplicare material contracte de credit, precum cele în discuție în acțiunea principală, având ca obiect acordarea unui credit garantat cu un bun imobil, în pofida faptului că astfel de contracte sunt excluse în mod expres din domeniul de aplicare material al directivei menționate în temeiul articolului 2 alineatul (2) litera (a) din aceasta.

- b) să instituie obligații suplimentare pentru instituțiile de credit referitoare la tipurile de comisioane ce pot fi percepute de către acestea sau la categoriile de indici de referință la care se poate raporta dobânda variabilă din contractele de credit de consum care intră în cîmpul de aplicare al dispoziției naționale de transpunere?

R3 - articolul 22 alineatul (1) din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca o măsură națională menită să transpună această directivă în dreptul intern să impună instituțiilor de credit obligații, care nu sunt prevăzute de directiva menționată, în ceea ce privește tipurile de comisioane pe care acestea le pot percepe în cadrul unor contracte de credit de consum care intră în domeniul de aplicare al respectivei măsuri.

- 4) Dacă răspunsul la întrebarea 3 este negativ, în ce măsură principiile libertății de circulație a serviciilor și cel al libertății de circulație a capitalurilor, în general, și articolele 56 [TFUE], 58 [TFUE] și articolul 63 alineatul (1) [TFUE], în special, trebuie interpretate în sensul interzicerii unui stat membru de a impune instituțiilor de credit măsuri prin care interzic în contractele de credit de consum perceperea comisioanelor bancare care nu fac parte din lista celor admise, fără ca acestea din urmă să fie definite de legislația statului respectiv?”

R4 - normele din tratat în materie de liberă prestare a serviciilor trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei dispoziții de drept național prin care instituțiilor de credit li se interzice să perceapă anumite comisioane bancare.

31 mai 2018

„Trimitere preliminară – Controlul numerarului la intrarea sau la ieșirea din Uniunea Europeană – Regulamentul (CE) nr. 1889/2005 – Domeniu de aplicare – Articolul 63 TFUE – Libera circulație a capitalurilor – Resortisant al unei țări terțe care transportă în bagajele sale o sumă importantă în numerar nedeclarată – Obligație de declarare legată de ieșirea acestei sume de pe teritoriul spaniol – Sanctiuni – Proporționalitate”

Cauza C-190/17

Cererea de decizie preliminară privește interpretarea **articolului 9 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1889/2005** al Parlamentului European și al Consiliului din 26 octombrie 2005 privind controlul numerarului la intrarea sau ieșirea din Comunitate (JO L 309, p. 9, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 238).

Cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul **Lu Zheng** și **Ministerul Economiei și Competitivității**, în legătură cu amendă care i-a fost aplicată pentru neîndeplinirea obligației de a declara, la ieșirea de pe teritoriul spaniol, a unor sume în numerar transportate.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii - Regulamentul nr. 1889/2005 au următorul cuprins:

- „(2) Introducerea veniturilor din activități ilegale în sistemul financiar și investirea acestora după spălarea banilor dăunează dezvoltării economice sănătoase și durabile. În consecință, Directiva 91/308/CEE a Consiliului din 10 iunie 1991 privind prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării banilor [(JO 1991, L 166, p. 77, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 103)] a instituit un mecanism comunitar de prevenire a spălării banilor prin monitorizarea tranzacțiilor efectuate prin instituții de credit și financiare, precum și anumite tipuri de profesii. Având în vedere riscul ca aplicarea acestui mecanism să ducă la o creștere a mișcărilor de numerar în scopuri ilicite, Directiva [91/308] ar trebui completată cu un sistem de control al numerarului care intră șiiese din Comunitate.
- (3) În prezent, astfel de sisteme de control sunt aplicate numai de câteva state membre, în temeiul legislațiilor interne. Diferențele între legislații dăunează bunei funcționări a pieței interne. În consecință, elementele de bază ar trebui armonizate la nivel comunitar pentru a se asigura un nivel echivalent de control al mișcărilor de numerar care traversează frontierele Comunității. O astfel de armonizare nu ar trebui, cu toate acestea, să afecteze posibilitatea statelor membre de a aplica, în conformitate cu dispozițiile actuale ale

tratatului, controale naționale privind mișcările de numerar din cadrul Comunității.”

Conform articolului 1 din acest regulament:

„(1) Prezentul regulament completează dispozițiile Directivei [91/308] cu privire la tranzacțiile efectuate prin intermediul instituțiilor financiare și de credit și al anumitor profesii, stabilind norme armonizate pentru controlul intrărilor și ieșirilor de numerar din Comunitate, efectuat de către autoritățile competente.

(2) Prezentul regulament nu aduce atingere măsurilor naționale de control al mișcărilor de numerar din cadrul Comunității, atunci când astfel de măsuri sunt luate în conformitate cu articolul [65 TFUE].”

Articolul 3 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„Orice persoană fizică ce intră sau ieșe din Comunitate și transportă numerar în valoare de 10 000 EUR sau mai mult declară această sumă autorităților competente din statul membru prin care intră sau ieșe din Comunitate, în conformitate cu prezentul regulament. Obligația de declarare nu este îndeplinită în cazul în care informațiile furnizate sunt incorecte sau incomplete.”

Articolul 9 alineatul (1) din același regulament prevede:

„Fiecare stat membru prevede sancțiuni aplicabile în cazul nerespectării obligației de declarare prevăzute la articolul 3. Aceste sancțiuni sunt efective, proporționale și disuasive.”

Dreptul spaniol - Legea 10/2010 privind prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului) din 28 aprilie 2010

Reiese din dispozițiile coroborate ale articolului 2 alineatul 1 litera v) și ale articolului 34 din Ley 10/2010 de prevención del blanqueo de capitales y de la financiación del terrorismo (Legea 10/2010 privind prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului) din 28 aprilie 2010 (BOE nr. 103 din 29 aprilie 2010) că persoanele fizice care intră pe teritoriul național sau care ies de pe acesta cu mijloace de plată de o valoare egală cu 10 000 de euro sau mai mare au obligația de a prezenta o declarație prealabilă care să conțină informații exakte cu privire la deținătorul, proprietarul, destinatarul, quantumul, natura, proveniența, utilizarea prevăzută, itinerariul și mijloacele de transport ale mijloacelor de plată.

Articolul 35 alineatul 2 din această lege prevede că nedecimalarea, atunci când aceasta este obligatorie, sau lipsa de veridicitate a informațiilor prezentate, în cazul în care poate fi considerată deosebită de relevantă, determină confiscarea de către funcționarii vamali sau de către organele de poliție competente a tuturor mijloacelor de plată descoperite, cu excepția minimului necesar pentru subzistență.

În conformitate cu articolul 52 alineatul 3 litera a) din Legea 10/2010, nerespectarea acestei obligații constituie o încălcare gravă, pasibilă, în temeiul articolului 57 alineatul 3 din legea menționată, de o amendă al cărei quantum minim se ridică la 600 de euro și al cărei quantum maxim poate atinge dublul sumei în numerar nedeclarate.

Potrivit articolului 59 alineatul 3 din legea menționată:

„În vederea stabilirii sancțiunii aplicabile pentru nerespectarea obligației de declarare stabilite la articolul 34, următoarele circumstanțe se consideră agravante:

- a) valoarea ridicată a mișcării, prin aceasta înțelegându-se, în orice caz, ca atare, orice valoare care depășește dublul pragului de declarare;
- b) nedovedirea originii licite a mijloacelor de plată;
- c) neconcordanța dintre activitatea desfășurată de persoana vizată și valoarea mișcării;
- d) faptul că mijloacele de plată au fost descoperite într-un loc sau într-un amplasament care indică o intenție evidentă de a le ascunde;
- e) sancțiunile administrative definitive aplicate persoanei vizate în ultimii cinci ani pentru nerespectarea obligației de declarare.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

La 10 august 2014, domnul Zheng, resortisant chinez, și-a înregistrat bagajele la aeroportul din Gran Canaria (Spania) pentru un zbor cu destinația Hong Kong (China), cu escale la Madrid (Spania) și la Amsterdam (Țările de Jos).

Cu ocazia unui control efectuat în timpul escalei pe aeroportul Madrid-Barajas, s-a constatat că bagajele domnului Zheng conțineau suma de 92 900 de euro în numerar, pe care acesta omisese să o declare, cu încălcarea obligației prevăzute la articolul 34 din Legea 10/2010.

Acest quantum a făcut obiectul unui sechestrul, cu deducerea unei sume de 1 000 de euro corespunzând minimului necesar pentru subzistență menționat la articolul 35 alineatul 2 din această lege.

La 15 aprilie 2015, Secretarul General al Trezoreriei și al Politicii Financiare, Spania din cadrul Ministerului Economiei și Competitivității a aplicat o amendă administrativă de 91 900 de euro domnului Zheng, după ce a evidențiat, cu titlu de circumstanțe agravante, quantumul ridicat al sumei nedeclarate, nedovedirea originii licite a numerarului, neconcordanța declarațiilor persoanei interesate privind activitatea sa profesională și faptul că numerarul se găsea într-un loc care indica intenția deliberată de a-l disimula.

Domnul Zheng a introdus o acțiune la instanța de trimitere împotriva deciziei de aplicare a amenzii, solicitând fie anularea acesteia, fie impunerea unei sancțiuni minime, fie impunerea unei sancțiuni proporționale cu încălcarea săvârșită. El invocă, în această privință, o încălcare a principiului proporționalității.

Instanța de trimitere consideră în esență că, chiar dacă numerarul în discuție în litigiul principal a rămas pe teritoriul Uniunii Europene, domnul Zheng era supus obligației de declarare prevăzute la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1889/2005, dat fiind că persoana interesată nu putea, înainte de sosirea sa pe teritoriul chinez, să aibă acces la banii care se găseau în bagajele sale înregistrate la aeroportul din Gran Canaria.

În lumina interpretării pe care Curtea a dat-o articolului 9 alineatul (1) din acest regula ment în Hotărârea din 16 iulie 2015, Chmielewski (C-255/14, EU:C:2015:475), instanța de trimitere ridică problema domeniului de aplicare al acestei dispoziții și a compatibilității cu aceasta a anumitor aspecte ale legislației naționale care sancționează neîndeplinirea obligației de declarare a mișcărilor de numerar.

În aceste condiții, Curtea Superioară de Justiție din Madrid, Spania a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 9 alineatul (1) din Regulamentul [nr. 1889/2005] trebuie interpretat în sensul că se opune unei dispoziții naționale, precum cea în discuție în litigiul principal, care, pentru a sancționa nerespectarea obligației de declarare prevăzute la articolul 3 din același regula ment, permite aplicarea unei sancțiuni cu amendă de până la dublul valorii mijloacelor de plată utilizate?
- 2) Articolul 9 alineatul (1) din Regulamentul [nr. 1889/2005] trebuie interpretat în sensul că se opune unei dispoziții naționale, precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede drept circumstanțe agravante ale nerespectării obligației de declarare nedovedirea originii licite a mijloacelor de plată și neconcordanța dintre activitatea desfășurată de persoana vizată [și valoarea mișcării]?

R – pentru 1) și 2) - articolele 63 și 65 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că neîndeplinirea obligației de a declara sume importante în numerar care intră sau care ies de pe teritoriul acestui stat este pasibilă de o amendă de până la dublul sumei nedeclarate.

- 3) În cazul unui răspuns afirmativ la cele două întrebări preliminare anterioare, articolul 9 alineatul (1) din Regulamentul [nr. 1889/2005] trebuie interpretat în sensul că aplicarea unei sancțiuni financiare care, indiferent de valoarea mișcării, este de până la 25 % din numerarul nedeclarat respectă cerința de proporționalitate?”

R - această întrebare este declarată inadmisibilă, întrucât funcția conferită Curții, în cadrul articolului 267 TFUE este de a contribui la administrarea justiției în statele membre, iar nu de a formula opinii consultative asupra unor probleme generale sau ipotetice (Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 42 și jurisprudența citată).

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

ANALIZA TEORETICA SI PRACTICA PRIVIND LIBERTATEA DE CIRCULATIE A MARFURILOR IN UNIUNEA EUROPEANA

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene*

JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE

Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR

I. INTRODUCERE

Libera circulație a capitalurilor nu este doar cea mai „recentă” libertate consacrată în tratat, ci și cea mai largă, având în vedere dimensiunea sa unică ce include țările terțe. Liberalizarea fluxurilor de capital a evoluat treptat. Odată cu Tratatul de la Maastricht au fost înlăturate toate restricțiile privind plățile și circulația capitalurilor, atât între statele membre, cât și între statele membre și țările terțe. Acest principiu este direct aplicabil, ceea ce înseamnă că nu se impune adoptarea unor reglementări suplimentare la nivel național sau la nivelul UE. Toate restricțiile privind circulația capitalurilor între statele membre și între statele membre și țările terțe trebuie eliminate, cu excepții prevăzute în anumite circumstanțe. Libera circulație a capitalurilor stă la baza pieței unice și completează celelalte trei libertăți. De asemenea, liberalizarea contribuie la creșterea economică, deoarece permite investirea eficientă a capitalului și promovează utilizarea monedei euro ca monedă internațională, întărind astfel rolul UE ca actor mondial. Liberalizarea a fost indispensabilă, de asemenea, pentru evoluția uniunii economice și monetare (UEM) și pentru introducerea monedei euro.¹

Pentru a înțelege corect principiul liberei circulații a capitalurilor, consider că este necesară abordarea a 3 surse, fiecare prezentând o importanță majoră în reglementarea atât teoretică cât și practică a fenomenului dat. Sursele sunt următoarele:

- Reglementarea juridică – principiul liberei circulații a capitalurilor este reglementat de TFUE, în articolele 63-66, 75, 143, 144, 215. Importanța reglementării juridice rezidă în crearea normelor juridice care reglementează un raport juridic. TFUE reprezintă o carte de reguli imperative, onerative și prohibitive, respectare cărora este obligatorie pentru desfășurarea raporturilor juridice.
- Literatura de specialitate – lucrările și analizile specialiștilor în domeniu mereu vor fi importante pentru orice curent. Ei sunt acei care prezintă analiza profundă a principiului liberei circulații a capitalului într-un limbaj accesibil cititorului, la fel facînd propuneiri pentru îmbunătățirea legislației în vigoare.
- Jurisprudența – consider jurisprudența ca fiind cea mai importantă sursă. Jurisprudența prezintă transpunerea în practică a normelor juridice evidențiind lacunele și sunt izvorul principal al modificărilor legislative. În cazul liberei circulații a capitalurilor, jurisprudența, prin cazurile practice, hotărîrile instanțelor naționale și internaționale definește anumite aspecte importante pentru interpretarea normelor juridice, un exemplu ar fi cauza Luise și

¹ Octavian Manolache: *Drept Comunitar, Cele patru libertăți fundamentale, Politici comunitare*, Editura All Beck, București, 1999, p. 44-45.

BIBLIOGRAFIE

- 1) Octavian Manolache: *Drept Comunitar, Cele patru libertăți fundamentale, Politici comunitare.*
- 2) Articol: Libera Circulație a Capitalurilor, 2018, accesat online <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/39/libera-circulatie-a-capitalurilor>.
- 3) Articol, Radu Stancu: Aspecte privind libera circulație a capitalurilor și plășilor în reglementarea și jurisprudența comunitară, accesat online, <http://www.cartidedrept.eu/articole-drept/aspecte-privind-libera-circulatie-a-capitalurilor-si-platilor-in-reglementarea-si-jurisprudenta-comunitaraconf-univ-dr-radu-stancu.html> (06.02.2019).
- 4) Tratatul Privind Funcționarea Uniunii Europene (Versiune Consolidată), accesat online https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF.
- 5) Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului, accesat online, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0048&from=ro>.
- 6) Hotărîrea CJUE, cauza C-602/10, Volksbank vs ANPC, accesată online <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=124988&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=10399114>.
- 7) Hotărîrea CJUE, cauza C-575/17, Sofina SA, Rebelco SA, Sidro SA, vs Ministre de l'Action et des Comptes publics, accesată online <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=207970&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=10399114>.

- c) De instituire a unor proceduri speciale de declarare circulației capitalurilor în scopuri de informare administrativă sau statistică;
- De a adopta măsuri justificate pe motive de ordine publică sau siguranță publică 8art.65, alin.1, litera b din tratat);
- De a institui acele măsuri restrictive la circulația capitalurilor ce decurg din aplicarea de restricții privind dreptul de stabilire 8art. 65, alin. 2 din tratat).

Potrivit art. 65, alin. 3 din tratat, măsurile și procedurile prevăzute la alin. 1 și 2 nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară și nici o restrîngere disimulată a liberei circulații a capitalurilor și plășilor.⁵

III. JURISPRUDENȚA

Cum am menționat anterior jurisprudența, după părerea mea, reprezintă izvorul principal al reglementării normelor juridice privind libertatea de circulație a capitalurilor. Rolul principal în scenariul dat îi revine Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE). Cel mai important aspect al juresprudenței CJUE îl reprezintă hotărîrile preliminare, care interpretează anumite norme ale tratatelor, directivelor, convențiilor etc. Statele care au adresat cererea preliminară, aplică prevederile expuse în hotărârea CJUE în soluționarea cauzelor atât naționale cît și internaționale astfel asigurînduse aplicarea și respectarea dreptului comunitar. Urmează să analizăm 2 hotărîri preliminare unde CJUE interpretează articolele TFUE privind libera circulație a capitalurilor. La baza hotărîrilor date se află 2 litigii (național și internațional), obiectul căror reprezintă interpretarea articolelor TFUE, precum și a unor Directive ce reglementează aplicarea prevederilor liberei circulații a capitalurilor în cadrul dreptului național. În cadrul ambelor litigii există neclarități privind aplicarea dreptului comunitar, acesta fiind motivul adresării cererii către CJUE.

A. SPEȚĂ NAȚIONALĂ: SC VOLKSBANK ROMÂNIA SA vs AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA CONSUMATORILOR – COMISARIATUL JUDEȚEAN PENTRU PROTECȚIA CONSUMATORILOR CALĂRAȘI (CJPC).

Această speță a apărut în cadrul unui litigiu între SC Volksbank România SA (denumită în continuare „Volksbank”), pe de o parte, și Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor – Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Călărași (CJPC) (denumită în continuare „ANPC”), pe de altă parte.

⁵ Articol, Radu Stancu: Aspekte privind libera circulație a capitalurilor și plășilor în reglementarea și jurisprudența comunitară, accesat online <http://www.cartidedrept.eu/articole-drept/aspekte-privind-libera-circulatie-a-capitalurilor-si-platilor-in-reglementarea-si-jurisprudenta-comunitaraconf-univ-dr-radu-stancu.html> (06.02.2019).

Obiectul litigiului reprezintă contractele de credit care au fost încheiate între Volksbank și clienții săi. Contractul conținea clauze care rezerva Volksbankului să perceapă un „credit de risc” de la clienții săi. Problema constă în faptul că contractele date au fost încheiate până la intrarea în vigoare a Ordonanței de Urgență a Guvernului 50/2010, care prevedea în art. 36 lista exhaustivă a comisioanelor pe care creditorul are dreptul să le perceapă (comision de analiză dosar, penalități după caz, etc). Odată cu intrarea în vigoarea a OUG 50/2010 Volksbank a scris demersuri pentru modificarea clauzei în contractele de credit schimbând „comisionul de risc” pe „comisionul de administrare credit” nemodificînd quantumul acestora. ANPC a constatat pri efectuarea unor controluri că Volksbanks continua să perceapă comisioanele care nu fac parte din art. 36 OUG 50/2010 și a adresat un proces verbal către Volksbanks pentru plata unei amenzi și executare unor sancțiuni complimentare. Volksbank a contestat procesul verbal la instanța de trimitere, invocînd faptul că OUG 50/2010 nu transpune eficient prevederile Directivei 2008/48/CE care prevede ca obiectiv principal armonizarea completă pentru a asigura libera circulație a serviciilor și a capitalurilor, încălcînd normele dreptului UE. La fel aceasta contravine prevederilor art. 63 TFUE privind libera circulație a capitalurilor deoarece ar crea un precedent negativ unde consumatorul român ar avea dreptul să invoke eliminarea caluzelor care nu sunt conforme cu OUG 50/2010 în închiderea contractelor de credit cu instituții în afara României, astfel reducînd considerabil fluxul capitalurilor.

CJUE a interpretat întrebările preliminare ce țin de OUG 50/2010, invocînd faptul că ele nu încalcă prevederile Directivei 2008/48/CE precum și TFUE. Curtea a motivat hotărîrea prin felul următor. Cu toate că OUG 50/2010 impune anumite restricții în clauzele privind contractele de credit, acestea nu pot fi interpretate drept o restricție care care înterzice sau îngreunează considerabil libera prestare a serviciilor și a liberei circulației a capitalurilor în sensul art. 56 TFUE. În Hotărîrea dată circulația capitalurilor este tratată de curte ca o libertate secundară cmparativ cu circulația serviciilor însă putem observa legătura între ele și CJUE încearcă să interpreteze atât normele ce reglementează libera circulație a serviciilor cât și a normelor liberei circulații a capitalurilor.

Așadar în final CJUE interpretează prevederile OUG 50/2010 ca **nefiind încalcări ai Directivei și Tratatului. Aceasta doar crează anumite norme naționale privind contractele de credit care doar pot fi interpretate ca fiind mai puțin avantajoase în comparației cu normale altor state însă nu constituie restricții în sensul TFUE care a încurca liberei circulații a serviciilor și a capitalului.**

B. SPEȚĂ INTERNATIONALĂ: SOFINA SA, REBELCO SA, SIDRO SA, vs MINISTRE DE L'ACTION et des COMPTES PUBLICS.

Această speță a fost formulată în cadrul unui litigiu între Sofina SA, Rebelco SA și Sidro SA, societăți de drept belgian, pe de o parte, și ministrul de l'Action et des Comptes publics (ministrul acțiunii și conturilor publice) (Franța), pe de altă parte, în legătură cu refuzul acestuia din urmă de a le restituui reținerea la sursă aplicată asupra dividendelor care le-au fost plătite în cursul anilor 2008-2011.

Sofina, Rebelco și Sidro s-au adresat instanței de trimitere cu cererea de restituire a reținerilor de la sursă în societatea franceză unde primesc dividende corespunzător participațiilor sale. În acțiunea sa reclamanții au indicat că conform Codului general al impozitelor francez (CGI), colaborat cu Convenția franco-belgiană pentru evitarea dublei impunerii s-a stabilit o cotă de 15 % de rețineri la sursă din dividendele părților. Având în vedere că reclamantele din litigiul principal au încheiat exercițiile financiare 2008-2011 cu un rezultat deficitar, acestea au adresat reclamații administrației fiscale franceze prin care au solicitat restituirea reținerilor prelevate corespunzător dividendelor plătite pe durata respectivelor exerciții financiare. Potrivit legislației fiscale franceze și anume art. 209, alin. 1, al treilea paragraf din CGI „în cazul deficitului înregistrat în cursul unui exercițiu finanțier, acest deficit este considerat o cheltuială a exercițiului finanțier următor și este dedus din profitul realizat în cursul exercițiului finanțier respectiv, în limita valorii de 1 000 000 de euro, majorată cu 60 % din valoarea corespunzătoare profitului impozabil din exercițiul finanțier menționat care depășește această primă valoare. În cazul în care acest profit nu este suficient pentru ca deducerea să poată fi realizată în întregime, excedentul deficitului este reportat în aceleași condiții asupra exercițiilor finanțiere următoare. Același lucru se aplică fracțiunii de deficit care nu este deductibilă în conformitate cu prima teză a prezentului paragraf”.

Consiliul de Stat al Franței a motivat că aceste prevederi se aplică doar părților rezidente, părțile nerezidente fiind impozitate din primul exercițiu finanțier. Instanța însă a cerut interpretarea CJUE pentru a stabili dacă această prevedere nu reprezintă o incălcarea a art. 63, 65 TFUE privind libera circulație a capitalurilor.

Curtea a stabilit că această normă reprezintă un tratament dizavantajos a unui stat membru astfel cauzând sub incidența art. 65 TFUE fiind o restricție care încurca sau discurajează societățile stabilite într-un alt stat membru. Rezultă de aici că, în timp ce dividendele distribuite unei societăți nerezidente fac obiectul unei impozitări imediate și definitive, impozitarea la care sunt supuse dividendele distribuite unei societăți rezidente depinde de rezultatul net profitabil sau deficitar al acesteia. Consiliul Francez a adus un argument potrivit căruia impozitele sale pe venit sunt de 33,33 % pe lîngă impozitarea societăților belgiene care este de 15 % însă CJUE a considerat că

aceasta este o prevedere din Convenția franco-belgiană, deci este o clauză stabilită de comun acord al Belgiei și Franței și nu poate fi calificată ca un dezavantaj. La fel CJUE a argumentat că cota mai puțin favorabilă a Franței își pierde din aplicabilitate în cazul înregistrării unui deficit de către societatea rezidentă, pe cînd societățile nerezidente sunt impozitate indiferent de rezultatul net.

Ținînd cont de circumstanțele de fapt și de drept prezentate anterior precum și de argumentele părților CJUE a interpretat cauza dată ca fiind o descurajare a societăților nerezidente statului Franței, fiind o restricție a liberei circulații a capitalurilor și prin urmare o încălcare a art. 63, 65 TFUE.

IV. CONCLUZII

După cum observăm dreptul comunitar este dificil de interpretat. Aceasta se datorează numărului mare de state care sunt membre UE. Sunt 28 de membri, respectiv 28 de legislații naționale fiecare avînd o reglementare proprie a normelor juridice ce țin de legislația fiscală, comercială, civilă, etc. Tratatele, directivele, convențiile UE există pentru a armoniza legislația statelor membre și pentru a crea un „teren de joacă” unde statele ar putea aplica normele sale coroborînd cu normele UE pentru asigurarea unui raport economic eficient atît cu statele membre UE cît și cu statele terțe. Spețele prezentate mai sus au arătat că legislațiile statelor nu reușesc mereu să transpună normele UE în legislațiile naționale, creînd confuzii și lacune. Din acest motiv rolul instituțiilor europene este important în contextul asigurării respectării legislației UE. CJUE îi revine un rol primar deoarece anume Curtea repezintă insituția competență de a soluționa confuziile între statele membre avînd rolul atît de judecător dar și de mediator. Cum am concluzionat din spețe CJUE are competența de a interpreta normele dreptului comunitare care sunt neclare și nu se sincronizează cu legislație statelor membre, astfel contribuind la soluționarea litigiilor.

BIBLIOGRAFIE

- 1) Octavian Manolache: *Drept Comunitar, Cele patru libertăți fundamentale, Politici comunitare.*
- 2) Articol: Libera Circulație a Capitalurilor, 2018, accesat online <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/39/libera-circulatie-a-capitalurilor>.
- 3) Articol, Radu Stancu: Aspecte privind libera circulație a capitalurilor și plășilor în reglementarea și jurisprudența comunitară, accesat online, <http://www.cartidedrept.eu/articole-drept/aspecte-privind-libera-circulatie-a-capitalurilor-si-platilor-in-reglementarea-si-jurisprudenta-comunitaraconf-univ-dr-radu-stancu.html> (06.02.2019).
- 4) Tratatul Privind Funcționarea Uniunii Europene (Versiune Consolidată), accesat online https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF.
- 5) Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului, accesat online, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0048&from=ro>.
- 6) Hotărîrea CJUE, cauza C-602/10, Volksbank vs ANPC, accesată online <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=124988&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=10399114>.
- 7) Hotărîrea CJUE, cauza C-575/17, Sofina SA, Rebelco SA, Sidro SA, vs Ministre de l'Action et des Comptes publics, accesată online <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=207970&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=10399114>.

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

LIBERA CIRCULATIE A MARFURILOR IN UNIUNEA EUROPEANA – STUDIU DE CAZ

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene*

JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE

Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR

Planul:

1. **Introducere**.....pag.2
2. **Istoria liberii circulații a mărfurilor**.....pag.3
3. **Obiectivele și realizările liberei circulații a mărfurilor**pag 11
4. **Rolul Parlamentului European**pag.14
5. **Concluzii**.....pag.17
6. **Bibliografie**.....pag.19

1.Introducere

Libera circulație a mărfurilor, prima dintre cele patru libertăți fundamentale ale pieței interne, este garantată prin eliminarea taxelor vamale și a restricțiilor cantitative, precum și prin interzicerea măsurilor care au un efect echivalent. Principiul recunoașterii reciproce, eliminarea barierelor fizice și tehnice și promovarea standardizării au fost adăugate în vederea continuării finalizării pieței interne.

Adoptarea noului cadru legislativ (NCL) în 2008, a consolidat în mod semnificativ normele de comercializarea a produselor, libera circulație a mărfurilor, sistemul de supraveghere a pieței UE și marcajul CE. Principiul recunoașterii reciproce a fost, de asemenea, consolidat și se aplică în prezent unei game largi de produse care nu fac obiectul armonizării la nivelul UE.

Libera circulație a mărfurilor în cadrul Uniunii Europene este cea mai veche libertate, a reprezentat o bancă de încercare pentru celelalte libertăți. Prevede eliminarea obstacolelor celor mai vizibile - drepturi vamale și restricții cantitative și introducerea tarifelor externe sau vamale comune. Presupune o taxare uniformă produselor externe care determină libertatea pieței. Tariful vamal comun a fost realizat în 1968 prin Regulamentul consiliului - Realizarea s-a făcut în trei etape, a fost încheiată la 1 iulie 1968. Abolirea restricțiilor cantitative a fost încheiată la sfîrșitul anului 1969.

Realizarea ei implică abolirea drepturilor de vamă și a taxelor de efect echivalent, a restricțiilor cantitative schimburilor și a măsurilor de efect echivalent.

Taxe de efect echivalent pentru drepturi vamale taxe și măsuri de efect echivalent care conduc la restricții cantitative. Rezultă din diferențele de legislații în materie de producție, transformare și comercializare a produselor, nu trebuie să existe nici un obstacol pentru schimburi în momentul trecerii frontierei, controlul fiind efectuat în statul exportator.

Noțiunea de taxă de efect echivalent se aplică la toate taxările, importurilor sau exporturilor, indiferent de scopuri sau modalități, având sau nu un efect discriminator sau protector, din momentul în care au incidență financiară sau administrativă asupra liberei circulații dincolo de frontierele CCE.

1. Istoria liberei circulații a mărfurilor

Integrarea europeană a parcurs un drum lung care a început spre sfîrșitul celui de-al doilea razboi mondial.

Stadiul de integrare exclusivă economică a fost depășit repede, de îndată , ce a fost evident că integrarea economică își revarsă efectele și asupra altor domenii , ale vieții precum cel : social, sănătate, cultură, educație și mediu.

Frontierele externe ale Uniunii Europene s-au modificat odată cu progresul construcției europene,dar și cu extinderea Uniunii cu noi state membre.

La data de 25.04.2005 a fost semnat la Luxemburg Tratatul de aderare a Bulgariei și României la Uniunea Europeană care a intrat în vigoare la 01.01.2007.

Tratatul cuprindea mai multe parți:

- -un fel de accord internațional între statele member ale U.E pe de o parte și Bulgaria și Romania pe de altă parte;
- -protocolul privind condițiile și aranjamentele referitoare la admiterea Republiei Bulgaria și a României în U.E;
- -actul privind condițiile de aderare a Republicii Bulgare și României adoptările tratatelor pe care se intemeiază U.E;
- -actul final.

Construcția europeană nu putea fi concepută în afara proceselor economice și politice internaționale. Tot astfel, existența și întinderea libertăților de circulație în spațiul european nu puteau fi concepute în afara acordurilor internaționale. Principiile generale de acțiune sunt aceleași: înlăturarea taxelor vamale, nediscriminarea, eliminarea subvențiilor acordate de stat.

Dintre cele 4 libertăți pe care se intemeiază piața internă, libera circulație a marfurilor este cea mai influentă din punctul de vedere al impactului asupra vieții cetățenilor din cadrul Uniunii Europene.

În vederea realizării unei politici interne eficiente, U.E. a stabilit norme de organizare și funcționare a unei piețe interne.

Uniunea Europeană a adoptat măsurile pentru instituirea și asigurarea funcționării pieței interne unice, în conformitate cu tratatele europene. Piața internă cuprinde un spațiu fără frontiere interne, în care libera circulație a persoanelor, serviciilor, mărfurilor și capitalurilor sunt garantate. Piața unică funcționează, astfel, după aceleași reguli ca și piața națională.

Teritoriul vamal al Uniunii Europene a avut o evoluție conceptuală, de la spațiul economic comun, dar cu posibilitatea ca statele să-și exerce anumite drepturi și privilegii, până la stadiul actual, acela de spațiu comun și piață unică.

Tratatele comunitare și proiectul de Tratat care instituie o Constituție pentru Europa consacră un spațiu amplu pentru definirea uniunii vamale, generând astfel o legislație vamală uniformă care generează și reglementarea conexă a tarifelor vamale comune.

U.E. cuprinde o uniune vamală care reglementează ansamblul schimburilor de mărfuri și care implică interzicerea în relațiile dintre statele membre a taxelor vamale la import și la export și a oricăror taxe cu efect echivalent precum și adoptarea unui tarif vamal comun în relațiile cu țările terțe.

Acest tarif vamal comun, este stabilit printr-un regulament adoptat în 1987. Acest regulament are 2 elemente principale: primul aspect vizează cele aproape 3000 de taxe cuprinse în planul tarifar uniformizat, iar al doilea aspect, vizează existența unui catalog în care produsele vamale corespund unor anumite poziții tarifare.

Tariful vamal comun nu se aplică de o instituție sau autoritate de reglementare comunitară, fiecare stat membru având obligația de a aplica întocmai prevederile tarifului vamal comun prin instituțiile naționale ce au competență în materie. Valoarea tarifară este valoarea declarată în vamă ca și valoare de tranzacție.

Produsele care provin din țări terțe, sunt considerate ca fiind în liberă circulație într-un stat membru, în cazul în care au fost îndeplinite formalitățile de import și au fost percepute, în statul respectiv, taxele vamale și dacă nu s-a beneficiat de două restituiri, totală sau parțială, a taxelor și împrumuturilor vamale.

Pentru a evita practica „uzinelor - căpușă” din interiorul Uniunii Europene și pentru a preîntâmpina deplasarea artificială de producție între state, codul vamal comunitar dispune: „o marfă este originară din țara în care a avut loc ultima transformare sau prelucrare substanțială, justificată din punct de vedere economic, efectuată de o întreprindere echipată în acest scop și contribuind la fabricarea unui produs nou, ori reprezentând un stadiu de fabricație important.”

Între statele membre sunt interzise taxele vamale la import și la export sau taxele cu efect echivalent. Această interdicție se aplică și taxelor vamale cu caracter echivalent.

Pentru aplicarea acestor prevederi, prin actele juridice comunitare se stabilește că instituțiile comunitare, în special Comisia, au în vedere:

- necesitatea promovării schimburilor comerciale între statele membre ale țării terțe;
- evoluția condițiilor concurenței în cadrul Uniunii dacă această evoluție are ca efect creșterea competitivității întreprinderilor;
- necesitatea aprovisionării cu materii prime și produse semifabricate;
- necesitatea de a evita perturbări grave ale economiilor statelor membre și de a asigura o dezvoltare rațională a producției și consumului pe piața internă.

Liberalizarea schimburilor comerciale are consecințe și asupra importurilor, dar și exporturilor. În privința exporturilor, statele membre se informează reciproc, dar se produc și operațiuni de eliminare a subvențiilor cu putere care ar putea denatura caracterul competitiv al concurenței.

Statele membre au obligația de a adapta monopolurile naționale cu caracter comercial, încât să asigure excluderea oricărei discriminări între cetățenii statelor membre cu privire la aprovisionare și desfacere. Această prevedere se aplică oricărei instituții prin intermediul căreia un stat membru controlează, conduce sau influențează, direct sau indirect, importurile sau exporturile dintre statele membre.

Protecția comercială poate fi aplicată de unul sau mai multe state membre prin:

- aplicarea clauzei de salvagardare națională;
- măsuri de protecție comună împotriva practicilor și politicilor neconcurențiale provenite de la state terțe;

- lupta împotriva dumpingului extern;
- lupta împotriva dumpingului intracomunitar;
- lupta împotriva practicilor ilicite sau neloiale;
- măsuri împotriva importului de mărfuri contrafăcute;
- măsuri de retorsiune comunitară.

Jurisprudența comunitară a definit taxele ca fiind aceleia care, independent de denumirea sau modul de aplicare, se adresează produselor destinate importului sau exportului și care influențează prețul acestora.

Încălcarea normelor comunitare, se caracterizează prin impunerea oricărei taxe, indiferent cât de mică, la trecerea fizică a frontierei.

Determinarea măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative:

- măsură luată de o autoritate a unui stat sau de o instituție comunitară;
- măsură care poate fi bănuită că reprezintă un obstacol în libera exprimare a comerțului între statele membre;
- discriminările deghizate.
- Sunt interzise:
 - obstacolele la import - export;
 - obstacolele tehnice;
 - îngreunarea circulației mărfurilor.

O restricție sau un obstacol nu este ilicit prin concepție. Dacă se concluzionează că acestea sunt necesare, sau justificate de un interes general, acestea pot fi permise. Pentru o astfel de posibilitate, este necesar ca această măsură să îndeplinească, cumulativ, următoarele condiții:

- domeniul respectiv să nu fie armonizat la unul comunitar;
- măsura trebuie să apere un interes general;
- măsura nu trebuie să fie discriminatorie;
- trebuie să fie imperativ necesară;
- trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit.

Nediscriminarea fiscală vizează impunerile interne care afectează produsele altor state membre, altfel decât produsele naționale. Deși ar părea că această nediscriminare

își are ca obiect domeniul fiscal, prevederea are un raport direct și nemijlocit și obiectivul general al liberei circulații a mărfurilor.

Nediscriminarea fiscală nu privește impozitarea directă a bunurilor și serviciilor.

Statele membre au obligația ca atunci când, din motive care aduc atingere ordinii publice interne, iau decizii care nu sunt conforme cu libertățile de circulație să se consulte în vederea adoptării în comun a dispozițiilor și măsurilor ce se impun ca organizarea și funcționarea pieței comune să nu fie afectate.

S-a încercat o definiție a liberei circulații a mărfurilor aceasta,, fiind locul de întâlnire al cererii și al ofertei din toate statele membre fară discriminare pe bază de cetățenie sau , după caz naționalitate sau distorsionări ale concurenței”

S-a considerat că mărfurile sunt bunuri concrete cu valoare monetară și care pot forma obiectul unei tranzacții comerciale.

Libera circulație a mărfurilor are 2 dimensiuni: cea internă în care mărfurile ce provin dintr-un stat membru al U.E circulă liber între statele membre și cea externă în care mărfurile ce au fost importate în mod legal dintr-un stat din afara Uniunii Europene sunt supuse taxelor vamale.

Există astfel 3 categorii de măsuri care împiedică unirea piețelor naționale într-o singură piață:

- obstacole de natură fiscală;
- restricțiile cantitative și măsurile cu efect echivalent acestora;
- atunci cand se consideră ca mărfurile naționale sunt concurate de către mărfuri din alte state ale U.E.

Referitor la exporturi , statele terțe nu trebuie să sufere restricții cantitative, excepții făcându-se doar cu scopul protejării moralei, ordinii publice, securității publice, protecției sănătății vieții cetățenilor și a patrimoniilor culturale.

Conform Curții Europene de Justiție interdicția taxelor vamale și a taxelor cu efect echivalent se poate aplica și taxelor care nu sunt achitate în sensul strict al cuvântului către stat, ci către o autoritate locală careia i-au fost delegate funcții ale autorității de stat.

Perceperea unei taxe de către o instituție independentă atât în cazul produselor fabricate pe plan intern cît și a celor din import nu are echivalentul unei taxe vamale dacă veniturile se varsă în beneficiul exclusiv al produsului național în cauză.

Costurile controalelor și cele ale formalităților îndeplinite în legătură cu circulația mărfurilor peste frontieră în cadrul comerțului intracomunitar trebuie să fie suportate de stauл respectiv.

Taxele vamale sunt interzise independent de orice considerație a scopului pentru care sunt introduse și de destinația veniturilor obținute.

Comerçantul care a plătit o taxă vamală poate solicita restituirea taxei contrare dreptului comunitar.

Acesta nu poate cere restituirea taxei în condițiile în care acest cost este transferat asupra consumatorilor încrucișând astfel permisă îmbogațirea fară justă cauză.

Se acordă însă statelor membre o libertate considerabilă pentru determinarea propriilor politici de impozitare, dreptul comunitar nu restricționează libertatea fiecărui stat membru de a adopta modalități de impozitare diferite pentru produse destinate pe baza unor criterii obiective, cum ar fi natura materiilor prime folosite sau procesul de producție utilizat.

Se interzic toate măsurile care au ca obiectiv sau efect restricționarea exporturilor și, în consecință, stabilirea unei diferențe de tratament între comerțul intern al unui stat și comerțul său exterior în cît să furnizeze un avantaj specific producției naționale sau pentru piața națională a statului în cauză.

Campania de promovare, elaborată și finanțată parțial de un guvern membru al unui stat membru pentru a determina consumatorii să cumpere produse naționale în dauna celor importate constituie o încalcare a prevederilor art.28 din T.C.E.

Statele membre trebuie să accepte, în principiu, standardele aparținînd altora iar pe de altă parte, statele pot acorda prioritate unor interese de ordin public de mare importanță, chiar dacă acestea afectează comerțul.

Curtea Europeană a susținut că art. 28 nu numai că interzice măsurile adoptate de către state care crează restricții în comerțul intracomunitar dar se aplică și statelor care

se abțin să adopte măsurile cerute de necesitatea îndepărțării obstacolelor în calea liberei circulații ce sunt create de particulari.

Regulile naționale care impun închiderea obligatorie ,în anumite intervale de timp a stațiilor de benzină care reglementează publicitatea, care impun anumite interdicții de vînzare în anumite zile din saptămînă, de regulă, duminica și de sărbători legale, constituie aranjamente de comercializare , dacă se aplică în mod egal comercianților indiferent de origine.

Drepturile de import sau de export sunt rambursate în măsura în care se stabilește că în momentul în care au fost plătite valoarea acestor drepturi nu era datorată legal.

Nu se acordă rambursarea sau restituirea drepturilor dacă faptele care au condus la achitarea sau la înscrierea în evidență contabilă a unei sume ce nu era datorată legal sunt rezultatul unei acțiuni deliberate săvîrșite de o persoană interesată.

Drepturile de import sau export sunt rambursate sau restituite la depunerea unei cereri către biroul vamal în cauză, intr-o perioadă de trei ani de la data de la care valoarea acestor drepturi a fost comunicată debitorului.

Rambursarea sau remiterea drepturilor de import se acordă cu condiția că mărfurile să nu fi fost folosite ,cu excepția unei posibile utilizări inițiale necesare pentru a verifica dacă sunt defecte sau dacă respectă termenii contractuali și de asemenea, mărfurile să fie exportate pe teritoriul vamal al comunității.

Curtea a constatat că legislația ce restricționează publicitatea la băuturile alcoolice este aptă să protejeze sănătatea publică.

Statele membre atunci când adoptă măsuri ce afectează comerțul intracomunitar cu scopul protejării consumatorilor trebuie să ajusteze nivelul protecției și așteptările prezente ale unui consumator care este informat în mod rezonabil .

Contrabanda nu constituie o activitate economică în inteleșul dreptului comunitar și se află în afara regulilor acestuia.

Orice persoană care a făcut cerere către autoritățile vamale pentru luarea unei decizii legate de aplicarea legislației vamale și nu a obținut un răspuns la cerere poate să-și exercite dreptul la acțiune.

Acțiunea se poate introduce în statul membru în care s-a luat decizia sau s-a facut cerere pentru obținerea ei.

Dreptul de acțiune poate fi exercitat inițial înaintea autorităților vamale desemnate în acest scop de statele member, ulterior înaintea unui organism independent care poate fi o autoritate judiciară sau un organ specializat echivalent.

Introducerea unei acțiuni nu duce la suspendarea aplicării deciziei disputate , autoritățile vamale suspendă totuși integral sau parțial aplicarea acestei decizii atunci cînd are motive întemeiate să credă că decizia disputată nu este în spiritul legislației vamale sau că se poate aștepta un prejudiciu ireparabil pentru persoana în cauză.

Atunci cînd decizia disputată are ca efect stabilirea de drepturi de import sau de export, suspendarea aplicării acelei decizii se face în condițiile existenței sau constituirii unei garanții.

Totuși o astfel de garanție nu este necesară cîn o asemenea cerință ar putea , datorită situației debitorului , să provoace dificultăți grave de ordin economic și social.

Nu există norme de drept penal în cadrul legislației comunitare pentru încălcarea regimului vamal.

Sancțiunile pentru astfel de încălcări sunt prevazute de dreptul național al fiecarui stat membru.

În principiu , legislația penală și regulile de procedură penală sunt probleme pentru care competența aparține încă statelor membre.

Dreptul comunitar impune anumite limite în domeniul măsurilor de control pe care le permite statelor membre în legătură cu libera circulație a bunurilor și persoanelor.

Măsurile administrative sau sancțiunile nu pot depăși ceea ce este strict necesar , procedurile de control nu pot fi elaborate într-o asemenea manieră încît să restrictioneze libertatea cerută de tratatate și nu poate fi însotită de sancțiuni care sunt atât de disproporționate comparative cu gravitatea încălcării încat devin obstacole în calea exercitării acestei libertăți.

De exemplu, faptul că importatorul nu s-a conformat obligației de a declara adevarata origine a bunurilor nu poate determina aplicarea unor sancțiuni care sunt disproporționate luînd în considerare natura pur administrativ a încalcării.

In acest context , confiscarea bunurilor sau orice sancțiune pecuniară fixate în raport de valoarea bunurilor este în mod cert incompatibilă cu prevederile tratatului și este echivalentă cu un obstacol în calea liberei circulații a bunurilor.

2. Obiectivele și realizările liberei circulații a mărfurilor

Obiective:

Libera circulație a mărfurilor provenite din statele membre sau a mărfurilor care provin din țări terțe și se află în liberă circulație în statele membre constituie unul dintre principiile fundamentale ale tratatului (articuloul 28 din TFUE). Inițial, libera circulație a mărfurilor era considerată parte integrantă a uniunii vamale dintre statele membre, implicînd desființarea taxelor vamale, a restricțiilor cantitative asupra schimburilor comerciale și a măsurilor echivalente și stabilirea unui tarif exterior comun pentru Comunitate. Mai târziu, accentul a fost pus pe eliminarea tuturor obstacolelor rămase în calea liberei circulații a mărfurilor în scopul creării pieței interne – o zonă fără frontiere interne în interiorul căreia măfurile să poată circula la fel de liber ca pe o piață națională.

Realizări:

Eliminarea taxelor vamale și a restricțiilor cantitative (contingente) dintre statele membre a fost realizată la 1 iulie 1968, și anume cu un an și jumătate mai devreme. Acest termen nu a fost respectat și în cazul obiectivelor suplimentare, și anume interzicerea măsurilor care au un efect echivalent și armonizarea legislațiilor naționale relevante. Aceste obiective au devenit de o importanță fundamentală în efortul constant de realizare a liberei circulații a mărfurilor.

Având în vedere că nu există nicio definiție a acestui concept în tratat, jurisprudența a fost nevoită să ofere o definiție. Curtea de Justiție a Uniunii Europene consideră că orice taxă, indiferent de denumirea ei sau de modul de aplicare, „care, impusă asupra

unui produs importat dintr-un stat membru, dar nu și asupra unui produs intern similar, are, prin modificarea prețului, același efect asupra liberei circulații a mărfurilor ca și o taxă vamală” și poate fi considerată ca fiind o taxă cu efect echivalent, indiferent de natura sau forma acesteia (cauzele 2/62 și 3/62, 14 decembrie 1962, și cauza 232/78, 25 septembrie 1979).

În hotărârea Dassonville, Curtea de Justiție a formulat opinia conform căreia toate normele comerciale dispuse de către statele membre care pot să împiedice, direct sau indirect, în mod real sau potențial, comerțul intracomunitar trebuie să fie considerate ca măsuri având un efect echivalent celui al restricțiilor cantitative (cauzele 8/74, 11 iulie 1974 și punctele 63-67 din cauza C-320/03, 15 noiembrie 2005). Argumentarea Curții a fost dezvoltată mai departe în jurisprudența „Cassis de Dijon” (cauza 120/78, 20 februarie 1979), stabilind principiul potrivit căruia orice produs fabricat și comercializat legal într-un stat membru în conformitate cu normele echitabile și tradiționale ale acestuia și cu procesele de fabricație existente în țara respectivă trebuie să fie autorizat pe piața oricărui alt stat membru. Aceasta a fost argumentația principală care stă la baza dezbatării privind definirea principiului recunoașterii reciproce inclusiv în absența armonizării. Ca urmare, chiar și în lipsa unor dispoziții europene de armonizare (legislația secundară a UE), statele membre sunt obligate să permită circulația și introducerea pe piețele lor a produselor fabricate și comercializate legal într-un alt stat membru.

Trebuie remarcat că domeniul de aplicare al articolului 34 din TFUE este limitat de jurisprudența Keck, conform căreia anumite modalități de vânzare nu intră în domeniul de aplicare al acestui articol, cu condiția ca ele să nu fie discriminatorii (și anume, acestea se aplică tuturor comercianților în cauză care își desfășoară activitatea pe teritoriul național și afectează în același mod, în drept și în fapt, comercializarea produselor naționale și a celor provenind din alte state membre) (cauzele conexe C-267/91 și C-268/91, 24 noiembrie 1993).

Excepții de la interzicerea măsurilor cu efect echivalent celui al restricțiilor cantitative permite statelor membre să ia măsuri cu un efect echivalent celui al restricțiilor cantitative atunci când acestea se justifică prin considerente generale,

neeconomice (de exemplu motive de morală publică, de ordine publică, de siguranță publică. Astfel de excepții de la principiul general trebuie interpretate în mod strict, iar măsurile naționale nu pot constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau de restricție disimulată în comerțul dintre statele membre. Excepțiile nu mai pot fi justificate în cazul în care un act legislativ al Uniunii, care interzice astfel de excepții, a intrat în vigoare în domeniul respectiv. În cele din urmă, măsurile trebuie să aibă un efect direct asupra intereselor publice care trebuie protejate și nu trebuie să depășească nivelul necesar (principiul proporționalității).

În plus, Curtea de Justiție a admis în jurisprudența sa (cauza „Cassis de Dijon”) că statele membre pot face excepții de la interzicerea măsurilor având efect echivalent restricțiilor cantitative în baza cerințelor obligatorii(legate, printre altele, de eficiența controlului fiscal, echitabilitatea tranzacțiilor comerciale, protecția consumatorilor și protecția mediului). Statele membre trebuie să notifice Comisiei măsurile naționale de derogare. Au fost introduse proceduri pentru schimbul de informații și un mecanism de monitorizare pentru a facilita supravegherea unor astfel de măsuri naționale de derogare (aşa cum se prevede la articolele 114 și 117 din TFUE, în Decizia nr. 3052/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 1995 și în Regulamentul (CE) nr. 2679/98 al Consiliului din 7 decembrie 1998). Principiul a fost oficializat și în Regulamentul (CE) nr. 764/2008 privind recunoașterea reciprocă, adoptat în 2008 ca parte a așa-numitului nou cadru legislativ (NCL).

Începând cu sfârșitul anilor '70, s-au făcut eforturi considerabile în vederea armonizării legislațiilor naționale. Adoptarea dispozițiilor de armonizare a permis eliminarea obstacolelor create de dispozițiile naționale, făcându-le neaplicabile, și stabilirea de norme comune vizând atât garantarea liberei circulații a mărfurilor și bunurilor, cât și respectarea celorlalte obiective stabilite în Tratatul CE, cum ar fi cele legate de protecția mediului și a consumatorilor, concurență etc.

Armonizarea a fost facilitată în continuare de introducerea regulii majorității calificate, necesară în cazul majorității directivelor privind finalizarea pieței unice (articoulul 95 din Tratatul CE, modificat prin Tratatul de la Maastricht) și de adoptarea unei noi abordări propuse în Cartea albă a Comisiei din iunie 1985 cu scopul de a se

evita un proces costisitor și detaliat de armonizare. În noua abordare bazată pe Rezoluția Consiliului din 7 mai 1985 (confirmată în Rezoluția Consiliului din 21 decembrie 1989 și în Decizia 93/465/CEE a Consiliului), principiul de bază este recunoașterea reciprocă a normelor naționale. Armonizarea trebuie să se limiteze la cerințele esențiale și este justificată atunci când normele naționale nu pot fi considerate echivalente și creează restricții. Directivele adoptate în cadrul noii abordări au scopul dublu de a asigura libera circulație a mărfurilor prin armonizarea tehnică a unor sectoare întregi și de a garanta un nivel înalt de protecție a obiectivelor de interes public la care se face referire în articolul 114 alineatul (3) din TFUE (de exemplu jucăriile, materialele de construcții, utilajele, aparatele pe bază de gaz și echipamentele terminale de telecomunicații).

Crearea pieței unice a impus eliminarea tuturor obstacolelor rămase în calea liberei circulații a mărfurilor. Cartea albă a Comisiei din iunie 1985 a identificat obstacolele fizice și tehnice care trebuiau îndepărtați și măsurile care trebuiau luate de către Comunitate în acest scop. Majoritatea acestor măsuri au fost deja adoptate. Cu toate acestea, este în continuare nevoie de reforme substanțiale pentru ca piața unică să poată face față provocărilor progresului tehnologic, care este factorul-cheie pentru a îmbunătăți competitivitatea UE pe piața mondială.

3. Rolul Parlamentului European

Parlamentul a susținut finalizarea pieței interne și a acordat întotdeauna un sprijin deosebit „noii abordări” în legătură cu libera circulație a mărfurilor, clarificându-i definiția într-un raport din anul 1987. Acesta a adus, de asemenea, o contribuție legislativă semnificativă la directivele privind armonizarea. Parlamentul a avut o contribuție semnificativă la pachetul de măsuri privind noul cadru legislativ, adoptat în 2008. În cadrul negocierilor cu Consiliul, obiectivul principal urmărit de Parlament era de a se garanta un acord prin care toți agenții economici implicați să fie responsabili, într-o măsură tot mai mare, de asigurarea respectării normelor și a siguranței produselor pe care le introduc pe piață și de a se consolida în continuare marcadul CE printr-o mai

mare sensibilizare a consumatorilor. Parlamentul își continuă activitatea în acest domeniu cu pachetul de aliniere, care cuprinde nouă directive vizând diferite produse, inclusiv ascensoarele, articolele pirotehnice și explozibili.

În rezoluția sa din 8 martie 2011, Parlamentul a solicitat Comisiei să instituie un sistem unic de supraveghere a pieței pentru toate produsele (armonizate sau nu), în temeiul unui singur act legislativ care să cuprindă atât Directiva privind siguranța generală a produselor, cât și Regulamentul (CE) nr. 765/2008 privind supravegherea pieței, pentru a realiza un nivel ridicat de siguranță a produselor și de supraveghere a pieței și pentru a clarifica temeiul juridic. La 13 februarie 2013, la cererea Parlamentului, Comisia a prezentat Pachetul privind siguranța produselor și supravegherea pieței al cărui obiectiv este îmbunătățirea sistemelor de supraveghere a pieței din statele membre. Pachetul constă în noi norme de aplicare pentru piața internă a bunurilor, ceea ce va permite autorităților naționale de supraveghere a pieței să aplique legea și să prevadă mijloace de protecție a consumatorilor mai bune și mai cuprinzătoare. În mod deosebit, autoritățile vor fi capabile să identifice mai bine produsele periculoase, iar, în același timp, normele privind siguranța produselor pentru consumatori vor fi simplificate și unificate într-un singur act legislativ.

Cele mai importante trei părți ale pachetului sunt:

- propunere de nou regulament privind siguranța produselor pentru consumatori (RSPC);
- propunere de regulament unic privind supravegherea pieței pentru produse, unificând și simplificând legislația fragmentată existentă;
- un plan multianual pentru supravegherea pieței care conține 20 de măsuri individuale pe care Comisia le va adopta în următorii trei ani.

Alături de principiul recunoașterii reciproce, standardizarea joacă un rol central în funcționarea adecvată a pieței interne. Standardele europene armonizate contribuie la asigurarea liberei circulații a mărfurilor în cadrul pieței interne și permit întreprinderilor din UE să devină mai competitive.

Aceste standarde contribuie la protejarea sănătății și siguranței consumatorilor europeni, precum și a mediului înconjurător. Pentru a îmbunătăți conținutul reformei

privind standardizarea, Parlamentul a adoptat o rezoluție la 21 octombrie 2010[2] în care solicită menținerea și îmbunătățirea numeroaselor elemente de succes ale sistemului de standardizare, precum și găsirea unui echilibru între dimensiunea națională, europeană și internațională. În plus, Parlamentul a considerat că adăugarea principiului „reprezentării corespunzătoare” este un element vital, dat fiind faptul că este foarte important să se țină seama în mod corespunzător de pozițiile tuturor părților interesate, ori de câte ori este în joc interesul public, în special în elaborarea de standarde destinate sprijinirii politicilor și legislației UE.

La 25 octombrie 2012, Parlamentul și Consiliul au adoptat Regulamentul (UE) nr. 1025/2012 privind standardizarea europeană, modernizând și îmbunătățind mecanismul de instituire a standardelor europene.

De asemenea, cea de-a șaptea legislatură a încheiat activitatea legislativă cu privire la: regulamentul de instituire a unor condiții armonizate pentru comercializarea produselor de construcție, etichetarea și marcarea compoziției fibroase a produselor textile, siguranța și performanțele de mediu ale vehiculelor cu două și trei roți și ale quadriciclurilor, precum și Directiva privind ambarcațiunile de agrement și motovehiculele nautice (îmbunătățirea siguranței printr-o mai bună clasificare a ambarcațiunilor). În plus, Parlamentul a ajuns la un acord provizoriu cu Consiliul referitor la textul final al Directivei privind echipamentele radio.

Parlamentul sprijină necesitatea unei cooperări mai strânse între autoritățile UE și cele naționale în vederea îmbunătățirii calității legislației UE și a identificării actelor legislative care necesită simplificare sau codificare, în conformitate cu obiectivul de a depune eforturi suplimentare pentru o mai bună legiferare, o transpunere promptă și o punere corectă în aplicare. Parlamentul solicită, de asemenea, celoralte instituții să susțină, ori de câte ori este posibil, co-reglementarea și acordurile voluntare, în conformitate cu același principiu al unei mai bune legiferări.

4. Concluzii:

Adoptarea noului cadru legislativ (NCL) în 2008, a consolidat în mod semnificativ normele de comercializarea a produselor, libera circulație a mărfurilor, sistemul de supraveghere a pieței UE și marcajul CE.

Libera cîrlucașea a mărfurilor după părerea mea are o serie de avantaje și dezavantaje și anume:

Avantajele liberei circulații a mărfurilor pe o piață de dimensiunile Uniunii Europene cu 500 milioane de locuitori sunt, în general, urmatoarele:

- libera circulație a mărfurilor fiind însoțită și de factorii de producție (materii prime și semifabricate, tehnologie, capital, forța de muncă și servicii) va conduce la creșterea concurenței și a competiției, cu efect benefic asupra calității și prețurilor;
- consumatorii vor fi principalii beneficiari deoarece gama de produse oferite va fi mai mare, prețurile mai ușor de comparat iar concurența sporită le va menține la un nivel rezonabil, standardele comune vor asigura o calitate corespunzătoare tuturor produselor comercializate;
- agenții economici adresandu-se unei piețe mai mari de producție mai mare, își vor putea reduce costurile pe unitate de produs („economia de scară”) și spori în felul acesta de profituri; castig din cantitate!
- reindustrializarea țării și specializarea internațională a economiei moldovenești vor fi mai ușor de realizat datorită liberei circulații a mărfurilor, serviciilor, tehnologiilor, capitalurilor și în special a investițiilor străine directe, avantajelor competitive ce le-ar putea oferi piața moldovenească (dimensiunea și poziția geografică a acesteia); principii de eficiență clare; dezvoltare durabilă!
- schimburile comerciale desfașurîndu-se prioritar cu țările membre ale Uniunii Europene vor deveni mai competitive (mai avantajoase) datorită apropierii geografice și costurilor mai reduse cu expediția, vamuirea și transportul. De asemenea, faptul că produsele vor trebui să facă față unor exigențe europene și deci mondiale, va permite desfacerea lor în cantități mari inclusiv pe alte piețe

decît țări membre ale Uniunii Europene (în special în cele care au Acorduri de liber schimb cu Uniunea Europeană).

Dezavantajele:

- exigențele de adaptare la cerințele pieței interne europene vor necesita eforturi investiționale pe care nu toți agenții economici le vor putea face și astfel își vor incheia activitatea sau vor fi nevoiți să abordeze domenii noi;
- restructurarea industriei va continua prin încheierea procesului de privatizare, dar mai ales prin închiderea unităților neviabile (de exemplu, cele miniere) ceea ce va însemna și reducerea numărului locurilor de muncă;
- pe masura creșterii tarifelor la utilități și a costurilor salariale va începe un proces de delocalizare (mutare în alte țări) a unor activități productive orientate către export, cazul industriei textile, confecțiilor și încalțăminte, ceea ce va conduce la pierderea unor locuri de muncă și a unor exporturi;
- eforturile de restructurare și modernizare a economiei vor însemna și resurse financiare substanțiale din partea statului și a patronatului, ceea ce va diminua posibilitatile de a satisface corespunzător nevoile sociale (sănătate, educație și pensii).

5. BIBLIOGRAFIE:

- Enciu N.,Enciu V., *Construcția Europeană(1945-2007)*, Chișinău, Ed. Civitas,ed. II, 2007;
- Barbulescu I., *Procesul decizional în Uniunea Europeană*, Ed. Polirom,București 2008;
- Manolache O., *Drept comunitar*, Ediția a III-a revăzută, Ed. All Beck, București, 2001.

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

LIBERA CIRCULATIE A MARFURILOR IN SPATIUL EUROPEAN

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE
Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR*

Cuprins

1.Delimitare conceptuala	3
1.1 Temei juridic	3
1.2 Obiective	3
2. Exceptiile legale de la libera circulatie a marfurilor.....	4
3. Studiu de caz.....	7
4. Concluzii.....	8
5. Bibliografie.....	10

1. Delimitare conceptuală

Prin noțiunea de marfă se înțelege orice bun cu valoare economică, transportat peste o frontieră, în scopul unei tranzacții comerciale. Pe cale jurisprudențială, s-a considerat că sunt mărfuri și operele cu valoare artistică, istorică, arheologică sau etnografică. De asemenea, sunt considerate mărfuri și deșeurile fără valoare comercială, dar care presupun anumite costuri pentru întreprinderi. Materialele audio-vizuale sunt mărfuri cu excepția emisiunilor sau mesajelor publicitare aflate sub incidența reglementărilor privind libera circulație a serviciilor. Monedele de la data în care nu mai au un curs legal într-un stat membru sunt considerate mărfuri (în caz contrar, se aplică reglementările privind libera circulație a capitalului). Conform Curtii de Justiție a Comunităților Europene, orice bun apreciabil în bani transportat peste o frontieră, în scopul unor tranzacții comerciale poartă denumirea de „marfă”. Libera circulație a serviciilor și a persoanelor poate implica circulația mărfurilor.

1.1 Temei juridici

1.2 Articolele 26 și 28-37 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)

1.2 Obiective

Libera circulație a mărfurilor provenite din statele membre și a mărfurilor care provin din țări terțe și se află în liberă circulație în statele membre constituie unul dintre principiile fundamentale ale tratatului (articulul 28 din TFUE). Inițial, libera circulație a mărfurilor era considerată parte integrantă a uniunii vamale dintre statele membre, implicând desființarea taxelor vamale, a restricțiilor cantitative asupra schimburilor comerciale și a măsurilor echivalente și stabilirea unui tarif exterior comun pentru Comunitate. Mai târziu, accentul a fost pus pe eliminarea tuturor obstacolelor rămase în calea liberei circulații a mărfurilor în scopul creării pieței interne – o zonă fără frontiere interne în interiorul căreia mărfurile să poată circula la fel de liber ca pe o piață națională.

Libera circulație a marfurilor constituie unul dintre elementele fundamentale ale Comunității Europene. Scopul dispozitiilor ce instituie aceste libertăți este de a crea între statele membre o piață unică, liberă de orice restricții interne asupra comerțului, prezentând o poziție comercială unică în relațiile cu state terțe.

In vederea acestor deziderate, prin Tratat s-a urmărit :

- a) Realizarea unei uniuni vamale prin desfiintarea intre statele membre a taxelor vamale asupra importurilor si exporturilor, a taxelor de echivalent, precum si adoptarea de tarife comune cu statele terce (o politica comerciala comună);
- b) Eliminarea intre statele membre a restrictiilor cantitative la intrarea si iesirea mărfurilor, cât si a tuturor celoralte mărfuri având un „efect echivalent”. Aceste prevederi se aplică atât la produsele industriale, cât si la cele agricole originare din Comunitate sau produse in libera practică.

Principiul liberei circulatii a mărfurilor, conform art. 23, alin. 2 din Tratatul de la Roma, se aplică mărfurilor originare din statele membre si anume:

- mărfurilor obtinute in intregime pe teritoriul vamal al Comunitatii, fără a fi folosite mărfuri importate din tări terce;
- mărfuri importate din tări sau teritorii din afara teritoriului vamal al Comunitatii aflate in libera practică (marfuri de provenienta din tari terce), pentru care au fost indeplinite formalitătile de import si au fost percepute taxele vamale si taxele cu efect echivalent aferente statului membru;
- mărfuri obtinute in teritoriul vamal comunitar prin prelucrarea unor bunuri aflate in libera practică sau bunuri fabricate in intregime pe teritoriul comunitar si produse care se află in libera practică.

Libera circulatie a marfurilor se bazeaza pe: inlăturarea contingentelor si a restrictiilor cantitative si interzicerea oricarui tip de măsuri nationale asemănătoare restrictiei cantitative, susceptibile de a impiedica comertul intracomunitar.

2. Exceptiile legale de la libera circulatie a mărfurilor

Obstacole la libera circulație a mărfurilor cum sunt apriori ilicite prin urmare, dacă rațiunile pentru care au fost instituite sunt justificate de un interes general, nu pot fi tratate ca fiind măsuri cu caracter echivalent măsurilor cantitativ – restrictive.

Într-o enumerare limitativă, de strictă interpretare, dispozițiile art. 36 din Tratatul privind funcționarea U. E., redau motivele care pot legitima derogări de la principiul liberei circulații a mărfurilor: dispozițiile art. 34-35 nu se opun interdicțiilor sau restricțiilor la import/export sau de tranzit justificate pe motive de morală publică, de ordine publică, de siguranță publică, de

protecție a sănătății și a vieții persoanelor și animalelor sau de conservare a plantelor, de protejare a unor bunuri din patrimoniul național cu valoare artistică, istorică sau arheologică sau de protecție a proprietății industriale și comerciale.

În interpretarea acestor prevederi devin semnificative următoarele aspecte:

- a) Domeniul de aplicare a limitărilor principiului, în sensul că motivele prevăzute de art. 36, pot fi invocate doar cu referire la obstacolele de tarifare (restricții cantitative și măsuri cu caracter echivalent), nu și în cazul celor tarifare (taxe vamale la import/export), respectiv taxe cu efect echivalent acestora;
- b) Natura specifică a motivelor enumerate, în sensul că acestea nu au caracter economic;
- c) Cu referire la înțelesul noțiunilor enumerate în cuprinsul art. 36, fiecare stat membru stabilește, în funcție de criterii valorice proprii, întinderea semnificațiilor care legea să le atribuie acestora.

Derogările justificate de motivele menționate în cuprinsul art. 36 din Tratatul privind funcționarea U. E., sunt cunoscute în literatura juridică de specialitate sub denumirea de excepții legale.

Pot fi reținute cu titlu exemplificativ următoarele situații în care limitările aduse principiului circulației a mărfurilor au fost recunoscute ca justificate:

1. A exporta monede care la momentul respectiv nu aveau circulație legală în Marea Britanie și a fost impusă pentru a preveni dispariția totală a acestor monede. S-a motivat ca fiind măsură pe care un stat le poate dispune în apărarea intereselor sale;
2. Interzicerea importului de materiale pornografice printr-o lege britanică. A fost apreciată ca fiind aplicată din perspectiva motivului de morală publică;
3. Securitatea publică a fost motivul care a stat la baza unei legi irlandeze prin care s-a prevăzut obligația importatorilor irlandezi de produse petroliere de a se aproviziona parțial, în concret 35% de la o rafinărie situată pe teritoriul național;
4. Protecția vieții și sănătății persoanelor a stat la baza legii olandeze prin care s-a instituit obligația înregistrării obligatorii a oricărui medicament ce urmează a fi comercializat pe teritoriul Olandei, indiferent dacă provine din import sau este produs autohton. Legea britanică prin care s-a dispus interdicția medicilor farmaciști de a înlocui un medicament cu

un altul, cu efect similar. O lege franceză a dispus comercializarea anumitor produse (lentile de contact) a fost în mod exclusiv recunoscută doar în anumite categorii profesionale, și anume în domeniul opticii;

5. Protecția sănătății animalelor, exemplu fiind o lege germană care, în ipoteza achiziționării produselor furajere din import impunea obligația de obținere a unei autorizații veterinare eliberate de autoritatea competență;
6. Protecția unor bunuri din patrimoniul național cu valoare artistică, istorică sau arheologică a stat la baza legilor care conțineau interdicția la export a obiectelor de artă și a celor cu valoare istorică, de interes național;
7. Protecția proprietății industriale și comerciale. În cazul acestei excepții, măsurile trebuie să fie justificate de protecția obiectului specific al dreptului de proprietate intelectuală sau industrială respectivă. Astfel, pentru titularul unui brevet, obiectul specific al dreptului constă în prerogativa exclusivă de a utiliza invenția în vederea fabricării și a primei puneri în circulație a produselor industriale, precum și de a se opune contrafacerii. Odată ce produsul a fost pus în vânzare sau comercializat cu consimțământul titularului dreptului, se depășesc practic limitele obiectului specific al dreptului său, funcționând în materie regula epuizării dreptului, conform căreia monopolul recunoscut prin lege titularului dreptului se consumă prin primul act de comercializare a produsului.

În situația în care un produs a fost pus deja în circulație pe teritoriul unui stat membru de către titularul dreptului, fie de către un terț, cu consimțământul titularului, titularul dreptului nu se va putea opune importului produsului respectiv într-un alt stat membru. În schimb, dacă dreptul de proprietate intelectuală sau industrială este încă ocrotit de o reglementare națională pe teritoriul unui stat membru, opoziția titularului dreptului la importul produsului obținut într-un alt stat membru este legitim.

Sfera de aplicare a excepțiilor consacrate de prevederile art.36 din tratat, nu poate fi pentru interpretare extensiva, largită, în afara celor expres prevăzute de norma comunitară menționată și derogările respective nu trebuie să permită discriminări arbitrale sau restricții deghizate în comerțul intracomunitar.

3. Studiu de caz

Cazul: Rewe-Zentrale AG vs. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (Cassis de Dijon), nr.120\78, 20 februarie 1979

Situația de fapt

Interzicerea importării și comercializării în RFG a unei băuturi originare din Franța (Cassis de Dijon), pe motivul că legislația germană prevede o concentrație minimă de alcool, pe care băutura respectivă nu o avea.

Dreptul aplicabil

Articolul 28¹ TCE - Noțiunea de restricții cantitative și măsuri cu efect echivalent;

Teoria exigențelor imperitive

Soluția și principiile degajate de CJCE

1. În domeniile în care nu există o reglementare unitară la nivel comunitar, fiecare stat membru poate impune pe teritoriul său propriile prevederi privind producția și comercializarea alcoolului și băuturilor spirtoase, dar acestea nu trebuie să constituie restricții cantitative la import sau măsuri cu efect echivalent acestora.

2. Obstacolele aduse liberei circulației a mărfurilor prin disparitățile legislațiilor naționale sunt acceptate în măsura în care sunt justificate de interese imperative, cum ar fi mai ales: eficacitatea controalelor fiscale, protecția sănătății publice, loialitatea tranzacțiilor comerciale și protecția consumatorilor.

3. În speță, Curtea a decis că este vorba de o măsură cu efect echivalent restricțiilor cantitative la importul de mărfuri, care nu se justifică printr-o exigență imperativă.

¹ Articolul 28 TCE dispune: „Sunt interzise între statele membre restricțiile cantitative la import, precum și toate măsurile cu efect echivalent acestora.”

Evaluare

Această speță pune bazele principiului recunoașterii mutuale în dreptul comunitar, conform căruia în lipsa unor reglementări unitare la nivelul Uniunii, un stat membru trebuie să accepte pe teritoriul său produsele care sunt conforme cu legislația statului membru de origine.

4. Concluzii

Un moment deosebit în evoluția UE îl constituie crearea, la 1 ianuarie 1993, a Pieței unice, prevazuta în Actul Unic European din 1987. În urma punerii în aplicare a acestui act, UE devine piata cea mai unificata din lume, cu efecte benefice asupra performantelor pietelor integrate și a sistemului de adoptare a deciziilor.

Consecințele economice ale realizării pielei unice sunt apreciate de analisti prin efectele ei directe și indirecte, care reprezinta tot atatea pierderi dacă nu s-ar realiza. Au aparut astfel beneficii *directe* rezultate din înlaturarea barierelor vamale, beneficii *indirecte* prin integrarea completa a pielei (efecte de scara, ale adancirii concurenței etc.) și efecte *generale* asupra bunastării (creșterea ocupării, diminuari de prețuri).

Extinderea spre estul Europei reprezinta una din direcțiile importante ale evoluției UE în urmatorii 10 – 15 ani. O asemenea orientare își are premisele într-o serie de deschideri și acorduri încheiate de UE cu aceste țari, înainte de 1990. Pe lângă acordurile comerciale bilaterale încheiate cu unele țari din zona, UE a instituit și astăzi – numitul sistem generalizat de preferințe comerciale unilaterale pentru produsele importate din aceste țari, care au facilitat accesul unor anumite categorii de produse (textile, siderurgie) pe piata comunitară.

Pentru a veni în sprijinul statelor din centrul Europei, a fost conceput și pus în aplicare *Programul PHARE* (Asociația pentru Reconstituire Economică). Accesul la acest program, limitat inițial la Polonia și Ungaria, s-a extins ulterior și pentru alte țari, între care și România.

Relatiile comerciale intre UE si tarile din centrul si estul Europei s-au dezvoltat sistematic, lor revenindu-le in anii 1993 – 1994 4,5% din importul Uniunii si 5,6% din exportul acesteia. In acelasi timp, UE detine in comertul exterior al acestor tari peste 50%, iar unele din ele chiar peste 60%.

4. Studiu de caz

Licitatie trucata pe piata furnizarii de produse lactate

Investigația, declanșată din oficiu în noiembrie 2013, a avut ca obiect posibila trucare a procedurii de achiziție publică organizată în anul 2012 de către Consiliul Județean Harghita privind Programul „Cornul și laptele” pentru anul școlar 2012-2013.

Procedura de achiziție publică a fost organizată pentru **67 loturi**, în funcție de zonele în care erau amplasate școlile și grădinițele din județ.

Investigația a vizat comportamentul manifestat de părțile implicate cu ocazia participării la procedura de achiziție publică: **Agro-Pan-Star SRL, Sole Mizo România SRL și Sole-Mizo ZRT**. Primele două întreprinderi au avut calitatea de oferanți, iar cea de a treia, de furnizor de produse lactate pentru cei doi oferanți.

În urma derulării investigației, s-a constatat că **Sole Mizo România SRL și Agro-Pan-Star SRL** au participat la **procedura de achiziție publică cu oferte elaborate în urma unui schimb de informații și documente cu caracter sensibil din punct de vedere concurențial și a adaptării propriilor conduite**, ceea ce a făcut ca ofertele depuse să nu reprezinte expresia manifestării unei concurențe reale. Fapta a reprezentat o practică concertată de împărțire a pieței. Cu privire la Sole-Mizo ZRT, nu au fost identificate probe care să susțină implicarea acesteia în practica concertată de împărțire a pieței.

Înainte de finalizarea investigației, **Sole Mizo România SRL și Agro-Pan-Star SRL** au recunoscut **fapta investigată, beneficiind de reducerea quantumului amenzilor aplicate**. Astfel, **Sole Mizo România SRL** a fost sancționată cu amendă în valoare de **1.278.710 lei**, iar **Agro-Pan-Star SRL** cu amendă în quantum de **51.228 lei**, totalul sancțiunilor reprezentând aproximativ **298.500 euro**.

5. Bibliografie

1. Augustin Fuerea, "Drept comunitar al afacerilor", Ed. Universul juridic, Bucuresti, 2006 ;
2. Marin Voicu, "Dreptul comunitar – Note de curs", Biblioteca Facultatii de Drept a Universitatii "Spiru Haret", 2003 ;
3. Marin Voicu, "Politicele comune ale Uniunii Europene ", Ed. Lumina Lex, 2005 ;

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

LIBERTATEA DE CIRCULATIE A CAPITALURILOR

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE
Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR*

I. Considerații generale privind libera circulație a capitalului

Libera circulație a capitalului a fost desăvîrșită prin dispozițiile Tratatului de la Maastricht, dobîndind recunoaștere nu numai în relațiile dintre statele membre, ci și în relațiile cu statele terțe. Astfel, începînd cu 1 ianuarie 1994, sunt interzise, potrivit art. 56 din Tratatul privind comunitatea europeană, toate restricțiile privind circulația capitalurilor între statele membre, precum și între statele membre și țările terțe.

În prezent, sediul juridic al materiei îl reprezintă dispozițiile art. 63 – 66 din Tratatul privind funcționarea U. E., art. 75, 143, 144 și 215 din același tratat. Potrivit art. 63 din Tratat, toate restricțiile privind circulația capitalurilor între statele membre, precum și între statele membre și țările terțe, sunt interzise.

De asemenea, toate restricțiile privind circulația plășilor între statele membre, precum și între statele membre și țările terțe sunt interzise. Dispozițiile art. 63 din Tratat au efect direct.

Noțiunea de „plăș” și cea de „capitaluri” pot fi înțelese ținînd seama de hotărîrea pronunțată de Curtea de Justiție în cauza Luise și Carbone. Hotărîrea în cauza dată prezintă importanță atât în domeniul liberei prestări a serviciilor, cât și în acel al liberei circulații a capitalului.

Privitor la libera prestare a serviciilor, Curtea a subliniat că dispozițiile din Tratat se aplică nu numai în circumstanțele în care se deplasează persoana care se deplasează persoana care prestează un serviciu, ci și în cazul în care se deplasează în alt stat membru beneficiarul unui anumit serviciu. Totodată, Curtea a evidențiat faptul că prevederile legale comunitare consacrate liberei prestări a serviciilor se aplică indiferent dacă o persoană beneficiază sau nu de anumite servicii în cadrul activității profesionale.

Prin urmare, prevederile menționate se pot aplica inclusiv în cazul unor călătorii turistice pentru realizarea studiilor sau pentru a obține îngrijiri medicale în alt stat membru.

Referitor la circulația capitalurilor și a plășilor, Curtea a arătat că plășile sunt aferente prestării unui serviciu. În general se poate reține că plășile reprezintă contra-prestații în cadrul unor tranzacții principale.

Circulația capitalurilor este constituită din operațiuni financiare ce vizează în esență plasarea sau investirea fondurilor. Prin operațiunile subsumate circulației capitalurilor, se urmărește obținerea

unor venituri de investiții, activități bancare, activități bursiere, etc. Operațiunile financiare subsumate circulației capitalurilor nu au legătură directă cu circulația mărfurilor sau a serviciilor. Statele membre pot să adopte, în temeiul art. 65 din Tratat, măsuri pentru a constata natura și realitatea unei tranzacții care reprezintă temeiul unei părți. Pe de altă parte, se poate observa o distincție între capitaluri și părți, ce are relevanță în principal, în cazul raporturilor dintre statele membre și țările terțe.

Circulația capitalurilor și a plășilor este liberalizată complet în raporturile dintre statele membre. O serie de restricții pot fi menținute sau introduse în raporturile dintre statele membre și țările terțe. Unele dintre aceste restricții vizează numai circulația capitalurilor între statele membre și țările terțe.

2. Domeniul de aplicare a liberei circulații a capitalurilor

Distincția dintre deplasările de capital și plășile curente, consacrată la nivel jurisprudențial prin hotărîrea pronunțată de Curtea de Justiție în cauza Luise și Carbone, este necesară în vederea stabilirii corecte a domeniului de aplicare a liberei circulații a capitalului, respectiv, liberei circulații a plășilor.

În timp ce deplasările de capital sunt acele operațiuni financiare având ca obiect plasarea sau investirea unei surse bănești, plășile sunt remunerațiile datorate în schimbul efectuării unor prestații.

Trebuie reținut astfel că transferul fizic de bancnote nu poate fi clasificat ca o deplasare de capital atunci când transferul în cauză corespunde unei obligații de plată rezultând dintr-o tranzacție, implicând circulația mărfurilor și a serviciilor.

Transferurile în legătură cu turismul lor, călătoriile în scopul de comerț, educație ori tratament medical, constituie plăști și nu o deplasare a capitalului, chiar dacă ele sunt efectuate prin intermediul transferului fizic de bancnote.

În consecință, nu se circumscrize unei deplasări de capital transferul bancar realizat ca urmare a unei tranzacții desfășurate în domeniul schimburilor de mărfuri sau prestării de servicii.

Constituie deplasări de capitaluri următoarele operațiuni:

1. Investițiile imobiliare;
2. Investițiile efectuate în scopul constituirii sau extinderii activității unei societăți (sau în alți termeni investițiile legate de libertatea de stabilire);

3. Operațiunile privind achiziționarea titlurilor de valoare;
4. Plasamente financiare pe termen lung (constituirea unor depozite bancare în străinătate);
5. Transferuri de capital în interes persoanal (donații, succesiuni, transferul economiilor dintr-un stat în altul).

Dinstincția dintre mișcările de capital și plățile curente nu este întotdeauna facilă. Exemplu: plata primelor de asigurare a răspunderii civile, are valoarea unei plăți curente spre deosebire de plata primelor de asigurare de viață ce reprezintă circulația unui capital.

Beneficiarii libertăților menționate sunt nu numai cetățenii statelor membre a UE, ci și cetățenii unor state terțe care au reședință pe teritoriul unui stat membru.

Cu titlu ilustrativ, pot fi reținute drept obstacole la libera circulație a capitalurilor, obligația de a înscrie o ipotecă în evidențele de carte funciară, exclusiv în moneda națională a unui stat membru sau refuzul de a acorda beneficiul unei exonerări fiscale pentru dividendele pe acțiuni plătită de către o societate ce are sediul pe teritoriul unui alt stat membru.

Dincolo de domeniul de aplicare diferit al libertăților de circulație, realizarea efectivă a acestora face vizibilă legătura dintre regulile de funcționare ce le guvernează, în sensul că libertatea de stabilire sau libertatea de prestare a serviciilor ar fi lipsite de conținut în absența desfășurării libere a unor anumite deplasări de capitaluri.

În literatura juridică de specialitate s-a subliniat că liberitatea de stabilire, presupune în mod imperativ inclusiv dreptul investitorului comunitar de a avea părți sociale într-o societate înființată în alt stat membru sau de a crea o filială. Tot astfel, libertatea de prestare a serviciilor în sectoarele sensibile, ca cel bancar sau al asigurărilor, presupune liberalizarea mișcărilor pe termen scurt și a transferurilor în executarea unor contracte de asigurare.

În același timp, luând în considerare faptul că plățile reprezintă contra-prestații datorate în cadrul unor tranzacții ce implică schimbul de mărfuri sau prestarea unor servicii, este evident că libera circulație a mărfurilor, persoanelor și a serviciilor implică și existența unei libertăți derivate, și anume cea a plăților.

3. Excepții de la libera circulație a capitalurilor și a plăților

Potrivit dispozițiilor art. 65 din TFUE, libera circulație a capitalurilor, respectiv a plăților nu poate aduce atingere dreptului recunoscut statelor membre:

1. De a aplica dispozițiile fiscale care instituie o distincție între contribuabilită care nu se găsește în aceeași situație în ceea ce privește reședința lor sau locul unde capitalurile lor au fost investite;
 2. De a adopta măsurile necesare:
 - În vederea descurajării fraudei fiscale;
 - Cerute de supravegherea potențială a instituțiilor financiare;
 - De instituire a unor proceduri speciale de declarare circulației capitalurilor în scopuri de informare administrativă sau statistică;
1. De a adopta măsuri justificate pe motive de ordine publică sau siguranță publică 8art.65, alin.1, litera b din tratat);
 2. De a institui acele măsuri restrictive la circulația capitalurilor ce decurg din aplicarea de restricții privind dreptul de stabilire 8art. 65, alin. 2 din tratat).

Potrivit art. 65, alin. 3 din tratat, măsurile și procedurile prevăzute la alin. 1 și 2 nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară și nici o restrîngere disimulată a liberei circulații a capitalurilor și plășilor.

4. Clauze de salvagardare în domeniul liberei circulații a capitalurilor și a plășilor

Potrivit art. 64, alin. 1 din tratat, în raporturile cu țările terțe au fost menținute restricții în vigoare pînă la 31 decembrie 1993 (dată pînă la care am arătat deja că au fost liberalizate în mod concret deplasările de capital) și adoptate cu privire la circulația capitalurilor, avînd ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe care privesc „investiții directe, inclusiv cele imobiliare, stabilirea, prestarea de servicii financiare sau admiterea de valorile mobiliare pe piețele de capital”.

În temeiul art. 64, alin. 2 din tratat, Consiliul după consultarea Parlamentului European poate adopta măsuri care reprezintă un regres în dreptul uniunii în ceea ce privește liberalizarea capitalurilor avînd ca destinație sau provenind din țări terțe.

În situația în care în împrejurări exceptiionale, circulația capitalurilor din și înspre țări terțe provoacă sau amenință să provoace dificultăți grave în funcționarea uniunii economice și monetare în temeiul art. 66 din tratat, Consiliul la propunerea comisiei și după consultarea băncii centrale europene, poate adopta în raporturile cu țările terță măsuri de salvagardare pentru o perioadă de pînă la 6 luni dacă aceste măsuri sunt strict necesare.

O altă derogare este cea permisă de art. 75 din tratat, potrivit căruia în scopul realizării obiectivelor constând în crearea unui spațiu de libertate, securitate și justiție în ceea ce privește prevenirea și combaterea terorismului și activităților conexe, Parlamentul European și Consiliul pot adopta pe cale de regulamente, măsuri administrative privind circulația capitalurilor și plăților și anume înghețarea fondurilor sau a activelor financiare care aparțin unor persoane fizice, juridice sau unor grupuri sau entități fără caracter statal sunt în proprietatea acestora sau sunt deținute de acestea.

Alte măsuri de salvagardare sunt cele ce pot fi adoptate în condițiile art. 144 din Tratat, de către statele care nu au aderat la moneda unică. Astfel, în cazul apariției unei crize neprevăzute în balanță de plăți și sub condiția neacordării de către Consiliu a măsurilor de asistență reciprocă recomandate de Comisie sau a insuficienței acestor măsuri. Aceste state pot adopta cu titlu provizoriu măsurile restrictive necesare, măsuri care trebuie să provoace perturbări minime în funcționarea pieței comune, să nu depășească limita absolut necesară pentru remedierea dificultăților în considerarea cărora au fost constituite.

În fine, o altă clauză de salvagardare este cea permisă de art. 215 din Tratat. Astfel, în situația în care o decizie adoptată în contextul politicii externe și de securitate comună prevede întreruperea sau restrîngerea totală sau parțială a relațiilor economice și financiare cu țări terțe, Consiliul, la propunerea comună a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și politica de Securitate și a Comisiei, poate adopta măsurile respective necesare.

5. Studiu de caz (spete)

O societate cu răspundere limitată (Finanzierungsberatung Immobilienberatung und Anlageberatung GmbH – prescurtat „FIAG”) cu sediul social în Viena (Austria), a dobândit, la 18 aprilie 2007, prin contract de vânzare, un bun imobil situat în orașul Viena. Părțile sociale ale acestei societăți erau deținute de societăți pe acțiuni elvețiene. În contract s-a menționat că nu era necesară pentru contractul de vânzare, obținerea unei autorizații pentru dobândirea de bunuri imobile de către un străin, în temeiul articolului 25 din anexa 1 la Acord. La acel moment majoritatea părților sociale ale FIAG erau deținute de o societate cu sediul social în Elveția.

În urma unor impedimente la înscrierea în registrul funciar și opozitie făcute de Fokus Invest la radierea unor mențiuni făcute în favoarea sa, cerere de radieră făcută de FIAG, a apărut un litigiu între FIAG și Fokus Invest, litigiu care a fost supus soluționării judecătoarești la instanța civilă din Viena.

Instanța civilă vieneză a menținut înscrierea pentru motivul că, în temeiul articolului 25 din anexa I la acest acord, o societate al cărui sediu este situat în Austria și ale cărei părți sociale sunt deținute exclusiv de societăți elvețiene ar beneficia de același tratament ca și o societate austriacă. Prin urmare nu este necesar să prezinte o „atestare negativă” a autorității competente pentru scutirea tranzacției în cauză de obligația de autorizare.

Hotărârea a fost atacată de Fokus Invest, care, printre înscrerile făcute la Registrul funciar avea și o înscriere de rang inferior în favoarea sa, a punerii în aplicare a unei proceduri de licitație care urmărea obținerea plății unor creațe și a unor cheltuieli.

Instanța de recurs a cerut Curții de Justiție a Uniunii Europene să pronunțe o hotărâre preliminară în temeiul art. 234 CE.

Instanța de trimitere a cerut C.J.U.E. să stabilească:

1. Dacă articolul 25 din anexa I la Acord, trebuie interpretat în sensul că egalitatea de tratament cu resortisanții naționali prevăzută în materie de dobândire de bunuri imobile este aplicabilă persoanelor fizice dar nu și societăților?
2. În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

Dispozițiile legii Landului Viena privind dobândirea de bunuri imobile de către resortisanții străini, care impun prezentarea unei atestări de scutire de obligația de autorizare în cazul dobândirii de bunuri imobile de către societăți străine în sensul articolului 2 punctul 3 din acesta [articolul 5 alineatul (4) și articolul 3 punctul 3 din această lege], constituie o restricție privind libera circulație a capitalurilor (articolul 56 CE) admisibilă în raport cu Confederația Elvețiană, ca țară terță, potrivit articolului 57 alineatul 1 din CE?

La o întrebare asemănătoare cu prima întrebare în hotărârea pronunțată în C - 351/08[4] (Grimme) C.J.U.E. a arătat că acordul cu Confederația Elvețiană a fost semnat ulterior respingerii de către Confederația Elvețiană, la 6 decembrie 1992, a Acordului privind Spațiul Economic European (SEE) și că, prin refuzul său, aceasta nu a subscris la proiectul unui ansamblu economic integrat, cu o piață unică, fondat pe reguli comune între membrii săi, ci a preferat calea înțelegerilor bilaterale cu Uniunea și cu statele sale membre în domenii stabilite.

Curtea a apreciat că invocarea articolului 48 CE, în sensul că societățile ar fi asimilate persoanelor fizice în privința libertății de stabilire, nu este pertinentă în această cauză. Interpretarea dreptului Uniunii privind piața internă nu poate fi transpusă automat în cazul interpretării Acordului dintre Uniunea Europeană și Confederația Elvețiană și că, în orice caz, persoanele juridice nu se bucură, în temeiul acordului de dreptul de stabilire.

Prin Acordul în cauză, dreptul de stabilire pe teritoriul unei părți contractante este rezervat numai lucrătorului care desfășoară o activitate independentă care este resortisant al unui stat membru al Uniunii sau al Confederației Elvețiene. Articolul 1 litera (a) din Acord recunoaște, în mod explicit, ca având ca obiect dreptul de stabilire al lucrătorului care desfășoară o activitate independentă numai persoanelor fizice, drept de care nu se bucură și persoanele juridice.

Prin urmare, articolul 25 din Anexa I la Acordul dintre Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia pe de o parte și Confederația Elvețiană, pe de cealaltă parte, privind libera circulație a persoanelor, din 21 iunie 1999, trebuie interpretat în sensul că egalitatea de tratament cu resortisanții naționali prevăzută în materia dobândirii de bunuri imobile este aplicabilă exclusiv persoanelor fizice.

La cea de-a doua întrebare, C.J.U.E. a răspuns că articolul 64 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) trebuie interpretat în sensul că dispozițiile Legii Landului Viena privind dobândirea de bunuri imobile de către resortisanții străini, din 31 martie 1998, care impun resortisanților străini, în sensul acestei legi, în cazul dobândirii de bunuri imobile situate în Landul Viena, obligația de a fi titulari ai unei autorizații pentru această dobândire sau prezentarea unei atestări potrivit căreia condițiile prevăzute de această lege pentru a beneficia de o scutire de această obligație sunt întrunite, constituie o restricție privind libera circulație a capitalurilor admisibilă în privința Confederației Elvețiene ca țară terță.

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

REGLEMENTAREA LIBERTATII DE CIRCULATIE A PERSOANELOR IN UNIUNEA EUROPEANA

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE
Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR*

Actele normative ce reglementează în prezent libera circulație a lucrătorilor salariați, este Regulamentul 1612/68 și Directiva 2004/38 din 29 aprilie privind dreptul la libera circulație și sederea pe teritoriu statelor membre pentru cetățenii uniunii și membrii familiilor acestora.

Directiva evidențiată a consolidat dreptul la libera circulație a cetățenilor uniunii, reglementând dreptul de ieșire și intrare pe teritoriul statelor membre, dreptul de sedere pe o perioadă de cel mult 3 luni, respectiv pentru o perioadă mai mare de 3 luni și condițiile în care se obține dreptul de sedere în permanent.

Directiva de asemenea conține dispoziții referitoare la restrângerea dreptului de intrare și de sedere pentru motive de ordine publică, siguranță publică și sănătate publică, precum și garantarea protecției împotriva expulzării nejustificate a cetățenilor uniunii.

Având în vedere că libera circulație a persoanelor în prezent nu mai este condiționată de desfășurarea unei activități economice, la nivel doctrinar se apreciază că libera circulație a persoanelor poate prezenta una din următoarele forme:

1. Dreptul de liberă circulație și dreptul de sedere pe teritoriul celorlalte state membre;
2. Accesul liber la activități salariale;
3. Libertatea de stabilire pe teritoriul oricărui stat membru care presupune accesul la activități nesalariale la înființarea și gestionarea întreprinderilor.

În concluzie, beneficiarii libertății de circulație a persoanelor sunt persoanele fizice, lucrătorii salariați, lucrătorii independenți, destinatarii serviciilor, membrii de familie ai lucrătorilor salariați și independenți, persoanele juridice.

SPETĂ

LIBERA CIRCULAȚIE A PERSOANELOR

-speța-

La data de 15 ianuarie 2011, doamna I. Miron (I.M.), cetățean Olandez, s-a mutat în orașul Y din România. I.M. a închiriat altor persoane locuința sa din Amsterdam și nu a muncit o singură zi în România.

După 6 luni de sedere, Autoritatea pentru străini i-a atras atenția doamnei I.M. că, deoarece nu lucrează, nu îndeplinește condițiile pentru a I se permite sederea în continuare pe teritoriul României.

I.M. s-a angajat în calitate de cameristă la un hotel din oraș, cu normă parțială de timp, fiind plătită cu o sumă subvaloarea salariului minim pe economie. Autoritatea pentru străini a considerat că angajarea a avut loc doar pentru că I.M. să beneficieze de statutul de lucrător. În plus, a apreciat că I.M. ar deveni o povară pentru finanțele reduse ale statului român și, în consecință, a luat o decizie de părăsire a teritoriului României împotriva sa.

Instanța națională, sesizată de I.M., cu o acțiune împotriva deciziei depărărsire a teritoriului României, consideră că măsura autorităților administrative:a) încalcă libertatea de circulație a lucrătorilor prevăzută de art. 45 din T.f.U.E. (ex-art. 39 din T.C.E.);

Răspunsul:

Motivare:

Olanda este stat membru al U.E. din 1995. Prin urmare, I.M. se află sub incidența T.F.U.E., a Directivei 38/2004-ce, și a legislației tarii gazda. Art. 6 din D. 38/2004-ce și art. 11 alin. (1) din OUG 102/2005, i-au dat dreptul unei șederi de 3 luni, fără nicio altă condiție suplimentară.

La expirarea a 6 luni de la intrarea în țară, termen oferit de art. 11 alin. (2) din OUG 102/2005 pentru a-i da posibilitatea să-și găsească un loc de muncă, și în lipsa dobândirii statutului de lucrător salariat, Autoritatea pentru străini, i-a atras atenția, că nu îndeplinește condițiile pentru a-i se permite sederea în continuare pe teritoriul României.

Prin angajarea în calitate de cameristă la un hotel din oraș, I.M. a dobândit calitatea de lucrător salariat, încadrându-se astfel în condițiile art. 12 lit. a) din OUG 120/2005.

Activitatea executată fiind astfel reală și efectivă, și nu pur marginală sau accesorie, neprezentând importanță dacă munca este exercitată pe timp parțial sau dacă drepturile bănești astfel procurate sunt inferioare salariului necesar unei minime existente. În considerarea veniturilor avute la dispoziție de I.M., ar trebui avute în vedere șisumele obținute din închirierea locuinței sale din Amsterdam.

JM CHAIR
EU Financial Regulation

EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*

Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR

Period of implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

LIBERTATEA DE CIRCULATIE A PERSOANELOR SI MARFURIILOR

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE
Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR*

Libera circulație a persoanelor

Esența acestei libertăți constă în eliminarea tuturor discriminărilor între cetățenii unui stat membru și cetățenii celorlalte state membre, ce stau sau muncesc pe teritoriul statului respectiv. Aceste discriminări se referă la condițiile de intrare, deplasare, recunoașterea pe bază de reciprocitate a calificărilor și a diplomelor dobândite pe teritoriul statului ai cărui cetățeni sunt, precum și condițiile de muncă, angajare sau remunerație.

Conform Directivei 2004/38/EC, ca afirmație generală, șederea liberă a unui cetățean european și a membrilor săi de familie într-un alt stat al UE durează maxim trei luni.

De asemenea, statele UE pot interzice intrarea pe teritoriul lor a cetățenilor din alte state UE care reprezintă un pericol pentru sănătatea publică, siguranța publică sau al căror acces este interzis printr-o măsură de administrație publică.

„În țările membre ale Spațiului Schengen, cetățenii români au dreptul legal de ședere o perioadă de 90 zile într-un interval de 6 luni, potrivit articolul 20, paragraful 1, din Convenția de aplicare a Acordului Schengen. Pot fi făcute mai multe călătorii în acest interval, dar totalul zilelor de ședere nu trebuie să depășească 90, de la data primei intrări în Spațiul Schengen.

După consumarea celor 90 zile, cetățeanul român are obligația de a părăsi Spațiul Schengen, putând reintra, la finalul perioadei celor 6 luni, calculate de la data primei intrări.^[1]”

—Politia de frontieră, România

Pentru șederea de mai mult de trei luni trebuie să îndeplinească condițiile de la Art. 7 al directivei. Aceasta prevede că au drept de ședere cetățenii Uniunii Europene care îndeplinesc unul din punctele (a), (b) sau (c) și membrii lor de familie, conform punctului (d):

- a) cei care muncesc (legal, adică având drept de muncă) sau sunt self-employed (persoană fizică autorizată) în statul respectiv;
- b) au suficiente resurse materiale pentru ei și membrii lor de familie pentru a nu constitui o povară pentru sistemul de asistență socială al statului respectiv și au totodată o asigurare medicală cuprinzătoare;
- c) - sunt înscrisi ca studenți la o unitate de învățământ publică sau privată acreditată sau finanțată de statul respectiv, inclusiv în învățământul profesional, și
 - au o asigurare medicală cuprinzătoare și asigură totodată statul respectiv prin declaratie sau alt mijloc echivalent că au suficiente resurse materiale pentru ei și membrii lor de familie pentru a nu constitui o povară pentru sistemul de asistență socială al statului respectiv pe durata șederii lor;
- d) sunt membri de familie ai unui cetățean al Uniunii care îndeplinește condițiile de la punctele (a), (b) sau (c).

Conform art. 14, dacă cetățenii europeni și membrii lor de familie au intrat în statul gazdă pentru a căuta de muncă, ei nu vor fi expulzați dacă dovedesc că ei continuă să-și caute de muncă și că au o șansă reală de a fi angajați, cu excepția cazurilor prevăzute de măsuri de administrare publică, de siguranță publică sau de sănătate publică.

Unele state impun cererea unui document de ședere într-un anumit număr de zile de la intrarea în țara respectivă într-un scop de ședere care cade sub art. 7. A nu-l cere la timp poate fi pedepsit cu amendă sau reținere (detenție), dacă dreptul aceluia stat prevede acest lucru.

A comite infracțiuni grave sau a primi ajutor social (peste 50% din venit) constituie temeiuri de expulzare. Cel din urmă temei nu se aplică azilanților recunoscuți și rezidenților pe termen lung

ai UE. Expulzarea cetățenilor europeni dintr-un stat al UE poate fi contestată în trei instanțe înainte de rămâne definitivă.

Dovedirea cetățeniei europene se face în baza pașaportului sau buletinului de identitate, care constituie documente de călătorie (permisul de conducere și documentul de sedere nu constituie dovezi ale cetățeniei). Legitimarea cu documentul de sedere se poate face doar în statul în care a fost emis, în restul țărilor UE el are doar valoare de viză de intrare în statul care l-a emis sau de viză Schengen în cazul emiterii de către un stat membru al Acordului de la Schengen.

Cei care au permis de rezident pe termen lung al Uniunii Europene îl pot preschimba pe un nou permis de rezident pe termen lung al Uniunii Europene, emis de statul în care se mută, cu condiția să aibă un scop de sedere permanentă recunoscut de lege. Acest permis conferă drept de muncă și drept la ajutor social în statul care l-a emis. Danemarca, Irlanda și Marea Britanie nu participă la preschimbarea acestor permise.

Cetățenii români (și bulgari) care au muncit în mod legal timp de 12 luni neîntrerupt (cu excepția vacanțelor legale sau a condeiului de boală/maternitate) ca angajați într-un stat al UE primesc liber la muncă în respectivul stat^[2]. Acest drept se pierde la părăsirea statului respectiv.

„(8) Pe durata suspendării aplicării articolelor 1 - 6 din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 în temeiul alineatelor (2) - (5) și (7) de mai sus, în ceea ce privește dreptul membrilor familiei lucrătorilor de a accede la un loc de muncă, se aplică articolul 23 din Directiva 2004/38/CE în România cu privire la resortisanții actualelor state membre și în actualele state membre cu privire la resortisanții români, în următoarele condiții:

— soțul unui lucrător și descendenții acestora care nu depășesc vîrstă de 21 de ani sau care se află în întreținerea acestora, care locuiesc legal împreună cu lucrătorul pe teritoriul unui stat membru la data aderării, beneficiază, după aderare, de acces imediat pe piața forței de muncă din acel stat membru. Această dispoziție nu se aplică membrilor familiei unui lucrător care a fost admis legal pe piața forței de muncă din acel stat membru pentru o perioadă de mai puțin de 12 luni;

— soțul unui lucrător și descendenții acestora care nu depășesc vîrstă de 21 de ani sau care se află în întreținerea acestora, care locuiesc legal împreună cu lucrătorul pe teritoriul unui stat membru la o dată ulterioară aderării, dar în cursul perioadei de aplicare a dispozițiilor tranzitorii stabilite mai sus, beneficiază de acces pe piața forței de muncă din respectivul stat membru în cazul în care au locuit în acel stat membru cel puțin opt/sprezece luni sau din al treilea an după data aderării, oricare din aceste date intervine prima în ordine cronologică.

Aceste dispoziții nu aduc atingere măsurilor mai favorabile, indiferent dacă acestea sunt de drept intern sau rezultă din acorduri bilaterale.^[2]”

— Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, ANEXA VII. Lista menționată la articolul 20 din protocol: măsuri tranzitorii, România

Începând cu 1 ianuarie 2014, cetățenii români au primit liber la muncă în 28 de țări ale UE (toate țările UE, inclusiv Croația).

Libera circulație a mărfurilor

Mărfurile care traversează frontierele interne ale Comunității Europene nu mai sunt supuse controalelor de la 1 ianuarie 1993. Libera circulație în interiorul Uniunii presupune:

- interzicerea taxelor vamale și a taxelor cu efect echivalent între statele membre,
- adoptarea unui tarif vamal comun în schimburile comerciale dintre statele membre și țările terțe,

- eliminarea restricțiilor cantitative și a măsurilor cu efect echivalent și
- reorganizarea monopolurilor de stat.

Acstea măsuri sunt menite să contopească cele 25 de piețe naționale ale statelor membre într-o zonă economică unică, în care mărfurile Comunității să circule libere în condiții similare celor de pe piețele naționale.

Spețe

I. Libera circulație a mărfurilor

1. Cazul: Rewe-Zentrale AG vs. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (Cassis de Dijon), nr.120\78, 20 februarie 1979

Situația de fapt

Interzicerea importării și comercializării în RFG a unei băuturi originare din Franța (Cassis de Dijon), pe motivul că legislația germană prevede o concentrație minimă de alcool, pe care băutura respectivă nu o avea.

Dreptul aplicabil

Articolul 28¹ TCE - Noțiunea de restricții cantitative și măsuri cu efect echivalent; Teoria exigențelor imperitive

Soluția și principiile degajate de CJCE

1. În domeniile în care nu există o reglementare unitară la nivel comunitar, fiecare stat membru poate impune pe teritoriul său propriile prevederi privind producția și comercializarea alcoolului și băuturilor spirtoase, dar acestea nu trebuie să constituie restricții cantitative la import sau măsuri cu efect echivalent acestora.

2. Obstacolele aduse liberei circulației a mărfurilor prin disparitatele legislațiilor naționale sunt acceptate în măsura în care sunt justificate de interese imperative, cum ar fi mai ales: eficacitatea controalelor fiscale, protecția sănătății publice, loialitatea tranzacțiilor comerciale și protecția consumatorilor.

3. În speță, Curtea a decis că este vorba de o măsură cu efect echivalent restricțiilor cantitative la importul de mărfuri, care nu se justifică printr-o exigență imperativă.

Evaluare

Această speță pune bazele principiului recunoașterii mutuale în dreptul comunitar, conform căruia în lipsa unor reglementări unitare la nivelul Uniunii, un stat membru trebuie să accepte pe teritoriul său produsele care sunt conforme cu legislația statului membru de origine.

¹ Articolul 28 TCE dispune: „Sunt interzise între statele membre restricțiile cantitative la import, precum și toate măsurile cu efect echivalent acestora.”

II. Libera circulație a persoanelor

1. Cazul: Lawrie Blum vs. Land Baden Wurttemberg, nr.66\85, 3 iulie 1986

Situată de fapt

Lawrie Blum, cetățean britanic, a trecut primul examen pentru a deveni profesor în Germania. Totuși, i-a fost refuzată admiterea în perioada de probă, care trebuie să fie efectuată înainte de a doua examinare, pe motivul că nu avea cetățenia germană.

Lawrie Blum a argumentat că acest refuz reprezintă o încălcare a art.39 (2) TCE. Instanța germană a susținut, însă, că un profesor în perioada de probă nu se încadrează în noțiunea de „lucrător”, conform art. 39 (2)

Dreptul aplicabil

Art.39, al.2 TCE referitor la interzicerea discriminării pe motivul naționalității între lucrătorii din statele membre.

Soluția și principiile degajate de CJCE

Curtea precizează că noțiunea de „lucrător” trebuie definită în conformitate cu dreptul comunitar, nu conform normelor interne. În consecință, în opinia Curții, un profesor aflat în perioada de probă în timpul căreia prestează servicii ca predarea unor cursuri și în schimbul cărora este remunerat, trebuie considerat un „lucrător”, conform art. 39 TCE.

Evaluare

Principiul enunțat în această speță prezintă importanță în ceea ce privește aplicarea art.39 TCE.

2. Cazul: Procurorul regal al Belgiei vs. Royer, nr.48\75, 8 aprilie 1976

Situată de fapt

Royer, cetățean francez, a fost condamnat pentru intrare ilegală în Belgia. Royer nu îndeplinise formalitățile administrative pentru intrarea în această țară, unde era stabilită soția sa. A fost, astfel, expulzat pe motivul că reprezenta un pericol pentru ordinea publică și pentru că nu a respectat condițiile legale referitoare la accesul străinilor pe teritoriul Belgiei.

Curtea belgiană a introdus un recurs prealabil în fața CJCE, cerând interpretarea mai multor dispoziții de drept comunitar referitoare la libera circulație a lucrătorilor atât din tratat, cât și din Directiva nr.64/221 referitoare la coordonarea măsurilor speciale pentru străini în materie de deplasare și sejur justificate de motive de ordine publică și Directiva nr.68/360 referitoare la

suprimarea restricțiilor privind deplasarea și sejurul lucrătorilor din statele membre și a familiilor lor în interiorul Comunității.

Dreptul aplicabil

- art.39, al.2 TCE referitor la interzicerea discriminării pe motivul naționalității între lucrătorii din statele membre;
- Directiva nr.64/221 referitoare la coordonarea măsurilor speciale pentru străini în materie de deplasare și sejur justificate de motive de ordine publică;
- Directiva nr.68/360 referitoare la suprimarea restricțiilor privind deplasarea și sejurul lucrătorilor din statele membre și a familiilor lor în interiorul Comunității.

Soluția și principiile degajate de CJCE

Soluția dată de Curte precizează clar că dreptul resortanților comunitari de a intra pe teritoriul unui alt stat membru acoperă dreptul de a intra și a căuta un loc de muncă sau de a se alătura familiei. Eșecul unui stat membru în a îndeplini formalitățile privind accesul, deplasarea sau rezidența nu justifică expulzarea.

Evaluare

Jurisprudența Curții legată de libertatea de mișcare a lucrătorilor prezintă relevanță atât pentru situația actuală, cât și pentru viitor, după aderarea României la UE.

După cum CJCE a precizat în mai multe spețe, dreptul la liberă circulație este aplicabil doar cetățenilor comunitari. Curtea s-a pronunțat, însă, în mai multe cazuri în ceea ce privește drepturile cetățenilor unor state terțe, căsătoriți cu cetățeni ai statelor membre. Astfel, în speța MRAX vs. Belgia din 25 iulie 2002, se precizează că cetățenii unui stat terț, căsătoriți cu cetățeni comunitari trebuie să posede viză pentru trecerea dintr-un stat membru în altul. Pe de altă parte, conform principiului proporționalității, un stat membru nu va trimite înapoi o asemenea persoană care nu are pașaport, viză sau un act de identitate, dacă poate dovedi identitatea și statutul marital și dacă nu reprezintă o amenințare pentru siguranța, ordinea sau sănătatea publică.

3. Cazul: Rutili vs. Minister fir the Interior, nr.36\75, 28 octombrie 1975

Situația de fapt

În urma unui recurs introdus de un cetățean italian având reședință în Franța împotriva unei decizii prin care i se interzicea sejurul pe teritoriul francez, în anumite departamente, Tribunalul Administrativ Paris a adresat Curții de Justiție a Comunităților Europene două întrebări, prima referitoare la aplicarea articolului 39 TCE (libera circulație a lucrătorilor și excepțiile), și anume dacă acesta se aplică exclusiv dispozițiilor legale sau regulamentare adoptate de statele membre sau se aplică și deciziilor individuale luate în aplicarea acestora; cea de-a doua întrebare vizează marja de manevră de care dispun statele membre în invocarea

excepției privind ordinea publică ca restrângere a libertății de circulație și de sejur pe teritoriul lor a cetățenilor provenind din alte state membre.

Dreptul aplicabil

Articolul 39² TCE: libera circulație a lucrătorilor ; excepții - clauza de ordine publică.

Soluția și principiile degajate de CJCE

Expresia folosită de articolul 39, « sub rezerva limitărilor justificate de motive de ordine publică », vizează nu numai dipozitii legale sau regulamentare pe care un stat le adoptă în scopul limitării liberei circulații pe teritoriul său a cetățenilor unui alt stat membru, ci și deciziile individuale luate în aplicarea unor astfel de dispozitii de aplicare generală.

Dacă, în principiu este recunoscut dreptul fiecărui stat membru de a determina exigențele de ordine publică care pot justifica luarea unor asemenea măsuri, această libertate nu este nelimitată, ci circumscrisă unei cerințe de proporționalitate, astfel încât atingerea adusă drepturilor prevăzute în tratat nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru apărarea ordinii publice "într-o societate democratică". CJCE se referă expres la principiile consacrate în acest domeniu de Convenția europeană a drepturilor omului (CEDO).

Evaluare

Speța confirmă poziția Curții în materia excepțiilor de la libera circulație a cetățenilor statelor membre, prin instituirea unui control al instituțiilor comunitare asupra invocării de către un stat membru a excepției de apărare a ordinii publice ca justificare a măsurilor de restrângere a libertății de circulație și sejur pe teritoriul său pentru cetățenii unui alt stat membru.

² Articolul 39 TCE dispune:

1. Este asigurată prin prezentul tratat libera circulație a lucrătorilor în interiorul Comunității.
2. Aceasta implică înlăturarea oricărora discriminări fondate pe naționalitate între lucrătorii statelor membre, în ceea ce privește locul de muncă, salariul și condițiile de lucru.
3. Sub rezerva unor limitări justificate prin motive de ordine publică, securitate publică și sănătate publică, aceasta implică dreptul:
 - a) de a răspunde ofertelor de muncă;
 - b) de a se deplasa în mod liber pe teritoriul statelor membre;
 - c) de sejur pe teritoriul unui stat membru în scopul exercitării unei meserii în conformitate cu dispozitiile legislative, regulamentare și administrative, care reglementează condițiile de muncă pentru lucrătorii naționali;
 - d) de a rămâne, în condiții care vor face obiectul unor regulamente de aplicare ale Comisiei, pe teritoriul unui stat membru, după ce au lucrat pe teritoriul respectiv.

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of Implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

LIBERTATATEA DE STABILIRE IN TARILE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE*

Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR

INTRODUCERE

Așa cum este prevăzut în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, consolidat și prin jurisprudența Curții Europene de Justiție, libertatea de stabilire și libera prestare a serviciilor garantează mobilitatea întreprinderilor și a profesioniștilor în UE. Pentru aplicarea mai amplă a acestor două libertăți, există mari așteptări legate de Directiva privind serviciile, adoptată în 2006, aceasta fiind esențială pentru realizarea pieței interne.¹

Dreptul de stabilire include dreptul de a începe și desfășura activități independente și de a înființa și conduce întreprinderi, ca activitate permanentă de natură stabilă și continuă, în aceleași condiții ca cele stabilite de legislația statului membru de stabilire pentru resortisanții săi proprii.

Temeiul juridic al dreptului de stabilire se regăsește în art.49 – 55 al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene.²

Libertatea de stabilire presupune accesul la activități independente și exercitarea acestora, precum și constituirea și administrarea întreprinderilor și, în special, a societăților în înțelesul articolului 54 al doilea paragraf, în condițiile definite pentru resortisanții proprii de legislația țării de stabilire, sub rezerva dispozițiilor capitolului privind capitalurile.

În vederea realizării libertății de stabilire cu privire la o activitate determinată, Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară și după consultarea Comitetului Economic și Social, decid prin intermediul directivelor.

La etapa actuală există o multitudine de reglementări în materia respectivă, de multe instanțele din statele membre ale UE întâmpină unele dificultăți în interpretarea anumitor reglementări și anumitor Legi ale UE , astfel în temeiul art.267 al TFUE instanța națională trimite Curții de Justiție a Uniunii Europene o cerere de decizie preliminară.³

¹ <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/40/libertatea-de-stabilire-si-libera-prestare-a-serviciilor>

² https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114552>

În cauza C-408/16,⁴

Având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Curtea de Apel București (România), prin decizia din 20 mai 2016, primită de Curte la 21 iulie 2016, în procedura⁵

Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA, fostă Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România SA,

împotriva

Ministerului Fondurilor Europene – Direcția Generală Managementul Fondurilor Externe,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul J. Malenovský, președinte de cameră, și domnii D. Šváby (raportor) și M. Vilaras, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA, de C. Homor, de A. Docu, de R. Simionescu, de I. L. Axente, de N. C. Mărgărit, de A. Filipescu, de H. Nicolae și de M. Curculescu;
- pentru Ministerul Fondurilor Europene – Direcția Generală Managementul Fondurilor Externe, de D. C. Dinu, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de B.-R. Killmann, de A. Tokár și de L. Nicolae, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

⁴ <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=ro&td=ALL&num=C-408/16>

Hotărâre

Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 15 din Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii.

Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA, fostă Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România SA (denumită în continuare „CNADNR”), pe de o parte, și Ministerul Fondurilor Europene Direcția Generală Managementul Fondurilor Externe (România), pe de altă parte, în legătură cu o decizie a Autorității de Management pentru Programul Operațional Sectorial „Transport” (România) (denumită în continuare „AMPOST”) prin care se aplică o corecție financiară din cauza unei încălcări a Directivei 2004/18 în cadrul atribuirii unui contract de achiziții publice privind lucrări cofinanțate inițial de Banca Europeană de Investiții (BEI), ulterior integral și retrospectiv de Uniunea Europeană, în cadrul Fondului european de dezvoltare regională (FEDER) și al Fondului de coeziune.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Protocolul de aderare

„De la data aderării, [...] actele adoptate de instituții înainte de aderare sunt obligatorii pentru Bulgaria și România și se aplică în aceste state în condițiile stabilite prin [Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa], prin Tratatul CEEA și prin prezentul protocol.”

Partea a patra din acest protocol, intitulată „Dispoziții temporare”, cuprinde titlul III, consacrat „Dispozițiilor financiare”, care conține articolul 27, care prevede la alineatul (2):

„Angajamentele financiare contractate înainte de data aderării în conformitate cu instrumentele financiare de preaderare prevăzute la alineatul (1), precum și cele contractate după aderare în cadrul Facilității de tranziție prevăzute la articolul 31, inclusiv încheierea și înregistrarea, după aderare, a fiecărui angajament și a fiecărei plăți legale continuă să fie reglementate de normele și regulamentele privind instrumentele financiare de preaderare și continuă să fie suportate din capitolele bugetare corespunzătoare, până la închiderea programelor și proiectelor în cauză. Cu toate acestea, procedurile de achiziții publice începute după data aderării urmează să fie îndeplinite în conformitate cu dispozițiile aplicabile alc Uniunii.”

- 5 Partea a cincea din protocolul menționat, intitulată „Dispoziții privind punerea în aplicare a prezentului protocol”, cuprinde titlul II, intitulat „Aplicabilitatea actelor instituțiilor”, și conține articolul 53, care prevede la alineatul (1):

„Bulgaria și România pun în aplicare măsurile necesare pentru a se conforma, de la data aderării, dispozițiilor legilor-cadru europene și ale celor regulamente europene care sunt obligatorii în ce privește rezultatul care trebuie obținut, dar lasă la latitudinea autorităților naționale alegerea formei și a metodelor, în înțelesul articolului I-33 [din Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa], precum și directivelor și deciziilor în înțelesul articolului 249 [CE] și al articolului 161 din Tratatul CEEA, cu excepția cazului în care se prevede un alt termen în prezentul protocol. Acestea comunică măsurile respective Comisiei până la data aderării cel târziu sau, după caz, până la termenul prevăzut în prezentul protocol.”

Articolul 98 alineatul (2) din acest regulament prevede:

„Statele membre procedează la corecțiile financiare necesare pentru neregularitățile individuale sau sistemice constatare în operațiunile sau în programele operaționale. Corecțiile la care procedează statele membre constau în anularea totală sau parțială a participării publice pentru programul operațional. Statele membre țin seama de natura și de gravitatea neregularităților și a pierderii financiare care rezultă pentru fonduri.

Resursele din fonduri eliberate astfel se pot reutiliza de către statul membru până la 31 decembrie [2015] pentru programul operațional în cauză în conformitate cu dispozițiile alineatului (3).”

Ghidul BEI

BEI dispune de un „Ghid de atribuire a contractelor de achiziții publice pentru proiectele finanțate de BEI”. Acest ghid, în versiunea din 2004 (denumit în continuare „Ghidul BEI”), are ca obiect informarea promotorilor de proiecte ale căror contracte de achiziții sunt finanțate, în totalitate sau în parte, de BEI în legătură cu modalitățile care trebuie urmate pentru atribuirea contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii necesare proiectului avut în vedere și care beneficiază de o finanțare acordată de BEI. Acesta este structurat în trei capitoole și distinge normele care guvernează operațiunile efectuate în interiorul Uniunii, care fac obiectul capitolului 2, de cele care reglementează operațiunile efectuate în afara Uniunii, care fac obiectul capitolului 3. În capitolul 3 din Ghidul BEI se precizează că „[țările [candidate] [...] integrează progresiv directivele [Uniunii] în propria legislație. În [prezentul] ghid, aceste țări intră sub incidența dispozițiilor stipulate în capitolul 3, «Operațiuni în afara Uniunii [...]», până la data la care s-au angajat, în cadrul negocierilor cu Comisia, să aplice directivele [europene] referitoare la atribuirea contractelor de achiziții publice în măsura în care au transpus efectiv la această dată directivele respective în legislația lor națională. Atunci le devin aplicabile dispozițiile din capitolul 2, «Operațiuni în interiorul Uniunii»”.

Litigiul principal și întrebările preliminare

Proiectul de construcție a autostrăzii Arad-Timișoara-Lugoj a făcut inițial obiectul unui contract de finanțare încheiat la 23 decembrie 2003 între România, BEI și autoritatea contractantă a contractului de achiziții publice de lucrări în discuție în litigiul principal, CNADNR.

Pe baza acestui contract, a fost încheiat un acord de împrumut în vederea finanțării construcției mai multor tronsoane de autostradă, între aceleași părți, la 2 decembrie 2004. Acest acord stipulează că „CNADNR va respecta procedurile BEI privind achiziționarea bunurilor, asigurarea serviciilor și angajarea lucrărilor pentru proiect, [că] va purta negocieri și va semna contracte conform prevederilor [acestui contract de finanțare]”, respectiv „prin organizarea de licitații internaționale, accesibile ofertanților din toate țările”.

În cadrul acestui acord de împrumut și în scopul organizării atribuirii contractelor de lucrări de construcție a autostrăzii Arad–Timișoara–Lugoj, CNADNR a atribuit un contract, la 28 februarie 2006, pentru a dispune de serviciile de consultanță necesare realizării documentațiilor de atribuire pentru lucrări. Deoarece la acea dată România nu era stat membru al Uniunii, respectivele documentații de atribuire au fost întocmite în conformitate cu prevederile capitolului 3 din Ghidul BEI, intitulat „Operațiuni în afara Uniunii [...]”.

Din decizia de trimitere reiese că, pe de o parte, procedura de achiziție pentru atribuirea contractului de lucrări de construcție a autostrăzii Arad–Timișoara–Lugoj a fost demarată la 17 iulie 2007 sub formă de licitație restrânsă cu precalificare, prin publicarea anunțului de precalificare, și, pe de altă parte, că acest contract a fost atribuit la 15 decembrie 2008.

La 27 octombrie 2009, România a solicitat Comisiei ca proiectul de construcție a autostrăzii Arad–Timișoara–Lugoj să beneficieze, în cadrul programului operațional sectorial „Transport 2007-2013”, de o finanțare retrospectivă în cadrul FEDER și al Fondului de coeziune ca „proiect major”, în sensul articolului 39 din Regulamentul nr. 1083/2006.

Prin două decizii succesive, adoptate în anul 2010 și, respectiv, în anul 2014, Comisia a aprobat finanțarea integrală a proiectului menționat în cadrul FEDER și al Fondului de coeziune. Astfel, un contract de finanțare a modificat sursa de finanțare a același proiect, pentru ca acesta să beneficieze pe viitor de fonduri europene nerambursabile în cadrul programului operațional sectorial „Transport 2007-2013”.

În scopul rambursării cheltuielilor angajate de autoritatea contractantă și ținând seama de recomandările Comisiei privind respectarea reglementării Uniunii în materia achizițiilor publice în caz de finanțare retrospectivă a unor proiecte, AMPOST a controlat dosarul de atribuire a contractului de achiziții publice de lucrări în discuție în litigiul principal. La încheierea acestui control, autoritatea respectivă a constatat neregularități printr-o notă din 29 iunie 2015 și a impus, printr-o decizie din 24 august 2015, o corecție financiară de 10 % din valoarea cheltuielilor eligibile ale contractului de achiziții de lucrări încheiat la 15 decembrie 2008.

AMPOST a motivat această corecție financiară amintind, în primul rând, că, pentru acordarea finanțării europene nerambursabile unei operațiuni, Comisia solicită respectarea prevederilor directivelor în materie de achiziții publice în vigoare la data publicării invitației de participare la procedura de atribuire a contractului de achiziții publice respectiv. În această

privință, autoritatea menționată a considerat că Directiva 2004/18 era aplicabilă procedurii de atribuire a contractului de achiziții de lucrări în discuție în litigiul principal, întrucât aceasta a fost lansată după aderarea României la Uniune. În al doilea rând, AMPOST a arătat că trei criterii de precalificare prevăzute de acest contract se dovedeau mai restrictive decât cele prevăzute de Directiva 2004/18, și anume, *primo*, un criteriu referitor la situația personală a candidatului și, în special, la antecedentele de neexecutare a unor contracte, care ar încalcă articolele 44 și 45 din Directiva 2004/18, *secundo*, un criteriu referitor la situația financiară a candidatului, care ar fi contrar articolului 47 din această directivă, și, *tertio*, un criteriu referitor la experiența candidatului, care nu ar respecta articolul 48 din directiva menționată. În ultimul rând, AMPOST a arătat totuși că utilizarea acestor criterii era autorizată în temeiul dreptului intern, și anume OUG nr. 72/2007, care deroga în mod expres de la OUG nr. 34/2006,ordonanță care transpune Directiva 2004/18.

CNADNR a introdus la instanța de trimitere o acțiune având ca obiect anularea deciziei AMPOST din 24 august 2015, precum și a notei de constatare a unor neregularități și de stabilire a unor corecții financiare din 29 iunie 2015, emisă în legătură cu proiectul de construcție a autostrăzii Arad–Timișoara–Lugoj.

În susținerea acțiunii formulate, CNADNR apreciază că corecția financiară de 10 % din valoarea cheltuielilor eligibile ale contractului de achiziții de lucrări de construcție a autostrăzii Arad–Timișoara–Lugoj este intemeiată pe o interpretare eronată a dispozițiilor OUG nr. 34/2006, ale OUG nr. 72/2007, precum și ale Directivei 2004/18. CNADNR susține că nu se putea reprosha autorității contractante că a stabilit criterii de precalificare nelegale sau restrictive în raport cu această directivă, în măsura în care, *ab initio*, atribuirea acestui contract era realizată în conformitate cu capitolul 3 din Ghidul BEI.

Ministerul Fondurilor Europene – Direcția Generală Managementul Fondurilor Externe susține că verificările au fost derulate de AMPOST în baza prevederilor Directivei 2004/18, tocmai pentru că procedura de atribuire a contractului s-a derulat prin derogare de la prevederile OUG nr. 34/2006. Astfel, ținând seama de modificarea sursei de finanțare, operațiunea fiind de atunci finanțată de Fondul de coeziune în cadrul programului operațional sectorial „Transport 2007-2013”, această autoritate trebuia să se asigure că atribuirea contractului menționat respectă dispozițiile din dreptul Uniunii și în special normele din materia achizițiilor publice.

Instanța de trimitere ridică, în primul rând, problema reglementării aplicabile *ratione temporis* și vizează în această privință nu numai articolul 27 din Protocolul de aderare, care privește angajamentele financiare contractate de statele membre în cauză înainte de aderarea lor la Uniune, ci și articolul 53 din acest protocol, care prevede intrarea în vigoare imediată, de la data aderării acestor state membre la Uniune, a normelor de drept derivat.

În al doilea rând, instanța de trimitere ridică problema dacă articolul 15 litera (c) din Directiva 2004/18, potrivit căruia această directivă nu se aplică contractelor de achiziții publice reglementate de norme procedurale diferite și atribuite în temeiul procedurii specifice a unei organizații internaționale, poate fi interpretat în sensul că permite ca un stat membru să nu aplice, ulterior aderării sale la Uniune, această directivă, atunci când beneficiază de un contract de finanțare încheiat cu BEI, semnat înainte de aderare, potrivit căruia contractelor de achiziții

publice ce vor fi atribuite li se aplică cerințe specifice, mai restrictive decât cele permise prin directivă.

Instanța de trimitere ridică de asemenea problema dacă Directiva 2004/18 se opune existenței unui act normativ în dreptul intern adoptat de statul membru respectiv ulterior aderării sale la Uniune și care impune autorității contractante să urmeze Ghidul BEI prin derogare de la actul normativ prin care a fost transpusă această directivă.

În această privință, instanța de trimitere este de părere că, după aderarea la Uniune, un stat candidat care a beneficiat de finanțare pe durata negocierilor nu mai este supus capitolului 3 din Ghidul BEI referitor la operațiunile externe, ci se va supune capitolului 2, intitulat „Operațiuni în interiorul Uniunii Europene”, din acest ghid, ceea ce ar confirma că Directiva 2004/18 este într-adevăr aplicabilă.

În al treilea rând, în măsura în care AMPOST a arătat că anumite criterii de precalificare prevăzute de contractul de achiziții de lucrări în discuție în litigiul principal erau mai restrictive decât cele prevăzute de Directiva 2004/18, instanța de trimitere ridică, în acest context, problema dacă un asemenea contract poate fi considerat conform cu dreptul Uniunii și eligibil pentru o finanțare europeană nerambursabilă, acordată retroactiv.

În aceste împrejurări, Curtea de Apel București (România) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 15 litera (c) din Directiva 2004/18 trebuie interpretat în sensul că permite ca un stat membru să nu aplice, ulterior aderării sale la Uniune [...], directiva în cauză, atunci când beneficiază de un contract de finanțare încheiat cu [BEI], semnat înainte de aderare, potrivit căruia contractelor de achiziții publice ce vor fi atribuite li se aplică cerințe specifice finanțatorului, precum cele din prezenta cauză, care sunt mai restrictive decât cele permise prin directivă?
- 2) Directiva 2004/18 trebuie interpretată în sensul că se opune existenței unui act normativ în dreptul intern, precum [OUG] nr. 72/2007, care prevede aplicarea prevederilor [Ghidului BEI] prin derogare de la prevederile actului normativ prin care a fost transpusă în dreptul intern directiva, în spate [OUG] nr. 34/2006, pentru motive precum cele indicate în nota de fundamentare [referitoare la prima ordonanță], în vederea respectării contractului de finanțare încheiat anterior aderării?
- 3) În interpretarea articolului 9 alineatul (5) și a articolului 60 litera (a) din Regulamentul nr. 1083/2006, poate fi considerat conform cu legislația Uniunii și eligibil pentru o finanțare europeană nerambursabilă, acordată retroactiv, un astfel de contract de achiziții publice, încheiat cu respectarea [Ghidului BEI] și a dreptului intern?
- 4) În cazul unui răspuns negativ la întrebarea anterioară, dacă un astfel de contract de achiziții publice a fost declarat totuși conform la momentul verificării cerințelor de calificare ale Programului operațional sectorial «Transport 2007-2013», o atare presupunțivă încălcare a normelor din dreptul Uniunii privind achizițiile publice (stabilirea unor criterii de precalificare a ofertanților de natură celor din [Ghidul BEI]

mai restrictive decât cele din Directiva 2004/18[...]) constituie o «neregularitate», în interpretarea articolului 2 punctul 7 din Regulamentul nr. 1083/2006, care dă naștere obligației statului membru în cauză de a impune o corecție financiară/reducere procentuală în temeiul articolului 98 alineatul (2) din regulamentul respectiv?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

Pentru a se răspunde la întrebările adresate, trebuie, cu titlu introductiv, să se verifice dacă Directiva 2004/18 este într-adevăr aplicabilă *ratione temporis* în măsura în care anumite fapte evocate de instanța de trimitere au avut loc înainte de aderarea României la Uniune. Astfel, rezultă din articolul 2 din Protocolul de aderare că, de la data aderării, actele adoptate de instituțiile Uniunii înainte de această aderare sunt obligatorii pentru România și se aplică în acest stat în condițiile stabilite prin tratate și prin acest protocol.

În această privință, din articolul 53 alineatul (1) din protocolul menționat decurge că România pune în aplicare măsurile necesare pentru a se conforma, de la data aderării la Uniune, dispozițiilor directivelor care sunt obligatorii pentru orice stat membru destinatar în ce privește rezultatul care trebuie obținut, dar lasă la latitudinea autorităților naționale alegerea formei și a metodelor, cu excepția cazului în care se prevede un alt termen în acest protocol.

Or, trebuie să se constate că nu a fost prevăzut un asemenea termen pentru a transpune în dreptul intern Directiva 2004/18. Prin urmare, România trebuie să se conformeze acestei directive de la aderarea sa la Uniune, în conformitate cu principiul aplicării imediate și integrale a dispozițiilor de drept al Uniunii în ceea ce privește noile state membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 decembrie 1998, KappAhl, C-233/97, EU:C:1998:585, punctul 15).

În aceste condiții, trebuie să se stabilească cu certitudine că Directiva 2004/18 este aplicabilă unei proceduri de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări precum cea în discuție în litigiul principal.

În această privință, reiese dintr-o jurisprudență constantă că directiva aplicabilă unui contract de achiziții publice este, în principiu, cea în vigoare la data la care autoritatea contractantă alege tipul de procedură pe care o va urma și soluționează definitiv problema dacă există sau nu există obligația de a asigura în prealabil condiții concurențiale pentru atribuirea acestui contract (Hotărârea din 7 aprilie 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, punctul 83).

Or, atunci când o procedură de atribuire face obiectul unei publicări a anunțului de participare, este necesar să se considere că data la care autoritatea contractantă soluționează definitiv problema dacă trebuie procedat cu sau fără asigurarea în prealabil a unor condiții concurențiale pentru atribuirea contractului este data acestei publicări. În consecință, prin raportare la această dată trebuie să se aprecieze legalitatea condițiilor referitoare la o procedură de atribuire a unui contract de achiziții publice.

În speță, procedura de atribuire a contractului de achiziții publice de lucrări în discuție în litigiul principal a făcut obiectul unui anunț de participare publicat în suplimentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 17 iulie 2007, și anume ulterior aderării României la Uniune. În măsura în care Protocolul de aderare nu prevedea nicio măsură tranzitorie susceptibilă de a amâna aplicarea Directivei 2004/18, este necesar, aşadar, să se considere că aceasta este aplicabilă *ratione temporis* unei proceduri de atribuire precum cea în discuție în litigiul principal.

Cu privire la prima și la a doua întrebare

Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2004/18, în special articolul 15 litera (c) din aceasta, trebuie interpretată în sensul că se opune ca reglementarea unui stat membru să prevadă, pentru o procedură de atribuire a unui contract de achiziții publice angajată ulterior datei aderării sale la Uniune, în vederea realizării unui proiect inițiat pe baza unui contract de finanțare încheiat cu BEI anterior aderării menționate, aplicarea criteriilor specifice prevăzute de dispozițiile Ghidului BEI care nu sunt conforme cu dispozițiile acestei directive.

Directiva 2004/18 se opune existenței unui act normativ de drept intern precum OUG nr. 72/2007, care prevede că dispozițiile capitolului 3 din Ghidul BEI se aplică prin derogare de la dispozițiile acestei directive.

Ținând seama de considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima și la a doua întrebare adresate că Directiva 2004/18, în special articolul 15 litera (c), trebuie interpretată în sensul că se opune ca reglementarea unui stat membru să prevadă, pentru o procedură de atribuire a unui contract de achiziții publice angajată ulterior datei aderării sale la Uniune, în vederea realizării unui proiect inițiat pe baza unui contract de finanțare încheiat cu BEI anterior aderării menționate, aplicarea criteriilor specifice prevăzute de dispozițiile Ghidului BEI care nu sunt conforme cu dispozițiile acestei directive.

Cu privire la a treia și la a patra întrebare

În speță, faptul că CNADNR a acționat în conformitate cu legislația națională, care îi impunea să deroge de la Directiva 2004/18, astfel încât nu dispunea de nicio marjă de apreciere în privința procedurii de atribuire a contractelor de achiziții publice care trebuia urmată, este o împrejurare de natură să influențeze quantumul final al corecției financiare care trebuie aplicată, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere, în raport cu circumstanțele concrete ale cauzei.

Ținând seama de considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a treia și la a patra întrebare după cum urmează:

- Articolul 9 alineatul (5) și articolul 60 litera (a) din Regulamentul nr. 1083/2006 trebuie interpretate în sensul că o procedură de atribuire a unui contract de achiziții publice precum cea în discuție în litigiul principal, în care au fost aplicate criterii mai restrictive decât cele prevăzute de Directiva 2004/18, nu poate fi considerată că a fost desfășurată în deplină conformitate cu dreptul Uniunii și nu este eligibilă pentru o finanțare europeană nerambursabilă, acordată retrospectiv.

- Articolul 2 punctul 7 din Regulamentul nr. 1083/2006 trebuie interpretat în sensul că utilizarea unor criterii de precalificare a ofertanților mai restrictive decât cele prevăzute de Directiva 2004/18 constituie o „neregularitate”, în sensul acestei dispoziții, care justifică aplicarea unei corecții financiare în temeiul articolului 98 din acest reglament, în măsura în care nu se poate exclude ca o astfel de utilizare să fi avut o incidență asupra bugetului fondului în cauză, aspect a cărui verificare revine instanței de trimis.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

- 1) **Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii, în special articolul 15 litera (c), trebuie interpretată în sensul că se opune ca reglementarea unui stat membru să prevadă, pentru o procedură de atribuire a unui contract de achiziții publice angajată ulterior datei aderării sale la Uniunea Europeană, în vederea realizării unui proiect inițiat pe baza unui contract de finanțare încheiat cu Banca Europeană de Investiții anterior aderării menționate, aplicarea criteriilor specifice prevăzute de dispozițiile Ghidului de atribuire a contractelor de achiziții publice al Băncii Europene de Investiții care nu sunt conforme cu dispozițiile acestei directive.**
- 2) **Articolul 9 alineatul (5) și articolul 60 litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999 trebuie interpretate în sensul că o procedură de atribuire a unui contract de achiziții publice precum cea în discuție în litigiul principal, în care au fost aplicate criterii mai restrictive decât cele prevăzute de Directiva 2004/18, nu poate fi considerată că a fost desfășurată în deplină conformitate cu dreptul Uniunii și nu este eligibilă pentru o finanțare europeană nerambursabilă, acordată retrospectiv.**

Articolul 2 punctul 7 din Regulamentul nr. 1083/2006 trebuie interpretat în sensul că utilizarea unor criterii de precalificare a ofertanților mai restrictive decât cele prevăzute de Directiva 2004/18 constituie o „neregularitate”, în sensul acestei dispoziții, care justifică aplicarea unei corecții financiare în temeiul articolului 98 din acest reglament, în măsura în care nu se poate exclude ca o astfel de utilizare să fi avut o incidență asupra bugetului fondului în cauză, aspect a cărui verificare revine instanței de trimis.

În cauza C-546/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Órgano Administrativo de Recursos Contractuales de la Comunidad Autónoma de

Euskadi (Organul administrativ responsabil pentru soluționarea căilor de atac în materie de achiziții publice din comunitatea autonomă Țara Bascilor, Spania), prin decizia din 21 octombrie 2016, primită de Curte la 28 octombrie 2016, în procedura⁶

Montte SL

împotriva

Musikene,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul T. von Danwitz, președinte de cameră, domnii C. Vajda (raportor), și E. Juhász, doamna K. Jürimäe și domnul C. Lycourgos, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administrator,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere ordonanța de deschidere a procedurii orale din 6 martie 2018 și în urma ședinței din 16 aprilie 2018,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul spaniol, de A. Gavela Llopis, în calitate de agent;
- pentru guvernul elen, de A. Dimitrakopoulou și de K. Georgiadis, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de E. Sanfrutos Cano și de A. Tokár, în calitate de agenți;

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 26 iunie 2018,

pronunță prezenta

Hotărâre

Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO 2014, L 94, p. 65).

Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Montte SL, pe de o parte, și Musikene, pe de altă parte, în legătură cu o procedură de atribuire a unui contract de achiziții publice.

⁶[http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?oqp=ES%252C&for=&mat=ETAB%252Cor&jge=&td=%3BALL&jur=C%2CT%2CF&page=1&dates=&pcs=Oor&lg=&pro=&nat=or&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&language=ro&avg=&cid=9068211](http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?oqp=ES%252C&for=&mat=ETAB%252Cor&jge=&td=%3BALL&jur=C%2CT%2CF&page=1&dates=&pcs=Oor&lg=&pro=&nat=or&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&language=ro&avg=&cid=9068211)

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentul (90) al Directivei 2014/24 are următorul cuprins:

„Atribuirea contractelor ar trebui realizată pe baza unor criterii obiective care să asigure respectarea principiilor de transparență, de nediscriminare și de egalitate de tratament, cu scopul de a asigura o comparație obiectivă a valorii relative a ofertelor pentru a determina, în condiții de concurență efectivă, care dintre ele este oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic. Ar trebui să se stabilească explicit că oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic ar trebui să fie evaluată pe baza celui mai bun raport preț-calitate care ar trebui să includă întotdeauna un element de preț sau de cost. La fel, ar trebui să se clarifice că această evaluare a ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic s-ar putea realiza, de asemenea, fie doar pe baza prețului, fie doar pe baza eficacității din punctul de vedere al costurilor. Mai mult, este adekvat să se reamintească faptul că autoritățile contractante sunt libere să stabilească standarde de calitate corespunzătoare în cadrul specificațiilor tehnice sau al condițiilor de executare a contractului.

Litigiul principal și întrebările preliminare

Musikene este o fundație de drept public din Comunidad Autónoma de Euskadi (comunitatea autonomă Țara Bascilor, Spania). În luna iulie 2016, ea a lansat, potrivit unei proceduri deschise, o cerere de ofertă pentru atribuirea unui contract de achiziții publice referitor la „[f]urnizare de mobilier și de indicatoare, de mobilier special muzical, de instrumente muzicale, de echipamente electroacustice, de înregistrare și audiovizuale, de echipament informatic și de reprografie”, a cărui valoare estimată se ridică la 1 157 430,59 euro. Caietul de sarcini al contractului a fost aprobat de conducerea Musikene la 14 iulie 2016, iar anunțul de participare a fost publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* (2016/S 142-257363) la 26 iulie 2016.

La 11 august 2016, Órgano Administrativo de Recursos Contractuales de la Comunidad Autónoma de Euskadi (Organul administrativ responsabil pentru soluționarea căilor de atac în materie de achiziții publice din comunitatea autonomă Țara Bascilor, Spania) a fost sesizat cu o cașe de atac specială formulată de Montte împotriva caietului de sarcini menționat. Montte arată că condiția intrunirii unui punctaj minim în etapa tehnică pentru a putea continua participarea la procedura de selecție trebuie anulată, întrucât limitează accesul ofertanților la faza economică a procedurii de încredințare a contractului și golește, în practică, de orice conținut ponderarea comună a criteriilor tehnice și economice prevăzută de respectivul caiet de sarcini. Montte susține că, spre deosebire de criteriul de preț, care se aplică în mod automat prin aplicarea unei formule, criteriile tehnice, care fac obiectul unei aprecieri calitative mai puțin obiective, fac, în practică, obiectul unei ponderări de 100 % din totalul punctelor. Prin urmare, în opinia Montte, aplicând astfel de criterii, ofertanții nu pot fi evaluati și în funcție de prețul ofertei lor și, prin urmare, Musikene nu poate să cunoască oferta cea mai avantajoasă după ce a ponderat toate criteriile.

Instanța de trimitere consideră că reglementarea și practica națională în discuție în litigiul principal ar putea fi contrare Directivei 2014/24. În această privință, ea arată mai întâi că această

directivă pare să permită stabilirea unor criterii de atribuire a contractului aplicabile în etapele eliminatorii succesive numai în procedurile în care este prevăzută în mod expres această posibilitate, iar nu în cadrul procedurilor deschise și restrânse, care sunt reglementate în prezent de norme care precizează în mod specific desfășurarea lor. În continuare, ea consideră că sistemul criteriilor de atribuire a contractului aplicabil în etapele eliminatorii succesive în procedurile deschise poate conduce, cu încălcarea articolului 66 din Directiva 2014/24, la denaturarea concurenței reale în cazul în care aplicarea unor praguri minime reduce în mod considerabil numărul de ofertanți în etapa finală. În sfârșit, aceasta apreciază că pragul eliminatoriu în discuție în litigiul principal, care impune minimum 35 de puncte din 50 în cadrul evaluării tehnice, poate împiedica analizarea și evaluarea ofertelor celor mai competitive ca preț.

În aceste condiții, Órgano Administrativo de Recursos Contractuales de la Comunidad Autónoma de Euskadi (Organul administrativ responsabil pentru soluționarea căilor de atac în materie de achiziții publice din comunitatea autonomă Tara Bascilor) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Directiva [2014/24] se opune unei legislații naționale precum articolul 150 alineatul 4 din [Textul consolidat al Legii privind contractele de achiziții publice] sau unei practici de interpretare și de aplicare a acestei legislații care permite autorităților contractante să stabilească în caietul de sarcini aferent unei proceduri deschise criterii de atribuire aplicabile în etapele eliminatorii succesive pentru ofertele care nu depășesc un punctaj minim prestabilit?
- 2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, Directiva 2014/24 menționată se opune unei legislații naționale sau unei practici de interpretare și de aplicare a acestei legislații care utilizează, în cadrul procedurii deschise, respectivul sistem al criteriilor de atribuire aplicabile în etapele eliminatorii succesive, astfel încât, în ultima etapă, nu rămân suficiente oferte pentru a putea asigura o concurență reală?
- 3) În cazul unui răspuns afirmativ la cea de a doua întrebare, Directiva 2014/24 menționată se opune unei clauze precum cea în litigiu, în care factorul de preț este evaluat numai în cazul ofertelor care au obținut 35 din 50 de puncte în etapa privind criteriile tehnice, ca urmare a faptului că nu asigură o concurență reală sau că eludează obligația de atribuire a contractului ofertei cu cel mai bun raport calitate-preț?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2014/24 trebuie interpretată în sensul că se opune unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care permite autorităților contractante să impună în caietul de sarcini al unei atribuiriri de contract potrivit unei proceduri deschise cerințe minime cu privire la evaluarea tehnică, astfel încât ofertele depuse care nu ating un punctaj minim predeterminat la finalul acestei evaluări sunt excluse de la evaluarea ulterioară realizată atât pe baza unor criterii tehnice, cât și pe baza prețului.

Deși articolul 27 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 2014/24 prevede că, în cadrul procedurilor deschise, orice operator economic interesat poate depune o ofertă ca răspuns la o invitație la o procedură concurențială de ofertare, această directivă permite autorităților contractante să impună, în cadrul unei asemenea proceduri, cerințe minime în cadrul evaluării tehnice.

În această privință, după cum a arătat avocatul general la punctul 37 din concluzii, articolul 27 din Directiva 2014/24 nu cuprinde nicio normă privind desfășurarea procesului de atribuire, cu excepția celor privind termenul minim de primire a ofertelor de la data la care s-a trimis anunțul de participare.

La rândul său, articolul 67 alineatul (1) din Directiva 2014/24 enunță că autoritățile contractante atribuie contractele de achiziții publice pe baza ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic. Articolul 67 alineatul (2) din această directivă prevede că oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic din perspectiva autorității contractante este identificată pe baza prețului sau a costului și poate ține seama de cel mai bun raport preț-calitate, care este evaluat pe baza unor criterii care includ aspecte calitative precum calitatea, inclusiv valoarea tehnică.

Prin urmare, autoritățile contractante dispun, cu respectarea cerințelor enunțate la punctul anterior din prezenta hotărâre, de libertatea de a determina, în conformitate cu nevoile lor, printre altele, nivelul de calitate tehnică pe care trebuie să îl asigure ofertele depuse în funcție de caracteristicile și de obiectul contractului în cauză și de a stabili un prag minim pe care aceste oferte trebuie să îl respecte din punct de vedere tehnic. În acest scop, astfel cum a arătat Comisia în observațiile sale scrise, articolul 67 din Directiva 2014/24 nu se opune posibilității, în stadiul atribuirii contractului, de a exclude într-o primă etapă oferte depuse care nu ating un punctaj minim predeterminat referitor la evaluarea tehnică. În această privință, rezultă că o ofertă care nu atinge un astfel de prag nu corespunde, în principiu, nevoilor autorității contractante și nu trebuie luată în considerare la stabilirea ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic. Autoritatea contractantă nu este, aşadar, ținută, într-un astfel de caz, să stabilească dacă prețul unei asemenea oferte este inferior celor ale ofertelor neeliminate care ating pragul respectiv și corespund deci nevoilor autorității contractante.

Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că Directiva 2014/24 trebuie interpretată în sensul că nu se opune unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care permite autorităților contractante să impună în caietul de sarcini al unei atribuiriri de contract potrivit unei proceduri deschise cerințe minime cu privire la evaluarea tehnică, astfel încât ofertele depuse care nu ating un punctaj minim predeterminat la finalul acestei evaluări sunt excluse de la evaluarea ulterioară realizată atât pe baza unor criterii tehnice, cât și pe baza prețului.

Cu privire la a doua întrebare

Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă, în cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, articolul 66 din Directiva 2014/24 trebuie interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale precum cea în discuție în

litigiul principal, care permite autorităților contractante să impună în caietul de sarcini al unei atribuiriri de contract potrivit unei proceduri deschise cerințe minime cu privire la evaluarea tehnică, astfel încât ofertele depuse care nu ating un punctaj minim predeterminat la finalul acestei evaluări sunt excluse din fazele ulterioare ale atribuirii contractului, și aceasta indiferent de numărul de ofertanți rămași.

În această privință, în măsura în care, în speță, au fost aplicate corect condițiile prevăzute de Directiva 2014/24, în special la articolele 18 și 67, trebuie să se admită că a fost asigurată o concurență efectivă de către autoritatea contractantă. În plus, este necesar să se precizeze de la bun început că, chiar dacă, în urma evaluării tehnice, nu rămâne decât o singură ofertă de luat în considerare de către autoritatea contractantă, aceasta din urmă nu este nicidem ținută să o accepte (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 septembrie 1999, Fracasso și Leitschutz, C-27/98, EU:C:1999:420, punctele 32-34). În astfel de circumstanțe, dacă autoritatea contractantă consideră că procedura de atribuire a contractului este, ținând seama de specificitățile și de obiectul contractului în cauză, caracterizată printr-o lipsă de concurență efectivă, aceasta este liberă să pună capăt acestei proceduri și, dacă este necesar, să lanseze o procedură cu criterii de atribuire diferite.

Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 66 din Directiva 2014/24 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care permite autorităților contractante să impună în caietul de sarcini al unei atribuiriri de contract potrivit unei proceduri deschise cerințe minime cu privire la evaluarea tehnică, astfel încât ofertele depuse care nu ating un punctaj minim predeterminat la finalul acestei evaluări sunt excluse din fazele ulterioare ale atribuirii contractului, și aceasta indiferent de numărul de ofertanți rămași.

Cu privire la a treia întrebare

Întrucât a treia întrebare a fost adresată numai în ipoteza în care Curtea ar răspunde afirmativ la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la a treia întrebare.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) **Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE trebuie interpretată în sensul că nu se opune unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care permite autorităților contractante să impună în caietul de sarcini al unei atribuiriri de contract potrivit unei proceduri deschise cerințe minime cu privire la evaluarea tehnică, astfel încât ofertele depuse care nu ating un punctaj minim predeterminat la finalul acestei evaluări sunt excluse de la evaluarea ulterioară realizată atât pe baza unor criterii tehnice, cât și pe baza prețului.**
- 2) **Articolul 66 din Directiva 2014/24 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care permite autorităților contractante să impună în caietul de sarcini al unei atribuiriri de contract potrivit unei proceduri deschise cerințe minime cu privire la evaluarea**

tehnică, astfel încât ofertele depuse care nu ating un punctaj minim predeterminat la finalul acestei evaluări sunt excluse din fazele ulterioare ale atribuirii contractului, și aceasta indiferent de numărul de oferanți rămași.

CONCLUZII:

După cum se observă din întrebările cauzelor relatate, putem concluziona că de multe ori instanțele naționale întimpină anumite dificultăți în luarea unei hotărâri anume din cauza faptului că de multe ori legislația națională nu corespunde cu anumite acte normative ale UE, astfel pe calea acestei proceduri preliminare, instanța în temeiul articolului 267 din TFUE, trimite Curții de Justiție a UE (CJUE) o cerere de decizie preliminară. Această procedură este folosită în cazurile în care este vorba despre **interpretarea sau validitatea unei legi a UE** și:

- când este necesară o decizie pentru ca o instanță națională să pronunțe o hotărâre; sau
- când nu există cale de atac în dreptul intern.

Această procedură este considerată utilă când, într-o cauză supusă spre soluționare instanței naționale, se ridică o nouă chestiune de interpretare care prezintă un interes general pentru aplicarea uniformă a dreptului UE sau atunci când jurisprudența existentă nu pare să furnizeze clarificarea necesară pentru abordarea unei situații juridice noi.

Utilitatea acestei proceduri preliminare este incontestabilă, deoarece prin intermediul acesteia instanțele naționale pot clarifica situația în fapt și totodată pot aplica pe viitor în alte situații similare recomandările Curții de Justiție a Uniunii Europene.

BIBLIOGRAFIE:

1. <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/40/libertatea-de-stabilire-si-libera-prestare-a-serviciilor>
2. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF
3. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=ro&td=ALL&num=C-408/16>
4. [http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?oqp=ES%252C&for=&mat=ETAB%252Cor&jge=&td=%3BALL&jur=C%252CT%252F&page=1&dates=&pcs=Oor&lg=&pro=&nat=or&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&language=ro&avg=&cid=9068211](http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?oqp=ES%252C&for=&mat=ETAB%252Cor&jge=&td=%3BALL&jur=C%252CT%252F&page=1&dates=&pcs=Oor&lg=&pro=&nat=or&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&language=ro&avg=&cid=9068211)
5. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3A14552>

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of Implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

LIBERTATILE FUNDAMENTALE IN UNIUNEA EUROPEANA - REGLEMENTARE SI OCROTIRE JURISPRUDENTIALA

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE
Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR*

Pentru a ajunge la o integrare economică deplină, statele sau entitățile politice care doresc acest lucru trebuie, în primul rând, să încheie acorduri comerciale preferențiale unele cu altele, apoi să elimine tarifele, cotele și orice sistem preferențial dintre ele (zonă de liber schimb), să instituie un tarif extern comun aplicabil statelor terțe (uniune vamală), să adopte politici comune pentru reglementarea producției și să permită libera circulație a bunurilor, serviciilor, capitalurilor și persoanelor pe teritoriul tuturor statelor membre (piată comună), să adopte o monedă unică (uniune economică și monetară) și, în fine, să își unifice sistemele fiscale. Pentru a ajunge la acest grad de integrare, statele membre au început prin a crea o uniune vamală, prin eliminarea progresivă a taxelor vamale și a restricțiilor cantitative pentru schimburile intracomunitare, precum și prin impunerea unui Tarif Extern Comun.

După crearea uniunii vamale, primele măsuri economice și politice în vederea realizării pieței comune au venit de-abia la jumătatea anilor '80, deceniul anterior fiind marcat de o profundă criză economică și monetară la nivel comunitar, dar și mondial. În 1985, Comisia propunea peste 250 de măsuri legislative pentru realizarea pieței comune prin eliminarea tuturor obstacolelor care mai existau în calea libertății schimburilor comerciale și stabilea un program de adoptare a acestora până în 1993, idei preluate în mare parte de Actul Unic European (1986). Calendarul propus de Comisie a fost respectat, aşa încât, cu unele excepții, de la 1 ianuarie 1993 se poate vorbi despre o piață unică pe teritoriul comunitar.

Termenul de piață unică (uneori piață internă) a început să fie folosit tot mai frecvent în anii '90 . Piața unică este fondată pe principiul celor patru libertăți de mișcare - a bunurilor, serviciilor, capitalurilor și persoanelor - și constituie cea mai importantă dimensiune a Uniunii Europene, fapt exprimat prin Tratatul de la Maastricht, care face din piață unică primul pilon (și cel mai „europenizat") al Uniunii Europene

1. HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șaptea) 26 mai 2016

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Fiscalitate – Libera circulație a capitalurilor – Articolul 63 TFUE – Articolul 40 din Acordul privind SEE – Taxe asupra succesiunii – Reglementare a unui stat membru care prevede o scutire de taxele asupra succesiunii, aferente reședinței principale, cu condiția ca moștenitorul să aibă reședință permanentă în acest stat membru – Restricție – Justificare”

În cauza C-244/15, având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 27 mai 2015,

Comisia Europeană, reprezentată de D. Triantafyllou și de W. Roels, în calitate de agenți, cu domiciliu ales în Luxemburg, reclamantă, împotriva

Republiei Elene, reprezentată de M. Tassopoulou și de V. Karrá, în calitate de agenți, pârâtă,

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Europeană solicită Curții să constate că, prin adoptarea și prin menținerea în vigoare a unei reglementări care prevede o scutire de taxele asupra succesiunii, aferente reședinței principale, care este discriminatorie întrucât se aplică numai resortanților Uniunii Europene care au reședință în Grecia, Republica Elenă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 63 TFUE și al articolului 40 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 43, p. 4, denumit în continuare „Acordul privind SEE”).

Cadrul juridic

Dreptul elen

2 Articolul 26 A din Codul privind taxele asupra succesiunii, intitulat „Scutirea în privința reședinței principale”, prevede la punctul 1:

„O reședință sau un teren dobândite prin moștenire de soțul sau de copilul defuncțului, în deplină proprietate sau în indiviziune, sunt scutite de taxele asupra succesiunii în măsura în care moștenitorul sau legatarul ori soțul sau unul dintre copiii săi minori nu au un drept de deplină proprietate ori de uzufruct ori de abitație asupra unei reședințe sau a unei cote-părți dintr-o reședință care să fie suficientă nevoilor familiei lor în ceea ce privește locuința ori un drept de deplină proprietate asupra unui teren construibil sau asupra unei cote-părți a unui teren care corespunde suprafeței unei clădiri care să fie suficientă nevoilor lor în ceea ce privește locuința și care se află într-o localitate cu o populație mai mare de 3 000 de locitori. Nevoile în ceea ce privește locuința sunt considerate acoperite dacă suprafața totală a bunurilor imobile sus-menționate și a celorlalte bunuri imobile cuprinse în moștenire este de 70 m², la care se adaugă 20 m² pentru fiecare dintre primii doi copii și 25 m² pentru al treilea copil și pentru fiecare dintre copiii următori care sunt încredințați beneficiarului. Beneficiarii scutirii sunt cetățenii greci și resortanții statelor membre ale Uniunii Europene. Beneficiarii trebuie să aibă reședință permanentă în Grecia.”

Procedura precontencioasă

- 3 În urma unui schimb de scrisori infructuos între Comisie și Republica Elenă în cadrul sistemului „EU Pilot”, Comisia a adresat, la 25 ianuarie 2013, acestui stat membru o scrisoare de punere în întârziere în care i-a atras atenția cu privire la o eventuală incompatibilitate a articolului 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii cu articolul 63 TFUE și cu articolul 40 din Acordul privind SEE.
- 4 În răspunsul său din 26 martie 2013, Republica Elenă a susținut că dispoziția națională în discuție era compatibilă cu articolele menționate de Comisie.
- 5 Întrucât a considerat acest răspuns nesatisfăcător, Comisia a emis, la 21 noiembrie 2013, un aviz motivat, la care Republica Elenă a răspuns la 21 martie 2014 reafirmând compatibilitatea acestei dispoziții cu dreptul Uniunii și făcând trimitere la răspunsul pe care l-a dat la scrisoarea Comisiei de punere în întârziere.
- 6 În aceste condiții, Comisia a decis să introducă prezenta acțiune.

Cu privire la acțiune

Argumentația părților

- 7 Comisia susține că articolul 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii este contrar liberei circulații a capitalurilor astfel cum este garantată la articolul 63 TFUE și la articolul 40 din Acordul privind SEE.
- 8 Această instituție arată, mai întâi, că, potrivit dispoziției în litigiu, două categorii distințe de resortisanți ai statelor membre ale Uniunii sau ai altor state părți la Acordul privind SEE nu pot beneficia de scutirea de taxele asupra succesiunii, aferente reședinței principale, și anume resortisanții statelor membre ale Uniunii care nu au o reședință permanentă în Grecia și resortisanții celorlalte state părți la Acordul privind SEE, indiferent de locul unde au reședința. Rezultă, în opinia Comisiei, că valoarea unui bun imobil situat în Grecia și dobândit prin moștenire de acești resortisanți ai statelor membre ale Uniunii sau ai altor state părți la Acordul privind SEE se reduce dat fiind că acești resortisanți suportă un impozit mai mare. Având în vedere jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia succesiunile constituie mișcări de capitaluri, iar măsurile ce reduc valoarea succesiunii aparținând unei persoane cu reședință într-un stat membru, altul decât cel în care se află bunurile vizate, sunt considerate restricții interzise privind mișcările de capitaluri, dispoziția menționată ar trebui să fie considerată o asemenea restricție.
- 9 Comisia susține, în continuare, că soții și copiii defunctului care nu dețin un alt bun imobil se află într-o situație comparabilă în mod obiectiv indiferent dacă aceștia sunt rezidenți sau nerezidenți. Comisia face trimitere la Hotărârea din 22 aprilie 2010, Mattner (C-510/08, EU:C:2010:216, punctul 36), în care Curtea s-ar fi pronunțat în sensul că nu există nicio diferență obiectivă care să justifice o inegalitate de tratament în materie fiscală între rezidenți și nerezidenți din moment ce quantumul taxelor aferente donațiilor este calculat în funcție de valoarea bunului imobil și de legătura de familie care există între donator și donatar, niciunul dintre aceste două criterii nedepinzând de locul de reședință al donatorului sau al donatarului. În plus, potrivit Comisiei, taxele asupra succesiunii prevăzute de reglementarea elenă în discuție au ca temei valoarea bunului imobil obiect al succesiunii, legătura de familie care există între defuncț și moștenitorii și faptul că moștenitorii dețin sau nu dețin un alt bun

imobil, fără a fi luată în considerare împrejurarea că bunul respectiv este sau devine efectiv reședința principală a moștenitorilor.

- 10 Astfel, dispoziția în litigiu îi favorizează, în opinia Comisiei, numai pe moștenitorii care au deja reședință în Grecia, fie în bunul imobil care face obiectul succesiunii, fie într-un alt loc din acest stat membru, aceștia fiind în general resortanți greci. Această dispoziție dezavantajează moștenitorii care nu au reședință în statul membru menționat, care sunt în general străini sau resortanți greci care au exercitat libertățile fundamentale prevăzute de Tratatul FUE, desfășurând o activitate, efectuându-și studiile sau având o reședință în străinătate.
- 11 Ca răspuns la argumentația invocată de Republica Elenă, în opinia căreia situația rezidenților și cea a nerezidenților nu ar fi comparabile din punctul de vedere al nevoilor persoanelor interesate în ceea ce privește locuința în Grecia, Comisia susține că această argumentație este întemeiată pe premisa eronată potrivit căreia rezidenții greci nu au, în general, o locuință și că nerezidenții au o locuință.
- 12 În sfârșit, în ceea ce privește justificarea restricției privind libera circulație a capitalurilor invocată de Republica Elenă, Comisia consideră că scutirea de taxele asupra succesiunii în discuție constituie doar o „facilitate generală” care nu se justifică prin motive legate de politica în materia locuințelor sau de politica socială întrucât nu este condiționată de ocuparea de către moștenitori a imobilului primit ca moștenire.
- 13 Republica Elenă contestă temeinicia argumentației dezvoltate de Comisie și concluzionează în sensul compatibilității dispoziției în litigiu cu principiul liberei circulații a capitalurilor.
- 14 Cu titlu introductiv, acest stat membru susține că resortanții celorlalte state părți la Acordul privind SEE nu sunt excluși de la aplicarea articolului 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii. Ei nu ar fi menționați în acest cod din cauza unei erori pe care acest stat membru s-ar angaja să o rectifice, întrucât nu ar exista niciun motiv pentru excluderea lor sau pentru a li se rezerva un tratament diferit față de resortanții statelor membre ale Uniunii.

- 15 În primul rând, Republica Elenă susține că dispoziția în litigiu nu constituie o restricție privind libera circulație a capitalurilor.
- 16 Evidențiind în această privință că articolul 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii privește un mod foarte specific de reglementare a succesiunilor și o scutire foarte limitată și specifică de taxele asupra succesiunii, Republica Elenă arată, în esență, că o succesiune primită de moștenitori rezervatari în temeiul legii nu implică, în lipsa libertății de a desemna moștenitorii și deci independent de voința defunctului și a dobânditorului, o mișcare de capitaluri. Astfel, Republica Elenă apreciază că noțiunea de liberă circulație a capitalurilor se raportează mai degrabă la facultatea de a face investiții decât la o transmitere a patrimoniului *mortis causa* către membrii familiei apropiate de defunct, care este reglementată de lege.
- 17 Republica Elenă susține în această privință că, în cazul în care moștenitorii rezervatari nu au o reședință permanentă în Grecia, nicio altă persoană nu va putea beneficia de scutirea de taxele asupra succesiunii, că sistemul fiscal elen prevede grile unice care se aplică atât resortisanților naționali, cât și celor ai altor state membre, astfel încât nu ar exista nicio discriminare în calculul taxelor asupra succesiunii și nici în ceea ce privește cuantumul scutirii în discuție. Republica Elenă adaugă că plata taxelor asupra succesiunii în lipsa aplicării scutirii reprezintă nu o „supraimpozitare”, ci o impozitare obișnuită, că, pentru a beneficia de această scutire, resortisanții naționali și resortisanții celorlalte state membre ale Uniunii trebuie să îndeplinească aceleși condiții și că faptul de a nu acorda scutirea moștenitorilor nerezidenți nu este de natură să descurajeze o persoană să investească într-un bun imobil situat în Grecia.
- 18 În al doilea rând, Republica Elenă subliniază, având în vedere articolul 65 alineatul (1) litera (a) TFUE și jurisprudența Curții în materia impozitării directe, în special Hotărârea din 6 iunie 2000, Verkooijen (C-35/98, EU:C:2000:294, punctul 43), Hotărârea din 7 septembrie 2004, Manninen (C-319/02, EU:C:2004:484, punctele 28 și 29), precum și Hotărârea din 25 octombrie 2012, Comisia/Belgia (C-387/11, EU:C:2012:670, punctul 45), că, în ceea ce privește scutirea de taxele asupra succesiunii, aferente bunului imobil considerat reședința principală, situația moștenitorilor care au o reședință permanentă în Grecia nu este

comparabilă în mod obiectiv cu cea a moștenitorilor care nu au o reședință permanentă în acest stat membru. Astfel, în timp ce moștenitorii rezidenți nu ar dispune de un bun imobil adekvat în Grecia și ar avea nevoi în ceea ce privește locuința în acest stat membru, pe care imobilul dobândit prin moștenire le-ar putea acoperi sau completa, moștenitorii nerezidenți ar dispune, în general, de o reședință principală în străinătate și nu ar lua în considerare un imobil primit într-o succesiune și situat în Grecia pentru a putea locui în acesta.

- 19 În opinia Republicii Elene, Comisia, prin faptul că apreciază că situația rezidenților și cea a nerezidenților sunt comparabile, nu ia în considerare obiectivele urmărite de scutirea în discuție. Aceasta ar privi în mod limitativ dobândirea de către un rezident permanent a unei reședințe principale în Grecia prin intermediul unei succesiuni. Persoanele care nu au reședință în acest stat membru și care moștenesc un imobil situat în acesta l-ar ocupa pe perioade limitate sau l-ar exploata în alt scop decât acela de a avea reședință în acesta. Comisia nu ar lua în considerare nici faptul că este practic imposibil să se controleze un imobil situat în străinătate. În consecință, nerezidentul care moștenește un imobil situat în Grecia s-ar găsi într-o situație mai avantajoasă decât cea a unui rezident.
- 20 În al treilea rând, Republica Elenă arată că eventuala restricție privind libera circulație a capitalurilor este justificată de motive imperative de interes general, de natură socială și financiară.
- 21 Astfel, prin intermediul scutirii speciale și limitate de taxele asupra succesiunii, aferente reședinței principale, care este prevăzută la articolul 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii și care este acordată în cadrul politicii sociale puse în aplicare de stat, legiuitorul ar fi dorit să ajute membrii familiei apropiate defuncțului care nu dispun de un bun imobil adekvat în Grecia în care au reședință permanentă la momentul nașterii obligației fiscale să dobândească în acest stat membru un asemenea bun în calitate de reședință principală, prin acordarea unei reduceri a taxelor. În consecință, ar fi vorba despre un avantaj social, al cărui beneficiu depinde de legătura cu societatea greacă și de gradul de integrare în aceasta.

- 22 Articolul 26 A punctul 1 menționat nu ar impune moștenitorului beneficiar al scutirii în discuție obligația de a utiliza imobilul primit prin moștenire drept reședință principală, deși în general se întâmplă astfel, încăcă, pe de o parte, această obligație ar constitui o restricție disproportională privind libertatea beneficiarului, contrară Constituției elene, și, pe de altă parte, legiuitorul ar fi preferat să rețină o abordare realistă, luând în considerare schimbările eventuale ale situației profesionale sau familiale a moștenitorului.
- 23 O eventuală restricție privind libera circulație a capitalurilor ar fi de asemenea justificată de un alt doilea motiv imperativ de interes general, prin care se urmărește evitarea reducerii veniturilor fiscale, încăcă extinderea în favoarea nerezidenților a scutirii de taxele asupra succesiunii pentru dobândirea unei reședințe principale ar avea drept consecință inevitabilă o asemenea reducere și ar denatura obiectivul în vederea căruia a fost instituită această scutire.
- 24 În sfârșit, Republica Elenă susține că articolul 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii nu depășește ceea ce este necesar pentru menținerea unei repartizări echilibrate a competenței fiscale între statele membre și pentru prevenirea unor eventuale aranjamente care au exclusiv ca obiect acordarea unui avantaj fiscal nejustificat.

Aprecierea Curții

Cu privire la libertatea în cauză

- 25 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, imozitul care se aplică asupra succesiunilor, care constau în transmiterea către una sau către mai multe persoane a patrimoniului lăsat de o persoană decedată, intră în domeniul de aplicare al dispozițiilor Tratatului FUE referitoare la mișcările de capital, cu excepția cazurilor în care elementele constitutive ale succesiunilor se limitează la interiorul unui singur stat membru (Hotărârea din 23 februarie 2006, van Hiltén-van der Heijden, C-513/03, EU:C:2006:131, punctul 42, Hotărârea din 17 ianuarie 2008, Jäger, C-256/06, EU:C:2008:20, punctul 25, Hotărârea din 17 octombrie 2013, Welte, C-181/12, EU:C:2013:662, punctul 20, și Hotărârea din 3 septembrie 2014, Comisia/Spania, C-127/12, nepublicată, EU:C:2014:2130, punctul 53 și jurisprudență citată).

- 26 În speță, articolul 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii prevede o scutire de taxele asupra succesiunii, aferente unui bun imobil dobândit prin moștenire de către soțul sau copilul defunctului numai dacă aceștia sunt greci sau resortișanți ai unui alt stat membru al Uniunii și au o reședință permanentă în Grecia.
- 27 Această dispoziție reglementează imozitul pe succesiuni, privește situații al căror ansamblu de elemente constitutive nu se limitează la interiorul unui singur stat membru și intră, aşadar, în domeniul de aplicare al liberei circulații a capitalurilor.

Cu privire la existența unei restricții privind libera circulație a capitalurilor

- 28 Reiese dintr-o jurisprudență constantă a Curții că, în ceea ce privește succesiunile, măsurile interzise prin articolul 63 TFUE, întrucât constituie restricții privind mișcările de capitaluri, le includ pe cele al căror efect este de a reduce valoarea succesiunii aparținând unui rezident al altui stat membru decât cel în care se află bunurile respective și în care este imozitată transmiterea acestora prin intermediul succesiunii (a se vedea în special Hotărârea din 11 decembrie 2003, Barbier, C-364/01, EU:C:2003:665, punctul 62, precum și Hotărârea din 17 octombrie 2013, Welte, EU:C:2013:662, punctul 23 și jurisprudența citată).
- 29 Astfel, reglementarea unui stat membru potrivit căreia aplicarea unei scutiri de taxele asupra succesiunii depinde de locul în care se află reședința defunctului sau a beneficiarului la momentul decesului, atunci când conduce la aplicarea, în cazul succesiunilor care implică nerezidenți, a unei sarcini fiscale superioare față de cea care implică numai rezidenți, constituie o restricție privind libera circulație a capitalurilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 octombrie 2013, Welte, C-181/12, EU:C:2013:662, punctele 25 și 26, precum și Hotărârea din 3 septembrie 2014, Comisia/Spania, C-127/12, nepublicată, EU:C:2014:2130, punctul 58).
- 30 În speță, articolul 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii scutește de taxele asupra succesiunii, aferente unei reședințe sau unui teren, până la o anumită valoare, soțul sau copilul defunctului dacă aceștia nu dispun de un drept de deplină proprietate sau de uzufruct ori de abitație asupra unui alt bun imobil care să fie suficient nevoilor familiei

lor în ceea ce privește locuința, sunt resortisanți ai unui stat membru al Uniunii și au reședință permanentă în Grecia.

- 31 Această dispoziție are ca efect diminuarea valorii succesiunii în cazul moștenitorului care îndeplinește toate aceste condiții impuse, cu excepția celei referitoare la obligația de a avea o reședință permanentă în Grecia, lipsind persoana interesată de scutirea de taxele asupra succesiunii și conducând astfel la aplicarea în cazul acesteia a unei sarcini fiscale superioare celei suportate de un moștenitor care are o reședință permanentă în Grecia.
- 32 Rezultă că legislația în cauză constituie o restricție privind libera circulație a capitalurilor, interzisă, în principiu, de articolul 63 TFUE.

Cu privire la justificările unei restricții privind libera circulație a capitalurilor

- 33 În ceea ce privește o eventuală justificare a restricției privind libera circulație a capitalurilor intemeiată pe articolul 65 TFUE, trebuie amintit că, potrivit alineatului (1) litera (a) al acestui articol 65, „articolul 63 [TFUE] nu aduce atingere dreptului statelor membre [...] de a aplica dispozițiile incidente ale legislațiilor fiscale care stabilesc o distincție între contribuabili care nu se găsesc în aceeași situație în ceea ce privește reședința lor sau locul unde capitalurile lor au fost investite”.
- 34 Această dispoziție, ca derogare de la principiul fundamental al liberei circulații a capitalurilor, trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte. Prin urmare, ea nu poate fi interpretată în sensul că orice legislație fiscală care prevede o distincție între contribuabili în funcție de locul în care aceștia au reședință sau în funcție de statul membru în care își investesc capitalurile este compatibilă în mod automat cu Tratatul FUE. Astfel, această derogare este ea însăși cuprinsă la articolul 65 alineatul (3) TFUE, care prevede că dispozițiile naționale menționate la articolul 65 alineatul (1) litera (a) din TFUE „nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară și nici o restrângere disimulată a liberei circulații a capitalurilor și plăților, astfel cum este aceasta definită la articolul 63 [TFUE]”. Prin urmare, trebuie să se diferențieze tratamentele inegale permise în temeiul articolului 65 TFUE de discriminările arbitrară interzise în temeiul alineatului (3) al acestui articol

(Hotărârea din 3 septembrie 2014, Comisia/Spania, C-127/12, nepublicată, EU:C:2014:2130, punctele 71-73).

- 35 În această privință, reiese din jurisprudența Curții că, pentru ca o reglementare fiscală națională care, în vederea calculării taxelor asupra succesiunii, realizează o diferență de tratament între rezidenți și nerezidenți să poată fi considerată compatibilă cu prevederile Tratatului FUE referitoare la libera circulație a capitalurilor, este necesar ca această diferență de tratament să privească situații care nu sunt comparabile în mod obiectiv sau să fie justificată de un motiv imperativ de interes general. O asemenea reglementare națională trebuie să poată asigura realizarea obiectivului urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru ca acesta să fie atins (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 octombrie 2013, Welte, C-181/12, EU:C:2013:662, punctul 44 și jurisprudența citată, Hotărârea din 3 aprilie 2014, Comisia/Spania, C-428/12, nepublicată, EU:C:2014:218, punctul 34, precum și Hotărârea din 4 septembrie 2014, Comisia/Germania, C-211/13, nepublicată, EU:C:2014:2148, punctul 47). În plus, o legislație națională poate garanta realizarea obiectivului invocat numai dacă răspunde cu adevărat preocupării privind atingerea acestuia în mod coherent și sistematic (Hotărârea din 4 septembrie 2014, API și alții, C-184/13-C-187/13, C-194/13, C-195/13 și C-208/13, EU:C:2014:2147, punctul 53, precum și jurisprudența citată).
- 36 În ceea ce privește, în primul rând, caracterul comparabil al situațiilor în discuție, trebuie amintit că, în cazul în care o reglementare națională pune pe același plan, în vederea impozitariei unui bun imobil dobândit prin succesiune și situat în statul membru în cauză, pe de o parte, moștenitorii nerezidenți și moștenitorii rezidenți, aceasta nu poate, fără a încălca cerințele dreptului Uniunii, să trateze acești moștenitori în mod diferit, în cadrul aceleiași impozitariei, în ceea ce privește aplicarea unei scutiri de taxele asupra succesiunii, aferente acestui bun imobil. Tratând în mod identic, cu excepția scutirii de care poate beneficia moștenitorul, succesiunile deschise în favoarea acestor două categorii de persoane, legiuitorul național admite astfel că între aceștia din urmă nu există, în ceea ce privește modalitățile și condițiile colectării taxelor asupra succesiunii, nicio diferență de situație obiectivă de natură să justifice o diferență de tratament (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 octombrie 2013, Welte, C-181/12, EU:C:2013:662, punctul 51 și jurisprudența citată).

- 37 În speță, Republica Elenă susține, invocând argumentația prezentată la punctele 18 și 19 din prezenta hotărâre, că există o diferență obiectivă între situația moștenitorilor care au o reședință permanentă în Grecia și cea a moștenitorilor care nu îndeplinesc această condiție, în ceea ce privește scutirea de taxele asupra succesiunii, aferente reședinței principale. Acest stat membru arată însă că regimul fiscal grec prevede grile unice care se aplică atât resortisanților naționali, cât și resortisanților celorlalte state membre în ceea ce privește quantumul taxelor asupra succesiunii, aferente unui imobil situat în Grecia. Numai în ceea ce privește scutirea de taxele asupra succesiunii, aferente reședinței principale, reglementarea în litigiu realizează o diferență de tratament între succesiunile care privesc un moștenitor cu reședință permanentă în Grecia și cele care privesc un nerezident.
- 38 Rezultă că situația unui moștenitor cu reședință permanentă în Grecia și cea a unui nerezident sunt comparabile în vederea acordării scutirii de taxele asupra succesiunii în discuție.
- 39 Prin urmare, trebuie să se examineze, în al doilea rând, dacă reglementarea în litigiu poate fi justificată în mod obiectiv de un motiv imperativ de interes general.
- 40 Mai întâi, trebuie să se constate că, în mod contrar cerințelor rezultate din jurisprudență citată la punctul 35 din prezenta hotărâre, articolul 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii nu permite atingerea în mod coerent și sistematic a obiectivului de interes general de ordin social invocat de Republica Elenă și care constă în a răspunde nevoilor în ceea ce privește locuința în Grecia, din moment ce scutirea prevăzută de dispoziția menționată nu este supusă obligației ca moștenitorul să își stabilească reședința principală în imobilul care face obiectul succesiunii și nici obligației de a ocupa imobilul respectiv.
- 41 În lipsa unei asemenea obligații, este lipsit de pertinență argumentul Republicii Elene potrivit căruia moștenitorii care nu au reședință în acest stat membru ar ocupa un imobil dobândit prin moștenire numai pe perioade limitate sau l-ar exploata în alt mod decât în scopul de a avea reședință în acesta. Nu este convingător nici argumentul potrivit căruia dispoziția în discuție ar urmări să determine acordarea scutirii respective în funcție de legătura pe care moștenitorul o are cu societatea greacă și de gradul său de integrare în

aceasta, de vreme ce un moștenitor care nu are reședință permanentă în Grecia la momentul deschiderii succesiunii și care nu deține un imobil poate, în mod similar unui moștenitor care are reședință în acest stat membru, să aibă o legătură strânsă cu societatea greacă și să dorească să dobândească în acest stat imobilul care face obiectul succesiunii pentru a-și stabili în acesta reședința principală.

- 42 În această privință, argumentația Republicii Elene prezentată la punctele 19 și 22 din prezența hotărâre trebuie de asemenea să fie înlăturată. Astfel, trebuie amintit că motivele justificative care pot fi invocate de un stat membru trebuie să fie însoțite de dovezi adecvate sau de o analiză a capacitatei și a proporționalității măsurii restrictive adoptate de acest stat, precum și de elemente precise care permit susținerea argumentației sale (Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Comisia/Cipru, C-515/14, EU:C:2016:30, punctul 54 și jurisprudența citată). Or, Republica Elenă nu a susținut argumentele pe care le-a invocat, după cum nu a demonstrat nici că ar fi imposibil să controleze dacă moștenitorul nerezident îndeplinește condițiile pentru a beneficia de scutirea în discuție.
- 43 În continuare, contrar celor susținute de Republica Elenă, reglementarea națională în litigiu nu poate fi justificată de necesitatea de a preveni reducerea unor venituri fiscale, care ar interveni, în opinia acestui stat membru, dacă scutirea de taxele respective asupra succesiunii ar fi extinsă la nerezidenți. Astfel, reiese dintr-o jurisprudență constantă că o asemenea necesitate nu figurează nici printre obiectivele prevăzute la articolul 65 TFUE, nici printre motivele imperitive de interes general susceptibile să justifice o restrângere a unei libertăți instituite prin Tratatul FUE (a se vedea în special Hotărârea din 7 septembrie 2004, Manninen, C-319/02, EU:C:2004:484, punctul 49, Hotărârea din 27 ianuarie 2009, Persche, C-318/07, EU:C:2009:33, punctul 46, și Hotărârea din 10 februarie 2011, Missionswerk Werner Heukelbach, C-25/10, EU:C:2011:65, punctul 31).
- 44 În sfârșit, Republica Elenă nu a demonstrat în niciun mod că excluderea moștenitorilor care nu au o reședință permanentă în Grecia de la beneficiul scutirii prevăzute la articolul 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii provine din repartizarea competențelor fiscale între statele membre și este necesară pentru evitarea abuzurilor.

45 Rezultă că Republica Elenă nu a invocat în fața Curții niciun motiv imperativ de interes general care să poată justifica în speță o restricție privind libera circulație a capitalurilor, în sensul articolului 63 TFUE.

Cu privire la neîndeplinirea obligațiilor izvorâte din articolul 40 din Acordul privind SEE

46 În ceea ce privește atingerea adusă de reglementarea în litigiu articolului 40 din Acordul privind SEE, invocată de Comisie, Republica Elenă susține că resortanții celoralte state părți la Acordul privind SEE au fost omiși din cuprinsul articolului 26 A punctul 1 din Codul privind taxele asupra succesiunii din cauza unei erori pe care se angajează să o corecteze.

47 Este suficient să se amintească în această privință jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia existența unei neîndepliniri a obligațiilor trebuie apreciată în funcție de situația din statul membru astfel cum aceasta se prezinta la momentul expirării termenului stabilit în avizul motivat și că schimbările intervenite ulterior nu pot fi luate în considerare de Curte (a se vedea în special Hotărârea din 4 septembrie 2014, Comisia/Grecia, C-351/13, nepublicată, EU:C:2014:2150, punctul 20, Hotărârea din 5 februarie 2015, Comisia/Belgia, C-317/14, EU:C:2015:63, punctul 34, și Hotărârea din 14 ianuarie 2016, Comisia/Grecia, C-66/15, nepublicată, EU:C:2016:5, punctul 36).

48 Independent de această omisiune, trebuie să se arate că, întrucât prevederile articolului 40 din Acordul privind SEE au aceeași valoare juridică ca dispozițiile, identice în esență, ale articolului 63 TFUE, toate considerațiile de mai sus referitoare la existența unei restricții în temeiul articolului 63 TFUE sunt aplicabile *mutatis mutandis*, în circumstanțe precum cele din prezența acțiune, articolului 40 menționat (a se vedea prin analogie Hotărârea din 1 decembrie 2011, Comisia/Belgia, C-250/08, EU:C:2011:793, punctul 83 și jurisprudența citată).

49 Rezultă din ansamblul considerațiilor de mai sus că acțiunea Comisiei trebuie considerată întemeiată.

50 În consecință, trebuie să se constate că, prin adoptarea și prin menținerea în vigoare a unei reglementări care prevede o scutire de taxele asupra succesiunii, aferente reședinței

principale, care se aplică numai resortisanților statelor membre ale Uniunii care au reședința în Grecia, Republica Elenă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 63 TFUE și al articolului 40 din Acordul privind SEE.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 51 În temeiul articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Republicii Elene la plata cheltuielilor de judecată, iar Republica Elenă a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară și hotărăște:

- 1) Prin adoptarea și prin menținerea în vigoare a unei reglementări care prevede o scutire de taxele asupra succesiunii, aferente reședinței principale, care se aplică numai resortisanților statelor membre ale Uniunii Europene care au reședința în Grecia, Republica Elenă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 63 TFUE și al articolului 40 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992.**
- 2) Obligă Republica Elenă la plata cheltuielilor de judecată.**

2. HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a nouă) 9 iunie 2016

„Trimitere preliminară – Impozite interne – Articolul 110 TFUE – Taxă aplicată de un stat membru autovehiculelor cu ocazia primei înmatriculări sau a primei transcrieri a dreptului de proprietate – Neutralitate fiscală între autovehiculele rulate provenite din alte state membre și autovehiculele similare disponibile pe piața națională”

În cauza C-586/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Curtea de Apel Cluj (România), prin decizia din 24 noiembrie 2014, primită de Curte la 18 decembrie 2014, în procedura

Vasile Budișan

împotriva

Administrației Județene a Finanțelor Publice Cluj,

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 110 TFUE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Vasile Budișan, pe de o parte, și Administrația Județeană a Finanțelor Publice Cluj, pe de altă parte, cu privire la o taxă pe care domnul Budișan a trebuit să o plătească pentru a înmatricula în România un autovehicul rulat provenit dintr-un alt stat membru.

Dreptul românesc

- 3 Legea nr. 343/2006 din 17 iulie 2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 662 din 1 august 2006) a introdus în Codul fiscal o taxă specială pentru autovehicule, aplicabilă începând de la 1 ianuarie 2007 și datorată cu ocazia primei înmatriculări a unui autovehicul în România (denumită în continuare „taxa specială”).

- 4 Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2008 din 21 aprilie 2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie 2008, denumită în continuare „OUG nr. 50/2008”), intrată în vigoare la 1 iulie 2008, a instituit o

- a) cu ocazia înscierii în evidențele autorității competente, potrivit legii, a dobândirii dreptului de proprietate asupra unui autovehicul de către primul proprietar din România și atribuirea unui certificat de înmatriculare și a numărului de înmatriculare;
- b) la reintroducerea în parcul auto național a unui autovehicul, în cazul în care, la momentul scoaterii sale din parcul auto național, i s-a restituit proprietarului valoarea reziduală a [timbrului de mediu pentru autovehicule] [...];
- c) cu ocazia transcrierii dreptului de proprietate asupra autovehiculului rulat și pentru care nu a fost achitată taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, [taxa pe poluare] sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, potrivit reglementărilor legale în vigoare la momentul înmatriculării;
- d) cu ocazia transcrierii dreptului de proprietate asupra autovehiculului rulat în situația autovehiculelor pentru care s-a dispus de către instanțe restituirea sau înmatricularea fără plata taxei speciale pentru autoturisme și autovehicule, [taxei pe poluare] sau taxei pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule.”

10 Articolul 7 alineatul (2) din OUG nr. 9/2013 prevede:

„Valoarea reziduală a [timbrului de mediu pentru autovehicule] reprezintă suma care ar fi plătită pentru respectivul autovehicul dacă acesta ar fi înmatriculat la momentul scoaterii din parcul auto național, calculată în baza legislației după care s-a stabilit quantumul taxei datorate la momentul înmatriculării, în lei la cursul de schimb valutar aplicabil la momentul înmatriculării sau transcrierii dreptului de proprietate asupra unui autovehicul rulat, folosindu-se vârsta vehiculului de la momentul scoaterii din parcul auto național.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

11 La 5 iunie 2013, domnul Budișan a achiziționat un autovehicul rulat, fabricat în cursul anului 2006 și înmatriculat inițial în Germania.

12 Pentru a putea înmatricula acest vehicul în România, domnul Budișan a trebuit să plătească autorităților române suma de 5 300 RON (aproximativ 1 193 de euro) cu titlu de timbru de mediu pentru autovehicule (denumit în continuare „timbrul de mediu”), astfel cum este prevăzut de OUG nr. 9/2013.

taxă pe poluare pentru autovehiculele din categoriile M1-M3 și N1-N3 (denumită în continuare „taxa pe poluare”). Obligația achitării cuantumului acestei taxe lua naștere, printre altele, cu ocazia primei înmatriculări a unui autovehicul în România.

5 OUG nr. 50/2008 a fost modificată de mai multe ori înainte de a fi abrogată prin Legea nr. 9/2012 din 6 ianuarie 2012 privind taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 17 din 10 ianuarie 2012, denumită în continuare „Legea nr. 9/2012”), intrată în vigoare la 13 ianuarie 2012. Această lege a înlocuit taxa pe poluare cu o nouă taxă, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule (denumită în continuare „taxa pentru emisiile poluante”).

6 În temeiul articolului 4 din Legea nr. 9/2012, obligația de plată a taxei pentru emisiile poluante lua naștere nu doar cu ocazia primei înmatriculări a unui vehicul în România, ci și, în anumite condiții, cu ocazia primei transcrieri în România a dreptului de proprietate asupra unui vehicul rulat.

7 Prin efectul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2012 din 30 ianuarie 2012 pentru suspendarea aplicării unor dispoziții ale Legii nr. 9/2012 privind taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, precum și pentru restituirea taxei achitătoare în conformitate cu prevederile articolului 4 alineatul 2 din lege (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 79 din 31 ianuarie 2012), intrată în vigoare la 31 ianuarie 2012, aplicarea taxei pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule la prima transcriere în România a dreptului de proprietate asupra unui vehicul rulat a fost însă suspendată până la 1 ianuarie 2013.

8 Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 din 19 februarie 2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 119 din 4 martie 2013, denumită în continuare „OUG nr. 9/2013”), care abrogă Legea nr. 9/2012, a intrat în vigoare la 15 martie 2013.

9 Potrivit articolului 4 din OUG nr. 9/2013:

„Obligația de plată a timbrului [de mediu pentru autovehicule] intervine o singură dată, astfel:

13 Considerând că OUG nr. 9/2013 este incompatibilă cu articolul 110 TFUE, domnul Budişan a sesizat Tribunalul Cluj cu o cerere prin care solicită obligarea Administrației Județene a Finanțelor Publice Cluj să îi restituie suma percepută cu titlu de timbru de mediu.

14 Prin hotărârea din 3 aprilie 2014, Tribunalul Cluj a respins această acțiune. În opinia acestei instanțe, OUG nr. 9/2013 ar fi conformă cu dreptul Uniunii, din moment ce nu ar discrimina produsele importate în raport cu produsele naționale, indiferent dacă sunt noi sau de ocazie. Reclamantul din litigiul principal a formulat atunci recurs la instanța de trimisere.

15 Curtea de Apel Cluj consideră că problema compatibilității cu articolul 110 TFUE a timbrului de mediu instituit prin OUG nr. 9/2013 se pune în două privințe. În primul rând, această instanță se întreabă dacă este conform cu acest articol faptul că OUG nr. 9/2013 prevede că vehiculele a căror înmatriculare în România a ocasionat plata taxei speciale, a taxei pe poluare sau a taxei pentru emisiile poluante sunt scutite de timbrul de mediu, dat fiind că valoarea reziduală a uneia dintre taxele anterioare, încorporată în valoarea vehiculelor menționate, este inferioară quantumului timbrului de mediu. Astfel, întrucât această scutire are, la vânzarea acestor vehicule, consecința că prețul lor devine mai mic decât cel al vehiculelor care provin dintr-un stat membru, pentru care se datorează noua taxă, vânzarea de vehicule rulate naționale ar fi atunci încurajată în detrimentul importului de vehicule similare care provin din alte state membre.

16 În al doilea rând, instanța menționată ridică problema compatibilității cu articolul 110 TFUE a modalităților de percepere a timbrului de mediu. Astfel, proprietarii unui vehicul care se află pe piața națională și pentru care nu a fost plătită nicio taxă fie pentru că acest vehicul a fost înmatriculat anterior datei de 1 ianuarie 2007, fie pentru că proprietarului său i s-a restituit quantumul taxei plătite în prealabil ar putea, în temeiul OUG nr. 9/2013, să utilizeze vehiculul menționat fără a achita timbrul de mediu până la vânzarea respectivului vehicul, adică până la un eveniment viitor și nesigur, în timp ce proprietarul unui vehicul similar importat dintr-un alt stat membru nu ar putea utiliza acest vehicul decât timp de 90 de zile înainte de a trebui să îl înmatriculeze și, prin urmare, să plătească timbrul de mediu menționat.

17 În aceste condiții, Curtea de Apel Cluj a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Având în vedere dispozițiile OUG nr. 9/2013 și obiectul [timbrului de mediu], este necesar să se considere că articolul 110 din TFUE trebuie interpretat ca opunându-se instituirii de către un stat membru UE a unei taxe pentru emisii poluanțe, aplicabilă în momentul înmatriculării autovehiculelor provenite dintr-un alt stat UE, taxă care nu se aplică la înmatricularea cu ocazia transferul[ui] dreptului de proprietate asupra autovehiculelor interne pentru care a fost achitată deja o astfel de taxă sau una similară, în condițiile în care valoarea acestei taxe reziduale încorporată în valoarea autovehiculelor de pe piața internă este inferioară noii taxe?
- 2) Având în vedere dispozițiile OUG nr. 9/2013 și obiectul [timbrului de mediu], este necesar să se considere că articolul 110 din TFUE trebuie interpretat ca opunându-se instituirii de către un stat membru UE a unei taxe pentru emisii poluanțe, aplicabilă în momentul înmatriculării autovehiculelor provenite dintr-un alt stat UE, taxă care se plătește pentru autovehiculele interne doar la transferul dreptului de proprietate asupra unui astfel de autovehicul, cu rezultatul că un autovehicul extern nu poate fi folosit fără plata taxei, în timp ce un autovehicul intern poate fi folosit nelimitat în timp fără plata taxei până la momentul și dacă se realizează un transfer al dreptului de proprietate asupra autovehiculului respectiv, urmat de înmatricularea noului proprietar?”

Cu privire la întrebările preliminare

18 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 110 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune, pe de o parte, ca un stat membru să instituie o taxă pentru autovehicule care să se aplique vehiculelor rulate importate la prima lor înmatriculare în acest stat membru și vehiculelor deja înmatriculate în statul membru menționat la prima transcriere în acest stat a dreptului de proprietate asupra lor și, pe de altă parte, ca acest stat membru să scutească de respectiva taxă vehiculele deja înmatriculate pentru care s-a achitat o taxă care anterior era în vigoare și care nu a fost restituită, atunci când valoarea reziduală a acestei taxe, încorporată în valoarea acelor vehicule, este inferioară față de quantumul noii taxe.

19 Trebuie amintit că articolul 110 TFUE are drept obiectiv asigurarea liberei circulații a mărfurilor între statele membre în condiții normale de concurență. El vizează eliminarea oricărei forme de protecție care poate decurge din aplicarea unor impozite interne discriminatorii față de

produse care provin din alte state membre (Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 28 și jurisprudență citată).

20 În acest sens, articolul 110 primul paragraf TFUE interzice fiecărui stat membru să aplique produselor celoralte state membre impozite interne mai mari decât cele care se aplică produselor naționale similare.

21 În speță și în ceea ce privește vânzarea numai a vehiculelor rulate, care face obiectul prezentelor întrebări preliminare, din decizia de trimis reiese că OUG nr. 9/2013 instituie o taxă, timbrul de mediu, aplicată, pe de o parte, vehiculelor rulate importate la prima înmatriculare în România și, pe de altă parte, vehiculelor deja înmatriculate în acest stat membru, la prima transcriere a dreptului de proprietate asupra acestor vehicule în același stat membru.

22 Pe de altă parte, articolul 4 litera c) din OUG nr. 9/2013 scutește de timbrul de mediu menționat transcrierea dreptului de proprietate asupra vehiculelor rulate naționale la a căror înmatriculare în România s-a plătit deja taxa specială, taxa pe poluare sau taxa pentru emisiile poluante, cu excepția cazurilor prevăzute la litera d) a acestui articol, în care o instanță a dispus restituirea taxei vizate.

23 Pentru a se stabili dacă un regim fiscal precum cel instituit prin OUG nr. 9/2013 creează o discriminare contrară articolului 110 TFUE primul paragraf, trebuie să se examineze, pe de o parte, efectul acestei taxe asupra concurenței dintre autovehiculele rulate provenite din alte state membre decât România și vehiculele naționale supuse taxei menționate. Este necesar să se examineze, pe de altă parte, neutralitatea regimului menționat în privința concurenței dintre cele dintâi vehicule și vehiculele similare naționale care beneficiază de scutirea descrisă la punctul anterior.

24 În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante, autovehiculele rulate provenite din alte state membre, care sunt „produsele altor state membre” în sensul articolului 110 TFUE, sunt autovehiculele puse în vânzare în alte state membre decât statul membru vizat și care pot, în cazul cumpărării de către un rezident al acestui din urmă stat, să fie importate și puse în circulație în acest stat, în timp ce autovehiculele similare naționale, care sunt „produse naționale” în sensul articolului 110 TFUE, sunt autovehiculele rulate de același tip, cu aceleași caracteristici și aceeași uzură care sunt puse în vânzare în acest stat membru (Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 31 și jurisprudență citată).

25 În consecință, nu este necesar ca neutralitatea impusă de articolul 110 TFUE să fie examinată ținând seama de autovehiculele care circulă în România și care nu sunt puse în vânzare. Astfel, tocmai ca urmare a faptului că nu sunt disponibile pe piață, aceste autovehicule nu se află într-un raport de concurență cu alte autovehicule, indiferent dacă este vorba despre cele disponibile pe piața națională sau despre cele disponibile pe piața altor state membre (Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 32).

Cu privire la neutralitatea fiscală a timbrului de mediu față de concurența dintre autovehiculele rulate provenite din alte state membre și autovehiculele similare românești deja înmatriculate în acest stat membru și care nu beneficiază de scutirea prevăzută de OUG nr. 9/2013

26 Pentru aplicarea articolului 110 TFUE și în special în vederea comparării impozitării autovehiculelor rulate importate cu impozitarea autovehiculelor rulate deja prezente pe teritoriul național, este necesar să se ia în considerare nu numai nivelul taxei, și anume timbrul de mediu, ci și baza de impozitare și modalitățile acesteia (Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 33 și jurisprudența citată).

27 Pe de altă parte, un stat membru nu poate percepe o taxă pe autovehiculele rulate importate bazată pe o valoare superioară valorii reale a autovehiculului, având drept consecință o impozitare mai mare a acestora în raport cu cea a autovehiculelor similare disponibile pe piața națională. Prin urmare, pentru a evita o impozitare discriminatorie, se impune luarea în considerare a deprecierei reale a autovehiculelor (Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 34 și jurisprudența citată).

28 Această luare în considerare nu trebuie în mod necesar să dea naștere la o evaluare sau la o expertiză a fiecărui autovehicul. Astfel, evitând dificultățile inerente unui astfel de sistem, un stat membru poate stabili, prin intermediul unor bareme forfetare determinate de un act cu putere de lege sau de un act administrativ și calculate pe baza unor criterii precum vechimea, rulajul, starea generală, modul de propulsie, marca sau modelul vehiculului, o valoare a autovehiculelor de ocazie care, ca regulă generală, ar fi foarte apropiată de valoarea lor reală (a se vedea Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 35 și jurisprudența citată).

29 În spătă, reiese din dosarul prezentat Curții și în special din observațiile depuse de guvernul român, a căror veridicitate trebuie verificată de instanța de trimis, că valoarea timbrului de

mediu se stabilește în conformitate cu un barem care cuprinde criterii obiective și transparente, cum ar fi cilindreea, norma de poluare Euro sau emisiile de CO₂ ale vehiculului vizat, precum și vechimea și rulajul acestui vehicul. Pe de altă parte, dacă contribuabilul ar considera că acest barem nu reflectă deprecierea reală a vehiculului, el ar putea cere ca aceasta să fie determinată printr-o expertiză, ale cărei costuri, aflate în sarcina contribuabilului, nu ar putea depăși costul operațiunilor aferente expertizei.

30 Sub rezerva verificărilor de către instanța de trimitere, reiese, aşadar, că OUG nr. 9/2013 garantează că valoarea timbrului de mediu este redusă în funcție de o aproximare rezonabilă a valorii reale a autovehiculului (a se vedea prin analogie Hotărârea din 7 aprilie 2011, Tatu, C-402/09, EU:C:2011:219, punctul 44, și Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 38).

31 Pe de altă parte, spre deosebire de taxa specială, de taxa pe poluare și de taxa pentru emisiile poluante în versiunea acesteia în vigoare în perioada 13 ianuarie 2012-1 ianuarie 2013, timbrul de mediu se aplică potrivit aceleiași metode de calcul, pe de o parte, autovehiculelor rulate provenite din alte state membre la prima înmatriculare în România și, pe de altă parte, autovehiculelor deja înmatriculate în România, la prima transcriere a dreptului de proprietate asupra acestor vehicule rulate în acest stat membru, care nu beneficiază de scutirea descrisă la punctul 22 din prezenta hotărâre.

32 În consecință, tot sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, sarcina fiscală care decurge din OUG nr. 9/2013 este aceeași pentru contribuabilii care au cumpărat un autovehicul rulat provenit dintr-un alt stat membru decât România și care îl înmatriculează în acest stat membru și pentru contribuabilii care au cumpărat în România un autovehicul rulat deja înmatriculat în acest stat membru, pentru care trebuie să efectueze prima transcriere a dreptului de proprietate, fără a beneficia de scutirea vizată la punctul 22 din prezenta hotărâre, dacă acest ultim vehicul ar fi, la aplicarea timbrului de mediu, de același tip, cu aceleși caracteristici și cu aceeași uzură ca și vehiculul care provine dintr-un alt stat membru.

33 Rezultă din considerațiile care precedă că un regim de taxare precum cel instituit prin OUG nr. 9/2013 este neutru în raport cu concurența dintre autovehiculele rulate provenite din alte state membre decât România și vehiculele similare naționale deja înmatriculate în statul membru vizat și care nu sunt scutite de taxa instituită prin această ordonanță.

Cu privire la neutralitatea timbrului de mediu față de concurența dintre autovehiculele rulate provenite din alte state membre și autovehiculele similare românești deja înmatriculate în acest stat membru și care beneficiază de scutirea prevăzută de OUG nr. 9/2013

34 Astfel cum s-a arătat la punctul 22 din prezenta hotărâre, articolul 4 litera c) din OUG nr. 9/2013 scutește de plata timbrului de mediu transcrierea dreptului de proprietate asupra vehiculelor rulate naționale a căror înmatriculare în România a determinat deja plata taxei speciale, a taxei pe poluare sau a taxei pentru emisiile poluante, cu excepția cazurilor, prevăzute la litera d) a acestui articol, în care o instanță română a dispus restituirea taxei respective pentru un anumit vehicul.

35 În această privință, reiese fără echivoc din jurisprudența Curții în cauzele referitoare la taxa pe poluare percepută în temeiul OUG nr. 50/2008 și la taxa pentru emisiile poluante percepută în temeiul Legii nr. 9/2012, astfel cum a fost în parte suspendată prin OUG nr. 1/2012 (înmatricularea autovehiculelor în perioada 13 ianuarie 2012-1 ianuarie 2013), că aceste taxe erau incompatibile cu articolul 110 TFUE (Hotărârea din 7 aprilie 2011, Tatu, C-402/09, EU:C:2011:219, Hotărârea din 7 iulie 2011, Nisipeanu, C-263/10, nepublicată, EU:C:2011:466, și Ordonanța din 3 februarie 2014, Câmpean și Ciocoiu, C-97/13 și C-214/13, nepublicată, EU:C:2014:229).

36 În mod analog, taxa specială trebuie considerată incompatibilă cu articolul 110 TFUE din moment ce prezenta caracteristici identice cu cele ale OUG nr. 50/2008, incompatibile cu acest articol (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 45). Taxa pentru emisiile poluante percepută în temeiul Legii nr. 9/2012, în versiunea aplicabilă de la 1 ianuarie 2013 până la 15 martie 2013, este și ea incompatibilă cu articolul 110 TFUE din cauza modalităților sale de percepere și în special a faptului că nu era percepută decât pentru vehiculele rulate naționale pentru care nu a fost achitată niciuna dintre taxele de înmatriculare a vehiculelor care fuseseră în vigoare anterior în România (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctele 47-50).

37 Curtea a statuat deja că un regim de taxare care prevede că autovehiculele rulate care au fost supuse unor asemenea taxe incompatibile cu dreptul Uniunii vor fi scutite de o nouă taxă, în speță timbrul de mediu, este incompatibil cu articolul 110 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctele 47-51).

38 Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, valoarea taxei percepute cu ocazia înmatriculării unui autovehicul se încorporează în valoarea acestui autovehicul. Atunci când un autovehicul înmatriculat cu plata unei taxe într-un stat membru este ulterior vândut ca autovehicul rulat în acest stat membru, valoarea sa de piață include valoarea reziduală a acestei taxe. Dacă valoarea taxei aplicate la data înmatriculării unui autovehicul rulat importat de același tip, având aceleași caracteristici și aceeași uzură depășește valoarea reziduală menționată, se încalcă articolul 110 TFUE (Hotărârea din 19 decembrie 2013, X, C-437/12, EU:C:2013:857, punctele 30 și 31, precum și jurisprudența citată).

39 În aceste condiții, o taxă incompatibilă cu dreptul Uniunii, precum cele menționate la punctul 35 din prezenta hotărâre, trebuie să fie restituită cu dobândă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, punctele 20 și 21, precum și Hotărârea din 15 octombrie 2014, Nicula, C-331/13, EU:C:2014:2285, punctele 27 și 28), iar valoarea sa trebuie, în consecință, considerată ca nemaifiind încorporată în valoarea de piață a autovehiculelor cărora li se aplică această taxă. Întrucât valoarea reziduală a taxei menționate în valoarea acestor vehicule este egală cu zero, ea este, prin urmare, în mod necesar inferioară noii taxe, în speță timbrul de mediu, aplicată unui autovehicul rulat importat de același tip, având aceleași caracteristici și aceeași uzură (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 50).

40 Desigur, în cauza principală, articolul 4 litera d) din OUG nr. 9/2013 are în vedere situația în care, pentru un anumit vehicul, taxa de înmatriculare care îl grevează a fost restituită efectiv și prevede că, în acest caz, transcrierea dreptului de proprietate asupra vehiculului respectiv determină plata timbrului de mediu.

41 Este necesar să se considere însă că valoarea reziduală a unei taxe incompatibile cu dreptul Uniunii încetează să fie încorporată în valoarea de piață a unui vehicul din moment ce proprietarul acestui vehicul dispune, în temeiul acestui drept, de posibilitatea de a obține restituirea acestei taxe, independent de faptul că ea a fost sau nu a fost efectiv restituită la data vânzării vehiculului menționat.

42 Astfel, această simplă posibilitate este de natură să îi încurajeze pe proprietarii vehiculelor rulate românești vizate să propună pentru aceste vehicule, chiar dacă taxa vizată nu a fost încă restituită, un preț de vânzare care să nu țină seama de taxa respectivă. Or, în cazul în care taxa nu

Bilka, C-402/03, EU:C:2006:6, punctul 50, precum și Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 53).

46 În consecință, numai în mod excepțional, în aplicarea principiului general al securității juridice, inherent ordinii juridice a Uniunii, Curtea poate fi pusă în situația să limiteze posibilitatea de a se invoca o dispoziție pe care a interpretat-o. Pentru a putea decide o astfel de limitare, este necesară întrunirea a două criterii esențiale, și anume buna-credință a celor interesați și riscul unor perturbări grave (Hotărârea din 10 ianuarie 2006, Skov și Bilka, C-402/03, EU:C:2006:6, punctul 51, precum și Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 54).

47 În plus, o astfel de limitare nu poate fi admisă decât în hotărârea care se pronunță asupra interpretării solicitate (Hotărârea din 6 martie 2007, Meilicke și alții, C-292/04, EU:C:2007:132, punctul 36, precum și jurisprudența citată).

48 În cauza principală, în ceea ce privește repercușiunile economice care pot decurge dintr-o incompatibilitate cu articolul 110 TFUE a regimului de taxare instituit prin OUG nr. 9/2013, guvernul român a prezentat o estimare potrivit căreia restituirea cu dobândă a sumelor percepute cu titlu de taxe pentru înmatricularea vehiculelor s-ar ridica la 6 504 429 857,47 RON (aproximativ 1 448 341 039 de euro). Restituirea unor asemenea sume ar avea drept consecință o creștere cu 0,9 % a deficitului bugetar al statului român prevăzut pentru anul 2015, care ar trece de la 1,83 % la 2,7 % din PIB-ul acestui stat.

49 Este necesar să se constate că observațiile guvernului român sunt ambigue cu privire la aspectul dacă această estimare se raportează numai la restituirea sumelor percepute cu titlu de timbru de mediu prevăzut de OUG nr. 9/2013 sau a celor colectate de statul român pentru ansamblul taxelor de înmatriculare, mai precis și taxa specială, taxa pe poluare și taxa pentru emisiile poluante.

50 Or, Curtea a refuzat tacit sau expres să limiteze în timp efectul atât al hotărârilor care subliniază incompatibilitatea acestor taxe cu dreptul Uniunii (cu privire la taxa pe poluare prevăzută de OUG nr. 50/2008, a se vedea Hotărârea din 7 aprilie 2011, Tatu, C-402/09, EU:C:2011:219, și Hotărârea din 7 iulie 2011, Nisipeanu, C-263/10, nepublicată, EU:C:2011:466, punctele 34-38; în ceea ce privește taxa pentru emisiile poluante percepută în temeiul Legii nr. 9/2012, în diferitele sale versiuni, a se vedea Ordonanța din 3 februarie 2014, Câmpean și

a fost încă restituită, cumpărătorii vehiculelor menționate vor fi, în temeiul articolului 4 litera c) din OUG nr. 9/2013, scutiți de timbrul de mediu. În schimb, vehiculele rulate importate dintr-un alt stat membru vor fi invariabil supuse timbrului de mediu prevăzut de OUG nr. 9/2013 la înscrierea în România a dreptului de proprietate asupra acestor vehicule. Astfel, o scutire precum cea rezultată din această dispoziție este de natură să ofere un avantaj concurențial vehiculelor rulate prezente deja pe piața românească și, în consecință, să descurajeze importul de vehicule similare din alte state membre.

43 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 110 TFUE trebuie interpretat în sensul că:

- nu se opune ca un stat membru să instituie o taxă pe autovehicule care se aplică autovehiculelor rulate importate cu ocazia primei lor înmatriculări în acest stat membru și autovehiculelor deja înmatriculate în statul membru respectiv cu ocazia primei transcrieri în același stat a dreptului de proprietate asupra acestora din urmă;
- se opune ca statul membru respectiv să scutească de această taxă autovehiculele deja înmatriculate pentru care a fost plătită, dar nu a fost restituită o taxă în vigoare anterior declarată incompatibilă cu dreptul Uniunii.

Cu privire la efectele în timp ale hotărârii Curții

44 În ipoteza în care hotărârea care urmează să fie pronunțată ar statua că un regim de taxare precum cel instituit prin OUG nr. 9/2013 este incompatibil cu articolul 110 TFUE, guvernul român a solicitat Curții să limiteze în timp efectele hotărârii sale. Astfel, acest guvern arată că această hotărâre ar putea provoca dificultăți serioase pentru economia românească.

45 Potrivit unei jurisprudențe constante, interpretarea de către Curte a unei norme de drept al Uniunii, în exercitarea competenței pe care i-o conferă articolul 267 TFUE, lămuște și precizează semnificația și domeniul de aplicare ale acestei norme, astfel cum trebuie sau ar fi trebuit să fie înțeleasă și aplicată de la data intrării sale în vigoare. În consecință, norma astfel interpretată poate și trebuie să fie aplicată raporturilor juridice născute și constituite înainte de hotărârea asupra cererii de interpretare dacă, pe de altă parte, sunt întrunite condițiile care permit supunerea litigiului privind aplicarea normei respective instanțelor competente (a se vedea Hotărârea din 2 februarie 1988, Blaizot și alții, 24/86, EU:C:1988:43, punctul 27, Hotărârea din 10 ianuarie 2006, Skov și

Ciocoiu, C-97/13 și C-214/13, nepublicată, EU:C:2014:229, punctele 37-42, precum și Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punctele 56-59), cât și al hotărârilor care arată că asemenea taxe ar fi trebuit să fie restituite cu dobândă (a se vedea Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, și Hotărârea din 15 octombrie 2014, Nicula, C-331/13, EU:C:2014:2285, punctele 40-42).

51 În acest context, împrejurarea că statul român a întârziat restituirea sumelor percepute cu titlu de taxă specială, de taxă pe poluare și de taxă pentru emisiile poluante nu poate justifica limitarea în timp a efectelor prezentei hotărâri.

52 Îndeplinirea condiției privind existența unor perturbări grave nu poate, în consecință, să fie considerată dovedită. În aceste condiții, nu este necesar să se verifice dacă este îndeplinit criteriul privind buna-credință a celor interesați.

53 Din considerațiile de mai sus rezultă că nu este necesar ca efectele prezentei hotărâri să fie limitate în timp.

Cu privire la cheltuielile de judecată

54 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a nouă) declară:

Articolul 110 TFUE trebuie interpretat în sensul că:

- nu se opune ca un stat membru să instituie o taxă pe autovehicule care se aplică autovehiculelor rulate importate cu ocazia primei lor înmatriculări în acest stat membru și autovehiculelor deja înmatriculate în statul membru respectiv cu ocazia primei transcrieri în același stat a dreptului de proprietate asupra acestora din urmă;**
- se opune ca statul membru respectiv să scutească de această taxă autovehiculele deja înmatriculate pentru care a fost plătită, dar nu a fost restituită o taxă în vigoare anterior declarată incompatibilă cu dreptul Uniunii.**

BIBLIOGRAFIE

1. Istoria Uniunii Europene. https://europa.eu/european-union/about-eu/history_ro;
2. Libera circulatie a capitalurilor.
[http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=178823&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=904582](http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=178823&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=904582;);
3. Libertatea de circulatie a marfurilor.
[http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=179781&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=864142](http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=179781&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=864142;);

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of Implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

UNIUNEA EUROPEANA

-

LIBERTATEA DE CIRCULATIE A MARFURILOR

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE*

Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR

Cuprins

1. Libera circulație a mărfurilor	1
2. Jurisprudența	2
Bibliografie.....	7

1. Libera circulație a mărfurilor

În sensul dispozițiilor tratatului privind uniunea vamală, prin marfă se înțelege orice bun care poate fi evaluat în bani și care este susceptibil, ca atare, să facă obiectul unor tranzacții comerciale.

Libera circulație a mărfurilor reprezintă nucleul pieței interne. Libertatea de circulație a mărfurilor are două laturi: una internă și una externă.

Pe plan intern, bunurile originare din UE circulă liber între statele membre. Conform art. 28 TFUE:

- (1) Uniunea este alcătuită dintr-o Uniune Vamală care cuprinde ansamblul schimburilor de mărfuri și care implică interzicerea între statele membre a taxelor vamale la import și export și a oricărora taxe cu efect echivalent, precum și adoptarea unui tarif vamal comun în relațiile acestora cu țări terțe.
- (2) Dispozițiile art. 30 și cele ale capitolului 3 din prezentul titlu se aplică produselor originare din statele membre, precum și produselor care provin din țări terțe care se află în liberă circulație în statele membre.

Pe plan extern, bunurile din afara UE se bucură de aceeași libertate numai dacă pentru ele se achită taxele vamale și taxele cu efect echivalent.

Principalele dispoziții ale tratatului referitoare la libera circulație a mărfurilor sunt:

- articolul 34 TFUE, care se referă la importurile din interiorul UE și interzice „restricțiile cantitative și oricare alte măsuri cu efect echivalent” între statele membre;
- articolul 35 TFUE, care se referă la exporturile între state membre și interzice, de asemenea, „restricțiile cantitative și oricare alte măsuri cu efect echivalent” și
- articolul 36 TFUE, care prevede derogări de la libertățile aferente pieței interne stabilite prin articolele 34 și 35 TFUE, în cazurile justificate din anumite motive specifice.

Restricțiile cantitative au fost definite ca măsuri care au caracterul de interdicție totală sau parțială a importurilor sau a tranzitului.

Termenul „**măsuri cu efect echivalent**” are un domeniu de aplicare mult mai larg decât o restricție cantitativă. Deși diferența dintre restricțiile cantitative și măsurile cu efect echivalent este neclară, importanța practică a acesteia este limitată în condițiile în care reglementările se aplică în manieră similară atât în cazul restricțiilor cantitative, cât și în cel al măsurilor cu efect echivalent.¹

Toate reglementările comerciale ale statelor membre care pot constitui, în mod direct sau indirect, efectiv sau potențial, un obstacol în calea schimburilor comerciale intracomunitare trebuie considerate **măsuri cu efect echivalent restricțiilor cantitative**.

¹ ***, 2010, *Libera circulație a mărfurilor*, Ghid de aplicare a prevederilor tratatului referitoare la libera circulație a mărfurilor, Oficiul pentru publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, p. 11

2. Jurisprudență

O spetă relevantă cu privire la libera circulație a mărfurilor este Cauza C-481/12², care privește un litigiu între UAB „Juvelta” (denumită în continuare „Juvelta”), pe de o parte, și Vl Lietuvos prabavimo rūmai (Biroul de Control lituanian), pe de altă parte, având ca obiect decizia acestuia din urmă de a impune Juvelta aplicarea, de către un birou public independent autorizat, a unor mărci conforme cu cerințele reglementării lituaniene pe articolele din aur pe care aceasta le comercializează.

1. Litigiul principal
 - a. Situația de fapt și situația de drept
2. Întrebările preliminare adresate CJUE
3. Cele mai importante interpretări date de CJUE
4. Dispozitivul hotărării CJUE
5. Concluzia

1. Litigiul principal

-Situatăia de fapt

Juvelta este o societate care desfășoară în special o activitate de comerț cu amănuntul de bijuterii realizate din metale prețioase. În urma unei inspecții, funcționari ai Vl Lietuvos prabavimo rūmai au stabilit că o parte (355 de unități) dintre articolele din aur controlate nu erau conforme cu cerințele prevăzute la articolul 17 alineatul 2 punctul 2 din Legea privind controlul.

Prin procesul-verbal de inspecție nr. 04-13-41 din 15 martie 2011, în care s-au consemnat rezultatele inspecției menționate, Vl Lietuvos prabavimo rūmai a dispus ca Juvelta să solicite unui birou de control public independent și autorizat marcarea articolelor din aur pe care le comercializa cu mărci conforme cu cerințele din reglementarea lituaniană. Rezultă din acest proces-verbal că pe articolele în cauză s-au aplicat mărci de către un birou de control independent autorizat de Republica Polonă, dar că, potrivit Vl Lietuvos prabavimo rūmai, mărcile nu erau conforme cu cerințele de la articolul 17 alineatul 2 punctul 2 din Legea privind controlul coroborat cu articolul 3 alineatul 21 din legea menționată, pentru motivul că cifra arabă „3” care figura pe acestea nu indică conținutul de metal prețios respectiv, exprimat în unități la mie din masa aliajului.

În această privință, instanța de trimitere arată că nu se contestă că, în Republica Polonă, mențiunea cifrei „3” în cadrul unei astfel de mărci este destinată să indice articolele din metale prețioase al căror titlu, exprimat în unități la mie din masa aliajului, este 585. În plus, această instanță arată că Juvelta a efectuat o marcă suplimentară a articolelor vizate prin aplicarea pe acestea a mențiunii „585”, destinată să indice titlul acestor articole sub o formă care să poată fi înțeleasă de consumatorii lituanieni.

² www.curia.europa.eu, accesat la data de 20.01.2019

Ulterior formulării unei acțiuni împotriva acestui proces-verbal la directorul Vl Lietuvos prabavimo rūmai, care, prin decizia nr. 1.5-264 din 15 aprilie 2011, a respins-o, confirmând validitatea procesului-verbal amintit, Juvelta a solicitat Vilniaus apygardos administracini teismas anularea procesului-verbal menționat și a acestei decizii. Acțiunea a fost respinsă printr-o hotărâre din 18 august 2011. Juvelta a introdus apel împotriva acestei hotărâri în fața instanței de trimitere.

-Situația de drept

Potrivit articolului 3 alineatul 21 din Legea Republicii Lituania privind controlul metalelor prețioase și al pietrelor prețioase (Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymas), în versiunea aplicabilă în litigiul principal (denumită în continuare „Legea privind controlul”), marca națională a Vl Lietuvos prabavimo rūmai este o marcă stabilită de statele din Spațiul Economic European (SEE) și de Republica Turcia care atestă că articolele pe care a fost aplicată au fost controlate și marcate de un birou de control independent și autorizat de statul vizat și sunt conforme **cu titlul exprimat în cifre arabe** în cadrul mărcii și care menționează conținutul de metal prețios în părți la mie din masa aliajului.

În temeiul articolului 17 alineatul 1 din legea menționată, pe articolele din metale prețioase și pe pietrele prețioase importate în Lituania, Vl Lietuvos prabavimo rūmai trebuie să aplice marca națională a acestui stat.

Articolul 17 alineatul 2 punctul 2 din legea menționată prevede că articolele din metale prețioase și pietrele prețioase importate din alt stat, respectiv dintr-un stat al SEE sau din Republica Turcia, unde introducerea lor pe piață este autorizată, pot fi comercializate fără marca Vl Lietuvos prabavimo rūmai sau fără certificat de calitate dacă acestea au fost controlate și s-a aplicat marca unui birou de control independent autorizat de acest stat și poartă marca de responsabilitate obligatorie înregistrată în acest stat și aplicată **cu ocazia fabricării** lor.

2. Întrebările preliminare adresate CJUE

Instanța de trimitere (Lietuvos vyriausiasis administracini teismas) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 34 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene trebuie interpretat în sensul că interzice o reglementare națională potrivit căreia, în cazul vânzării într-un stat membru al Uniunii Europene a unor articole din aur importate din alt stat membru, a căror introducere pe piață statului de proveniență este permisă, este necesară aplicarea pe aceste articole a unei mărci a unui birou independent de control autorizat de un stat membru care să confirme că articolul inscripționat a fost controlat de acel birou și să ofere clienților din statul membru importator informații pe care aceștia să le poată înțelege cu privire la titlu, în cazurile în care asemenea informații privind titlul sunt oferite printr-o marcă distinctă, suplimentară, stanțată pe același articol din aur?

2) În raport cu răspunsul la prima întrebare, este relevant că, în cazul de față, marca suplimentară privind titlul articolelor din aur care poate fi înțeleasă de clienții din statul membru

importator (de exemplu marcajul din trei cifre arabe «585») nu a fost aplicată de un birou independent de marcă autorizat de un stat membru al Uniunii Europene, deși informația cuprinsă în marcă corespunde în ceea ce privește conținutul cu cea specificată în simbolul sănătății pe același articol de către biroul independent de marcă autorizat de statul membru de origine (de exemplu marcarea cu cifra arabă «3» aplicată în statul membru de origine reprezentă, conform dispozițiilor legale ale acestuia, titlul 585)?”

3. Cele mai importante interpretări date de CJUE

Cu privire la prima întrebare

O reglementare națională care impune ca articolele din metale prețioase importate din alte state membre în care sunt comercializate legal și marcate în conformitate cu legislația statelor respective să fie supuse unei noi marcări în statul membru de import are drept efect sporirea dificultății și a costului importurilor. Reglementarea în discuție în litigiul principal se găsește în aceeași situație. Astfel, în temeiul acesteia, articolele din metale prețioase și pietrele prețioase care poartă o marcă ale cărei indicații nu sunt conforme cu prevederile reglementării respective nu pot fi comercializate în Lituania decât după ce au fost marcate din nou în acest stat membru.

În consecință, o astfel de reglementare constituie o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative la import, interzisă prin articolul 34 TFUE.

În ceea ce privește posibilitatea de a justifica o astfel de măsură, Curtea a statuat deja că obligația importatorului de a aplica pe articolele din metale prețioase o marcă prin care se indică titlul este, în principiu, de natură să asigure o protecție eficace a consumatorilor și să promoveze corectitudinea tranzacțiilor comerciale. Însă, în acest context, Curtea a statuat de asemenea că un stat membru nu poate impune o nouă aplicare a unei mărci pe produse importate dintr-un alt stat membru unde au fost comercializate legal și marcate în conformitate cu legislația acestui stat în cazul în care indicațiile oferite de marca de origine, indiferent de forma acesteia, sunt echivalente cu cele prevăzute de statul membru de import și pot fi înțelese de consumatorii din acesta.

Totuși, deși efectele restrictive ale reglementării în discuție în litigiul principal pot fi justificate prin obiectivul de asigurare a unei protecții eficace a consumatorilor lituanieni prin prezentarea indicațiilor privind titlul articolelor din metale prețioase importate în Lituania care să poată fi înțelese de ei, o astfel de justificare nu poate fi admisă decât dacă reglementarea menționată este proporțională cu obiectivul pe care îl urmărește, respectiv dacă aceasta poate conduce la realizarea acestui obiectiv, însă nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea lui.

În consecință, trebuie analizat dacă obiectivul menționat poate fi atins prin măsuri care restrâng mai puțin schimburile de articole din metale prețioase în interiorul Uniunii decât impunerea unei noi marcări în statul membru de import, prevăzută de reglementarea menționată.

În acest context, trebuie amintit că, în scopul exprimării titlului articolelor în discuție în litigiul principal sub o formă care poate fi înțeleasă de consumatorii lituanieni, Juvelta a efectuat

o marcă suplimentară a articolelor vizate prin înscrierea pe ele a mențiunii „585”, acest număr corespunzând titlului articolelor respective, exprimat în părți la mie din masa aliajului. O astfel de marcă este de natură să îndeplinească obiectivul urmărit de reglementarea în discuție în litigiul principal și constituie o măsură care restrâng mai puțin circulația articolelor din metale prețioase în cadrul Uniunii decât noua marcă impusă prin această reglementare.

Cu privire la a doua întrebare

În măsura în care articolele în discuție în litigiul principal au făcut obiectul numai al unei marcări suplimentare în raport cu marca privind titlul aplicată de un birou de control independent și autorizat de statul membru exportator, în spate Republica Polonă, funcția de garanție a acestei mărci este îndeplinită.

Indicațiile oferite de o marcă suplimentară precum cea în discuție în litigiul principal trebuie să corespundă, în orice caz, celor care figurează pe marca aplicată pe articolele vizate de un organism de control independent autorizat de statul membru de export.

Instanța de trimitere arată că nu se contestă că marca aplicată pe articolele respective precizează titlul acestora prin mențiunea cifrei „3” și că, în Polonia, această mențiune este destinată să indice articolele din metale prețioase al căror titlu, exprimat în unități la mie din masa aliajului, este 585.

Rezultă că indicația oferită de mențiunea respectivă în ceea ce privește articolele din metale prețioase marcate în Polonia este echivalentă cu cea oferită de mențiunea „585” care figurează pe o marcă aplicată de un birou de control public independent și autorizat în Lituania, în conformitate cu reglementarea din acest din urmă stat.

4. Dispozitivul hotărării CJUE

Articolul 34 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia, pentru a putea fi comercializate pe piața unui stat membru, articolele din metale prețioase importate dintr-un alt stat membru în care comercializarea lor este autorizată și pe care s-a aplicat o marcă în conformitate cu reglementarea din acest al doilea stat membru, atunci când indicațiile privind titlul acestor articole care figurează în cadrul mărcii respective nu sunt conforme cu dispozițiile reglementării din primul stat membru, trebuie marcate din nou de către un organism de control independent și autorizat de acest din urmă stat membru, prin intermediul unei mărci care confirmă că aceste articole au fost controlate și care indică titlul lor în conformitate cu prevederile menționate.

Împrejurarea că o marcă suplimentară a articolelor din metale prețioase importate, destinată să ofere indicații privind titlul acestor articole sub o formă care poate fi înțeleasă de consumatorii din statul membru de import, nu a fost efectuată de un organism de control independent și autorizat dintr-un stat membru nu are nicio incidență asupra răspunsului dat la prima întrebare în cazul în care o marcă privind titlul a fost aplicată prealabil pe articolele respective de către un birou de control independent și autorizat de statul membru de export, iar indicațiile oferite prin respectiva marcă sunt conforme cu cele care figurează pe această marcă.

5. Concluzia

Orice reglementare comercială a statelor membre de natură să constituie, în mod direct sau indirect, efectiv sau potențial, un obstacol în calea comerțului din interiorul Uniunii trebuie considerată o măsură cu efect echivalent unor restricții cantitative în sensul articolului 34 TFUE. Astfel, obstacolele în calea liberei circulații a mărfurilor care rezultă, în lipsa armonizării legislațiilor, din aplicarea la mărfuri provenite din alte state membre, unde sunt produse și comercializate în mod legal, a unor norme privind condițiile pe care trebuie să le îndeplinească aceste mărfuri, chiar dacă aceste norme sunt aplicabile fără deosebire tuturor produselor, constituie măsuri cu efect echivalent, interzise de articolul 34 TFUE, în cazul în care această aplicare nu poate fi justificată printr-un scop de interes general de natură să prevaleze asupra cerințelor liberei circulații a mărfurilor.

Bibliografie

1. Tratatul de funcționare a Uniunii Europene (versiune consolidată). 2016.
2. ***, 2010, *Libera circulație a mărfurilor*, Ghid de aplicare a prevederilor tratatului referitoare la libera circulație a mărfurilor, Oficiul pentru publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, p. 11
3. www.curia.europa.eu, accesat la data de 20.01.2019

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of Implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

MASURILE ANTIDUMPING IN JURISPRUDENTA CJUE

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE
Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR*

Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene (Camera a nouă) din 30 iunie 2016 în Cauza C-416/15 reprezintă esența prezentei analize. Înainte de a realiza analiza, trebuie să menționez că, Hotărârea CJUE în Cauza C-416/15 se referă la domeniul politicii comerciale, concret – măsurile antidumping. În acest sens, în cele ce urmează, consider necesar de a prezenta succint ce sunt măsurile antidumping sau cum luptă Uniunea Europeană împotriva practicilor comerciale neloiale.

Măsurile antidumping reprezintă un instrument de protecție comercială pe care Uniunea Europeană îl folosește împotriva practicilor comerciale neloiale. Dar ce este dumping-ul? Dumping-ul apare atunci când o companie vinde la un preț mai scăzut pe piața de export decât pe piață internă. Pentru a asigura o concurență echitabilă în cazul vânzării aceluiași produs pe piața Uniunii Europene de către producătorii din UE, Uniunea poate impune măsuri antidumping asupra unor astfel de importuri.

La nivelul Uniunii Europene, instituția responsabilă de investigarea cererilor de dumping și impunerea măsurilor antidumping este Comisia Europeană. Instituția inițiază o anchetă după ce recepționează o plângere din partea producătorilor europeni ai produsului în cauză. Totodată, Comisia poate să o facă din proprie inițiativă. În cazul în care Comisia consideră că plângerea conține suficiente elemente de probă, deschide o procedură antidumping (investigație) prin publicarea unui anunț în Jurnalul Oficial al UE.

Măsurile antidumping sunt de obicei sub forma unei taxe *"ad valorem"* (în funcție de valoare), adică un procent din valoarea de import a produsului în cauză. Acestea ar putea lua și forma unor taxe specifice, adică o valoare fixă pentru o anumită cantitate de bunuri, de exemplu, 100 EUR per tonă de produs sau un angajament de preț. Un angajament de preț este un angajament din partea unui exportator de a respecta prețurile minime de import.

Importatorul din UE plătește taxele și autoritățile vamale naționale din țara UE le colectează. Importatorii pot solicita o rambursare totală sau parțială a taxelor achitate, dacă aceștia pot arăta că marja de dumping, pe baza căreia au fost achitate taxele, a fost eliminată sau redusă. În acest sens, marja de dumping este diferența dintre prețul pe care un exportator îl percepe pentru un produs pe piața internă (valoarea normală) și prețul pe care același exportator îl percepe pentru produsul respectiv pe piața UE (prețul de export).

De obicei, măsurile sunt impuse pentru cinci ani. Măsurile aflate în vigoare pot fi revizuite (reexaminare intermediară) în anumite condiții. Domeniul de aplicare al acestei reexaminări este limitat, de obicei, la unul sau mai multe elemente ale măsurilor initiale, cum ar fi nivelul dumpingului și/sau al prejudiciului, domeniul de aplicare al produsului, forma măsurilor.

Măsurile antidumping aplicate de Uniunea Europeană la importul unor produse originare din țări terțe, actualmente sunt reglementate de **Regulamentul (UE) 2016/1036 privind protecția împotriva importurilor care fac obiectul unui dumping din partea țărilor care nu sunt membre ale Uniunii Europene**, care este versiunea codificată a actului legislativ inițial [Regulamentul (CE) nr. 1225/2009] și modificările ulterioare ale acestuia. Aceasta se aplică de la 20 iulie 2016.

În continuare, voi prezenta analiza Hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene (Camera a nouă) din 30 iunie 2016 în Cauza C-416/15 în procedura Selena România SRL împotriva Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice (DGRFP) București.

Litigiul principal. Obiectul cauzei reprezintă o cerere de decizie preliminară formulată de Curtea de Apel București cu privire la interpretarea articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 21/2013 al Consiliului din 10 ianuarie 2013 de extindere a taxei antidumping definitive instituite prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 791/2011 asupra importurilor de anumite țesături cu ochiuri deschise din fibră de sticlă originare din Republica Populară Chineză la importurile de produse similare expediate din Taiwan sau Thailanda, indiferent dacă au fost sau nu declarate ca fiind originare din Taiwan sau Thailanda, adoptat ca urmare a anchetei efectuate în temeiul articolului 13 din Regulamentul (CE) nr. 1225/2009 al Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind protecția împotriva importurilor care fac obiectul unui dumping din partea țărilor care nu sunt membre a Comunității Europene.

Cererea de decizie preliminară a fost formulată în cadrul unui litigiu între Selena România SRL, pe de o parte, și Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, pe de altă parte, cu privire la o decizie de regularizare emisă de aceasta din urmă, prin care a fost stabilită în sarcina societății Selena România plata unor taxe antidumping.

Între 12 martie 2012 și 18 mai 2012, Selena România, o societate cu sediul în România, a pus în liberă circulație, în Uniunea Europeană, țesături cu ochiuri deschise din fibră de sticlă, cu o dimensiune a ochiului mai mare de 1,8 mm atât în lungime, cât și în lățime și cu o greutate mai mare de 35 g/m², importate de la un furnizor cu sediul în Taiwan (denumite în continuare „importurile în cauză”). Prin decizia de regularizare din 5 februarie 2014, DGRFP a stabilit în sarcina Selena România plata sumei de 1 151 748 de lei românești (RON) (aproximativ 257 970 de euro), corespunzătoare taxelor antidumping și taxei pe valoarea adăugată neachitată de aceasta din urmă pentru această punere în liberă circulație, majorate cu dobânzi și cu penalități de întârziere, pentru motivul că ar fi constatat, în urma unui control a posteriori efectuat la Selena România și a unei anchete a Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF), că importurile în cauză erau în realitate originare din Republica

Populară Chineză și că, în consecință, erau supuse taxei antidumping prevăzute de regulamentul inițial și de regulamentul de extindere. DGRFP a considerat că raportul de anchetă al OLAF stabilise că loturile de țesături cu ochiuri deschise din fibră de sticlă care au făcut obiectul importurilor în cauză fuseseră expediate din Republica Populară Chineză către Taiwan, fără a face în această țară obiectul vreunei transformări sau prelucrări, înainte de a fi exportate în Uniune, astfel încât originea nepreferențială chineză trebuia menținută în privința acestor loturi. Selena România a formulat o contestație împotriva acestei decizii de regularizare la Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Galați (România), care a confirmat decizia menționată.

La 22 iulie 2014, Selena România a sesizat instanța de trimitere cu o acțiune în anulare împotriva deciziei de regularizare. Aceasta invocă în susținerea acțiunii formulate, printre altele, un motiv întemeiat pe aplicarea retroactivă eronată, de către DGRFP, a regulamentelor de deschidere și de extindere. Astfel, la data la care importurile în cauză au fost realizate, niciunul dintre aceste regulamente nu ar fi fost în vigoare.

Întrebările preliminare adresate CJUE. Instanța de trimitere ridică problema domeniului de aplicare temporal al regulamentului de extindere. În special, aceasta solicită să se stabilească dacă taxa antidumping definitivă, instituită prin articolul 1 din regulamentul de extindere, este aplicabilă importurilor în Uniune provenite din Taiwan, cum sunt importurile în cauză, efectuate anterior intrării în vigoare a acestui regulament, însă ulterior intrării în vigoare a regulamentului inițial. În această privință, instanța menționată arată că principiul neretroactivității actelor Uniunii a fost consacrat prin jurisprudența Curții, în special prin Hotărârea din 9 iunie 1964, Capitaine/Comisia (69/63, EU:C:1964:38), și prin Hotărârea din 9 decembrie 1965, Singer (44/65, EU:C:1965:122), dar că unele excepții de la acest principiu ar fi fost admise.

În aceste condiții, Curtea de Apel București (România) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- 1) Regulamentul [de extindere] se interpretează în sensul că se aplică și importurilor efectuate de rezidenți ai Uniunii Europene din Taiwan anterior datei de 17 ianuarie 2013, adică în anul 2012, dar ulterior adoptării [regulamentului inițial]?
- 2) Taxa antidumping definitivă, astfel cum este indicată la articolul 1 din [regulamentul de extindere], se aplică și în cazul importurilor efectuate de rezidenți ai Uniunii Europene din Taiwan în intervalul anterior datei de 17 ianuarie 2013, precum și datei adoptării [regulamentului de deschidere], dar ulterior adoptării [regulamentului inițial]?"

Cele mai importante interpretări date de CJUE

Întrucât regulamentul de extindere a fost adoptat în temeiul articolului 13 din regulamentul de bază, trebuie arătat că, în conformitate cu alineatul (1) al acestei dispoziții, taxele antidumping instituite în temeiul acestui regulament pot fi aplicate importurilor de produse similare ce provin din state terțe sau de părți ale acestor produse atunci când are loc o circumvenție a măsurilor în vigoare. Potrivit alineatului (3) al articolului 13 menționat, ancheta se deschide printr-un regulament al Comisiei care poate să ceară autorităților vamale să prevadă obligativitatea înregistrării importurilor în conformitate cu articolul 14 alineatul (5) din regulamentul de bază. Astfel, deși articolul 10 alineatul (1) din regulamentul de bază consacră principiul neretroactivității măsurilor antidumping, acestea neputând fi aplicate în principiu decât unor produse puse în liberă circulație după data la care regulamentul prin care sunt instituite a intrat în vigoare, mai multe dispoziții ale regulamentului de bază derogă de la acest principiu. Aceste dispoziții autorizează astfel aplicarea unor măsuri antidumping unor produse puse în liberă circulație înainte de intrarea în vigoare a regulamentului care le instituie, cu condiția ca importurile în cauză să fi fost înregistrate conform articolului 14 alineatul (5) din regulamentul de bază (Hotărârea din 17 decembrie 2015, APEX, C-371/14, EU:C:2015:828, punctul 48).

În ceea ce privește regulamentul de extindere, se prevede în mod expres la articolul 1 alineatul (2) din acest regulament că taxa extinsă în temeiul alineatului (1) al acestui articol se percep la importurile de țesături cu ochiuri deschise din fibră de sticlă, astfel cum sunt vizate la această dispoziție, expediate din Taiwan, declarate sau nu ca fiind originare din Taiwan, înregistrate în conformitate cu articolul 2 din regulamentul de deschidere și cu articolul 13 alineatul (3) și cu articolul 14 alineatul (5) din regulamentul de bază. Or, în speță, este cert că importurile în cauză au fost efectuate anterior datei de intrare în vigoare a regulamentului de deschidere, și anume 25 mai 2012, adică înainte ca acestea să fi putut fi înregistrate în conformitate cu articolul 2 din acest regulament. În consecință, din considerațiile care precedă rezultă că taxa antidumping extinsă în temeiul articolului 1 alineatul (1) din regulamentul de extindere nu se aplică retroactiv unor importuri precum importurile în cauză, care au fost efectuate anterior datei de intrare în vigoare a regulamentului de deschidere.

Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 1 alineatul (1) din regulamentul de extindere trebuie interpretat în sensul că taxa antidumping definitivă extinsă prin această dispoziție nu este aplicabilă retroactiv unor produse expediate din Taiwan, puse în liberă circulație în Uniune ulterior datei de intrare în vigoare a regulamentului inițial, dar anterior datei de intrare în vigoare a regulamentului de deschidere. Cu toate acestea, taxa antidumping instituită prin

articolul 1 alineatul (1) din regulamentul inițial este aplicabilă importului unor astfel de produse dacă se stabilește că, deși expediate din Taiwan și declarate ca fiind originare din această țară, produsele respective sunt originare în realitate din Republica Populară Chineză.

Dispozitivul Hotărârii CJUE. Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 21/2013 al Consiliului din 10 ianuarie 2013 de extindere a taxei antidumping definitive instituite prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 791/2011 asupra importurilor de anumite țesături cu ochiuri deschise din fibră de sticlă originare din Republica Populară Chineză la importurile anumitor țesături cu ochiuri deschise din fibră de sticlă expediate din Taiwan sau Thailanda, indiferent dacă au fost sau nu declarate ca fiind originare din Taiwan sau Thailanda, trebuie interpretat în sensul că **taxa antidumping definitivă extinsă prin această dispoziție nu este aplicabilă retroactiv unor produse expediate din Taiwan, puse în liberă circulație în Uniunea Europeană anterior datei de intrare în vigoare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 791/2011 al Consiliului din 3 august 2011 de instituire a unei taxe antidumping definitive și de percepere definitivă a taxei provizorii instituite asupra importurilor de anumite țesături cu ochiuri deschise din fibră de sticlă originare din Republica Populară Chineză, însă anterior datei de intrare în vigoare a Regulamentului (UE) nr. 437/2012 al Comisiei din 23 mai 2012 de deschidere a unei anchete privind eventuala eludare a măsurilor antidumping instituite prin Regulamentul de punere în aplicare nr. 791/2011 și de supunere a acestor importuri la înregistrare.**

Cu toate acestea, taxa antidumping instituită prin articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 791/2011 este aplicabilă importului unor astfel de produse dacă se stabilește că, deși expediate din Taiwan și declarate ca fiind originare din această țară, produsele respective sunt originare în realitate din Republica Populară Chineză.

BIBLIOGRAFIE

- 1) Augustin Fuerea – „Dreptul comunitar al afacerilor”, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2006;
- 2) <http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/trade-defence/actions-against-imports-into-the-eu/anti-dumping/>, Accesat la 22.01.2019
- 3) http://publications.europa.eu/resource/cellar/be4c7705-5813-4b6b-878e-ec295284d20c.0014.02/DOC_3, Accesat la 22.01.2019
- 4) Regulamentul (CE) nr. 1225/2009 al Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind protecția împotriva importurilor care fac obiectul unui dumping din partea țărilor care nu sunt membre ale Comunității Europene, Disponibil pe <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:343:0051:0073:RO:PDF>, Accesat la 22.01.2019
- 5) Regulamentul (UE) 2016/1036 din 8 iunie 2016 privind protecția împotriva importurilor care fac obiectul unui dumping din partea țărilor care nu sunt membre ale Uniunii Europene, Disponibil pe <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1036&from=RO>, Accesat la 22.01.2019;
- 6) Hotărârea CJUE (Camera a nouă) din 30 iunie 2016 în Cauza C-416/15, Disponibil pe <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=181101&mode=lst&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doctlang=RO&cid=10034750>, Accesat la 22.01.2019

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of Implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

MASURI CU EFECT ECHIVALENT IN DOMENIUL TAXELOR VAMALE

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE*

Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR

Cuprins:

Introducere.....	p.3
1.Interzicerea între statele membre a taxelor cu efect echivalent taxelor vamale....	p.3
2. Originea mărfurilor și regimul de liberă practică.....	p.4
3. Interzicerea impunerii taxei fiscale discriminatorii.....	p.4
4.Speță. Cauza : C-326/17. Hotărâre:ECLI:EU:C:2019:59. Data: 24/01/2019.....	p.5
Bibliografie.....	p.10

Introducere

Necesitatea definirii noțiunii de "marfă" rezultă din faptul că dispozițiile Tratatului Instituind Comunitatea Europeană vizează capitalurile, persoanele și serviciile, a căror circulație poate pune în mișcare mărfurile.

Curtea de Justiție a Comunității Europene a dezvoltat un concept pragmatic, calificat drept "mercantil", al "mărfuii", fiind vorba despre orice bun apreciabil în bani, susceptibil, ca atare, să formeze obiectul unei tranzacții coecomerciale. Imaterialitatea unui bun nu îl împiedică să fie considerat marfă. Ca definiție, se poate reține faptul că noțiunea de "marfă" reprezintă orice bun transportat peste o frontieră, în scopul unor tranzacții comerciale. Astfel, sunt considerate mărfuri bunurile destinate consumului, medicamentele, electricitatea, deșeurile care nu au valoare comercială, generând anumite costuri pentru întreprinderile, materialele și suporturile de sunet care sunt folosite în domeniul audiovizualului, piesele din metal prețios, dar numai în momentul în care nu mai au curs legal în statul respectiv.¹

1. Interdicerea între statele membre a taxelor cu efect echivalent taxelor vamale

Lipsa unei definiții legale, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a calificat taxele cu efect echivalent ca fiind orice sarcini pecuniare, care, indiferent de mărimea, denumirea sau modul de aplicare, sunt impuse unilateral asupra mărfurilor naționale sau străine, pentru că ele trec o frontieră.

Taxelete cu efect echivalent pot fi caracterizate prin următoarele trăsături specifice:

- a) Au caracter pecuniar;
- b) Sunt impuse în mod unilateral de către autoritățile statelor membre;
- c) Sunt impuse mărfurilor în considerarea faptului că trec o frontieră.

Taxelete cu efect echivalent taxelor vamale sunt interzise chiar dacă nu produc un efect discriminatoriu. De asemenea sunt interzise indiferent de mărimea, denumirea sau modul de aplicare a acestora, respectiv, indiferent de destinația pentru care au fost instituite. Cu alte cuvinte, nu prezintă importanță valoarea inferioară a taxei, denumirea sau circumstanțele aplicării acestuia, atât timp cât obligația pecuniară respectivă atenționă sporirea costului mărfuii, obstrucționează libera circulație a mărfurilor.

Cu titlu exemplificativ, au fost calificate drept taxe cu caracter echivalent taxelor vamale:

- a) Taxele impuse la frontieră în mod unilateral pentru acoperirea costurilor administrative antrenate de operațiunile vamale;
- b) Taxele pretinse pentru efectuarea controalelor tehnice, fito-sanitare, veterinare, exceptând situația în care este prevăzută de normele comunitare;
- c) Taxele solicitate pentru strângerea datelor statistice.

Nu sunt considerate taxe cu efect echivalent taxelor vamale:

- a) Taxele pretinse pentru servicii prestate agenților economici (exemplu: depozitarea mărfurilor);

¹ Augustin Fuerea - Drept comunitar al afacerilor., Ed.Universul Juridic, București, 2006, p. 70

- b) Taxele solicitate în temeiul unor dispoziții legale comunitare (ex: taxele prevăzute la nivel comunitar pentru efectuarea controalelor veterinare);
- c) Obligațiile pecuniare care fac parte din sistemul de impozite interne ale unui stat membru, aplicate potrivit dispozițiilor art. 110-113 din Tratatul privind funcționarea U.E.²

2. Originea mărfurilor și regimul de liberă practică

Principiul liberei circulației a mărfurilor se aplică mărfurilor comunitare în sensul consacrat de art. 4 din Codul Vamal Comunitar și anume:

- a) Mărfurilor produse în întregime pe teritoriul vamal al comunităților;
- b) Mărfurilor care intră pe teritoriul vamal al comunității, provenind din țări sau teritorii care nu fac parte din acest teritoriu și care au fost puse în liberă circulație (aflate în liberă practică). Se consideră în liberă practică într-un stat membru mărfurile care provin din state terțe pentru care au fost îndeplinite formalitățile de import și au fost plătite taxele vamale, dacă nu au beneficiat de rambursarea totală sau parțială a acestora.
- c) Mărfurilor obținute sau produse pe teritoriul vamal al comunității, fie exclusiv din mărfurile arătate la litera b), fie din mărfurile de la litera a) și b).

Dacă procesul de fabricare a unei mărfi se desfășoară pe teritoriul a II sau mai multe state, marfa este considerată originară din țara în care a avut loc ultima transformare substanțială sub aspect economic.

Prin transformare substanțială se are în vedere situația cînd produsul dobîndește o compoziție și caracteristici specifice proprii pe care nu le poseda inițial, sau dacă transformarea a făcut posibilă confeționarea unui produs nou și original.

Celealte mărfuri sunt considerate necomunitare, originea lor putînd fi:

1. Nepreferențială (regula generală);
2. Preferențiale, fie prin așezarea lor în această categorie ca urmare a dispozițiilor tratatelor internaționale interne de comunitate cu state terțe sau grupări de state, fie prin stabilirea în mod unilateral de către comunitate a caracterului preferențial în favoarea unor state.

Mărfurile care circulă în comunitate sunt prezumte a fi mărfuri comunitare, autoritățile interesate fiind ținute să dovedească natura necomunitară a mărfurilor.

3. Interdicțarea impunerii taxei fiscale discriminatorii

Prin dispozițiile art. 110, Tratatul privind funcționarea U. E., sunt scoase în afara legii obligațiile pecuniare care, indiferent de forma juridică pe care o îmbracă, sunt impuse asupra mărfurilor, ca urmare a trecerii unei frontiere.

Aplicarea acestei prevederi nu și-a atinge finalitatea dorită dacă statul ar putea prejudicia într-un fel mărfurile străine, odată ce acestea se află în interiorul statului, prin aplicarea unui tratament fiscal discriminatoriu față de produsele interne.

Conform articolului mai sus menționat, nici un stat membru nu poate aplica direct sau indirect produselor celorlalte țări comunitare, impozite interne de orice natură, superioare celor care se aplică produselor naționale similare sau care să protejeze indirect alte produse.

² https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826c6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF

Putem avea două ipoteze:

I. Prevăzută de art. 110 (alin. 9), TFE – în statul de import există produse similare. Conform interpretării CSJ a U. E., sunt considerate similare mărfurile care prezintă proprietăți analoage sau care răspund acelorași nevoi ale consumatorilor.

II. Prevăzută de art. 110 (alin. 2) TFE – vizează mărfurile care, fără a fi similare, se află față de produsele naționale într-un raport de concurență, fie și numai parțială, indirectă sau potențială. Astfel, instituirea unor sarcini pecuniare de natură să urmărească scopuri pur protecționiste, contravine politicilor fiscale comunitare. Astfel, vinul și berea nu sunt produse similare ca atare, dar în ciuda acestui fapt, poate exista o anumită concurență între acestea, adică odată cu creșterea prețului unui produs față de prețul altuia, consumatorii se reorienteză spre produsul cu preț mai redus.

Prevederile fiscale privind obligativitatea aplicării în condiții nediscriminatorii a impozitelor interne, sunt, în concepția legiuitorului comunitar, mijloace distincte de asigurare a liberei circulației a mărfurilor. În ipoteza în care au fost percepute taxe vamale sau taxe cu efect echivalent, respectiv taxe interne cu efect discriminatoriu, statul are obligația fie să înlăture reglementările legale interne care sunt în conflict cu cele comunitare, fie să extindă avantajele fiscale accordare bunurilor indigene (autohtone) la mărfurile importate.

În plan fiscal, statul trebuie să restituie sumele încasate. În lipsa unor dispoziții comunitare în domeniul, procedura recuperării taxelor încasate ilicit este de competență statelor membre, restituirea integrală a taxelor urmând a avea loc, cu respectarea principiului autonomiei instituționale și procedurale a statelor membre.

4. Spătă.

Cauza³: C-326/17

Hotărâre:

ECLI:EU:C:2019:59

Data: 24/01/2019

Părțile:

RDW și alții

Materie:

Libera circulație a mărfurilor

- Restricții cantitative
- Măsuri cu efect echivalent

³<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=210184&pageIndex=0&doclang=RO&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=8821059>

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea dispozițiilor Directivei 1999/37/CE a Consiliului din 29 aprilie 1999 privind documentele de înmatriculare pentru vehicule (JO 1999, L 138, p. 57, Ediție specială, 07/vol. 7, p. 74) și ale Directivei 2007/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 septembrie 2007 de stabilire a unui cadru pentru omologarea autovehiculelor și remorcilor acestora, precum și a sistemelor, componentelor și unităților tehnice separate destinate vehiculelor respective (Directivă cadru) (JO 2007, L 263, p. 1).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Directie van de Dienst Wegverkeer (RDW) (Direcția Serviciului pentru circulație rutieră, Țările de Jos, denumită în continuare „RDW”) și X și Y, pe de o parte, și între aceștia din urmă și RDW, pe de altă parte, precum și în cadrul unui litigiu între RDW și Z privind refuzul RDW de a recunoaște certificatele de înmatriculare ale unor vehicule emise de alte state membre și de a înmatricula aceste vehicule în Țările de Jos.

Cadrul juridic:

Dreptul Uniunii

Directiva 70/156

3 Directiva 70/156/CEE a Consiliului din 6 februarie 1970 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la omologarea de tip a autovehiculelor și a remorcilor acestora (JO 1970, L 42, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 1, p. 41), astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/53/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 (JO 1992, L 225, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 11, p. 135) (denumită în continuare „Directiva 70/156”) prevede la articolul 2, intitulat „Definiții”:

„În sensul prezentei directive:

[...]

– prin vehicul se înțelege orice autovehicul destinat utilizării rutiere, complet sau incomplet, având cel puțin patru roți și o viteză maximă constructivă de peste 25 km/h, precum și remorcile sale, cu excepția vehiculelor care rulează pe şine, precum și a tractoarelor agricole și forestiere și a utilajelor mobile;

Directiva 1999/37

Considerentele (3)-(6) și (9) ale Directivei 1999/37

Directiva 2007/46

Articolul 1 din Directiva 2007/46, intitulat „Obiect”

Dreptul neerlandez

Art. 52a alineatul 1 din wegenverkeerswet 1994 (Legea din 1994 privind circulația rutieră)

Litigiile principale și întrebările preliminare

X și Y, pe de o parte, și Z, pe de altă parte, au depus, fiecare, la 14 ianuarie 2014 și, respectiv, la 10 iunie 2014, o cerere la RDW în vederea înscrerii unui autovehicul în registrul înmatriculărilor neerlandez. Unul dintre aceste vehicule a fost produs în 1950 de Bentley Motors Limited, care îl a aplicat acestuia numărul de identificare (Vehicle identification number, denumit în continuare „VIN”) B28J0 și a fost înmatriculat în același an în Anglia. Celălalt vehicul a fost produs în 1938 de Alvis Car and Engineering Company Limited, care îl a aplicat acestui vehicul VIN-ul 14827.

Vehiculul cu marca Bentley a fost transformat în mod considerabil în 2013. La 29 octombrie 2013, autoritățile belgiene au eliberat un certificat de înmatriculare privind acest vehicul, care conținea date sumare. Instanța de trimitere precizează că reiese dintr-o inspecție a acestui vehicul, realizată în luna februarie 2014, că acesta era în prezent compus dintr-un șasiu de origine Bentley Mark VI, dintr-un motor de 8 cilindri Rolls Royce și dintr-o nouă caroserie cu un aspect diferit, după modelul unei Bentley Speed Six, și că șasiul și grupul motopropulsor au fost în mare parte păstrate. Având în vedere modificările aduse față de modelul original, RDW a respins prin decizia din 10 februarie 2014 cererea de înscrere în registrul înmatriculărilor depusă de X și de Y.

Pe baza unui al doilea certificat de înmatriculare, eliberat de autoritatea belgiană competență la 19 mai 2014, X și Y au depus, la 4 iunie 2014, o nouă cerere de înmatriculare. Prin scrisoarea din 18 iulie 2014, RDW a anunțat că a fost adresată o solicitare de informații autorităților belgiene. Din răspunsurile la această cerere ar reieși că, în scopul eliberării unui certificat de înmatriculare, autoritățile belgiene ar fi reluat certificatul original englez din anul 1950. Înțînd seama de aceste elemente, RDW, prin decizia din 27 august 2014, a respins a doua cerere de înmatriculare.

Autovehiculul marca Alvis, pentru care a fost eliberat un certificat de înmatriculare englez la 14 octombrie 2013, pe baza datelor care figurează în documentele de însoțire întocmite de producător, a suferit de asemenea mai multe modificări semnificative. În consecință, în vederea pronunțării cu privire la cererea de înmatriculare depusă de Z, RDW a solicitat informații autorității engleze competente. Aceasta din urmă îl a înștiințat că înmatriculase acest vehicul pe baza datelor care figurau în documentele de însoțire întocmite de producător și pe baza fotografiilor și a informațiilor puse la dispoziție de un club de proprietari de vehicule. În plus, RDW nu a putut obține un răspuns la întrebarea privind datele deținute de Alvis pe baza cărora fusese eliberat certificatul de înmatriculare englez. Prin decizia din 29 septembrie 2014, RDW a respins cererea de înmatriculare a lui Z.

RDW a indicat, în deciziile din 10 februarie 2014 și din 29 septembrie 2014, că a respins înmatriculările pentru motivul că vehiculele în cauză, din cauza faptului că nu îndeplinesc cerințele tehnice impuse de Directiva 2007/46, nu reprezintă vehicule nici în sensul articolului 3 din această

directive, nici în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 1999/37, astfel încât această din urmă directive nu este aplicabilă în speță. În orice caz, în măsura în care aceste vehicule ar intra în domeniul de aplicare al Directivei 1999/37, RDW consideră că certificatele de înmatriculare care au fost deja eliberate pentru vehiculele respective de autoritațile altor state membre nu sunt certificate de înmatriculare armonizate în sensul acestei din urmă directive și, prin urmare, nu trebuie recunoscute pe baza ei. În plus, RDW consideră că aceste certificate nu permit identificarea acestor vehicule. În sfârșit, potrivit RDW, vehiculele vizate, în starea lor actuală, nu ar fi fost niciodată autorizate să circule la data la care au obținut primul certificat de înmatriculare, în anul 1950 și, respectiv, în anul 1938, și nu reiese în mod clar din elementele de care aceasta dispune că aceste vehicule au fost omologate individual în vederea unei asemenea autorizații, după modificarea acestora.

X și Y, pe de o parte, și Z, pe de altă parte, au formulat o cale de atac judiciară împotriva deciziilor de respingere a înmatriculării care îi privea. Potrivit instanțelor sesizate în primă instanță, vehiculele în cauză fac parte din domeniul de aplicare al Directivei 1999/37, astfel încât această directive este aplicabilă, iar vehiculele trebuie identificate pe baza certificatelor de înmatriculare, care constituie certificate armonizate în sensul acestei directive. Astfel, aceste instanțe au considerat că RDW era obligată să îi elibereze un certificat de înmatriculare neerlandez lui X și lui Y și că RDW trebuia să se pronunțe din nou asupra cererii de înmatriculare depuse de Z.

RDW a formulat apel împotriva acestor hotărâri la instanța de trimitere. X și Y au formulat de asemenea apel la această instanță împotriva hotărârii care îi privește.

Instanța de trimitere arată că litigiul privește aspectul dacă RDW a încălcă articolul 25b din Regulamentul privind certificatele de înmatriculare, astfel cum este interpretat în lumina articolului 4 din Directiva 1999/37, prin faptul că nu a recunoscut, în vederea înmatriculării acestora în Țările de Jos, documentele de înmatriculare eliberate privind vehiculele de marcă Bentley și Alvis, ceea ce implică faptul că trebuie să se stabilească dacă această directive este aplicabilă. Instanța de trimitere adaugă că, în speță, aceste documente respectă formal modelul prevăzut de această directive, însă că anumite date obligatorii, care pot fi ușor determinate cu ocazia inspecției vehiculului, nu figurează în acele documente. În sfârșit, instanța menționată ridică problema dacă RDW poate, cu ocazia unei cereri de recunoaștere a certificatului de înmatriculare eliberat de un alt stat membru, să inspecteze vehiculele în cauză în scopul de a verifica dacă acestea îndeplinesc cerințele tehnice prevăzute de Directiva 2007/46.

Întrucât a apreciat că soluționarea litigiilor cu care este sesizat și care au fost conexe de acesta impunea interpretarea unor dispoziții din Directiva 1999/37 și din Directiva 2007/46, Raad van State (Consiliul de Stat, Țările de Jos) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Directiva [1999/37] este aplicabilă autovehiculelor care existau deja înainte de 29 aprilie 2009, data de la care statele membre trebuiau să aplique actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru transpunerea Directivei [2007/46/CE]?

2) Un autovehicul care este alcătuit, pe de o parte, din componente esențiale care au fost produse anterior aplicării Directivei 2007/46 și, pe de altă parte, din componente esențiale care au fost

adăugate abia ulterior aplicării acestei directive este un autovehicul care exista deja înainte de aplicarea directivei ori un asemenea autovehicul trebuie considerat ca fiind construit abia după aplicarea directivei?

3) Având în vedere articolul 3 alineatul (2) din Directiva 1999/37, obligația de recunoaștere în sensul articolului 4 din această directivă este valabilă în mod absolut dacă în certificatul de înmatriculare nu au fost înscrise date la anumite coduri comunitare (care trebuie indicate în mod imperativ conform anexelor la directivă), în măsura în care aceste date pot fi ușor determinate?

4) Un stat membru poate, conform articolului 4 din Directiva 1999/37, să recunoasă un certificat de înmatriculare al unui alt stat membru, însă să supună totuși vehiculul unei inspecții tehnice în sensul articolului 24 alineatul (6) din Directiva 2007/46, iar dacă vehiculul nu corespunde cerințelor tehnice ale statului membru, să respingă astfel emisarea certificatului de înmatriculare?**

Decizia CJUE:

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

1) Articolul 2 litera (a) din Directiva 1999/37/CE a Consiliului din 29 aprilie 1999 privind documentele de înmatriculare pentru vehicule coroborat cu articolul 3 punctele 11 și 13 din Directiva 2007/46/CE a Parlamentului și a Consiliului din 5 septembrie 2007 de stabilire a unui cadru pentru omologarea autovehiculelor și remorcilor acestora, precum și a sistemelor, componentelor și unităților tehnice separate destinate vehiculelor respective trebuie interpretat în sensul că Directiva 1999/37 este aplicabilă documentelor eliberate de statele membre la momentul înmatriculării vehiculelor construite înainte de 29 aprilie 2009, data expirării termenului de transpunere a Directivei 2007/46.

2) Articolul 4 din Directiva 1999/37 coroborat cu articolul 3 alineatul (2) de această directivă trebuie interpretat în sensul că autoritățile statului membru în care este solicitată reînmatricularea unui vehicul de ocazie au dreptul să refuse recunoașterea certificatului de înmatriculare emis de statul membru în care acest vehicul a fost înmatriculat anterior, atunci când anumite date obligatorii lipsesc, când datele menționate în acesta nu corespund vehiculului respectiv și când certificatul nu permite identificarea acestui vehicul.

3) Articolul 24 alineatul (6) din Directiva 2007/46 trebuie interpretat în sensul că regimul pe care îl prevede nu se aplică unui vehicul de ocazie care a fost deja înmatriculat într-un stat membru atunci când acesta este prezentat, în temeiul articolului 4 din Directiva 1999/37, în vederea reînmatriculării sale la autoritatea unui alt stat membru competență în materie. Cu toate acestea, dacă există indicii că acest vehicul prezintă un risc pentru siguranța rutieră, această autoritate poate, în temeiul articolului 5 litera (a) din Directiva 2009/40/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 mai 2009 privind inspecția tehnică auto pentru autovehicule și remorciile acestora, să solicite ca vehiculul respectiv să fie supus unei inspecții prealabile înmatriculării sale.

Bibliografie:

- Augustin Fuerea - Drept comunitar al afacerilor., Ed.Universul Juridic, Bucureşti, 2006.
- Jurisprudența Curții Europene de Justiție - www.curia.eu.int cu privire la principiile dreptului administrativ european.
- Legislația Uniunii Europene - <https://eur-lex.europa.eu>

JM CHAIR
EU Financial Regulation
EUFIRE

*Research and Teaching Activities on European Union
Financial Regulation*
Project number 574702-EPP-1-RO-EPPJMO-CHAIR
Period of Implementation: 2016-2019

Alexandru Ioan Cuza
University of Iasi

Faculty of Economics
and Business Administration

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Carol I Boulevard, no.22
Iasi, Romania

Email: eufire@uaic.ro
Official Site: www.eufire.uaic.ro

OBSTRUCTII LA LIBERA CIRCULATIE A MARFURILOR

*Lucrarea este rezultat al activitatii de cercetare si predare in cadrul Catedrei
Jean Monnet finantate cu sprijin financiar din parte Uniunii Europene
JM CHAIR EU Financial Regulation EUFIRE
Project number 574702 – EPP – 1 – RO – EPPJMO – CHAIR*

INTRODUCERE

Prima dintre cele patru libertăți fundamentale ale pieței interne, libera circulație a mărfurilor, este garantată în Uniunea Europeană prin eliminarea taxelor vamale și a restricțiilor cantitative, precum și prin interzicerea măsurilor care au un efect echivalent. Principiul recunoașterii reciproce, eliminarea barierelor fizice și tehnice și promovarea standardizării au fost adăugate în vederea continuării finalizării pieței interne.

Libera circulație a mărfurilor provenite din statele membre și a mărfurilor care provin din țări terțe și se află în liberă circulație în statele membre constituie unul dintre principiile fundamentale ale Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene.

Conform art. 28 alin. 1 din TFUE, Uniunea este alcătuită dintr-o Uniune Vamală care cuprinde ansamblul schimburilor de mărfuri și care implică interzicerea între statele membre a taxelor vamale la import și export și a oricăror taxe cu efect echivalent, precum și adoptarea unui tarif vamal comun în relațiile acestora cu țări terțe.

Principalele dispoziții ale Tratatului referitoare la libera circulație a mărfurilor sunt:

- articolul 34 TFUE - care se referă la importurile din interiorul UE și interzice „*restricțiile cantitative și oricare alte măsuri cu efect echivalent*” între statele membre;
- articolul 35 TFUE - care se referă la exporturile între state membre și interzice, de asemenea, „*restricțiile cantitative și oricare alte măsuri cu efect echivalent*”
- articolul 36 TFUE - care prevede derogări de la libertățile aferente pieței interne stabilite prin articolele 34 și 35 TFUE, în cazurile justificate din anumite motive specifice.
- articolul 37 TFUE – capitolul din tratat privind interzicerea restricțiilor cantitative între statele membre conține, normele referitoare la adaptarea monopolurilor de stat cu caracter comercial.

Cu toate aceste reglementări, bariere în calea comerțului există și se prezintă sub diferite forme. Uneori, acestea constau în măsuri directe, vizând în mod specific importurile sau permitând tratarea preferențială a produselor interne, iar alteori reprezentă un efect secundar neașteptat al unor decizii de politică generală. În ultimele decenii, s-au conturat câteva categorii tipice din jurisdicția și aplicarea practică a articolelor 34-36 TFUE în procedurile privind încălcarea dreptului comunitar.

Măsurile naționale care se referă în mod direct la importul de produse din alte state membre îngreunează importurile și, prin urmare, sunt considerate de obicei ca fiind măsuri cu efect echivalent contrar articolului 34 TFUE. Un exemplu clar în acest sens este obligația de a obține o licență de import în vederea importului de mărfuri. Deoarece formalitățile de acest tip pot provoca întârzieri, astfel de obligații încalcă articolul 34 TFUE chiar și în cazurile în care licențele sunt eliberate automat, iar statul membru în cauză nu intenționează să își rezerve dreptul de a retrage o licență.

În ultimul timp s-a constatat și escaladarea unui nou fenomen care obstrucționează libera circulație a mărfurilor, înțelegeri oneroase între unele companii, înțelegeri care elimină concurența și limitează sau controlează producția, comercializarea sau investițiile sau împart piețele sau sursele de aprovizionare.

Libertatea de circulație a mărfurilor

STUDIU DE CAZ DIN UNIUNEA EUROPEANĂ

DREPTUL COMUNITAR SE OPUNE UNEI REGLEMENTĂRI DIN AUSTRIA CU PRIVIRE LA PREȚUL IMPUS AL CĂRȚILOR IMPORTATE

- **Motivația:** măsura are un efect echivalent cu cel al unei restricții cantitative la import

HOTĂRÂREA CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE din data de 30 aprilie 2009 în **Cauza C-531/07** având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Oberster Gerichtshof (Austria), prin decizia din 13 noiembrie 2007, primită de Curte la 29 noiembrie 2007, în procedura **Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft** împotriva **LIBRO Handelsgesellschaft mbH**, este exemplul cel mai elovent al faptului că Dreptul Comunitar intervine și corectează derapajele provocate de unele reglementări naționale.

O Lege federală din Austria (Bundesgesetz über die Preisbindung bei Büchern, BGBl. I, 45/2000) privind prețul impus al cărții în limba germană prevede că *"editorul sau importatorul este obligat să stabilească și să aducă la cunoștința publicului un preț final de vânzare"* (art.1) și că *"importatorul nu poate stabili un preț inferior prețului final de vânzare stabilit sau recomandat de editor care nu are sediul într-un stat semnatar al Acordului privind Spațiul Economic European (SEE), după deducerea taxei pe valoarea adăugată."* (art.2)

Conform acestei reglementări, **Asociația profesională a industriei cărții și a mass-mediei - Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft** - are competența de a publica prețurile finale de vânzare care trebuie respectate de către comercianții de cărți la vânzarea în Austria a cărților în limba germană, și de a supraveghea ca, în publicitatea referitoare la aceste cărți, comercianții cu amănuntul să respecte prețul final de vânzare.

Firma **LIBRO Handelsgesellschaft mbH** deține 219 sucursale în Austria, iar 80 % din cărțile pe care le comercializează provin din străinătate.

Începând cu luna august 2006, LIBRO a început să facă publicitate pentru vânzarea, pe teritoriul austriac, a unor cărți editate în Germania, la prețuri inferioare prețurilor minime stabilite pentru teritoriul austriac, pe baza prețurilor practicate în Germania.

Asociația profesională a industriei cărții și a mass-mediei –Fachverband- a introdus la instanța austriacă competență o cerere de măsuri provizorii prin care se urmărea obligarea **LIBRO** să se abțină de la efectuarea unei astfel de publicări.

Prima instanță a admis această cerere, considerând că sistemul austriac de prețuri

impuse pentru cărți, chiar dacă reprezintă o restricție privind libera circulație a mărfurilor contrară articolului 28 CE. este ..iustificat de motive culturale și de necesitatea de a păstra diversitatea mijloacelor mass-media". Această decizie a fost confirmată de instanța de apel.

LIBRO a contestat hotărârea instanței de apel la **Oberster Gerichtshof** (Curtea Supremă de Justiție a Austriei).

În decizia de trimisere, Oberster Gerichtshof arată că în jurisprudența comunitară din domeniul sistemelor de prețuri, în special în *Hotărârea din 10 ianuarie 1985, Association des Centres distributeurs Leclerc și Thouars Distribution* (229/83, Rec., p. 1), și în *Hotărârea din 3 octombrie 2000, Échirrolles Distribution* (C-9/99, Rec., p. I-8207), Curtea nu a stabilit încă dacă și, eventual, în ce condiții dreptul comunitar se opune unui sistem național de prețuri impuse precum cel în discuție în acțiunea principală. În plus, aceasta subliniază că doctrina austriacă este divizată în ceea ce privește analiza compatibilității acestuia cu normele de drept comunitar.

În aceste condiții, **Oberster Gerichtshof** a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Accasta a solicitat Curții de Justiție a Uniunii Europene să se pronunțe asupra compatibilității cu dreptul comunitar a normelor austriece cu privire la prețul cărților importate.

Curtea precizează mai întâi că, potrivit unei jurisprudențe constante, **orice reglementare comercială a statelor membre susceptibilă să constituie un obstacol în calea comerțului intracomunitar reprezintă o măsură cu efect echivalent unor restricții cantitative** în sensul articolului 28 CE -a se vedea în special Hotărârea din 11 iulie 1974, Dassonville, 8/74, Rec., p. 837, punctul 5. În respectiva hotărâre, Curtea de Justiție a formulat opinia conform căreia toate normele comerciale dispuse de către statele membre care pot să împiedice, direct sau indirect, în mod real sau potențial, comerțul intracomunitar trebuie să fie considerate ca măsuri având un efect echivalent celui al restricțiilor cantitative.

Articolul 28 CE prevede că "restricțiile privind importurile și toate măsurile cu efect echivalent sunt interzise între statele membre." Această dispoziție aparent simplă și directă a devenit una dintre cele mai legislative și până în prezent se solicită îndrumări de la Curtea Europeană de Justiție cu privire la ceea ce implică această dispoziție.

Cu toate acestea, nu sunt susceptibile să constituie un obstacol în calea acestui comerț dispozițiile naționale care limitează sau interzic anumite modalități de vânzare a produselor care provin din alte state membre, în măsura în care acestea se aplică tuturor operatorilor care își exercită activitatea pe teritoriul național și afectează în același mod comercializarea produselor naționale și cea a produselor provenind din alte state membre.

În sprijin, Curtea constată că, deși legislația austriacă privește modalități de vânzare a cărților, prin faptul că interzice importatorilor să stablească un preț inferior celui practicat în statul de editare, aceasta nu afectează în același mod comercializarea cărților naționale și cea a cărților care provin din alte state membre.

Astfel, reglementarea în cauză prevede un tratament mai puțin favorabil pentru cărțile în limba germană care provin din alte state membre decât pentru cărțile naționale, având în

vedere că îi împiedică pe importatorii austrieci și pe editorii străini să stabilească prețurile minime de vânzare cu amănuntul potrivit caracteristicilor pieței de import, în timp ce editorii austrieci sunt liberi să stabilească ei însăși, pentru produsele lor, astfel de prețuri minime pentru vânzarea cu amănuntul pe piața națională.

C.J.U.E. a apreciat că o astfel de legislație constituie o restricție privind libera circulație a mărfurilor.

În plus, Curtea afirmă că această restricție nu este justificată.

Curtea subliniază, în special, că protecția cărții, ca bun cultural, poate să fie considerată o cerință imperativă de interes public de natură a justifica măsuri de restricție privind libera circulație a mărfurilor, cu condiția ca astfel de măsuri să fie de natură să atingă obiectivul stabilit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia.

Or, în spătă, obiectivul protecției cărții ca bun cultural poate să fie atins prin măsuri mai puțin restrictive pentru importator, de exemplu permisând acestuia sau editorului străin să stabilească, pentru piața austriacă, un preț de vânzare care ține seama de caracteristicile acestei piețe.

În consecință, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a apreciat că reglementarea austriacă ce interzice importatorilor de cărți în limba germană să stabilească un preț inferior prețului final de vânzare stabilit sau recomandat de editor în statul de editare, constituie un obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor care nu poate să fie justificat în temeiul dreptului comunitar.

STUDIU DE CAZ DIN ROMÂNIA

CONSILIUL CONCURENȚEI DIN ROMÂNIA A SANCTIONAT CU 1,1 MILIOANE EURO TREI COMPANII CARE COMERCIALIZEAZĂ ECHIPAMENTE DE MĂSURAREA CURENTULUI

*Limitarea comercializării unor traductoare de măsurare curent
pe teritoriul României, datorită înțelegerii dintre trei companii

În luna ianuarie 2018, Consiliul Concurenței a sancționat cu amenzi în valoare totală de 4.947.086,23 lei (aproximativ 1,1 milioane euro) trei companii pentru realizarea unei înțelegeri cu scopul limitării comercializării traductoarelor de măsurare curent TR2520A pe teritoriul României.

Astfel, cele trei companii sancționate au fost: - ARC BRAȘOV S.R.L. – 409.837,36 lei; - DRANETZ TECHNOLOGIES INC. din S.U.A. – 687.323,08 lei; - GMC-I MESSTECHNIK GmbH din Germania – 3.849.925,79 lei.

Una dintre companiile care a participat la procedura de achiziție publică organizată de Filiala de Întreținere și Servicii Energetice ELECTRICA SERV S.A. a formulat o plângere. În urma investigației făcute de către Consiliul Concurenței, S.C. ARC BRAȘOV S.R.L. a

recunoșcute săvârșirea faptei anticoncurențiale și, ca urmare, amenda a fost redusă cu un procent de 15% din nivelul de bază.

Consiliul Concurenței a constatat că cele trei companii s-au înțeles ca ARC BRAȘOV S.R.L., în calitate de cumpărător, să devină unica sursă de aprovizionare cu traductoare de măsurare curent TR2520A pe teritoriul României, furnizorii DRANETZ TECHNOLOGIES INC. și GMC-I MESSTECHNIK GmbH livrându-i exclusiv aceste echipamente pentru procedura de achiziție publică.

În acest fel, cele trei companii au eliminat concurența și au limitat și controlat comercializarea respectivelor echipamente, organizatorul licitației neavând alternativă pentru achiziționarea traductoarelor.

Traductoarele de măsurare curent sunt necesare pentru a adapta curenții de valori mari din instalații la nivelul necesar circuitelor interne ale analizoarelor de rețea și trebuie selectate în funcție de curenții primari din circuitele electrice supuse măsurării.

Legislația în domeniul concurenței interzice înțelegeri între companii, care conduc la împiedicarea, restrângerea ori denaturarea concurenței, în special cele care stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare, limitează sau controlează producția, comercializarea sau investițiile sau împart piețele sau sursele de aprovizionare.

În țara noastră, Consiliul Concurenței încurajează companiile implicate în fapte anticoncurențiale să contacteze autoritatea de concurență, în felul acesta, putând beneficia de reduceri substanțiale ale amenzilor.

Concluzii:

Deși taxele vamale și restricțiile cantitative (contingente) dintre statele membre au fost eliminate în Uniunea Europeană acum mai bine de jumătate de secol, la 1 iulie 1968, din păcate mai apar obstacole în calea liberei circulații a mărfurilor.

Interzicerea taxelor cu efect echivalent celui al taxelor vamale și interzicerea măsurilor cu efect echivalent celui al restricțiilor cantitative au reglementat libera circulație a mărfurilor.

Adoptarea dispozițiilor de armonizare a legislațiilor naționale a permis eliminarea obstacolelor create de unele dispoziții naționale, făcându-le neaplicabile.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene, prin jurisprudența sa, intervene salvator în unele litigii care depășesc barierele naționale.

Cu toate aceste progrese incontestabile, este în continuare nevoie de reforme substantiale pentru ca piața unică să poată face față provocărilor progresului tehnologic, care este factorul-cheie pentru a îmbunătăți competitivitatea UE pe piața mondială.

Bibliografie:

- Fuerea, Augustin, „Drept comunitar al afacerilor”, Universul Juridic, Bucureşti,2006
- <https://curia.europa.eu> -Sinteza hotărârilor pronunțate de Curtea de Justiție a UE
- CJCE, hotărârea din 30.04.2009, Fachverband der Buch-und Medienwirtschaft împotriva LIBRO Handelsgesellschaft mbH
- <https://www.juridice.ro> -
- www.consiliulconcurenței.ro -Decizii ale Consiliului Concurenței
- Libera circulație a mărfurilor—Comisia Europeană-Intreprinderi și industrie -2010, Ghid de aplicare a prevederilor tratatului referitoare la libera circulație a mărfurilor
- <http://europa.eu.int>- Site-ul oficial al Uniunii Europene
- [www.europarl.eu.int](http://europarl.eu.int)- site-ul Parlamentului european

**POLITICA IN
DOMENIUL
CONCURENTEI IN
UNIUNEA
EUROPEANA**

Cuprins

Introducere	3
1.1. Principalele reglementări în domeniul concurenței	3
1.2. Principali actori implicați în politica în domeniul concurenței.....	4
1.3. Concluzii	4
1.4. Studiu de caz- ING Pensii.....	5
Bibliografie	7

Introducere

Protecția concurenței prezintă un interes deosebit la nivelul economiei naționale, dar și european care s-a confruntat și se confruntă cu abuzul de poziție dominantă, înțelegerile și concentrările anticoncurențiale, practici neloiale care au drept rezultat înrăutățirea mediului concurențial.

Concurența semnifică posibilitatea de a alege dintre mai multe alternative de produse sau servicii oferte. Acolo unde există concurență se ajunge la o mai eficientă alocare a resurselor deoarece producătorul urmărește permanent raportul dintre acestea și cheltuieli.

Totuși, producătorul nu influențează piața de unul singur, ci o face numai prin raporturile de concurență cu alții producători care determină întotdeauna o scădere a prețurilor și implicit creșterea pieței prin stimularea cumpărărilor. Adeseori, din dorința de a obține o poziție dominantă pe piață, de a atrage cât mai mulți clienți și de a elimina concurenții actuali și potențiali, agenții economici recurg la o serie de acțiuni și fapte ilegale care au un efect negativ asupra mediului concurențial.

Din păcate, aceste efecte sunt resimțite nu numai de ceilalți competitori, dar și de consumatori și chiar de societate în ansamblu. De aceea, toate aceste fapte ilegale sunt sancționate de către lege. În acest sens, este în vigoare Legea Concurenței nr. 21/1996¹ care își propune să protejeze, să mențină și să stimuleze concurența și mediul concurențial normal.

1.1 Principalele reglementări în domeniul concurenței

Baza legală (juridică) a Politicii în domeniul concurenței este oferită, în primul rând, de prevederile incluse în Tratatul UE, respectiv:

- Articolul 81 privind practicile restrictive;
- Articolul 82 privind poziția dominantă pe piață;
- Articolul 86 privind întreprinderile publice;
- Articolele 87-89 privind ajutorul de stat.

În al doilea rând, referiri se găsesc în legislația secundară, adoptată de Consiliul UE și de Comisia Europeană, sub forma Regulamentelor și Directivelor. Astfel, în această categorie includem:

- Regulamentul Consiliului 17/1962;

¹ Legea concurenței nr. 21/1996 (rep. M. Of. nr. 240 din 3 aprilie 2014; cu modificări ulterioare)

- Regulamentul Consiliului 4064/1989, rivind controlul concentrărilor economice între întreprinderi 1310/1997²;
- Regulamente și exceptări în bloc, acordate în cazul unor acorduri care privesc situații bine precizate, precum: transferul de tehnologie, cercetarea și dezvoltarea, distribuția autovehiculelor etc.

În al treilea rând, un număr în creștere de instrucțiuni, care nu sunt în mod formal obligatorii, și care oferă informații esențiale privind interpretarea regulilor obligatorii sau modul în care va acționa Comisia într-un anumit domeniu. Prin intermediul acestora, Comisia caută să crească gradul de predictibilitate al acțiunilor sale³.

1.2. Principali actori implicați în politica în domeniul concurenței

Instituția responsabilă la nivel comunitar de modul în care este implementată PDC este Comisia Europeană. Aceasta ia deciziile formale prin majoritate simplă, asemenea unui organism colectiv. Aceste decizii sunt pregătit de Directoratul general pentru Concurență, DG COMP (anterior cunoscut sub numele de DG IV), care raportează comisarului responsabil.

Ultimul arbitru în domeniul acestor reguli atât de complexe și cel care poate decide dacă acțiunea Comisiei a fost în limitele puterilor stabilite în mod legal este Curtea Europeană de Justiție (CEJ). CEJ este îndreptățită să acționeze atât în cazul unor solicitări făcute de instanțele naționale, cât și în cazul unor acțiuni inițiate împotriva Comisiei în fața Tribunalului de Primă Instanță (TPI).

Rolul Parlamentului European se reduce la a evalua acțiunile Comisiei printr-un raport anual și, de asemenea, de a face observații privind evoluțiile importante din acest domeniu. În afara Comisiei, în cadrul PDC acționează și autoritățile naționale investite cu competențe în acest domeniu.

1.3. Concluzii

În concluzie, singurul mod de control eficient al practicilor comerciale restrictive este respectarea cu strictețe a legislației cu privire la concurență deoarece doar respectarea legislației în domeniul concurenței asigură protecția, menținerea și stimularea concurenței în vederea promovării concurenței loiale.

² Regulamentul (CE) NR. 139/2004 al Consiliului din 20 ianuarie 2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi

³ Gabriela Dragan, Editura ASE, 2005, Uniunea Europeană între federalism și interguvernamentalism. Politici comune ale UE

Se vorbește tot mai des în literatura de specialitate de existența unei discipline a concurenței și a unei culturi în domeniul concurenței, ca cerințe obligatorii și necesare ce vor permite integrarea mai accentuată în Uniunea Europeană.

Dacă disciplina concurenței se învață mai repede de autoritățile în domeniu, dar și de agenții economici în parte, ea trebuind să fie similară cu cea din cadrul UE, cultura concurențială se dobândește în timp, printr-o serie de acțiuni și măsuri menite să conducă la îndeplinirea acestor cerințe. Aici trebuie să intervenă rolul Consiliilor de Concurență din fiecare țară, care vor trebui să dezvolte o activitate semnificativă în acest sens (ca de exemplu în cazul speței de mai jos).

1.4. Studiu de caz- ING Pensii

În cauza C-172/14⁴

Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 101 alineatul (1) litera (c) TFUE.

Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între ING Pensii – Societate de Administrare a unui Fond de Pensii Administrat Privat SA (denumită în continuare „ING Pensii”), societate care administrează un fond de pensii privat, pe de o parte, și Consiliul Concurenței, pe de altă parte, cu privire la o cerere având ca obiect anularea unei decizii a acestuia din urmă prin intermediul căreia i s-a aplicat societății menționate o amendă pentru faptul că a participat la un acord care vizează restrângerea concurenței pe piața românească a fondurilor de pensii private.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

ING Pensii este o societate care exercită o activitate de administrare a unui fond de pensii, în special pe piața pensiilor private obligatorii în România. În această calitate, ea a făcut obiectul unei anchete efectuate de Consiliul Concurenței referitoare la o eventuală încălcare a articolului 5 alineatul (1) din Legea nr. 21/1996 și a articolului 101 TFUE.

Prin decizia nr. 39/2010 din 7 septembrie 2010, Consiliul Concurenței a aplicat amenzi unui număr de 14 societăți care administrează fonduri de pensii private, printre care figurează ING Pensii, din cauza unor acorduri încheiate între aceste societăți și care vizează repartizarea clienților.

⁴ Hotărârea Curții din 16 iulie 2015, În cauza C-172/14, ING Pensii – Societate de Administrare a unui Fond de Pensii Administrat Privat SA împotriva Consiliului Concurenței

ING Pensii a susținut, în sfârșit, că, în spătă, nu a fost demonstrat niciun efect al compartimentării pieței naționale a fondurilor de pensii private obligatorii, care să ar datora alegerii unui alt algoritm de calcul al dublurilor.

În aceste împrejurări, Înalta Curte de Casată și Justiție a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În cazul unei practici de împărțire a clienților, numărul concret, final, al acestora este relevant din perspectiva îndeplinirii condiției privind afectarea semnificativă a concurenței în sensul prevederilor articolului 101 alineatul (l) litera (c) din TFUE?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Este necesar să se arate, cu titlu introductiv, că instanța de trimis ridică problema privind relevanța numărului de persoane vizate de acorduri de împărțire a clienților din perspectiva uneia dintre condițiile enunțate la articolul 101 alineatul (1) TFUE, potrivit căreia, pentru a intra în domeniul de aplicare al acestei dispoziții, o înțelegere trebuie, printre altele, să poată restrânge concurența în cadrul pieței interne.

Curtea a subliniat de asemenea că, pentru a aprecia dacă un acord între întreprinderi sau o decizie a unei asocieri de întreprinderi prezintă aceste caracteristici, trebuie analizate cuprinsul dispozițiilor acestora, obiectivele pe care urmăresc să le atingă, precum și contextul economic și juridic în care acestea se înscriu. În cadrul aprecierii respectivului context, trebuie să se ia în considerare natura bunurilor sau serviciilor afectate, precum și condițiile reale de funcționare și structura pieței sau a piețelor relevante (a se vedea Hotărârea CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 53 și jurisprudența citată).

În consecință, pentru a determina dacă, în cauza principală, practicile în cauză puteau să constituie o asemenea restrângere prin „obiectul” lor, este necesară aprecierea lor în lumina acestor elemente din jurisprudență.

Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că articolul 101 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că acorduri de împărțire a clienților precum cele încheiate între fonduri de pensii private în cauza principală constituie o înțelegere care are un obiect anticoncurențial, fără ca numărul de clienți vizati de aceste acorduri să poată fi relevant în scopul aprecierii condiției referitoare la restrângerea concurenței în cadrul pieței interne.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolul 101 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că acorduri de împărțire a clienților precum cele încheiate între fonduri de pensii private în cauza principală constituie o înțelegere care are un obiect anticoncurențial, fără ca numărul de clienți vizati de aceste

acorduri să poată fi relevant în scopul aprecierii condiției referitoare la restrângerea concurenței în cadrul pieței interne.

Bibliografie

1. Tratatul privind Uniunia Europeană,
(https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/oj_c_2016_202_full_ro_txt.pdf)
2. Regulamentul (CE) NR. 139/2004 al Consiliului din 20 ianuarie 2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi;
3. Legea concurenței nr. 21/1996 (rep. M. Of. nr. 240 din 3 aprilie 2014; cu modificări ulterioare);
4. Hotărârea Curții din 16 iulie 2015, În cauza C-172/14, ING Pensii – Societate de Administrare a unui Fond de Pensii Administrat Privat SA împotriva Consiliului Concurenței;
5. Gabriela Dragan, Editura ASE, 2005, Uniunea Europeană între federalism și interguvernamentalism. Politici comune ale UE;
6. Tatiana Moșteanu, „Concurența. Abordări teoretice și practice”, Editura Economică, București 2000.

**EXPLOATAREA
ABUZIVA A
POZITIEI
DOMINANTE IN
DREPTUL UNIUNII
EUROPENE**

DREPT EUROPEAN AL AFACERILOR

Litigiul principal, în cadrul căruia a fost formulată întrebarea preliminară, a avut ca obiect cererea de anulare a unei decizii prin care Consiliul Concurenței a amendat 14 societăți care administrau fonduri de pensii private, printre care ING Pensii, pentru participarea la mai multe acorduri (înțelegeri) încheiate în perioada de aderare inițială la fondurile de pensii private, prin care au agreat modalitatea de repartizare a persoanelor care au semnat două acte de aderare la fonduri de pensii private diferite (denumite "dubluri").

Situația de fapt și întrebarea adresată CJUE

Consiliul Concurenței a decis că prin înțelegerile de repartizare a dublurilor încheiate, 14 administratori de pensii private, printre care ING Pensii, au încălcăt art. 101 TFUE și art. 5 alin. (1) din Legea concurenței nr. 21/1996.

ING Pensii a contestat această decizie la Curtea de Apel București. Ca urmare a respingerii acțiunii de către Curtea de Apel București, ING Pensii a formulat recurs la (Î.C.C.J.), susținând că acordul (înțelegerea) în discuție s-a rezumat la repartizarea „dublurilor” ce reprezentau mai puțin din 1,5% din piața relevantă, ceea ce nu ar afecta concurența în cadrul acesteia din urmă. De cealaltă parte, Consiliul Concurenței a susținut că efectele anticoncurențiale ale acordurilor cu pricina nu ar fi condiționate de numărul de clienți împărtiși efectiv.

În acest context, Î.C.C.J. a dispus suspendarea judecății și sesizarea CJUE cu o întrebare preliminară care a ridicat problema relevanței numărului de persoane vizate de acorduri de împărtire a clienților din perspectiva uneia dintre condițiile enunțate la articolul 101 alineatul (1) TFUE, potrivit căreia, pentru a intra în domeniul de aplicare al acestei dispoziții, o înțelegere trebuie, printre altele, să poată afecta semnificativ concurența în cadrul pieței interne în sensul prevederilor articolului 101 alineatul (I) litera (c) din TFUE.

Hotărârea CJUE

Curtea a verificat în ce măsură acordul litigios intră sub incidența art. 101 alin. (1) TFUE, raportându-se la toate condițiile aplicării acestuia. Curtea a apreciat că acordurile în discuție restrâng concurența, întrucât o repartizare a clienților indică prin natura sa o restrângere gravă, semnificativă a concurenței. Curtea a avut în vedere cuprinsul înțelegerii litigioase, obiectivul urmărit prin fondurile de pensii private în cauză, contextul economic și juridic în care s-au înscris acordurile în discuție, în acest din urmă caz ținând cont de natura serviciilor afectate, precum și de condițiile reale de funcționare a pieței relevante și structura acesteia din urmă.

În ceea ce privește condiția vizată expres de întrebarea preliminară, Curtea a precizat că afectarea schimburilor comerciale între statele membre se realizează în momentul în care un acord între întreprinderi ar exercita o influență semnificativă, directă sau indirectă, actuală sau potențială asupra

DREPT EUROPEAN AL AFACERILOR

comerțului intracomunitar. În acest sens, Curtea a amintit că, potrivit jurisprudenței sale constante, un acord de repartizare a clientelei determină, prin însăși natura sa, „consolidarea împărțirii piețelor la nivel național, împiedicând astfel întrepătrunderea economică dorită de TFUE”. Or, în speță, acordul încheiat între societățile de administrare a fondurilor de pensii a făcut mai dificilă pătrunderea pe piața românească a societăților stabilite în afara teritoriului românesc care doreau să ofere în egală măsură servicii pe piața relevantă.

În concluzie, Curtea a clarificat că articolul 101 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că „acorduri de împărțire a clienților precum cele încheiate între fonduri de pensii private în cauza principală constituie o înțelegere care are un obiect anticoncurențial, fără ca numărul de clienți vizati de aceste acorduri să poată fi relevant în scopul aprecierii condiției referitoare la restrângerea concurenței în cadrul pieței interne”.

Concluzia Curții este în linia observațiilor formulate de Guvernul României.

Comunicat CJUE:

La 24 martie 2004, Comisia a adoptat o decizie prin care a constatat că Microsoft a săvârșit un abuz de poziție dominantă ca urmare a două comportamente distincte și, pe cale de consecință, a aplicat Microsoft o amendă de peste 497 de milioane de euro.

Primul comportament sanctionat, singurul relevant în speță, constă în refuzul Microsoft de a divulga concurenților săi, între octombrie 1998 și 24 martie 2004, anumite „informații privind interoperabilitatea” și de a autoriza utilizarea acestora pentru dezvoltarea și distribuirea de produse concurente produselor sale pe piața sistemelor de operare tip server pentru grupuri de lucru. Cu titlu de măsură corectivă, Comisia a dispus ca Microsoft să acorde accesul la aceste informații și să autorizeze utilizarea lor în condiții rezonabile și nediscriminatorii. Pentru a sprijini Comisia să se asigure că Microsoft se conformează deciziei, s-a prevăzut desemnarea unui mandatar independent, remunerat de Microsoft, având drept de acces, în mod independent față de Comisie, la asistență, la informațiile, la documentele, la incintele și la angajații Microsoft, precum și la «codul sursă» al produselor relevante ale Microsoft.

După adoptarea Deciziei din 2004, Comisia și Microsoft au inițiat un dialog destinat instituirii unui mecanism de divulgare a informațiilor privind interoperabilitatea. Considerând că Microsoft nu a furnizat o versiune precisă și completă a informațiilor privind interoperabilitatea în termenul stabilit

DREPT EUROPEAN AL AFACERILOR

prin Decizia din 2004 și că cotele de remunerare solicitate de Microsoft pentru a acorda accesul la aceste informații nu sunt rezonabile, Comisia a adoptat mai multe decizii prin care i-a impus plata unor penalități cu titlu cominatoriu.

Printr-o Decizie din 12 iulie 2006, Comisia a impus o penalitate cu titlu cominatoriu de 280,5 milioane de euro, considerând că Microsoft nu s-a conformat Deciziei din 2004 pentru perioada cuprinsă între 16 decembrie 2005 și 20 iunie 2006.

În Hotărârea din 17 septembrie 2007, Tribunalul a confirmat, în esență, Decizia din 2004. Însă Tribunalul a anulat în parte articolul din decizie referitor la mandatarul independent.

Prin Decizia din 27 februarie 2008, a fost impusă Microsoft o nouă penalitate cu titlu cominatoriu, în quantum de 899 milioane de euro, pentru perioada cuprinsă între 21 iunie 2006 și 21 octombrie 2007, pentru motivul că cotele de remunerare propuse de Microsoft pentru a acorda accesul la informațiile privind interoperabilitatea nu erau rezonabile.

Microsoft a solicitat Tribunalului anularea acestei decizii sau, cu titlu subsidiar, suprimarea sau reducerea quantumului penalității cu titlu cominatoriu.

În hotărârea pronunțată, Tribunalul confirmă, în esență, decizia Comisiei și respinge toate argumentele invocate de Microsoft în scopul obținerii anulării acesteia. Tribunalul consideră, în primul rând, că, ținând seama de principiile de evaluare elaborate de Microsoft și de Comisie, Microsoft era în măsură să aprecieze dacă cotele de remunerare pe care le solicita până la 21 octombrie 2007 pentru a acorda accesul la informațiile privind interoperabilitatea erau rezonabile în sensul Deciziei din 2004. În al doilea rând, criteriul – luat în considerare de Comisie pentru aprecierea caracterului rezonabil al cotelor de remunerare solicitate de Microsoft – privind caracterul inovator al tehnologiilor în cauză este de natură să indice dacă respectivele cote reflectă mai degrabă valoarea intrinsecă a unei tehnologii decât valoarea sa strategică, și anume valoarea care rezultă din simpla posibilitate de a interopera cu sistemele de operare Microsoft. În acest context, în al treilea rând, Comisia este îndreptățită să aprecieze caracterul inovator al acestor tehnologii, prin referire la componentele sale, și anume noutatea și activitatea inventivă, în condițiile în care, pe de altă parte, Microsoft nu a susținut că este de neconceput să se aprecieze activitatea inventivă a tehnologiilor în cauză într-un context diferit de cel al acordării unui brevet. Aprecierea, în prezența cauză, a caracterului inovator al tehnologiilor care fac obiectul deciziei atacate prin referire la noutate și la activitatea inventivă nu are drept consecință anihilarea în general a valorii drepturilor de proprietate intelectuală, a secretelor de afaceri sau a altor informații confidențiale și nici, cu atât mai puțin, impunerea acestui caracter drept condiție pentru ca un produs sau o informație să fie acoperită de un astfel de drept sau să constituie un secret de afaceri în general. Un astfel de demers are drept unic obiectiv să excludă perceperea de către Microsoft a unei remunerații care reflectă valoarea strategică a informațiilor privind interoperabilitatea, interzisă de Decizia din 2004. În plus, Tribunalul consideră că Microsoft nu a reușit

DREPT EUROPEAN AL AFACERILOR

să invalideze aprecierea Comisiei potrivit căreia 166 din cele 173 de tehnologii care țin de informațiile privind interoperabilitatea nu sunt inovatoare.

Cu toate acestea, Tribunalul consideră necesară revizuirea quantumului penalității cu titlu cominatoriu pentru a ține seama de o scrisoare a Comisiei din data de 1 iunie 2005. În această scrisoare, Comisia acceptă ca Microsoft să poată limita distribuția produselor dezvoltate de concurenții săi „open source” pe baza informațiilor privind interoperabilitatea nebrevetate și neinventive, până la pronunțarea Hotărârii Tribunalului în cauza T-201/04, respectiv până la 17 septembrie 2007. Astfel, chiar dacă decizia atacată era motivată de caracterul nerezonabil al cotelor de remunerare propuse de Microsoft, iar nu de refuzul de a acorda accesul la informațiile privind interoperabilitatea, faptul că Comisia acceptase, având în vedere litispendența, ca Microsoft să aplice, într-o anumită perioadă, o practică ce poate determina menținerea unei situații a cărei eliminare reprezintă obiectul Deciziei din 2004, ar putea fi luat în considerare în cadrul determinării gravitației comportamentului sancționat și, prin urmare, a quantumului penalității cu titlu cominatoriu.

În acest context, având în vedere conținutul dosarului, Tribunalul consideră că posibilitatea oferită în scrisoarea din 1 iunie 2005 nu ar fi determinat decât o parte marginală a efectelor produse de comportamentul sancționat, astfel încât quantumul penalității cu titlu cominatoriu impuse Microsoft trebuie stabilit la 860 de milioane de euro.

Bibliografie

- 1.
2. <https://www.mae.ro/node/33000>
3. <https://www.juridice.ro/208022/cjue-abuz-de-pozitie-dominanta-ce-vs-microsoft.html>

**REGULILE
COMUNITARE IN
DOMENIUL
PROTEJARII
CONCURENTEI**

I. INTRODUCERE

În sens larg, dreptul concurenței se referă la intervenția în piață acolo unde există probleme ale procesului concurențial.

Această definiție extinsă cere clarificări în legătură cu tipurile de materii care constituie substanța dreptului concurenței de oriunde și cu autoritățile îndreptățite să soluționeze eventualele litigii.

Monopolurile sunt constituite de o companie ce controlează 100% dintr-o piață. Cum o astfel de situație apare foarte rar în practică, dreptul concurenței este interesat și de situațiile în care o societate controlează o parte însemnată din piață. O astfel de situație este considerată în sfera dreptului comunitar ca fiind un **abuz de poziție dominantă**. Un exemplu în acest sens îl constituie abuzul de poziție dominantă a companiei Microsoft, pe o anumită piață a softurilor, pentru care a fost sanționată de către Comisia Europeană cu suma de 497 milioane de euro în martie 2004.^{SLIDE} Poziția unui monopol poate fi atinsă prin formarea unei uniuni între două sau mai multe companii. Această operațiune poartă denumirea de fuziune.

Cartelurile sunt desemnate de un grup de întreprinderi care își pun în comun resursele cu scopul de a elimina concurența. În cadrul procedurilor deschise de Comisie, întreprinderilor denunțătoare li se oferă posibilitatea de a nu fi sancționate sau reducerea sancțiunilor pecuniare.

Ajutorul de stat este un alt mecanism strâns legat de dreptul comunitar al concurenței, întrucât reflectă interesul Uniunii asupra modului în care guvernele statelor membre ar putea influența concurența. Astfel, Tratatul de funcționare a Uniunii Europene a realizat un echilibru între dorința de a interzice de principiu și acordarea unor derogări sub controlul Comisiei.

II. AJUTORUL DE STAT

Conform **articolului 107 (1) din TFUE** - „Cu excepția derogărilor prevăzute de prezentul tratat, sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau cele acordate sub orice formă prin intermediul resurselor statului care distorsionează și amenință cu distorsionarea concurenței, prin favorizarea anumitor întreprinderi sau producții, în măsura în care afectează schimburile comerciale dintre statele membre.”

Noțiunea de ajutor de stat nu este legată de forma pe care o imbracă intervenția statului, ci de efectele economice ale acesteia. Așadar, o măsură de sprijin adoptată de stat va fi calificată drept „ajutor de stat”, numai dacă îndeplinește în mod cumulative următoarele patru condiții:

- Implicită folosirea (directă sau indirectă) de resurse publice;
- conferă un avantaj beneficiarului;
- este selectivă;
- distorsionează concurența, cu efecte negative în comerțul dintre statele membre.

Gama ajutoarelor ce este acoperită de dispozițiile articolului 107 este extrem de largă: include toate avantajele, indifferent de forma concretă în care se manifestă: pozitivă (plați, contribuții la capital sau împrumuturi) sau negative (reduceri sau scutiri de obligații, avantaje fiscale), beneficiarii putând fi întreprinderi private sau publice.

SLIDE Un caz important în această materie îl reprezintă **Ministerul Economiei Finanțelor și Industriei din Franța / GEMO S.A. (20 noiembrie 2003)**.

Situația de fapt:

Societatea GEMO, un supermarket francez care comercializează printre altele carne și produse pe bază de carne, a cerut administrației franceze restituirea sumelor plătite ca taxă pentru achizițiile de carne pentru care trebuie să plătească impozite conform legii naționale. Această taxă este instituită pentru a finanța serviciul public francez de colectare și eliminare a cadavrelor de animale și a deșeurilor abatoarelor, care este gratuit pentru crescătorii de animale cât și pentru cei care dețin abatoare.

Refuzându-i-se restituirea acestor sume, GEMO a introdus recurs în fața Tribunalului administrativ din Dijon, care a decis că sistemul instituit de legea franceză constituie un ajutor de stat în sensul dreptului comunitar. Ministerul Economiei și Finanțelor a atacat această decizie și, prin urmare, tribunalul a cerut Curții Europene de Justiție să decidă dacă această taxă este echivalentă cu un ajutor de stat în sensul dreptului comunitar.

SLIDE **Drept aplicabil:** Articolul 107 TFUE, privind ajutoarele acordate de către stat.

Soluția dată de Curtea Europeană de Justiție:

Faptul că activitatea de ecarisaj este întreprinsă de firme private nu înlătură caracterul de ajutor de stat, pentru că inițiatorii acestui regim sunt autoritățile publice.

Curtea constată de asemenea că sarcina financiară privind eliminarea cadavrelor de animale și a deșeurilor abatoarelor ar trebui considerată ca fiind un cost inherent activității economice pentru crescătorii de animale și deținătorii de abatoare, și de care sunt scuși prin instituirea acestui regim de către autorităților de stat. Este vorba despre un avantaj economic susceptibil de a împiedica mecanismul liber al concurenței, chiar dacă de acest avantaj beneficiază și alte societăți, de exemplu grădinile zoologice, principalii beneficiari rămân producătorii. În consecință este îndeplinită condiția selectivității anumitor producători/produse în detrimentul altora.

Pe de altă parte prin această măsură este afectat și prețul cărnii, care devine astfel mai competitivă pe piața comunitară, favorizând exporturile franceze de carne și afectând schimburile intracomunitare.

În consecință regimul francez trebuie să fie calificat ca fiind un ajutor de stat în sensul dreptului comunitar.

SLIDE
Totuși, **articolul 107 (2) și (3) din TFUE** enumera o serie de circumstanțe în care asemenea măsuri de ajutor finanțier trebuie, sau pot fi, în mod excepțional, aprobate de către Comisia Europeană, cum ar fi:

- ajutoarele cu caracter social acordate consumatorilor
- ajutoarele destinate remedierii unor daune cauzate de calamități naturale sau de alte evenimente extraordinare
- ajutoarele acordate anumitor regiuni din Germania afectate prin divizarea Germaniei
- ajutoare destinate regiunilor supuse unor dificultăți serioase
- ajutoare destinate unor proiecte importante, de interes european
- ajutoare destinate remedierii unor distorsiuni importante în economia unui stat membru
- ajutoare destinate promovării dezvoltării anumitor activități sau regiuni
- ajutoare destinate să promoveze cultura și conservarea patrimoniului național.

Controlul acestor ajutoare de stat se face prin intermediul Comisiei, care monitorizează și examinează, alături de state, într-o manieră continuă, ajutoarele existente și stabilește măsurile utile pentru dezvoltarea Pieței Unice.

Procedura care se declanșează poate fi sintetizată în felul următor: sesizarea Comisiei cu o plangere, în urma căreia Comisia declanșează o anchetă, care este finalizată printr-o decizie: ajutorul fiind compatibil, incompatibil sau trebuind modificat. În cazul în care statul membru nu respectă decizia Comisiei, aceasta poate aplica sancțiuni pecuniare, iar statul este obligat să ceară organizației beneficiare returnarea sunei primite.

III. ACORDURILE ÎNTRE ÎNTreprinderi

Pentru putea cataloga un acord ca fiind unul ilicit, este necesar ca trei condiții să fie îndeplinite:

- să existe o înțelegere între întreprinderi (întreprinderea poate fi chiar și o persoană fizică, iar acordul poate fi și verbal);
- să existe anumite obstacole în calea schimburilor comerciale dintre statele membre;
- crearea unei limitări aduse liberei concurențe.

Mai precis, conform **articolului 101 (1) din TFUE**, „sunt incompatibile cu piața comună și interzise orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate care pot aduce atingere comerțului dintre statele membre și care au ca obiect sau efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune și, în special, cele care:

- (a) stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare;
- (b) limitează sau controlează producția, comercializarea, dezvoltarea tehnică sau investițiile;
- (c) împart piețele sau sursele de aprovizionare;
- (d) aplică, în raporturile cu partenerii comerciali, condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial;
- (e) condiționează încheierea contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

Cu toate acestea, conform **aliniatului (3)** al aceluiași articol, unele acorduri pot beneficia de o derogare, care se acordă fie pe categorii, fie de la caz la caz. Cele patru condiții prealabile, care au menirea de a demonstra efectul pozitiv sunt următoarele:

- îmbunătățirea sau ameliorarea producției sau distribuției de produse sau promovarea progresului tehnic sau economic;
- asigurarea unei porțiuni echitabile din profitul realizat, destinat pentru consumatori sau utilizatori;
- neimpunerea unor restricții neesențiale asupra întreprinderilor;

- neacordarea posibilității pentru întreprinderi, pentru ca în privința unei părți însemnate a producției să fie eliminată concurența.

O speță relevantă în materie o constituie cazul **C-172/14**, având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată de ICCJ.

Inițial, Consiliul Concurenței a decis că prin înțelegerile de repartizare a dublurilor încheiate, 14 administratori de pensii private, printre care ING Pensii, au încălcăt art. 101 din TFUE și art. 5 alin. (I) din Legea concurenței nr. 21/1996.

ING Pensii a contestat această decizie la Curtea de Apel București. Ca urmare a respingerii acțiunii de către Curtea de Apel București, ING Pensii a formulat recurs la ICCJ, susținând că acordul în discuție s-a rezumat la repartizarea „dublurilor” ce reprezentau mai puțin din 1,5% din piața relevantă, ceea ce nu ar afecta concurența în cadrul acesteia din urmă. De cealaltă parte, Consiliul Concurenței a susținut că efectele anticoncurențiale ale acordurilor cu pricina nu ar fi condiționate de numărul de clienți împărtiți efectiv.

În acest context, ICCJ a dispus suspendarea judecății și sesizarea CJUE cu o întrebare preliminară care a ridicat problema relevanței numărului de persoane vizate de acorduri de împărtire a clienților din perspectiva uneia dintre condițiile enunțate la articolul 101 din TFUE, potrivit căreia, pentru a intra în domeniul de aplicare al acestei dispoziții, o înțelegere trebuie, printre altele, să poată afecta semnificativ concurența în cadrul pieței interne în sensul prevederilor tratatului.

SCIDE
Curtea a verificat în ce măsură acordul litigios intră sub incidența art. 101 din TFUE, raportându-se la toate condițiile aplicării acestuia. De asemenea, a apreciat că acordurile în discuție restrâng concurența, întrucât o repartizare a clienților indică prin natura sa o restrângere gravă, semnificativă a concurenței. Curtea a avut în vedere cuprinsul înțelegerii litigioase, obiectivul urmărit prin fondurile de pensii private în cauză, contextul economic și juridic în care s-au înscris acordurile în discuție, în acest din urmă caz ținând cont de natura serviciilor afectate, precum și de condițiile reale de funcționare a pieței relevante și structura acesteia din urmă.

În ceea ce privește condiția vizată expres de întrebarea preliminară, Curtea a precizat că afectarea schimburilor comerciale între statele membre se realizează în momentul în care un acord între întreprinderi ar exercita o influență semnificativă, directă sau indirectă, actuală sau potențială asupra comerțului comunitar. În acest sens, Curtea a amintit că, potrivit jurisprudenței sale

S LIAE

constante, un acord de repartizare a clientelei determină, prin însăși natura sa, consolidarea împărțirii piețelor la nivel național, împiedicând astfel întrepătrunderea economică dorită de tratat. Or, în speță, acordul încheiat între societățile de administrare a fondurilor de pensii a făcut mai dificilă pătrunderea pe piața românească a societăților stabilite în afara teritoriului românesc care doreau să ofere în egală măsură servicii pe piața relevantă.

În concluzie, Curtea a clarificat că articolul 101 din TFUE trebuie interpretat în sensul că “acorduri de împărțire a clienților precum cele încheiate între fonduri de pensii private în cauza principală constituie o înțelegere care are un obiect anticoncurențial, fără ca numărul de clienți vizati de aceste acorduri să poată fi relevant în scopul aprecierii condiției referitoare la restrângerea concurenței în cadrul pieței interne”.